

volum 2

NICHOLAS MONSARRAT

NICHOLAS MONSARRAT

MAREA CRUDĂ

VOLUMUL II

traducere şi glosar de
CONSTANTIN PAPADOPOL CALIMAH

EDITURA MERIDIANE
Bucureşti, 1975

PARTEA A PATRA

1942: BĂTĂLIA

1

Finele anului 1941 a adus oarecari victorii, dar în acelaşi timp a atins un grad de violenţă şi dezastre care au dat tonul şi anului următor. Chiar în preajma Crăciunului 1941, două din ţările aliate au suferit pierderi navale considerabile: două mari nave ale Marei Britanii, *Prince of Wales* şi *Repulse* au fost scufundate în cursul aceleiaşi bătălii, iar Statele Unite au suferit la Pearl Harbour o lovitură teribilă, pierzând dintr-o dată jumătate din flota eficace. („Straşnic tărăboi a mai fost“, îl auzi Lockhart punând pe un marinar în postul echipajului; şi o altă voce anonimă răspunse: „Cea mai grozavă veste pe care am auzit-o de când m-a

înţărcat maică-mea...“). După atac Statele Unite au intrat în război, venind în ajutorul aliaţilor într-un moment din cele mai critice; dar pentru acest nou aliat, Atlanticul n-a fost niciodată teatrul de război principal; de Ia început până la sfârşit, Atlanticul a rămas în seama marinelor engleză şi canadiană. Statele Unite erau absorbite de situaţia din Pacific, unde aveau de înfruntat năvalnica înaintare japoneză; în Atlantic, lupta dintre navele de escortă şi submarine se dădea Intre aceiaşi adversari, acum în a patra rundă, cea mai sângeroasă din toate.

Bătăliile se ţineau lanţ, dezlănţuite spre o culme de sălbăticie şi înverşunare; submarinele îşi menţineau o supremaţie netă, folosită cu mare abilitate şi cruzime. Germania începea anul 1942 cu 260 de submarine şi mai adăuga câte 20 în fiecare lună, permiţându-şi să menţină concomitent în acţiune în Atlantic câte 100 de submarine. Acestea formau un front opus drumului convoaielor, a căror interceptare şi semnalare devenise o simplă rutină; combinau interceptarea cu un sistem perfecţionat de atacuri în haită; 20 de submarine sau mai multe erau călăuzite spre un convoi şi se abăteau în grup asupra lui, dându-i lovituri repetate până când resturile scăpau numai ajungând în siguranţa vreunui port. În faţa acestei superiorităţi zdrobitoare, aliaţii nu opuneau decât eforturi minore, asemănătoare gesturilor zadarnice ale unui luptător care, pe ring, trebuie să facă faţă unei duzine de adversari înverşunaţi.

Numai în luna martie 1942 au fost scufundate

94 de nave, în mai 125, în iunie 144 – aproape 5 pe zi – şi pierderile au continuat să se menţină tot restul anului la circa 100 de nave pe lună. Era perioada cea mai grea a războiului pe mare; dacă ritmul de distrugere continua, dezastrul aliaţilor devenea inevitabil. Navele de escortă se comportau cât puteau mai bine, folosind arme ofensive noi şi erau secondate de mici portavioane transformate din nave comerciale; în plus, s-au creat „grupe de intervenţie “ autonome compuse din şase sau opt nave de escortă care încrucişau continuu pe mare, gata să vină în ajutorul convoaielor în situaţie grea. Eforturile au adus cele mai bune rezultate înregistrate de la începutul războiului: în primele şapte luni ale anului 1942, au fost scufundate 42 submarine iar în noiembrie au fost distruse 16, cifră record; proporţia distrugerilor de submarine era dublă faţă de anul trecut, dar şi submarinele îşi dublau; victoriile... În general onorurile victoriilor – dacă termenul de onoare se poate aplica la o luptă atât de neumană şi de perfidă – erau de partea inamicului, cu zdrobitoare superioritate. Dacă valul dezastrelor nu putea fi stăvilit şi inversat, bătălia Atlanticului era pe cale de a decide soarta întregului război şi cauza apărată detaliaţi, sugrumată de foame şi de lipsa materialelor de război, se putea prăbuşi în ruine. Despre această bătălie a Atlanticului, Churchill a spus odată: „E un război de tatonare, de scufundări, de ambuscade şi de stratageme, de ştiinţă şi marinărie“.

Intr-adevăr, aşa era acest război şi l se puteau

aplica calificative. şi mai crude, căci deseori sângele şiroia mai abundent decât apa,

2

În amintirea celor de pe *Compass Rose* s-au gravat unele întâmplări oribile şi urmele lor au rămas adânc întipărite, rezistente la orice încercare de a le îndepărta.

Aşa a fost întâmplarea cu „Timonierul mort”; tuturor acestor întâmplări li se dădea, chiar în momentul respectiv sau la reamintirea lor, o denumire distinctivă. Caracterul fantastic al acestei întâmplări a provocat remarca lui Morell:

— Ne aflăm probabil pe meleagurile Olandezului zburător...

Remarcă făcută cu sânge rece, aşa cum reacţionau la asemenea întâmplări. Baker a fost primul care, în timpul cartului de dimineaţă, a observat o barcă ce înainta temerar în plin mijlocul convoiului, necedând nimănui pasul şi provocând un formidabil cor de sirene în timp ce, una după alta, navele se vedeau obligate să-şi modifice drumul pentru a evita o coliziune. Chemat pe comandă, comandantul privi barca cu binoclul; se vedea că era în derivă de multe zile, corpul era ondulat de umezeală si vela, sfâşiată şi decolorată, nu mai păstra forma normală şi pierdea jumătate din viat;- Dar la pupa, timonierul, aplecat pe eche, menţinea drumul cu siguranţă: după regulile stricte de drum, în calitate de navă cu vele, avea prioritate, dar îi trebuia curaj ca să-şi valorifice acest drept. fără a da atenţie consecinţelor posibile.

Părea că se îndreaptă spre *Compass Rose*,

ceea ce avea un sens, cu toate că, astfel, provoca crize cardiace multor comandanţi de nave de pe parcurs; navele de escortă erau mai bine echipate pentru a salva pe supravieţuitori, ceea ce probabil navigatorul solitar ştia. Ericson opri nava şi aşteptă ca barca să se apropie; aceasta menţinea drumul drept spre ei când, brusc, făcu volta sub vânt în urma unei rafale şi trecu aproape pe sub pupa lui *Compass Rose*. Un marinar aruncă o bandulă şi toţi strigau atrăgându-i atenţia; dar fără a face vreun efort să apuce bandula, omul nici măcar nu ridică ochii şi barca se îndepărtă.

— Poate că este surd, spuse Baker, dezorientat, dar nu poate fi în acelaşi timp şi orb…

— Este cel mai teribil surd pe care l-am întâlnit vreodată, spuse Ericson, devenind îngrijorat.

Reluând mersul încet, ajunseră paralel cu barca şi-i tăiară vântul, obligând-o să se oprească. Cineva de la centrul navei aruncă o gheară de pisică şi barca fu trasa bord la bord. Răbdător şi imobil, omul din barcă părea că nu-şi dă seama de prezenţa lor. Marinarul şef Phillips sări în barcă, care se balansă uşor, şi interpelă încurajator:

— Hei, camarade!

Apoi, intrigat de imobilitatea ciudată a figurii celui de la eche, se aplecă şi îl atinse cu mâna; când se redresă, era galben de emoţie şi dezgust.

Ridicând capul spre Lockhart, care aştepta la mijlocul comenzii lui *Compass Rose*, îngăimă:

— Sir, apoi... se precipită să vomite peste bordul bărcii.

Ericson ghicise: omul era mort de multă

vreme, picioarele goale întinse pe panouri îi erau subţiri ca nişte suluri înguste de hârtie iar mina care ţinea echea nu era decât o gheară osoasă. Ochii, cu aerul de a privi atât de îndrăzneţ drept înainte, erau orbite goale; probabil că o pasăre de mare îi ciugulise; poate o sută de zile cu soare şi o sută de nopţi de frig îi pârlise pielea feţei ridată şi uscată.

Barca nu avea nici compas, nici hartă; butoiaşul cu apă era gol şi spart. Nu se putea şti de când naviga astfel singur, plin de speranţă în moarte ca şi în viaţă, îndreptându-se spre larg, depărtându-se mereu de uscatul care se afla la o mie de mile în urmă.

Apoi a fost incidentul cu „Nava bombardată”, cea mai teribilă încercare a limitelor de îndurare impuse vreodată. A început în mijlocul oceanului cu un mesaj radio incomplet, singurele părţi clare din el fiind „S.O.S.“ şi un punct, cu latitudine şi longitudine, aflat la aproximativ 400 mile la nord de convoiul lor. Restul era un amestec de grupe din cod, din care, odată „restaurate”, nu se mai înţelegeau decât cuvintele „bombă” , „foc“ şi „abandonare. După multă ezitare, Viperous a decis că merita să fie detaşată o navă de escortă pentru a face cercetări, fără multe speranţe, căci nu era sigur de exactitatea punctului indicat şi nu se putea destina o navă pentru o cercetare de prea lungă durată; mai exista apoi prezumţia că mesajul putea fi fals – sau o glumă din partea unui operator radio care se distra, sau tentativa unui submarin de a induce în eroare, ceea ce se mai întâmplase. *Viperous* a decis că totuşi era cazul să

se încerce o eventuală salvare şi făcu lui *Compass Rose* semnalul: „Cercetaţi în legătură cu S.O.S.-ul de astăzi de la ora 13“ Ceva mai târziu, adăugă prin radio: „La revedere”.

Prima parte a sarcinii era uşoară: consta în a veni cu 90 de grade la babord, a mări viteza până la 15 noduri şi a păstra acest cap şi viteză douăzeci şi şase de ore la rând. Toţi se bucurau de această variaţie, ca un câine ţinut de obicei în lesă de o înceată cucoană bătrână şi care, deodată, scapă; nu mai aveau un convoi de supravegheat, nu se mai temeau de mesajul unui ofiţer superior care, trezit din siestă, să-i întrebe cu ce dracu se ocupau. *Compass Rose* alerga cu vântul şi marea înapoia traversului, care-i provocau uneori ambardee puternice, greu potolite de timonier; nava era singură, despicând ca întrec pictură valurile cenuşi, reci, în direcţia unui orizont pustiu.

A navigat astfel toată noaptea şi a doua zi toată dimineaţa, fără să observe vreo bucată de lemn, vreo velă, niciun fum, dominată de impresia vastităţii oceanului şi a formidabilei ascunzători pe care o constituia. Sute de nave navigau în acelaşi timp pe Atlantic şi totuşi *Compass Rose* părea a fi singura: nimic nu-i dovedea că nu rămăsese, deodată, unica navă plutitoare din lume.

Dar când au ajuns în zona unde trebuiau să înceapă cercetările, termenul „ascunzătoare” le-a revenit în minte, de astă dată ca o ofensă îndreptată contra lor; era în mijlocul după amiezii unei zile reci şi deprimante de februarie şi peste

trei ore cădea noaptea; căutau o navă care poate fusese bombardată, poate scufundată, şi care poate transmisese greşit punctul şi se afla la o longitudine cu totul diferită, departe de cea indicată cu o jumătate a globului. Pe o foaie de calc cu pătrăţele, Ericson trasă o cercetare pe zonă, un drum pentru *Compass Rose*, constând dintr-o serie de pătrate extinzându-se sub vânt în direcţia în care ar fi putut deriva nava naufragiată. Se formau astfel pătrate cu latură corespunzătoare la şapte mile: la fiecare două ore, zona descrisă avansa cu şapte mile spre nord-est. Apoi punea pătratul pe hartă pentru a ţine la zi punctul final şi au început să împartă oceanul după acest model.

Era foarte frig, se întuneca şi începu să ningă; pe măsură ce orele treceau, fără să observe ceva şi fără cel mai mic semnal de contact pe ecranul radarului, oamenii de pe *Compass Rose* se dezinteresau de obiectivul cercetărilor, fiind preocupaţi mai mult de starea vremii: vântul devenea tot mai puternic, ninsoarea aducea un frig pătrunzător, marea era furioasă şi zgomotoasă; acestea erau realităţi imediate şi simţământul anterior al urgenţei cercetărilor se estompa treptat, nu mai erau atât de obsedaţi de nava bombardată (dacă exista) şi de echipajul ei (daca mai trăia); în plus, frigul devenea nemaipomenit de chinuitor... Către miezul nopţii se dezlănţui o adevărată furtună de zăpadă; la ora 4 dimineaţa, când Lockhart lua de cart, abia ajuns pe comandă, în noaptea neagră ca ceaunul, simţi frigul biciuindu-i faţa şi pătrunzându-l până la

oase.

— Se vede ceva? îl întrebă pe Morell.

— Absolut nimic... Dacă sunt în derivă pe o asemenea vreme, vai de capul lor!

Nu s-a observat „nimic“ tot restul nopţii şi nici toată dimineaţa următoare; la amiază, vântul slăbi oarecum şi ningea doar intermitent, cu fulgi fluturând ca într-o carte poştală ilustrată pentru sărbătorile Crăciunului. Fără a şi-o mărturisi deschis, începură să se întrebe dacă cercetările nu duraseră prea mult. Navigau de două zile şi în cursul ultimelor douăzeci şi patru de ore măturaseră, aproape şase sute mile pătrate întindere de apă; nu li se putea cere mai mult.

— Mi-am adus aminte că azi este sfântul Valentin, spuse deodată Ferraby lui Baker, în timpul orelor liniştite ale cartului de după amiază.

— Notează faptul în jurnalul de bord, mormăi Ericson auzind; tot n-o să avem altceva de trecut...

Nu aveau obiceiul să-şi mărturisească deschis îndoiala sau ezitarea; cei doi locotenenţi se considerau acum şi ei liberi să se întrebe despre situaţie, dacă n-ar fi căzui să renunţe la expediţie, să se întoarcă şi să uite.

La început, ecoul apărut pe radar era foarte slab; dar se accentuă; era chiar nava, nava care li se dăduse sarcină s-o găsească. Au dat brusc peste ea, fiindcă până în ultimul moment fusese mascată de vârtejurile ninsorii, si au observat că este un mic cargou cu marcă de coş suedeză. Abandonată, deriva sub vânt ca un biet cerşetor care se strecoară prin mulţime; era puternic canarisită, comanda şi prova îi erau ondulate şi

înnegrite de foc, iar comanda prova, pe care o bombă sau un obuz o atinsese direct, avea aerul unei cuşti de metal îndoită şi desfăcută prin evaziunea unui prizonier violent şi puternic. Una din bărcile de salvare lipsea; cealaltă spânzura de curenţi, pe jumătate răsturnată şi goală. Altceva nu se vedea.

Compass Rose ocoli încet şi cu precauţii nava; nu se auzea niciun zgomot, nicio mişcare în afară de căderea uşoară a ninsorii pe puntea goală. Au sunat cu sirena, au tras o lovitură de tun numai cu pulbere; tot nu s-a mişcat nimic. S-au oprit, au lăsat o barcă la apă cu Morell, marinarul şef Tonbridge, tânărul semnalizator Rose şi fochistul Evans. În timp ce se îndepărtau, Ericson se apleca peste balustradă cu megafonul în mână şi le strigă:

— Nu vă aşteptăm stând pe loc, căci am putea atrage un submarin… Nu vă îngrijoraţi dacă ne pierdeţi din vedere.

Morell făcu un gest de înţelegere cu mâna, clar nu-i răspunse; nu se mai preocupa de *Compass Rose* ci, dinainte îngrozit, se gândea la ceea ce vor găsi pe. cargoul abandonat.

„Nu sunt făcut pentru astfel de lucruri, îşi spunea el în timp ce abordau nava abandonată; nu sunt făcut pentru bombe, sânge, brutalităţile dezastrului…“

Când Tonbridge sări pe puntea înclinată cu barbeta şi legă barca, Morell îşi adună tot curajul ca să-l urmeze, deşi, subconştient, ar fi preferat să-l lase doar pe Tonbridge să pătrundă pe navă, să vadă despre ce e vorba, în timp ce el ar-fi

aşteptat rezultatul: de fapt, nu îi era frică: pur şi simplu se îndoia ca va fi în stare să decidă ce măsuri să ia faţă de o situaţie necunoscută şi, desigur, destul de oribilă.

Urcă totuşi în tăcere şi se opri pe punte; înalt şi grav în mantaua galbenă, cu cizme de marinar în picioare, privind prin ninsoarea continuă comanda prăbuşită, ordonă lui Evans:

— Coboară în interiorul navei şi vezi până unde s-a ridicat apa.

Lui Tonbridge:

— Rămâi lângă barcă.

Şi lui Rose:

— Vino cu mine.

Paşii răsunau pe puntea de fier, lăsând urme pe zăpadă cum lasă copiii în grădină, dimineaţa. Împrejur, linişte completă, atât de completă cum nu poate fi decât pe o navă blestemată.

Contrar temerilor sale, Morell nu a leşinat, nu a vomitat şi nu s-a discreditat în ochii subordonaţilor, deşi ceea ce au descoperit era oribil: comanda primise o lovitură directă şi se declarase un mic incendiu; un alt incendiu mai important izbucnise mai înainte, între puţul punţii şi teugă. Nu se putea şti câţi oameni se aflau pe comandă când a fost atinsă: niciun corp nu mai era întreg şi fragmentele răspândite păreau, la prima vedere, că aparţinuseră unei întregi companii. Probabil că fuseseră şase inşi; acum erau în descompunere şi resturile aderau de pereţii despărţitori ca o tapiserie sinistră, lucind ici şi colo cu strălucirea ternă a unei picturi pe jumătate uscată. Întreaga punte părea a fi

decorată cu sânge şi bucăţi de carne. „Când tatăl meu a tapetat salonul, gândi Morell, nu i-a venit o asemenea idee...“ Mâna timonierului mai strângea încă timona, dar nu era decât o mână detaşată, fără legătură cu un corp; peste tot se vedeau zdrenţe de uniforme, maţe, smocuri de păr; pe o suprafaţă plană, profilul unui craniu se imprimase ca o caricatură murală oribilă, făcută din bucăţi de piele şi fragmente de oase.

„Ai murit cu gura deschisă, gândi Morell, privind cu ochi insensibilizaţi la oribila imprimare; sper că pronunţai cuvinte politicoase."

Se apropie de partea deschisă a comenzii şi de sus, de deasupra apei, privi marea pe care ninsoarea cădea încet, presărând un subţire strat de zăpadă, dar care se topea îndată. Împrejur, nimic vizibil, doar un cenuşiu anonim; începea să se întunece. *Compass Rose* se arătă un moment, apoi dispăru. Morell se întoarse către Rose care aştepta, cu lanterna de semnalizare în mână, şi se priviră reciproc. Figurile lor serioase exprimau aceeaşi dorinţă de a se obişnui cu acest abator şi a nu se lăsa emoţionaţi. Era unul din episoadele războiului la care participau şi cu care trebuiau să se obişnuiască, înfruntându-le câteodată fără efort, câteodată cu greutate.

Morell se gândi că Rose avea tot atâta dorinţă ca şi el să părăsească comanda... Îşi potrivi vocea şi spuse:

— Să vedem ce a constatat Evans, apoi vom face un semnal.

Cargoul nu putea fi pus în mers, dar era în stare să fie remorcat; deşi compartimentul

maşinilor şi o magazie erau inundate, apa nu se ridica mai sus şi nava putea pluti multă vreme. Rose semnală lui *Compass Rose* situaţia. Când luă cunoştinţă, Ericson cumpăni între a remorca imediat epava sau a cerceta împrejurimile pentru a găsi barca lipsă şi eventualii supravieţuitori. După două nopţi în derivă pe furtuna glacială, erau puţine şanse să mai fie în viaţă; dar din moment ce nava putea pluti, nu risca prea mult prelungind cercetările cu o zi. Poate că Morell ar fi trebuit să rămână la bordul cargoului unde, desigur, multe trebuiau puse în ordine.

Rămâi la bord, sfârşi prin a-i semnala lui Morell; mergem să căutăm barca de salvare şi revenim mâine dimineaţă. Apoi, fără să vrea, adăugă: „Eşti bucuros că rămâi acolo?“

„Bucuros, gândi Morell... Ce năstruşnică idee!...“ Se lăsa noaptea şi rămâneau singuri în acest coşciug plutitor, timp de peste douăsprezece ore de întuneric, privind ninsoarea, ascultând marea şi având drept companie cadavrele de pe comandă.

„Relativ bucuros...“ începu el să-i dicteze lui Rose, apoi schimbându-şi părerea, căci nu era momentul de a glumi, spuse scurt:

— Răspunde: „Totul în regulă”.

Apoi chemă pe Tonbridge şi pe Evans pe puntea de comandă, de unde trebuiau să înceapă a face ordine.

Niciodată n-a uitat Morell noaptea aceea. Au profitat He ultima lumină a zilei pentru curăţenie: operaţie dezgustătoare, pe care întunericul crescând o făcea tot mai intolerabilă. Au muncit în

tăcere, răsuflând. scurt, neprivind prea de aproape ceea ce făceau: tot ce aruncau peste bord dispărea imediat, marea miloasă le ascundea.

O singură dată, după ce muncise din greu într-un colţ al comenzii, Tonbridge întrerupse tăcerea spunând:

— Păcat că nu avem un furtun de stropit cu apă, domnule.

Morell nu răspunse, şi nici ceilalţi; locul unde se găseau, cu întunericul tot mai dens, eră destul de elocvent.

Au mâncat proviziile aduse cu ei şi au făcut ceai pe reşoul cu spirt găsit în bucătărie; apoi s-au instalat pentru noapte în îngusta cameră a hărţilor, în spatele comenzii. Se aflau acolo saltele, cuverturi şi o lampă cu care au încălzit puţin aerul; era suportabil, dacă nu te lăsai pradă gândurilor...

Dar Morell se lăsă pradă şi gândurile îi distruseră orice speranţă de somn, aşa că hotărî să iasă pe punte. Tovarăşii lui adormiţi îl iritau, căci scăpaseră coşmarului care îl obseda pe el. Dacă ar mai fi rămas lângă ei, nu s-ar fi putut opri de a inventa un pretext ca să-i trezească. Tiptil, coborî scara, respirând cât mai puţin la traversarea punţii cu puţ şi dând la o parte perdeaua de pânză care camufla teuga, cu precauţii de conspirator. Avansa un pas şi simţi înaintea lui un gol; aprinse un chibrit şi constată că se afla într-o vastă sală de mese plină de umbre şi completă tăcere. Pe o masă lungă erau aşezate tacâmurile: farfurii cu friptură pe jumătate mâncată. bucăţele de pâine, cuţite şi furculiţe

părăsite în grabă în. momentul catastrofei. Nimeni, nu va mai termina acele bucate; desigur, mesenii erau morţi. „Am început să gândesc automat” îşi spuse Morell în timp ce flacăra chibritului se stingea. Era un automatism firesc în faţa unei realităţi crude.

Urmărit de fantome se îndreptă spre pupa, pe puntea acoperită de zăpadă. Vuitul gemea straniu în greement, apa plescăia sub picioare. Nava nu era imobilă, se balansa, obligată să înfrunte tot timpul marea. Nu era plăcut sub cerul liber; pe punte erau prea multe umbre, cu forme necunoscute, ascunzând poate surprize. De exemplu, că nava nu era abandonată şi că un marinar înnebunit se mai ascundea, apărând la colţul următor cu o secure în mână… Sau că pe punte se descopereau urme proaspete pe zăpadă, acolo unde ei nu călcaseră.

La piciorul catargului se mişcă o mică umbră. Morell îşi strânse pumnii în buzunarele mantalei, cu nervii încordaţi. Umbra se depărtă şi Morell strigă:

— Stai!

O pisică mieună şi fugi.

În fine, s-a făcut zi şi, odată cu: ea, a apărut şi *Compass Rose*. Nu găsise nimic, nici barcă, nici supravieţuitori şi nici Morell n-avea ceva special de raportat. Au aruncat o banduiî la bordul cargoului, apoi o parâmă uşoară din fibre de cocos şi în sfârşit, parâma groasă de remorcă. Nu exista vinci de ancoră pentru a o trage la bordul navei bombardate şi Morell, împreună cu oamenii săi, au tras parâma cu mina, bucată cu bucată, de li se

părea că nu se mai termină niciodată. Dar au reuşit până. la urmă. au luat volta, au dat semnalul şi s-a început remorcarea.

Au navigat cu mai puţin de trei noduri, chiar pe vreme bună, şi au fost necesare zece zile pentru a termina călătoria, în fiecare dimineaţă, îndată ce se făcea ziuă, Morell saluta pe Lockhart cu mâna, ele la bordul navei remorcate; în fiecare seară, când se dădea cu sifleea „întunecaţi nava”. Lockhart îi făcea un semn de rămas bun lui Morell. Zi după zi, noapte după noapte, cele două nave legate prin cordonul lor ombilical constituiau o admirabilă ţintă pentru orice submarin. Dar au ajuns în cele din urmă ia gura fluviului Mersey unde s-au separat şi când Morell cu subordonaţii săi au revenit pe *Compass Rose* li s-a părut că se trezesc dintr-un coşmar căruia nu credeau să-i mai supravieţuiască.

— Îţi pare rău că părăseşti nava aceea? îl întrebă ironic Lockhart pe Morell, când acesta reveni la bord.

— Nu, răspunse Morell, mângâindu-şi barba de zece zile, nu-mi pare rău.

Privea la nava lăsată în urmă, luată în primire de două remorchere ale portului.

— Aş putea spune că imaginea vinovatului care scapă din lanţuri este doar o pură concepţie dintr-un roman.

Un alt incident, mai greu de calificat, a fost cel denumit „Întâmplarea cu comandantul”. Escortau un convoi spre Gibraltar; ca de fiecare dată, şi în această călătorie spre sud au pierdut numeroase nave şi când se aflau la numai două

zile de sfârşitul ei, haita de submarine îi urmărea cu înverşunare. Ericson părea că se interesează în special de o navă comercială din capul convoiului; o privea deseori cu binoclul, minute în şir şi, invariabil, îndată ce se făcea ziuă, era primul obiectiv pe care îl căuta. Nava a scăpat până în ultima zi; apoi, când s-au ivit zorile după o noapte de dezastru, nu mai exista; următoarea navă din pupa îi luase locul.

Îndată ce s-a luminat de zi, *Viperous* a făcut semnalul devenit obişnuit: „Navele *Fort James, Eriskay, Bulstroăe Manor, Glen MacCurtain* au fost scufundate noaptea trecută. Modificaţi lista convoiului în consecinţă”.

Citind semnalul, Ericson avu o expresie care făcea de prisos orice comentariu. A rămas pe comandă o oră întreagă, privind tăcut convoiul, apoi deodată îi spuse lui Wells:

— Trimite un semnal: „Către navele de escortă, din partea lui *Compass Rose*. Rog comunicaţi numele supravieţuitorilor de pe *Glen MacCurtain*“.

Semnalele de răspuns au venit destul de târziu, nu erau îmbucurătoare. *Viperous* şi alte două nave de escortă au răspuns: „Niciun supravieţuitor”. Corveta din coadă a semnalat: „Doi marinari, un fochist chinez” Nava de salvare care avea sarcina de a se ocupa de supravieţuitori a comunicat: „Secundul, doi mateloţi, un fochist, cinci indieni”. Au mai aşteptat, dar n-a mai venit niciun semnal; probabil că *Glen MacCurtain* se scufundase rapid. Ferraby, care era de cart, spuse ezitând:

— Nu au fost mulţi salvaţi, sir?

— Nu, răspunse Ericson, n-au fost mulţi.

Mai aruncă o privire la orizont, apoi se apropie de scaunul său de pe puntea de comandă şi se aşeză, copleşit.

Curând, o navă comercială din coada convoiului începu să transmită un semnal cu eclipsa; Wells îl notă, mormăindu-l ca pentru sine; evident, transmiterea nu era la înălţimea standardelor navale. Apoi:

— Pachebotul polonez a transmis un semnal, sir, spuse cu voce tot mai înceată; este cam ciudat: „Am recepţionat semnalul dumneavoastră din întâmplare; am salvat un om de pe nava ce vă interesează”.

— Întreabă cum îl cheamă, ordonă comandantul cu voce joasă, dar atât de încordată că toţi cei de pe comandă îl priviră miraţi.

Când nava poloneză răspunse, Wells citi încet semnalul, pe măsură ce era transmis:

— Este ofiţerul al patrulea, începu el, pronunţând literă cu literă: E-R-I-C-S-O-N...; la fel ca numele dumneavoastră, sir.

— Da, spuse Ericson. Îţi mulţumesc, Wells.

A mai fost un incident, o întâmplare în care Lockhart a avut un rol care l-a afectat teribil, întâmplare rămasa cunoscută sub denumirea „Omul ars“.

De obicei Lockhart nu se mai ocupa prea mult de cei salvaţi: Crowther, infirmierul, se dovedise competent si înţelegător şi Lockhart se amesteca numai când acesta nu putea face faţă singur. Dar încă o dată, pe măsură ce anul nenorocirilor

avansa, a fost o revărsare de oameni răniţi sau extenuaţi, necesitând îngrijiri medicale: *Compass Rose* luă la bord patruzeci de supravieţuitori de pe două nave scufundate, aşa că Lockhart îşi preluă vechea funcţiune de medic.

Mica infirmerie cu două cuşete era plină şi, ca mai înainte, răniţii aşteptau în postul de sub teugă. Lockhart străbătu aglomeraţia, fără a mai simţi aceeaşi repulsie încercată cu doi ani înainte când asemenea scene erau noi pentru el; dar şi tabloul actual nu era mai puţin deprimant: aceleaşi rânduri de supravieţuitori uzi, murdari, tremurând, răspândind miros de păcură şi de apă de mare; regăsea, ca şi altă dată, în ochii figurilor disperate, când sentiment de uşurare, când de teroare; unii beau ceai, alţii vomitau sau îşi povesteau întâmplarea pe care nimeni nu o asculta. Crowther adunase într-un colţ pe cei care aveau nevoii? mai urgentă de îngrijiri: pe cei mai epuizaţi, pe cei care sufereau şi se temeau că mor, pe cei care suferea atât de mult încât îşi doreau moartea.

Crowther era aplecat asupra unuia din aceştia din urmă, lin marinar a cărui salopetă murdară era tăiată punând în evidenţă o rotulă spartă. Lockhart aruncă o privire asupra celorlalţi răniţi şi înţelese care era prioritar: se apropie de el; îl susţineau doi camarazi, cu atenţie; de mirare că mai era conştient, că mai avea forţa să geamă, să încerce să-şi smulgă parcă ceva din piept. De la gât pini la brâu suferise teribile arsuri de gradul trei, toată suprafaţa pielii era jupuită şi arsă, ca şi cum ar fi fost pus într-o frigare care se oprise din

învârtit şi răspândea un miros indescriptibil de carne arsă. Durerea pe care i-o provocase primul contact cu apă sărată, depăşise desigur orice imaginaţie.

— A fost atins de o răbufnire de flacără de la căldare, spuse unul din cei ca re-l susţineau. Păcură aprinsă. Puteţi să-i faceţi ceva?

„Ce să-i fac, gândi Lockhart, poate doar să-l pun cât mai repede în sicriu. Se apleacă asupra bietului om: carnea era umflată şi băşicată, figura omului, fără gene şi sprâncene şi fără părul din partea din faţă, avea un aer inexpresiv şi aproape inconştient. Doar ochii, plini de suferinţă şi surpriză, nu erau lipsiţi de expresie. „Dacă nenorocitul şi-ar putea îndoi gâtul şi privi propriul lui piept, îşi spuse Lockhart, n-ar mai vroi să se chinuiască şi ar cere un revolver ca să termine mai repede”.

— Ce aveţi pentru arsuri? întrebă pe Crowther.

— Aceasta, domnule, spuse Crowther, după ce căută în geanta de prim ajutor şi întinse ceva pe care o duzină de mâini binevoitoare îl trecură lui Lockhart ea şi cum ar fi fost un elixir de viaţă: un mic tub cu unguent, de mărimea unuia de pastă de dinţi, purtând imaginea unui copil surâzând şi inscripţia: „Pentru a uşura suferinţele arsurilor; de folosit cu moderaţie”.

„Cu moderaţie, comentă în sine Lockhart; chiar dacă l-aş economisi ca pe o pulbere scumpă de platină, mi-ar trebui cam două tone“. Ţinea tubul în mână şi privi din nou în jos, la supravieţuitor.

Unul din oamenii care îl susţineau, îi spuse acestuia:

— Iată doctorul, te va pansa şi vindeca.

Ochii fără gene se fixară pe figura lui Lockhart, ca. şi cum acesta ar fi fost Mântuitorul însuşi.

Lockhart luă un tampon de vată, puse unguent pe el şi, stăpânindu-şi profunda repulsie, începu să-l treacă foarte încet pe zona pieptului ars.

Chiar înainte de a începe, îi spuse bietului om:

— Este o pomadă calmantă.

Şi se gândea, parcă astupându-şi imaginar urechile: „Este firesc să ţipe”. Îşi aminti de o pictură veche în care se vedea un om chinuit în timp ce un bărbier-chirurg începea să-l opereze; prietenii încercau să-l insensibilizeze dându-i să bea rom, sau se pregăteau să-l ameţească cu loviturile unui ciocan de lemn… Nefericitul ars, încă teribil de viu, se contorsiona ţinut de cei doi camarazi, în timp ce Lockhart mânuia tamponul cu blândeţea duioasă a unei mame; observă însă că lua şi o parte din carne care, straturi-straturi, se detaşa şi se lipea de vată, oricât de grijuliu manipula tamponul.

Oamenii dimprejur tăceau, figurile li se contractau de Oroare şi milă, unguentul era întins din ce în ce mai profund şi carnea continua să se desfacă ca o pictură coşcovită. „Mă întreb cât timp va mai rezista”, gândi Lockhart văzând, fără surpriză, că într-un loc ajunsese până la o coastă care apărea albă, necrezut de curată. „Cred că

ceea ce fac nu serveşte la nimic“ îşi spuse el când, în sfârşit, nenorocitul leşină şi cei doi marinari care îl susţineau se f întoarseră cu ochi întrebători şi neîncrezători. Aproape nu mai rămăsese nimic din unguent: pieptul deschis părea fundaţia unei clădiri prăbuşite. „Mai bine mori!“ gândi el, continui nd teribila operaţie, dezgolindu-i iarăşi un tendon. „Mori, te rog, nu mai pot continua şi nu mă pot opri atât timp cât eşti viu“.

În spate auzea o duzină de oameni respirând puternic, în timp ce o nouă bucată de carne adera la tampon, pe care îl manipula totuşi cu infinite precauţii. Atras de cercul celor ce priveau scena cu atenţie, CrowtHee „sa apropie şi el, întrebând:

— Se poate face ceva, sir?

Lockhart negă din cap şi gândi: „Crede că fac minuni Pe coasta descoperită curgea sânge. „Mori, te rog mori, mă comport ca un imbecil, nu este posibil să te vindec, nu mai eşti bun de nimic, doar de o înmormântare cuviincioasă...”

Brusc, pentru un moment, omul deschise ochii şi-l privi pe Lockhart cu o expresie de profundă surpriză, ca şi cum i-ar fi ghicit gândurile şi-ar fi înţeles că nu era îngrijit decât cu prefăcătorie. Corpul i se contorsionă şi un spasm îi parcurse carnea jupuită.

— Nu te mişca, Jock! spuse unul dintre camarazi.

Şi Lockhart gândi din nou: „Mori”, aplicând ultimul rest de unguent pe muşchiul umărului, care cedă imediat şi se separă de ligament. „Mori, fii bun şi mori mai repede!“

Dar repetă cu voce tare, mecanic, cu cel mai

stupid aer din lume:

— Este o pomadă calmantă.

Însă buzele îi schiţau aproape cuvintele: „Mori acum! Nu te încăpăţâna! Nimeni nu mai are nevoie de tine în halul ăsta; nici n-ai mai avea poftă de viaţă dacă te-ai putea vedea! Mori, te rog!“

În fine, docil, dar mult prea târziu, nenorocitul muri.

Şi a mai fost incidentul „Scheletelor”.

La finele unei după amiezi de vară *Compass Rose* se grăbea să ajungă convoiul, căci rămăsese departe în sud. căutând un avion anunţat că se prăbuşise în mare. N-au găsit nicio urmă de avion şi *Viperous* le-a transmis prin radio: „Reîntoarceţi-vă imediat”, aşa că doreau să reîntâlnească convoiul înainte de căderea nopţii. Suprafaţa mării era netedă ca oglinda, cerul albastru, senin. Pe punte, cea mai mare parte goi până la centură, oamenii] se bucurau de ultima oră de soare cald. Era o zi care invita la hoinăreală; păcat că trebuiau să mărească viteza şi] au regretat şi mai mult când operatorul anunţă: „un contact suspect” la mai multe mile de drumul lor şi au trebuit să se abată pentru a vedea despre ce era vorba.

— Ecoul este foarte slab, adăugă operatorul cu ton de scuză, şi confuz.

— Mai bine să mergem să vedem despre ce este vorba, spuse Ericson lui Morell care îl chemase pe comandă. Nu se ştie niciodată... Ce poate fi ceva mic şi confuz? adăugă el, surâzând.

Prin gândul lui Morell trecu imaginea grotescă a unui om mic de statură, care se

întoarce acasă după o noapte bine stropită; dar se abţinu şi răspunse:

— Poate o epavă, sir, sau un submarin chiar la suprafaţa apei.

— Poate delfini, spuse Ericson, mai bine dispus decât altă dată când era trezit din somn... Sau alge cu foarte mari purici de mare sărind pe ele... În orice caz, nu sunt bucuros, nu aş îi voit să pierdem timpul.

De fapt, n-au pierdut mult timp, pentru că *Compass Rose* a parcurs foarte repede distanţa şi ceea ce au găsit, nu i-a reţinut mult timp. Wells, care dintre oamenii echipajului avea ochii cei mai buni, a fost primul care a observat pe suprafaţa mării nişte pete ce se măreau încet, încet, până când de la aproximativ o milă s-a văzut că erau capete şi umeri: o grupă de oameni plutind în apă!

— Nişte supravieţuitori, strigă Ericson, mă întreb de când sunt acolo!

Au aflat curând: *Compass Rose* s-a îndreptat spre ei, cu echipajul îngrămădit p punte spre a-i privi: un moment, Ericson îşi aminti că se năpustiseră odată asupra unor supravieţuitori, distrugându-i pe toţi. „De astă dată, nu se va mai repeta14, gândi el, reducând viteza.

De astă dată însă n-ar mai fi fost nevoie să reducă viteza; dacă ar fi dat buzna peste ei n-ar fi fost nimic.

Se păţea ciudat că oamenii aceia nu strigau, nu făceau semne, ca de obicei în asemenea cazuri; că nu înotau spre navă, ca să scape mai curând de pericolul morţii. Apoi, cu binoclul, Ericson văzu că nu era cazul să se grăbească căci oamenii purtaţi

de apă şi menţinuţi la verticală de centurile de salvare nu erau decât schelete de oameni morţi demult.

Grupul de cadavre ieşind din apă, cu feţe şi cranii înălbite, păreau că aşteaptă un autobuz care trecuse pe acolo cu douăzeci de ani înainte şi aspectul-era oribil. Erau nouă, pluteau pe apă, la patru sau cinci yarzi unul de altul; ici şi colo, câte o pereche erau mai apropiaţi, parcă se îmbrăţişau. *Compass Rose* se învârti în jurul lor, provocând un val care agită scheletele într-un dans macabru. „Sunt nouă, gândi cu oroare Morell, o întreagă echipă, dar cu ce scop?“

Apoi au văzut că scheletele erau legate între ele cu o parâmă trecută peste mijlocurile trupurilor şi care se târa în apă. Când valul siajului navei îndepărtă două cadavre unul de altul, parâma se întinse brusc între ei, împroşcând apa şi restul reuniunii macabre oscilă, părând că salută acest semn de camaraderie.

„Dar este o nebunie, îşi spuse Ericson, privind scena, în timp ce *Compass Rose* făcea cercuri în jur; este un vis urii, un coşmar; probabil că sunt astfel de luni întregi Intr-adevăr, sub pielea galbenă nu mai subzista nici urmă de carne, nimic nu amintea viaţa şi omenescul. Muriseră şi au continuat să piară chiar, dincolo de mormânt, dincolo de momentul în care ultimul în viaţă îşi găsise odihna.

Comandantul gândi un moment să-i adune; dar la ce bun? Să-i aduni ca să-i coşi în saci şi să-i arunci din nou în mare? Nu; *Compass Rose* era grăbită.

— Nu înţeleg rostul parâmei, se miră Morell când reluară mersul, prăsindu-i; la ce folosea?

— Cred că, spuse Ericson după o perioadă de gândire şi cu voce aproape stinsă, cred că s-au aflat într-o barcă în care pătrundea apa şi s-au legat împreună cu parâma ca să nu se despartă în timpul nopţii; aveau astfel mai multe şanse să fie găsiţi.

— Şi nu au fost găsiţi.

— Da, spuse Ericson, întrebându-se cât timp le-a trebuit acestor oameni ca să moară, ce au simţit când şi-a dat duhul primul din ei, când au pierit jumătate şi dacă nu cumva ultimul. nu înnebunise, încercând să plece înot, remorcându-i pe toţi ceilalţi, deşi se ştia pe el însuşi condamnat în compania lor... Înfiorătoare întâmplare!

Dar cea mai cumplită dintre întâmplări, constituind o culme de oroare pe acest ocean plin de cadavre, a fost cea a „Petrolierului în flăcări".

Ca pe toate navele de escortă din Atlantic, echipajul de pe *Compass Rose* nutrea o vie admiraţie pentru oamenii care navigau la bordul petrolierelor. În călătoriile lor de câte trei sau patru săptămâni, trăiau ca pe un butoi eu praf de puşcă: încărcătura lor, sufletul războiului, era cea mai periculoasă din toate; o singură torpilă, o mică bombă, chiar un glonte de mitralieră putea transforma nava într-o torţă. Se întâmplase destul de des în convoaiele escortate de *Compass Rose*; de multe ori asistaseră la moartea marinarilor de pe un petrolier sau adunaseră puţinii supravieţuitori care, fără cea mai mică ezitare, semnau un nou angajament pe alt petrolier, îndată

ce ajungeau în port.

Graţie acestor iremediabili marinari, se puteau procura cartelele de benzină de la garajul din colţ şi când respectivii vedeau sau citeau în ziare că se risipea sau fura benzină, se gândeau cu furie şi oroare câte vieţi costase acea benzină.

Nu este de mirare că pentru oamenii de pe *Compass Rose* spectacolul cel mai odios din tot războiul a fost cel al unui petrolier torpilat. Făcea parte dintr-un convoi de cincizeci de nave ce se îndreptau încărcate spre Anglia şi aveau pentru el o afecţiune specială; îl iubeau cum iubeau câteodată navele pe care le cunoscuseră din convoaie anterioare, sau care aveau coşuri ciudate, sau care minţeau în privinţa capacităţii lor de a ţine pasul cu restul flotei. Ţineau la acest petrolier pentru că, după toate evidenţele, constituise ţinta numărul unu a submarinelor care îi atacaseră: timp de trei nopţi consecutive, submarinele scufundaseră nava de dinaintea petrolierului, pe cea care îl urma şi nava corespunzătoare din coloana învecinată; cum se apropiau de uscat, devenea extrem de important să se termine călătoria cu bine. Dar n-a avut noroc: în ultima zi, în larg, când munţii Scoţiei începeau să se arate la orizont, inamicul l-a lovit mortal.

A fost torpilat în plină zi, într-o frumoasă după amiază; după obişnuita perioadă de teamă, după obişnuita aşteptare, a urmat zgomotul exploziei submarine, apoi, de pe nava pe care se munciseră s-o protejeze, a izbucnit în vârtejuri o colosală coloană de fum şi flăcări şi, într-un minut,

lungul corp s-a aprins aproape de la un capăt la altul.

Navele cele mai apropiate de petrolier şi cele din urmă s-au dat la o parte, ca oamenii care evită o groapă pe drum şi *Compass Rose* s-a îndreptat spre el pentru a-i da ajutor. Dar nu exista încă un mijloc de ajutor eficace în cazul unei nave astfel lovite. Păcura proiectată spre cer de explozie îl învăluise în flăcări; acum ea ţâşnea din corpul navei şi se întindea pe apă de jur împrejur, petrolierul devenind punctul central al unei imense suprafeţe de flăcări. Un adevărat zid de foc, dar care mai avea o spărtură, spre prova, unde se adunase echipajul: mici siluete alergând şi împleticindu-se eu grabă furioasă spre unica lor şansă de salvare. Agitau braţele, strigau, ezitau înainte de a se arunca în apă; *Compass Rose* a înaintat atât cât putea îndrăzni şi le striga să rişte saltul. Era periculos să se apropie, căldura era intolerabilă, chiar de la distanţă. Urletele şi gesturile frenetice ale oamenilor pe fondul de flăcări şi fum, la bordul navei inundată de păcură arzândă, constituiau o veritabilă scenă de iad.

Pe teugă erau vreo douăzeci de oameni, care trebuiau să se decidă să se arunce în apă cât mai curând... Unul după altul, după ezitări, au. sărit în mare, căderea lor ridicând spume albe detaşate pe cenuşiul sumbrii al corpului navei; curând, toţi înaintau înot spre *Compass Rose*. De pe comanda acesteia, şi de pe puntea pupa se auzeau strigăte de încurajare, pe măsură ce înotătorii se apropiau.

Curând însă, oamenii de pe nava de escortă au observat că pe suprafaţa-mării petrolul se

întindea şi lua foc treptat, înaintând mai repede decât reuşeau înotătorii. Curând şi aceştia şi-au dat seama de ce. se petrecea, au început să strige şi să privească din când în când în urmă,, accelerându-şi mişcările, ca prinşi brusc de demenţă.

Au fost ajunşi de foc unul câte unul. Cei mai în vârstă şi cei cărora centura de salvare le încetinea înotul, au sucombat primii, apoi a venit rândul înotătorilor mai puternici, fără centuri de salvare, fiindcă niciunul nu a fost suficient de bun înotător; au fost ajunşi de flăcări unul după altul, şi au ars de vii.

Compass Rose, în imposibilitate să se mai apropie, nu i-a putut salva nici pe cei care ajunseseră destul de aproape de ea. Acum, nori negri de fum întunecau cerul; pe punte oamenii transpirau, incapabili să-i ajute pe nenorociţii care strigau să fie salvaţi. Cu propria lor încărcătură de păcură şi de muniţii nu se puteau apropia, aşa că i-au abandonat pe toţi cei care strigau după ajutor, mila fiindu-le învinsă de groaza pericolului care îi ameninţa şi pe ei înşăşi.

Cu totul neputincioşi, pe comandă, martorii atrocei drame tăceau, nu erau în stare să facă ceva. Unul din oamenii de veghe, un tânăr marinar de şaptesprezece ani, plâng ea în tăcere privind focul; lacrămile îi curgeau încet şi nu se ştie dacă erau de furie, de compasiune pentru cei ce mureau atât de crud sau de neputinţa de a întreprinde ceva pentru ei.

Compass Rose a rămas locului până când a pierit ultimul om; zona unde se găsea petrolierul

şi cei cuprinşi de flăcări ardeau continuu; apoi a plecat. La aproape cincizeci de mile distanţă încă se mai vedea coloana de fum; iar la căderea nopţii se mai distingea o lucire la orizont, câteodată o fulgerare; dar oameni nu mai erau; era doar monstruosul lor rug funerar.

3

A revenit încă o dată perioada permisiilor de lungă durată.

Permisiile se deosebeau între ele, ultima fiind mai plăcută sau mai dezagreabilă decât precedenta. În timp de război nimic nu rămâne nemişcat, nici-în linia întâi, nici în spatele frontului; anii războiului consumă oameni şi resurse, dar viaţa îşi urmează cursul. Nimic nu stă pe loc, nu aşteaptă pacea pentru a deschide un alt capitol. Oamenii îmbătrâneau, femeile îi iubeau mai mult sau mai puţin, sau se reîndrăgosteau; se năşteau copii, alimentaţia devenea tot mai dificilă, datoriile ajungeau la scadenţă; un unchi murea, lăsând un testament bizar, mama venea să locuiască cu copiii; zugrăveala se scorojea pe tavanul camerei de baie şi, din cauza distanţei şi a despărţirii nu puteai să te ocupi de un copil bolnav, să repari zugrăveala camerelor sau deteriorările dragostei; oamenii sperau, erau încrezători, se lăsau asiguraţi sau înşelaţi şi acceptau ceea ce găseau când se întorceau acasă. Distanţele erau prea mari, comunicaţiile prea dificile pentru a lua în acelaşi timp parte la evenimentele de pe mare şi la cele de acasă iar marea avea prioritate, indiferent de preferinţele lor.

Copilul lui Gregg nu a fost o reuşită; Gregg se declarase gata să închidă ochii în privinţa originii lui dubioase; ar fi fost posibil, dacă copilul ar fi fost atrăgător, vesel sau cel puţin sănătos, dar nu era decât un avorton bolnăvicios şi ţipător, care îi amintea lui Gregg un zdravăn tip numit Walter, de care era cât pe-aici să fie asasinat. Gregg se bucurase de permisie şi de a fi din nou cu Edith şi cu copilul; dar acum îl cunoştea prea bine pe acest ţânc palid, înapoiat şi murdar, care umplea casa de ţipete şi cea mai mare parte a bucătăriei cu scutece murdare. Cât despre Edith, i se părea că n-o mai recunoaşte.

Îndoiala l-a asaltat într-o seară când revenea de la cumpărături şi o necunoscută, de vârstă mijlocie şi în uniforma Serviciului voluntar al femeilor, ieşea de la el de acasă, aruncându-i o privire întrebătoare, apoi un surâs ostil, în timp ce el se da la o parte ca să-i permită să treacă. A urmărit-o un moment cu privirea, apoi a intrat în bucătărie. Ca de obicei, scutecele se uscau pe sfori întinse

În faţa focului şi copilul scâncea în leagăn; într-un miros de mâncare, de urină şi de rufărie pârlită, Edith citea o revistă ilustrată, la colţul sobei. Gregg îşi aruncă boneta pe masă şi întrebă:

— Cine era?

— De cine întrebi? făcu Edith ridicând capul.

— Femeia care a ieşit adineauri.

— Aa! aceea! spuse Edith cu un gest din umeri; o bătrână băgăcioasă de la Centrul de asistenţă socială.

— Ce asistenţă?

— De la Consiliul municipal. Le trimete prin case, probabil că nu au altceva mai bun de făcut.

De astă dată Gregg simţi nevoia să lămurească problema; se aşeză în faţa ei.

— Şi de ce vine pe aici? întrebă el.

Edith căscă să-i răspunse fără să-l privească:

— A venit să vadă copilul, zice că e activitate socială.

— Şi ce a spus?

— Vine să se ocupe câteodată de el.

— Vrei să spui că îi dă de mâncare?

— Da, şi să stea, cum ţi-am spus, câteodată cu el.

— Dar nu stai tu cu el?

— Desigur. Nu te necăji, Tom. Îţi spun că vine numai pentru că îi place să-şi bage nasul. Toate acestea, din cauza unei citaţii... Bătrână neruşinată... Pariez că nimeni nu a încercat să-i facă vreun copil.

— Citaţie? întrebă Gregg cu sprâncenele încruntate 5 pentru ce?

— S-a făcut un raport, spuse Edith, îmbufnată, după un moment. Într-o noapte copilul a plâns.

— Şi atunci?

— S-a crezut că l-am lăsat singur acasă. Dar dormeam, Tom, îţi jur. Nu l-am auzit, asta-i totul. Şi cineva a făcut o plângere.

— Pentru ce nu mi-ai spus nimic?

— Pentru ca să nu-ţi mai fac griji. N-are nicio importanţă, sunt nişte caraghioşi.

— Totuşi, nu sunt lucruri plăcute.

Ca si în alte daţi, el se întrebă dacă s-o

creadă. Nu putea decât să facă supoziţii despre Ceea ce se petrecea în absenţa lui... Se duse să privească copilul care sugea o lingură de lemn. Figura îi era mică şi crispată; avea buba în jurul gurii, pe cearceafurile murdare şi în dezordine picioarele aveau aerul unor beţe palide.,,Dacă ar putea vorbi“ gândea Gregg şi, întorcându-se către nevastă-sa:

— Nu-l laşi oare singur, Edith? Nu pleci noaptea?

— Sigur că nu.

— Mă mir că nu l-ai auzit plângând.

— Ştii cât de adânc dorm.

Tot la Londra, Lockhart se ocupă cu patru lucruri, după care i se păru că a ajuns la uh punct mort: se duse Ja un concert; îl vizită pe un director de ziar la care lucrase înaintea războiului, predându-i un articol despre corvete

— sub rezerva aprobării Amiralităţii; luă o baie de aburi şi-şi comandă o uniformă nouă, ornamentată cu mici frunze de stejar, semn că fusese citat cu ordin de zi. Acest program i-a luat două zile, apoi căută ce să mai facă şi nu găsi nimic în perspectivă. Nu se plictisea: niciun londonez nu se plictiseşte la Londra; se afla doar în permisie însă, în general, viaţa îi părea lipsită de sens. Acum lumea lui era *Compass Rose*, şi nimic altceva; departe de navă, avea impresia unei stări de provizorat, aşteptând momentul în care să părăsească acest simulacru de viaţă ş t să se întoarcă la fapte reale.

Evident, era absurd: ar fi trebuit să profite de concediu. Dar, la uscat, ceva lipsea, ceva care să

dea un sens acestui interludiu; de exemplu o persoană de la care să-ţi iei rămas bun înainte de a pleca...

Mai târziu, însă când a luat trenul în gara Euston şi i-a văzut pe peronul nr. 13 pe permisionari, nu a mai fost atit de sigur. Atmosfera de bun rămas universal se părea că dăunează în acelaşi timp şi trecutului, şi viitorului: îmbrăţişările, lacrimile, gurile avide care se căutau o ultimă dată, arătau fără îndoială că permisia cu perspectiva separării fusese tristă şi că, pentru acelaşi motiv, viitorul era trist pentru cei doi smulşi unul de lângă altul. Nu era greu să înţelegi influenţa acestei tristeţi asupra moralului şi eficienţei combatantului; făcea în mod necesar parte din război, dar îi aducea prejudicii. Marinarii nu ar fi trebuit să aibă nicio legătură cu uscatul pentru a fi capabili să dea ce aveau mai bun la ora sacrificiului; gindul continuu la cămin nu putea decât să le slăbească curajul şi să le întunece judecata care trebuia să fie limpede şi îndreptată asupra unui singur scop.

‚Dacă aş fi amorezat ca aceştia, se gândea Lockhart ob- servind cu coada ochiului pe unul din fochiştii de pe *Compass Rose* luându-şi un rămas bun sfâşietor de la nevastă-sa, la întoarcerea la bord, mâine dimineaţă, aş mai fi bun de ceva Dar în acelaşi moment şi-a dat seama de falsa mulţumire de sine a acestui gând şi în curând, în timp ce trenul pleca îndreptându-se spre nord, se întreba dacă existau reguli generale în această privinţă; poate că un om avea nevoie de tandreţea unei iubite sau a unei soţii, singurul lucru care-l

făcea să suporte războiul; din contra, pe altul, orice întrerupere a rutinei îl dezorienta şi trebuia ssf-şi impună un fel de legământ monahal pentru a fi util în război. .l

Aceasta era tocmai situaţia lui, dar nu era complet sigur; obişnuit înainte de război cu societatea femeilor, era convins că din proprie voinţă renunţase la ea pe durata ostilităţilor... Pină în prezent totul mersese bine, dar în ultimul timp începuse să creadă că o concesie la slăbiciunile omeneşti ar putea fi profitabilă.

De exemplu, în faţa lui, în timpul lungii călătorii de o zi şi o noapte, se afla o blondă membră a Serviciului auxiliar feminin al forţelor aeriene, ai cărei ciorapi gris tern nu reuşeau să-i ascundă picioarele atrăgătoare; umerii ei erau făcuţi parcă pentru mângâiere, ochii, deschişi mari, gata să-i arunce o privire chiar în ambianţa necorespunzătoare a compartimentului înghesuit, erau susceptibili, să te îmblânzească, rănindu-ţi inima.

Reveria sa senzuală din timpul zilei se transformă treptat în somnolenţă nocturnă şi cu aceasta se încheie lungul drum spre nord.

I

Ericson nu a avut parte de visări pe timp de zi, şi nici de noapte; permisia a început-o foarte obosit, dorea doar să doarmă, să se destindă şi să meşterească prin casă până la întoarcerea pe navă. Era un program pe care Grace îl înţelegea şi la care ea se adapta, dar al treilea membru al familiei, mama lui Grace, era incapabilă să-l admită. Interpreta foarte bizar lenevia ginerelui,

ca o insultă la adresa lui Grace şi a ei însăşi, sau faţă de felul cum era ţinută gospodăria. Îmbătrânind, se înăcrise şi din fortăreaţa ei din colţul focului („vechiul meu fotoliu14, îşi spunea Ericson), emitea cu jumătate voce comentarii dezagreabile, care lui Ericson îi tulburau liniştea atât de necesară.

— Ar trebui să iasă mai mult cu tine; i-e ruşine de tine? o întreba ea pe fiică-sa, când se aflau toţi trei împreună.

Ericson era plictisit să fie tratat ca un mic băiat tolerat să asculte discuţia persoanelor în vârstă.

— N-am chef să ies, spunea Grace, mă simt bine acasă.

— Ba ai chef să ieşi! Eşti încă femeie tânără. La ce îi servesc toate decoraţiile de pe piept, dacă nu iese niciodată din casă şi nu le vede nimeni?

Ericson, al cărui piept era ornat doar cu panglica albă şi albastră a Crucii meritelor excepţionale, lăsă ziarul în jos şi spuse indulgent:

— Te înşeli, crucea mi-a fost acordată pentru că am distrus un submarin, nu ca să mă grozăvesc în sus şi în jos pe Lord Street, împreună cu Grace.

— Nu este firesc, spuse bătrână, strâmbând din nas... Ar trebui, Grace, să te ducă şi la bordul navei. Este doar comandantul!

— Mamă! făcu Grace cu reproş.

— Nava este în curs de refacere, spuse Ericson, scurt.

— Totuşi cred că s-ar putea organiza un dineu agreabil; ar mai fi o schimbare pentru Grace.

—N-am chef de vreo schimbare, spuse Grace.

— Dacă e vorba să mănânc carne conservată, prefer mai bine aici acasă, decât într-un careu, în frig glacial, spuse Ericson.

— Şi de ce carne conservată, aş vrea să ştiu? Sunt sigură că Grace nu pregetă să-ţi facă tot ce-ţi place. Toată ziua trebăluieşte în bucătărie şi nu merge nicăieri... Când trăia tatăl tău, Grace, ieşeam de două ori pe săptămână.

„Bietul om! gândi Ericson, reluând citirea ziarului, probabil că de aceea a murit timpuriu. Regreta că se amestecase în discuţie, niciodată nu rezulta ceva bun.; bătrână continua cu pisălogeala ei. Dar mai târziu, singur cu Grace, o întrebă:

— Într-adevăr ţi-ar place să ieşim seara, în loc de a sta acasă?

— Îmi place ceea ce îţi place şi ţie, răspunse ea cu un surâs tandru; ştiu cit eşti de obosit când vii de pe mare.

Îi strânse braţul, un gest rar de afecţiune din partea lui.

— Nu ştiu ce m-aş face fără tine, Grace... Dar maică-ta mă scoate câteodată din sărite; mereu se plânge, orice am face sau n-am face.

— A îmbătrânit, George.

— Toţi îmbătrânim, replică el cam iritat. Şi eu îmbătrânesc teribil; dar nu este un motiv să-i bat pe alţii la cap, fără încetare, ca să mă manifest că-mai sunt în viaţă.

— Tu eşti altfel.

— Şi tu.

Ea surise din nou şi adăugă:

— Se spune că, pină la sfârşit, fetele seamănă întotdeauna cu mamele lor.

— Atunci va. fi vai de mine peste douăzeci de ani!

— Lasă, George... Ce faci după amiază?

— Am să dorm... Îi aruncă o privire şi surise. Bănuiesc că vrei să te elegantariseşti şi să mergem în. vizite!

— Nu, spuse ea cu seriozitate. Fă-ţi somnul, îl meriţi. Vizite vom face când se va termina războiul.

Tallow şi Watts stăteau la o masă într-un local din Lime Street, bând bere şi privind la cei ce se distrau jucând cu fleşete. Pe masă, înaintea lor, se aflau cele două şepci, de maiştri principali; uniformele bine croite, cu nasturi şi insigne aurite, păreau mult prea elegante în acel cadru. Localul era plin, întunecat şi neconfortabil. Cu ocazia.unuia din ultimele bombardamente, toate geamurile fuseseră sparte şi înlocuite cu scânduri aşa că, în plină zi, erau aprinse luminile şi mirosea a închis. De fiecare dată când se deschidea uşa, un curent de aer puternic le biciuia gleznele şi un om striga de la capătul barului:

— Fiţi atenţi, să nu se zărească lumina! Ne fac pilaf pe toţi!

În tot cursul anului trecut repetase aceleaşi cuvinte, în fiecare noapte; avusese discuţii pe această temă cu diverşi, dar de obicei oamenii îl priveau chiorâş şi nu spuneau nimic. Uşa se închidea automat şi av-ea o draperie groasă; dar atmosfera era de local de mâna a treia.

Tallow şi Watts îşi petrecură toate serile permisiei în acest local. Era la fel ca alte localuri din cartier şi cel mai apropiat de căminul unde

locuiau. Fără să-şi mărturisească prin vorbe, purtau amândoi doliul trecutului, regretul confortului şi al atmosferei plăcute din casa de pe Dock Road. Atunci permisiile aveau un rost; acum. Îşi pierdeau vremea în asemenea localuri, dormind în ceea ce i s-ar fi potrivit mai bine denumirea de azil de noapte şi luând mesele cu ceai şi pateu cu carne la restaurantul din colţ. Nu se obişnuiau încă cu ruptura de trecut. Watts evitase tot timpul să se. refere la tristeţea cauzată de moartea lui Gladys Bell, tocmai când lucrurile păreau să se aranjeze atât de bine. Nu căuta nici să se convingă, nici să-şi imagineze că bomba căzută la numărul 29 de pe Dock Road pusese capăt unei iubiri romantice; ar fi fost o căsătorie rezonabilă şi liniştită, aşa cum dorea... Plângea. moartea lui Gladys cum Tallow plânsese torpilarea lui *Repulse,* vechea navă pe care servise; trecutul promiţător se destrămase, lăsând un vid acolo unde nu ar fi trebuit să existe aşa ceva.

Uşa localului se deschise; curentul de aer ridică rumeguşul de lemn de pe podea şi omul de la bar spuse din nou: –,

—- Fiţi atenţi la lumini, o să ne facă pilaf pe toţi!

— Ce imbecil! spuse Tallow morocănos.

— E un pisălog, adăugă Watts.

Apoi tăcură din nou şi reîncepură să bea privind la jucătorii de fleşete; un om scund, cu şapcă de stofă, reuşise o lovitură precisă, provocând admiraţia celorlalţi jucători. Watts spuse:

— Se cunoaşte că s-a antrenat straşnic

înainte.

Apoi se sculă, strânse paharele goale şi se duse cu ele pentru a aduce un nou rând.

Ferraby se juca în grădină cu copilul; dar nici copilul nu era acelaşi, nici Ferraby.

Fetiţa avea acum optsprezece luni şi începea să vorbească; îşi exprima voinţa şi voinţa părea a-i fi dirijată împotriva lui. S-ar fi spus că tensiunea şi nervozitatea, ele care nu putea scăpa se comunica copilului îndată ce-I atingea. Când avea nevoie de cineva sau dorea să fie consolată, fetiţa alerga către mama ei, nu către el şi, dacă Ferraby o lua în braţe, după câteva clipe se zbătea să se degajeze, apoi se menţinea la distanţă prudentă. Uneori fetiţa îl observa şi pe figura ei vioaie se observa teamă; el era necăjit şi mirat. Cum de ghicea ea teribila lui stare de spirit? Ce putea însemna pentru un copil mic mâna lui tremurândă? De ce la contactul cu el, micul ei creier percepea îngrijorarea şi haosul gândurilor lui?

Era obsedat de ideea fixă a unei morţi violente, un coşmar continuu. Privind trupul delicat şi catifelat al copilului, îşi aducea aminte de alte trupuri, nici delicate şi nici catifelate: trupuri zdrobite, arse, care se dezagregau îndată ce erau scoase din apă. Sub buclele brune ale micuţei vedea un craniu albit; sub umerii frumoşi, un schelet golit de ape. Gândul morţii îl obseda lângă copil şi îl simţea mai teribil lângă soţia lui.

Multe săptămâni n-a fost în stare să facă dragoste cu Mavis din cauza unei imaginaţii nebune, părându-i-se că corpul ei era putrezit şi

că se putea rupe în două de la brâu în sus, fără posibilitate de a mai reuni părţile.

În grădina liniştită a casei, fetiţa pronunţă:

— O frunză... arătând cu degetul arborele de deasupra capetelor.

— Da, o frunză, repetă Ferraby şi întinzând mâna, îi strânse încet piciorușul.

— Nu! strigă îndată copilul şi se îndepărtă, fixându-l cu ochi gravi, neîncrezători.

— Nu-ţi fac niciun rău, draga mea, spuse el.

Fetiţa ezită, apoi făcu un pas, dar un pas înapoi. Şi înainte ca el să-şi mai poată stăpâni imaginaţia nebună, copilul luă o altă înfăţişare, pe care nu şi-o putea scoale din minte: în locul piciorului micuţ şi durduliu vedea o aşchie de os ieşind de sub o cuvertură; micul deget roz dus la gură, devenea degetul unui om care încearcă să vomite pentru a-şi debarasa stomacul de păcura otrăvitoare înghiţită.

Se întoarse şi se întinse, tremurând din tot corpul.

Morell se spăla pe mâini în toaleta unui local de noapte, când auzi doi ofiţeri aviatori vorbind despre soţia lui. Rezultatul a fost că atunci când, în sfârşit, se întoarse cu Elaine acasă, izbucni o ceartă teribilă care a durat mai multe zile şi nu s-a potolit nici până la sfârşitul permisiei, când a plecat cu un fatal sentiment de supunere şi de învins.

Cei doi aviatori erau cam băuţi; au intrat în toaletă la câteva minute după Morell şi nu l-au observat, aplecat cum era peste chiuvetă. Dar a auzit fiecare cuvânt, cu toate vorbele lor cam

încâlcite.

— Ginul ăsta e mult mai bun, spuse primul,

— Al meu este gin curat, dragul meu, replică celălalt,

— Asta o spune şarlatanul care ţi l-a procurat.

— El ştie… Cine este tipa ceia cu rochie roşie?

— Un fel de actriţă, dragul meu, Elaine Swainson.

— Aa! Ea este… O cunoşti?

— Am cunoscut-o, cândva. În prezent are pretenţii mai înalte; sunt necesare multe galoane pe şapca pe care o pui la piciorul patului ei.

— E ceva de făcut?

Cred că da… Încearcă-ţi norocul, dacă ai chef. Poate că este dispusă să lase mai ieftin.

— Nu este măritată?

— Se pare că da: dar suferă de tromboză conjugală.

— Ce înseamnă asta?

— I se pune un nod în gât în faţa bărbatului ei.

Au urmat râsete.

— Straşnică comparaţie, dragul meu!

— Cred că am să scriu o carte despre acest lucru… Spune-mi, vrei să încerci ceva cu ea?

— Poate. (S-a auzit un nou râs, de gen diferit). Împrumută-mi o liră, dragul meu.

— O liră? (Un râs înfundat, dispreţuitor). Îţi trebuie o bancnotă de zece lire şi să nu aştepţi că o să-ţi dea restul.

— Interesată tipă, deci?

— Are o casă de bani sub pat… Hai să ne mai

distrăm niţel.

Morell plecă pe mare cu amintirea acestei conversaţii. Fiecare cuvânt, fiecare inflexiune de voce îi rămăseseră întipărite în memorie; îşi amintea exact mirosul antisepticului din localul respectiv şi expresia de servilă nemulţumire a îngrijitorului când a plecat uitând bacşişul cuvenit. Dar în afară de amintirea conversaţiei auzite, mai era şi amintirea certei cu Elaine, amintire încă şi mai oribilă.

Cearta a început în taxi, pe drum spre casă, şi a urmat în apartament; s-a culcat singur pe divan şi a fost cea mai teribilă noapte din viaţă. Dimineaţa nu i-a adus linişte: Elaine n-a vrut să mărturisească nimic, dar nu s-a scuzat de ceva şi nici nu a dezminţit categoric acuzaţiile. Era limpede că nu se considera vinovată cu ceva, aşa era viaţa de teatru.

Din păcate, el nu-şi dădea seama de situaţia reală era în stare să creadă sau să nu creadă că îi era infidelă, dar îi era imposibil să-şi declare cu sinceritate dacă se mulţumea să rămână cu Mia ine în. orice condiţii, sau numai în condiţii de onestitate.

Ea ştia starea lui de spirit, ceea ce îi dădea avantaj pe ambele planuri.

— Poţi- să gândeşti ce vrei, îi spusese ea dispreţuitoare, mai târziu. dimineaţa. Sunt sătulă de toate aceste întrebări, de această dramă repetată de fiecare dată când te întorci

— Draga mea, nu este nicio dramă.

O privea, în picioare aproape de fereastră, în capotul verde cu flori; marginea, cămăşii de

noapte îi depăşea papucii brodaţi. După noaptea petrecută fără ea, o găsea mai frumoasă, mai atrăgătoare; trupul lui Elaine îl chema, dar inflexibilitatea figurii anula apelul.

— Nu înţelegi totuşi ce simt? E firesc să fiu gelos când aud oameni vorbind astfel despre, tine.

— Ai putea să-mi acorzi măcar beneficiul îndoielii.

— N-ar trebui să existe nici îndoială.

— Oh! doamne! făcu ea cu un gest de nerăbdare, aşa cum o văzuse executându-î de o sută de ori pe scenă. Ce prostie! Crezi ca am să rămân toate serile acasă, numai ca să te fac fericit?

— Aşa ai face dacă m-ai iubi... Dar mă iubeşti oare?

— Numai când te comporţi cum trebuie; dar nu-mi place să mi să spună ce am dreptul să fac şi ce nu. Nu vreau să fiu considerată ca un lucru de care dispui cum vrei.

— Tu poţi să dispui de mine Cum vrei.

Ea înclină capul şi, deocamdată, nu replică; se putea crede că îi servise un argument oarecum hotărâtor. Apoi spuse:

— Poate că nu este ceea ce doresc.

— Dar, draga mea, răspunse el surprins, te-ai căsătorit cu mine...

Ceva nu era în regulă; el hotărî să nu se mai gândească. De altminteri nu poseda armele necesare şi totuşi dorea s-o recucerească; nu putea suporta s-o piardă... Când a cedat, când i-a cerut iertare şi a rugat-o să continue să-l iubească, ea a fost de acord doar formal. Morell îşi dădea

seama – în afară de momentele când era orb de emoţie, de sentimente şi de speranţă, că şi acest acord îl dădea cu nepăsare. Ea ocupa cea mai puternică poziţie din lume: aceea a femeii iubite care nu iubeşte decât când vrea şi care, la cea mai mică contrarietate, se închide într-o atitudine glacială.

Ar fi dorit s-o îmbrăţişeze, s-o strângă în braţe şi să se culce din nou cu ea; dar nu ştia cum i-ar răspunde, nici acum, nici altădată. Parcurse cu privirea camera atât de intim mobilată, cu tot felul de perne, cu o feminitate plină de promisiuni. Deodată, îi veni în minte nava bombardată, cu comanda tapisată cu sânge şi resturi umane şi gândi: „Şi aici este un abator sufletesc.

Pentru prima dată Baker nu şi-a petrecut permisia acasă; ba nici n-a anunţat-o pe maică-sa că este în permisie. I-a scris doar că *Compass Rose* se afla pentru o mică perioadă în port; apoi, când i-a venit timpul de concediu, a luat o cameră într-un hotel din centrul oraşului. Nu era bine hotărât ce va face, decât asupra unui singur punct i actul la care visa de atâta vreme.

În timpul acelei permisii, trebuia să se întâmple. Trecuse timpul visurilor. Toţi ceilalţi se culcau cu femei, vorbeau despre ele şi considerau aceasta natural. În postul echipajului surprinsese o frază care îi chinuia imaginaţia: „Mi-a oferit o şedinţă pe covor“, iar el voia o şedinţă asemănătoare – neapărat, chiar în timpul acelei permisii.

În prima seară, la oprirea tramvaiului, în faţa gării centrale, privi în jurul lui, cu mare

încurcătură. Îşi dădea seama că nu se pricepea deloc cum să procedeze şi că era parcă bolnav din. cauza neputinţei de a se decide. Ar fi trebuit să ceară sfaturi, să asculte pe alţii vorbind despre acestea, în loc să se ţină de visuri... Cum se acosta o femeie? Ce se făcea de fapt? Cum se distinge o prostituată de o femeie cumsecade? Apoi, să înceapă prin a da bani sau, fără să spună nimic, să-i lase după, pe masă? Oare cât costă? Ţi se spune preţul înainte de a începe? Se pricepeau cum să evite să aibă copii? I se putea întâmpla ceva, dacă era surprins asupra faptului? Cum se începea? Cât timp dura?

Pradă îndoielilor, transpirând, dar hotărât cu disperare, se îndrepta încet către hotelul Adelphi, privind femeile pe care le întâlnea. Avea în buzunar 25 de lire; voia să fie asigurat că va face faţă oricărorx pretenţii.

În ultima seară a permisiei, după cină, ofiţerii erau reuniţi din nou în careu, cu pahare în faţă din care degustau fără să vorbească; Lockhart rupse tăcerea:

— Am studiat unele cifre.

— Nu mă îndoiesc, spuse Morell, cu ton nevinovat, ridicând ochii de pe ziarul pe care-l citea; scuteşte-ne, te rog, de amănunte.

— Ba vrem să le auzim, spuse Baker.

— Nu sunt de genul pe care îl presupui, spuse Lockhart, şi mi-a trebuit aproape o zi întreagă ca să le extrag după vechile jurnale de bord. Ştiţi că mâine vom porni cu al treizeci şi unulea convoi şi că am petrecut patru sute nouăzeci de zile pe mare, adică aproape un an şi jumătate?

Datele fură primite cu tăcere rece. Apoi:

— Nu ştiam, spuse Morell, sunt interesante, mai dă-ne şi alte cifre.

Privind pe hârtia pe care o ţinea în mână, Lockhart continuă:

— Am navigat aproape nouăzeci şi opt de mii de mile; am cules şase sute patruzeci de supravieţuitori.

— Câţi morţi am îngropat în mare.

— Nu am cercetat… Fiecare din noi a executat în jur de o mie de carturi…

— Şi cu toate acestea, îl întrerupse Morell, n-am scufundat decât un singur submarin: vrei să ne faci să disperăm?

Se ridică, întinzându-se; figura ii era palidă şi destul de încruntată, ca şi cum ar fi petrecut o. permisie sau foarte agreabilă, sau foarte penibilă.

— Şi mâine, continuă el, vom escorta un nou convoi, apoi încă unul, şi încă unul şi… mă întreb cum vom sfârşi să murim.

— De enervare, spuse Baker.

— De bătrâneţe, spuse Ferraby.

— De indigestie alimentară, spuse Lockhart, care mâncase prea mult.

— Nicidecum, spuse Morell; într-o zi va suna un clopot, se va anunţa că războiul s-a sfârşit, că putem să ne întoarcem acasă şi vom muri toţi de surpriză.

Lockhart surise 5

—i în asemenea împrejurări, moartea n-ar fi dezagreabilă; dar na cred că se va întâmpla în curând.

4

În timp ce aştepta pe teugă, încadrat de două rânduri de marinari în. borduri, cu maiştrii aliniaţi înaintea lui, Lockhart se întreba de ce Ericson decisese ca serviciul divin duminical să aibă loc chiar atunci, când *Compass Rose* părăsea portul, în acea dimineaţă la ora unsprezece; în general, când plecarea avea loc duminica, acest serviciu se suprima. Aveau prea multe de făcut şi nu mai era cazul ca oamenii să se îmbrace în ţinuta de rigoare, când imediat după aceea trebuiau să-şi pună hainele de lucru. „Poate, gândeî Lockhart, o reuniune ceremonioasă, urmată de serviciul religios, constituia un apel salutar la disciplină, subliniind diferenţa dintre viaţa la uscat şi cea de la bord. Aş face bine să marehez şi eu diferenţa”, continuă în sinea sa Lockhart.

— Căpitan Morell î chemă el scurt.

— Prezent, sir! —puse Morell.

h-Atrage atenţia oamenilor din grupa dumitale să nu mai trăncănească.

— Am înţeles, sir.

Parcă printr-ui; acord tacit, Lockhart îşi dădea un aer extrem de rece şi Morell unul excepţional de atent, în timpul acestui schimb de cuvinte destinat să exprime în chip pur formal ierarhia navală..—”

Lockhart îl depăşea în vechime pe Morell cu numai trei săptămâni; suficient pentru a stabili o ordine ierarhică, dar nu pentru ca poziţia lui de secund săxtraseze între ei o linie de demarcaţie netă.

ll auzi pe Morell trăgând o săpuneală vinovaţilor. şi, înaintând spre prova, aruncă o

privire la rândurile de oameni pe care îi inspecta. Fie că se reîntorseseră din permisie, fie că rămăseseră la bord de veghe, toţi erau curaţi, ferchezuiţi, cu aer de adevăraţi marinari. O briză rece, pătrunzătoare, făcea să fluture puternic saulele de semnale şi întorcea pe dos gulerele oamenilor, promiţând o plecare pe vreme agitată a convoiului. Se întreba câţi dintre ei vor suferi la noapte de rău de mare, după lunga destindere la uscat; marea va fi rea, îndată ce vor fi părăsit adăpostul gurii fluviului.

Ericson apăru la capătul scării; Lockhart salută şi comandă, prezentând solemn echipajul la inspecţia comandantului:

— Drepţi!

Ericson trecu oamenii în revistă, fără să se grăbească, dorind, ca de obicei, să-şi manifeste aprecierea. (îşi amintea că la bordul altei nave auzise un marinar, plingân- du-se: „Inspecţia echipajului? Comandantul o face la iuţeală, căci se grăbeşte să coboare la ginul său..—.“).

Compass Rose fusese privilegiată: de trei ani, de când naviga, echipajul se schimbase foarte puţin, oamenii înaintaseră în grad pe loc; de exemplu, Wells redevenise maistru semnalizator, marinarul şef Phillips şi şeful ordonanţelor Carslake deveniseră maiştri, iar Wainwright, torpilor şef. „Au meritat toţi din plin!“ gândea Ericson, ajungând la divizionul transmisiuni al lui Ferraby care îl saluta. Datorită acestor oameni, *Compass Rose* era acum considerată drept una din navele de escortă cele mai preţuite ale flotilei şi, de regulă, *Viperous* o alegea fără ezitare ori de

câte ori era vorba de o misiune excepţională. (Faptul prezenta avantaje, dar şi inconveniente; era plăcut să devii vedetă prin distrugerea unui submarin, dar mai puţin plăcut să primeşti sarcina tuturor corvezilor, remorcajelor, salvărilor şi cercetării care îţi prelungeau cu încă două nopţi mai mult călătoria pe mare, după terminarea operaţiei de escortare a unui convoi ajuns în port). Aceşti oameni stabiliseră reputaţia lui *Compass Rose* prin trei ani de antrenament şi practică, trei ani de sudori în cele mai grele condiţii, trei ani de vreme rea şi mari pericole, crude chiar ca simple amintiri.

— Viaţa pe corvetă le-a cerut tuturora, uneori timp de zile şi săptămâni la şir, să nu fie decât o pereche de ochi încordaţi, o pereche de cisrne nedespărţite de punte şi o centură de salvare strânsă în jurul taliei; erau fapte esenţiale şi oamenii le-au îndeplinit cu succes... Ceea ce continua să-l minuneze pe Ericson, era faptul că marea majoritate a oamenilor erau amatori, care suferiseră incredibile transformări. Se angajaseră sau fuseseră înrolaţi provenind din diferite profesiuni, fără nicio legătură cu marea şi în acest context general, „scrobita încredere în sine“ a vechii marine nu prea mai stătea în picioare. „A avea marea în sânge, gândi el după ce termină inspecţia echipei lui Baker şi se întorcea la cea a l ochişiilor, nu este, simplu, o idee romantică moştenită de]a Nelson; nicio simplă arie cântată cu bărbăţie de un bariton, glorificând vrednicii noştri marinari; a avea marea în sânge înseamnă că englezii, orice fel de englezi, pot fi aduşi pe o

navă şi făcuţi să lupte ca şi cum toată viaţa lor nu ar fi avut altă. ocupaţie, depăşind pe profesioniştii altor naţiuni. Datorau desigur această calitate fundamentală faptului că trăiau pe o insulă“.

Era mândru de oamenii lui; terminând inspecţia ultimului divizion, şi-a reluat locul în mijlocul careului, şi-a scos şapca şi, după o pauză, a început să oficieze slujba de dimineaţă.

Activităţile de plecare răsunau în toată nava, cu apeluri repetate. În cabina sa, Ericson asculta progresia: obişnuită a operaţiilor şi o urmărea în toate amănuntele. A auzit sifleea dând adunarea echipajului; marinarii se mişcau pe punte amarând obiectele, scoteau apărătorile, virau pa- râmele de legare de îndată ce erau mOÂate de pe cheu. Un alt semnal de siflee se auzi mai aproape şi vocea şefului timonier ordonă:

— Verific-aţi soneriile de alarmă!

Îndată acestea răsunară un minut prin întreaga corvetă, dându-i lui Ericson, cu tot avertismentul preliminar, o strângere de inimă dezagreabilă. Înăbuşită, începea să, se manifeste contribuţia la plecare a şefului mecanic Watts: vinciul de ancoră zornăia în timp ce era balansat, servomotorul cârmei parcurgea în ambele sensuri întreg arcul timonei şi o pulsaţie lentă arăta că arborele elicei se mişca încet, cu cinci sau zece rotaţii pe minut, pregătindu-se pentru îndelungata sa sarcină. Nu se va mai opri din rotire pe timpul următoarelor cel puţin patru sute de ore... Chiar deasupra, răsunară soneriile telegrafului din timonerie; le-au răspuns cele din compartimentul maşinilor, apoi, după o pauză, a fost rândul

ultimului semnal al şefului de echipaj înaintea plecării: „Posturile de plecare!“

Cu şapca sub braţ, Lockhart apăru în uşa cabinei lui Ericson, anunţând:

— Nava gata de plecare, sir.

Ericson îşi luă binoclul de pe etajera de deasupra cu- şetei, îşi închise nasturii mantalei şi se îndreptă către scara punţii de comandă.

În aval convoiul s-a adunat spre larg de nava far patruzeci şi patru de nave, de la un petrolier de.l0 000 de tone până la, probabil, cea mai mică navă frigorifică din lume; şase alte nave urmau să li se alăture la sud de Insula Man şi opt în largul estuarului Ciyde. Verificând numele şi numărul de pe lista ce-i fusese predată la plecarea de la Liverpool, Baker se minuna de imensa complexitate a organizării acestor convoaie. Poate că simultan se aflau pe mare douăsprezece asemenea convoaie, în total până la cinci sute de nave, venite din vreo douăzeci de porturi diferite ale Angliei: prevăzute cu echipaje şi încărcate la date determinate, cu probleme de transport feroviar şi manevre portuare; fiecare navă primea instrucţiuni identice şi comandanţii respectivi asistau la confe- _ rinţe la care se dădeau ordinele de navigaţie de ultimul minut; trebuiau să se întâlnească la un moment şi loc fixat, unde piloţii erau la dispoziţia lor: se sincroniza ieşirea în mare, în acelaşi timp, a navelor de escortă destinate să le protejeze şi a căror grupă necesita aceeaşi pregătire studiată cu grijă: trebuiau să le aştepte dane şi oameni la date anumite pentru încărcare şi descărcare. Sute de factori concurau

la exactitudinea plecărilor: dacă un macaragiu adormea din întâmplare la Birmingham sau la Clapham, se putea strica totul; un ofiţer al treilea de pe o navă, care se îmbăta marţi în loc de luni, ducea la eşuarea unei duzini de planuri meticulos elaborate; un raid aerian din sutele care hărţuiau porturile Marii Britanii putea atinge un convoi şi. să-i reducă la jumătate efectivul, încât nu mai merita să fie trimis peste Atlantic.

Totuşi navele ajungeau totdeauna la locul de întâlnire; şi de astă dată erau acolo, în acea după amiază rece... Pe măsură ce Wells le anunţa numele, Baker le bifa pe listă şi se întreba oare cine dirija această enormă organizare: un supraom, un comitet sau sute de funcţionari vorbind la telefon toţi deodată?

Bine că tot buclucul acestei organizări nu era sarcina lui; participarea lui avea un caracter destul de limitat.

Convoiul trebuia să navigheze spre nord, de-a lungul coastei Scoţiei, între insula Lewis şi uscat, străbătând apele agitate şi supuse mareelor ale strâmtorilor Minches, apoi, îndreptându-se spre vest de capul Wrath, către largul oceanului.

Au ocolit insula Man, neutra şi satisfăcuta Irlandă şi înălţimile Lowland-ului scoţian; s-au întâlnit cu partea de convoi venind de la Bristol, apoi cu cea de la Clyde; s-a scurs o zi şi o noapte şi navigau spre nord, în ultimele ape adăpostite de atacuri inamice, înainte de a se îndrepta spre vest. Dar strimtorile Minches nu erau propice pentru o navigaţie liniştită: îngusta întindere de mare dintre Stor- naway şi coasta scoţiană era una din

cele mai periculoase din jurul Marii Britanii; totdeauna agitată, străbătută de curenţi violenţi şi, la extremitatea septentrională, începea continua hulă a Atlanticului, formând un fel de baraj în fiece moment al mareei. Acolo navele nu erau niciodată liniştite, marinarii nu se odihneau. *Compass Rose*, cu convoiul respectiv, trecea prin locurile Unde se întâlneau marea, cerul şi pământul, locuri printre cele mai frumoase din lume, în faţa unei coaste unde soarele scânteia pe creasta brizanţilor, coastă presărată cu vile albe în fundul micilor băi înguste eu faruri şi balize la intrarea lor, prin faţa unor munţi ca de purpură regală, de pe acum încoronaţi pe vârfuri cu prima zăpadă a iernii. Dar echipajul nu avea parte să admire frumuseţea peisajului; se concentra doar a conduce nava, agitată de marea impetuoasă, evitând pe cât posibil ruliurile prea puternice.

O mare atât de rea nu mai întâlniseră încă; dar oamenii -ştiau că în timp de război, totul începe prin a se întâmpla pentru prima dată.

Spre seară însă, după ce au trecut pe lângă capul Wrath , marea s-a calmat şi, în loc de a mai sălta de pe un val pe altul, *Compass Rose* tăia apa cu aliură regulată, cap la vest spre vastele întinderi ale Atlanticului. Chiar înainte de căderea nopţii, un rop6t de ploaie a întrerupt vizibilitatea falezei abrupte şi sinistre, pentru ei ultimul aspect al uscatului, de-a lungul multor zile.

Acum se îndepărtau de insulă şi începeau a fi confruntaţi cu oboseala, tensiunea nervoasă, cu enormul punct de întrebare al reuşitei călătoriei; cu ură ascunsă, începeau să înfrunte pericole şi

încercări pe care le cunoşteau bine din celelalte călătorii.

În apropiere de Islanda, era foarte frig: *Compass Rose* naviga către sud-vest, de-a lungul coastei, după ce a dat libertate de manevră unui grup de patru nave care s-au despărţit de restul convoiului pentru a merge la Reyk- javik. Întreaga suprastructură a lui *Compass Rose* era acoperită cu un strat gros de gheaţă. Bătând talpa pentru a se încălzi şi suflând aburi groşi prin buzele îngheţate, oamenii de cart priveau cu indiferenţă această insulă strşnie pe care soarele palid de după amiază o făcea să lucească ca o prăjitură lăsată la rece pe pervazul ferestrei bucătăriei. Peisajul Islandei era specific: se vedea multă zăpadă, faleze negre, munţi albi şi un vast gheţar; priveliştea nu compensa numeroasele grade de frig suplimentare îndurate pentru a arunca o privire asupra peisajului.

La ora 4, Ericson s-a urcat pe comandă, a verificat punctul şi a jordonat să se mărească viteza. Abaterea spre Islanda îl îndepărtase mult de grosul convoiului şi căuta să reducă distanţa ce-i separa, înainte de miezul nopţii, jdacă era posibil. Căderea nopţii a accentuat frigul..

Torpi.ta a lovit pe *Compass Rose* în timp ce naviga cu viteză aproape maximă; aceasta a multiplicat violenţa, loviturii, primită în plin, la, aproximativ douăsprezece picioare de etravă. Explozia a fost puternică, însoţită de zgomotul metalului lovit şijstrăpuns şi de cel fatal al apei de mare pătrunzând cu mare presiune în interior; apoi, un val de căldură provenind din teugă a

ajuns până la comandă, cu o puternică răbufnire de fum înăbuşitor. *Compass Rose* s-a abătut violent de la drum şi s-a oprit tre- murând, ca un tiine cu botul însângerat; prova îi era aproape spulberată şi pupa începea să se şi ridice în aer, chiar înainte ca nava să se fi oprit.

În momentul dezastrului, pe comandă şe aflau Ericson împreună cu Lockhart şi Wells; toţi trei au simţit şocul neaşteptat, asemănător cu senzaţia oribilă a unei lovituri fizice directe. Noaptea neagră le masca totul şi nu le venea să creadă că au fost loviţi. Dar înclinarea punţii nu avea altă explicaţie şi zgomotul obiectelor alunecând în jurul lor o confirma. Se mai auzi un alt zgomot, care paraliză Un moment creierul lui Ericson: provenea din portavo- cea care lega comanda de teugă; s-ar fi spus urletele a o sută de câini deveniţi turbaţi în fundul unui puţ; erau oamenii cărora explozia le obturase singura ieşire şi care, cu disperare, cereau ajutor. Dar era imposibil să fie ajutaţi; cu mână de călău. Ericson închise capacul tubului portavoce şi suprimă zgomotul.

Adresându-se lui Wells ordonă:

— Cheamă pe *Viperous* prin radio, în clar. Anunţă: „Suntem torpilaţi în punctul zero-cinci-zero grade, la treizeci de mile în pupa Dvs .“

Apoi către Lockhart:

— Pregătiţi bărcile şi plutele de salvare, dar aşteptaţi ordinul de a le lăsa la apă.

Puntea s-a înclinat şi mai mult şi, de dedesubt, se auzi zgomotul unui obiect greu care şi-a rupt amarajul şi aluneca pe pantă. De-a lungul coşului, au început să iasă aburi, şuierând prin

valvula de siguranţă,

—i Doamne! gândi Ericson, ne scufundăm, ca Sorrel.

— Staţia de radio este distrusă, sir, spuse Wells.

Jos în careu, zgomotul şi şocul au fost îngrozitoare explozia a avut loc în compartimentul vecin şi peretele despărţitor s-a bombat chiar peste masa la care ofiţerii îşi luau cina. Au sărit toţi în picioare, precipitându-se spre uşă; se îmbulzeau cinci la picioarele scării ce ducea spre puntea superioară: Morell, Fevraby, Baker, Carslake şi Tomlinson, a doua ordonanţă. Baker strigă:

— Centura mea de salvare! Mi-am uitat centura de salvare!

Ferraby se simţi ridicat, împins de ceilalţi; Tomlinson agita un şervet; Carslake întinsese braţul pe deasupra capetelor şi se crampona de, mâna curentă a scării. Tot grupul lupta, în plină panică, cu rapida reacţie contra pericolului , încercând să urce pe scară, dar nu era posibil decât câte unul şi spaima pericolului îi făcea să se înghesuie toţi deodată,

Morell se întoarse brusc, îşi făcu drum printre cei masaţi la capătul scării şi alergă la cabina sa; deasupra cuşetei era fotografia soţiei lui, o luă şi o băgă în buzunarul interior al vestonului; apoi mai aruncă o privire în jur, dar nu i se păru că mai era ceva demn de luat.

Ieşi în grabă; acum era singur: în timpul celor d- teva secunde de absenţă, ceilalţi urcaseră; se întreba oare cine cedase primul pasul... În

momentul când puse piciorul pe prima treaptă a scării, se auzi o troznitură îngrozitoare în urma lui; fără să vrea, întoarse capul şi prin uşa careului văzu peretele desfăcându-se de sus până jos şi apa năvălind înăuntru. Avansa spre el ca o cataractă şi cu toată repeziciunea cu care urcă pe scară, apa îi ajunse până la brâu înainte de ultima treaptă. Privi în jos, la haosul clocotitor care acum acoperea totul: careul, cabinele, hainele şi tot ce posedau. Sub apă mai lucea o lumină, luminând torentul verde care înainta pe urma lui. Uşurat şi înspăimântat, se scutură şi alergă pe puntea foarte înclinată, unde, ân aerul glacial al nopţii se auzeau strigăte sălbatice.

Pe punte, pe spaţiul liber dintre bărcile de salvare, avea loc o scenă vrednică de un abator cu vite înghesuite: oamenii se busculau, înjurau, se loveau, alunecind pe puntea înclinată. Deasupra lor, aburul valvulei de siguranţă şuiera crescendo; parcă pierzându-şi sângele vieţii, nava îşi striga furia şi oroarea. Una dintre bărcile de salvare nu mai putea fi lăsată din cauza benzii la care ajunsese acum *Compass Rose*; cealaltă era înţepenită pe cavaleţi şi toate sforţările violente nu reuşeau s-o mişte; Tonbridge, care conducea operaţia, o lovea zadarnic cu un ciocan şi cei doisprezece oameni din jurul lui se forţau cu disperare s-o elibereze; parcă era lipită de punte şi n-au reuşit s-o mişte. Degeaba a încercat Tonbridge să-i încurajeze: „Haideţi, băieţi, trageţi!“; trebuia să urle ca să se facă auzit, dar totul a fost în zadar. La umăr cu el, Gregg sufla din greu:

— Dracu s o ia, Ted, este înţepenită... N-o putem clinti.

Tonbridge strigă:

— Atunci să eliberăm plutele de salvare...

Au părăsit barca pentru care, în groaza lor, pierduseră minute preţioase şi s-au înghesuit, alergând printre sar- turile coşului, îrijurân d în învălmăşeală. Tonbridge împreună cu ceilalţi ridicară pluta care se afla acum pe partea înălţată a navei, ca s-o ducă până la celălalt bord;; în întuneric, cu cei câţiva oameni înnebuniţi de frică, aU luptat s-o ridice şi s-o elibereze, unica lor salvare. Apoi Tonbridge privi spre comandă, de unde trebuia să vină ordinul următor – ultimul. Înclinată, comanda se profila pe cer. Strângându-şi curelele centurii de salvare şi cu voce destul de calmă, Tonbridge spuse:

— O să fie frig, băieţi – – \

Jos, în compartimentul maşinilor, la îrei minute după explozie, Watts şi mecanicul Broughton erau singuri, aş- teptând ordinul de abandonare. Ştiau că va veni şi îl aşteptau cu încredere... În momentul torpilării, Watts era de serviciu şi, din proprie iniţiativă, stopase maşina, apoi, deoarece presiunea se ridica, deschisese valvula de siguranţă. A urmărit cele întâmplate după zgomotele de afară şi era perfect edificat. Seria de pocnete dinspre prova era peretele care se dărâma, zgomotul de paşi de deasupra provenea de la încercarea de a elibera bărcile de salvare, iar banda accentuată a navei însemna pieirea ei. Acum, bătrânul mecanic şef, singur cu tânărul său ajutor, aşteptau; observă că Broughton

îşi făcea semnul crucii şi îşi aminti că tânărul era catolic. „Poate îi va fi de ajutor, în noaptea asta“, gândi el... În fine, a sunat soneria de la comandă şi Watts se apropie de portavoce.

— Aici maşinile! strigă el.

— Evacuaţi şi veniţi sus, se auzi ca de departe vocea comandantului.

Era suficient.

— Hai, băiete, spuse Watts lui Broughton; nu mai avem nimic de făcut aici.

— Oare ne scufundăm? întrebă Broughton cu ezitare, —i Nu, atât timp cât vom fi la bord... Hai repede!

Ora H + 4 minute... În postul de echipaj era acum tăcere loviturile încetaseră, vocile disperate tăcuseră. Torpila lovise într-un moment rău pentru mulţi din oameni, cel ma; rău şi ultimul moment al vieţii lor. Când s-a întâmplat explozia, în postul echipajului se aflau cei treizeci şi şapte de oameni din bordul babord: marinari şi fo- chişti, mâncând, dormind, citind sau jucând cărţi sau domino, îu ir-o căldură plăcută, dincolo de unica uşă etanşă închisă. Niciunul din ei nu a scăpat: majoritatea au fost omorâţi de explozie, dar câţiva au avut norocul sau nenorocul de a ajunge până la uşă; era deformată şi înţepenită de explozie. Nu exista altă ieşire, decât gaura enormă provocată de torpilă, dar prin care pătrundea un jetjiăvalnie de apă.

Din fericire, scena de masacru care a urmat a fosf.de scurtă durată. Dar până când apa a înăbuşit ultimele strigăte şi a destins ultimele mâini crispate, Ericson apucase să audă prin

portavoce paroxismul de disperare, de teroare, de violenţă convulsivă, ultimele zvârcoliri ale animalităţii umane, care e mai bine să nu aibă martori.

La cealaltă extremitate a navei, un oni calm şi, hotărât a mers să-şi ocupe postul şi sarcina ce i se destinase pria „Rolul de abandonare a navei“; era Wainwright, torpilorul şef care, cocoţat la pupa, şi în prezent dominând de sus restul navei, scotea amorsele grenadelor ca să nu explon deze când *Compass Rose* avea să se scufunde.

Îşi îndeplinea metodic sarcina: deşuruba, scotea, arunca, Lucrând, fluiera o arie atunci la modă. Erau necesare zece până la cincisprezece secunde pentru a demonta fiecare amorsă; erau treizeci de grenade de demontat şi calcula că avea tocmai timpul necesar să termine... Sub el, pupa continua să se ridice, ca talerul unei gigantice balanţe. Era destul de multă lumină ca să poată vedea linia în pantă abruptă a punţii, cape acum sfârşea drept în mare. Auzea aburii şuierând prin valvulă, oamenii strigând pe puntea superioară. „Ce gălăgie fac aceşti, nenorociţi, gândi el» compătimitor. „Dar nu pot face altceva”, i Singur, îşi continua absorbit munca, simţind parcă o ciudată bucurie când arunca peste bord materialul care îi provocase atâtea griji, timp de trei ani. Drăciile acelea de amorse erau toate numerotate, aranjate în cutii speciale, cu liste de verificare şi foi matricole; în prezent, le arunca în apă şi nu mai era nevoie să le numere..

L-a lovit un necunoscut, care urca panta cu greutate; şi-a dat seama mai întâi de uniforma de

ofiţer, apoi îl recunoscu pe Ferraby.

— Cine eşti? se auzi în întuneric vocea strangulată a acestuia.

— Torpilorul şef, sir, arunc amorsele în mare.

A reluat lucrul, fără a aştepta comentarii. Pierdut ca Intr-un vis groaznic, Ferraby privi în jurul lui şi curând se apropie de celălalt lansator de grenade şi începu şi el stângaci să scoată amorsele. Spate în spate, au lucrat mai întâi în tăcere, agăţaţi cum puteau ca să nu alunece pe puntea înclinată, apoi Wainwright începu din nou să fluiere... şi Ferraby să hohotească în plâns. Sub ei, nava oscila violent, pupa, de pe care dominau marea, se ridica tot mai sus.

Ora H + 7 minute... Ericson îşi dădea seama că nava se scufunda şi nu mai putea fi salvată. Acum, comanda era suspendată deasupra mării, făcând eu ea un unghi ascuţit; pupa se ridica tot mai sus şi prova plonja profund. Nava căreia îi consacraseră atâtea griji şi atâta timp, dragă lor.

Compass Rose, era în aşteptarea ultimului plonjon şi nu mai avea mult timp de rămas în această poziţie.

Comandantul era preocupat de ceea ce nu reuşise să îndeplinească: semnalul către *Viperous*, degajarea bărcilor de salvare, întărirea peretelui din careu care, poate, s-ar fi putut executa la timp. Gândi: „Amiralul de la Ardna- craish avea dreptate: ar fi trebuit să facem exerciţii mai multe cu toate acestea... Dar totul s-a întâmplat prea repede, poate că nimic nu ar fi putut salva pe *Compass Rose*, poate că era vulnerabilă., şansele prea inegale...“ Şi ajunse la concluzia că putea

avea conştiinţa liniştită.

\ Se auzi de aproape vocea lui Wells, întrebând!

\ – Să arunc documentele peste bord, sir?

Brusc, Ericson ridică capul: aruncarea peste bord a cărţilor de semnale şi a cifrurilor confidenţiale, într-un sac lestat, era ultimul lucru de făcut înainte de a se scufunda, ultimul semnal al pieirii lor. Îşi aminti că îl văzuse în- | deplinind o asemenea operaţie pe omul de pe submarinul Jseufundat, gest care, de altminteri, îl costase viaţa. O clipă, fâmână ordinul, temându-se că era semn prost.

0 încă o dată şi-a parcurs nava cu privirea: acum era mai mult calm; agitaţia şi eforturile furioase din primele minute trecuseră; oamenii încercaseră tot ce era posibil şi totul fusese în zadar; acum nu mai aveau decât un scurt răgaz înainte de a începe să înoate. Se aflau la treizeci de mile în coada convoiului, poate că una din navele de escortă urmărise pe radar mersul lui *Compass Rose* şi remarcase că urma ei se ştergea, ghicind ce se întâmplase. Era unica lor şansă de salvare, în această noapte glacială.

— Da, Wells, spuse el, aruncă-le. Se întoarse apoi spre 6 altă siluetă imobilă din spatele comenzii şi îi strigă:

— Şeful de echipaj!

: – Prezent, sir, răspunse Tallow.

— Dă cu sifleea. Abandonaţi navali urmări pe Tallow de-a lungul scării şi al punţii de fier

În pantă abruptă, îl auzi strigând: „Abandonaţi nava! Abandonaţi nava!“ S-a adunat

o mulţime de oameni, îngrămădiţi pe pupa aflată la mare înălţime faţă de apa neagră pe care pluteau, aşteptând cele două plute de salvare. Câţiva din subordonaţii lui Tonbridge se mai forţau încă să degajeze şi barca de salvare, dar banda lui *Compass Rose* se mai accentuase şi acum barca era şi mai solid, înţepenită.

— Iată-l pe comandant, auzi Ericson murmurând, îndată ce oamenii îl recunoscură; unul din ei întrebă:

— Ce şanse mai avem, sir?

Sub ei, nava tremura şi se înclina tot mai mult. Lângă parapet, un om strigă:

— Am şters-o, băieţi!

Şi sări în mare, cu capul în jos.

—i A venit momentul să faceţi la fel, spuse Ericson; noroc bun tuturor!

Atunci s-a produs panica. Unii oameni au sărit dintr-o dată şi, treinurând de frig, strigau camarazilor să-i urmeze; alţii ezitau şi se îngrămădeau spre pupa, partea cea mai înălţată şi mai depărtată de apă; când, în sfârşit, s-au decis, mulţi au alunecat, zdrelindu-se de-a lungill cocăi în care erau înfipte scoici, astfel că hainele şi proeminenţele mai puţin rezistente ale corpului – faţa sau părţile genitale – au fost rănite prin frecare de asperităţi. Pe mare au început să se mişte luciri roşii, pe măsură ce se aprindeau lămpile de salvare. Oamenii se adunau înot, se încurajau intre ei, apoi se întorceau să privească la *Compass Rose*. Foarte sus, deasupra apei, părea că reflectează la scufundare, înainte de a se decide; detaşată pe cerul nocturn, elicea avea un

aer absurd; catargul înălţat semăna cu un deget întins într-un gest de admonestare, ca şi cum nava ar fi cerut echipajului să se comporte bine în absenţa ei.

Nava nu a mai rămas multă vreme în această poziţie; nu o mai putea menţine. Pupa se ridică încă şi mai sus şi ultimul om rămas la bord sări în mare cu un strigăt, de groază, după care urmă un zgomot îngrozitor produs de încărcăturile de grenade care se desfăceau din dispozitivele- de fixare, rostogolindu-se furios de-a lungul punţii superioare şi căzând în apă cu ridicări de vârtejuri violente.

Dintr-o duzină de gâturi contractate scăpară cuvintele:

— Se scufundă!

Se auzi o explozie înăbuşită pe care toţi au simţit-o cu strângere de inimă, produsă ca de m-îna unui uriaş, şi *Compass Rose* într-adevăr începu să se scufunde. A dispărut repede, parcă fericită că se termină suferinţele;.mai înainte, catargul s-a rupt cu un zgomot sec şi a căzut ruinând greementul. Când pupa s-a scufundat, apa s-a ridicat tumultoasă şi s-a simţit mirosul păcurii răspândite. miros pe care oamenii de pe Coţkpass Rose îl cunoşteau din cursul multor dezastre la care participaseră, clar nu crezuseră niciodată că şi propria lor navă va exala într-o zi acest miros dezgustător.

Acum suprafaţa mării se nivela, păcura se întindea în strat; *Compass Rose* dispăruse; au. fost suficiente doar câtevă minute pentru a suprima tot ce se realizase timp do atâţia ani. Oamenii

începură să simtă frigul pătrunzi n- du-i căci faţă de enormitatea dezastrului, nu-l simţiseră înainte.

Erau cincizeci de supravieţuitori, lipsiţi dc toate, singuri în întuneric pe două platforme de salvare, cu disperarea lor, cu spaima lor şi cu marea.

Pe cele două plute de salvare nu era loc suficient pentru toţi; aşa se întâmpla totdeauna. Unii stăteau chiar pe fundul plutei, alţii peste ei; unii erau agăţaţi de „ţin-te bineil legate la babordurile plutei, în mare, alţii înotau cu curaj în cercuri, sau se agăţau de cei mai fericiţi care reuşiseră să capete un loc. Două lumini roşii marcau plutele; în timp ce înotau, gâfâiau de frică şi de frig, valurile îngheţate le loveau figurile, păcura le intra În nas şi în gură. Curând, le-au amorţit mâinile, apoi picioarele, frigul le-a cuprins întreg trupul, hotărât parcă să le îngheţe sângele. Zbătându-se sălbatic în apă, înotau în jur, în întuneric, căutau să se urce pe plute dar, respinşi, chemau, înjurau pe camarazii mai norocoşi, cereau ajutor sau se rugau plingând.

O parte din cei ce se cramponau de,,ţin-te bine“ n-au

••mai putut să facă eforturi şi s-au lăsat în derivă. Cei care înghiţiseră păcură au avut crampe paralizante, începând cu vomitări. Unii din cei care îşi zdreliseră trupurile de flancul navei au fost cuprinşi de frisoane mortale.

Printre oamenii de pe plută, unii se simţeau cuprinşi de somn; alţii îşi pierdeau curajul auzind, în noaptea plină de miros de păcură, cum mugea marea, cum gemea vân- tul şi cum plingeau

camarazii cărora frica şi frigul le epuiza rezistenţa. În curând, au început să moară; unii au murit, frumos:.şeful de echipaj Tallow, marinarul şei: Tonbridge. torpilorul şef Wainwright, maistrul semnalizator Wells şi mulţi alţii. Erau oameni care totdeauna se comportaseră bine în tot ce făceau şi n-au pierdut acest obicei nici atunci când au murit.

Tallow a murit ocupându-se de alţii; acesta fusese rolul iui pe *Compass Rose* şi şi l-a îndeplinit până la moarte: şi-a cedat locul pe plută unui tânăr marinar fără centură de salvare; când a observat că era fără centură, a început prin a-l certa că n-a respectat ordinele, apoi s-a lăsat în apă şi l-a ajutat pe tânăr să se urce pe plută. Dar un câr- cel teribil de violent l-a împiedicat să se mai ţină de „ţin-te bine“ şi, în timp ce acela pe care îl salvase murmura:

— Îndrăcitul acesta de şef de echipaj nu pierde prilejul să-ţi facă observaţie, Tallow a fost luat în derivă şi. În curând a murit de frig, singur.

Tonbridge şi-a cheltuit forţele conducând pe alţii către plute; a scăpat astfel vreo şase inşi, prea îngroziţi pentru a gândi şi acţiona singuri, când a auzit în obscuritate strigătul înăbuşit al unui om pe punctul de a se îneca. Pentru a şaptea oară, Tonbridge s-a dus în ajutorul camaradului şi… n-a mai revenit.

Convins că era mai bine ca cele două plute să rămână alăturate, Wainwright s-a apucat să le guverneze şi să le împingă. Dar erau mai grele decât crezuse şi el nu era atât de puternic pe cât sperase; a început să fie furios pe marea care

separa plutele fără încetare şi pe frigul care îi seca puterile; s-a încăpăţânat în această muncă până ia epuizare şi a murit plin de mânie.

Wells a murit făcând liste; toată viaţa lui de marinar făcuse liste de semnale, liste de navele componente ale convoaielor, liste de pavilioane din cod. Acum i se părea neapărat necesar să facă lista celor salvaţi de pe *Compass Rose* şi rămaşi în viaţă; desigur, comandantul avea să-l întrebe şi trebuia să-i răspundă. Timp de peste o oră a înotat în jurul plutelor, numărând capetele; a ajuns până la patruzeci şi şapte, apoi a început să se teamă că unii din cei număraţi au murit între timp şi a reînceput rondul.

De astă dată lucra mult mai încet şi înotând spre un om care, în loc să-i răspundă la apel, părea că se îndepărtează, îşi pierdea treptat puterile, trebuind să facă pauze ca să se odihnească până când, în fine, ajuns lângă obiectiv, a observat că omul era mort şi, epuizat, a murit şi el, enun- ţând un total care, de data aceasta, nu mai era exact.

Alţii şi-au dat greu sfârşitul: maistrul principal Watts, marinarul brevetat Gregg, şeful ordonanţelor Carslake şi mulţi alţii. Erau cei pe care natura sau viaţa îi făcuse egoişti sau fricoşi şi atât de dornici să trăiască încât speranţa de a trăi i-a distrus.

Watts şi-a dat greu sfârşitul; poate că nu era cazul să se aştepte altceva de la el: era bătrân, obosit şi îngrozit; locul lui era la colţul sobei cu nepoţi, nu să se zbată în apa plină de păcură, să se izbească în întuneric de oameni deja morţi, pe

care îi cunoscuse bine. Din momentul când a sărit de pe *Compass Rose* n-a încetat să strige după ajutor: s-a agăţat de alţii, s-a luptat sălbatec să se urce pe una dintre plutele supraâncărcate şi a căzut din ce în ce prada unei terori nebune. A murit mai mult de frică, convins că nu trebuia să stea pe loc şi dacă nu se salva imediat, pierea. Teroarea i-a paralizat membrele slăbite, în-gheţindu-i sângele în arterele friabile până când, în sfârşit, moartea l-a salvat. Acest fel de a termina al bătrânului pensionar nu era în concordanţă cu corectitudinea lungului timp cât muncise şi cu curajul de care dase dovadă; merita un alt sfârşit, nu geamătul rugător care i-a scăpat cu ultimul suspin. Dar n-a fost singurul care a sfârşit lamentabil.

Gregg a murit tocmai fiindcă se agăţa prea cu pasiune ae viaţă şi sfârşitul i-a fost neobişnuit. Chiar înainte de ultima ambarcare primise iarăşi o scrisoare de la un amic, soldat în armata de uscat: „Dragă Tom, mi-ai cerut s-o supraveghez pe Edith când voi merge în permisie. Ei bine...“ Lui Gregg i-a venit greu să creadă că soţia reîncepuse să-l înşele, de îndată ce plecase din nou pe mare; clar chiar dacă era adevărat, era încredinţat că o s-o re- câştige după o zi sau două petrecute împreună. „Doar să revin lângă ea, gândea el; e tinerică, are nevoie de o morală bună şi să fac dragoste cu ea...“ Pentru acest motiv era convins că nu trebuia să moară; dar aceeaşi convingere o aveau şi numeroşi alţi camarazi şi şi-au disputat salvarea cu ură şi violenţă.

După o oră de eforturi epuizante, Gregg a

reuşit să-şi facă loc cu forţa lângă una dintre plute; îi era însă imposibil să se urce pe ea. Dar hotărâta lui voinţă îl îndemna să facă totul ca să nu-şi piardă locul. Şi-a introdus corpul între bordul plutei şi „ţin-te binell, încât erh. ataşat de plută ca un pachet mic de un pachet mai mare; avea de gând să petreacă toaiă noaptea în această poziţie, ancorat sigur, visând la căminul şi la nevasta care îl va. iubi din nou de îndată ce se va întoarce acasă... Dar a fost prea dornic să trăiască: pe măsură ce noaptea progresa, frigul îl slăbea şi îl amorţea; „ţin-te bine“ i-a alunecat de pe umeri pe gât – adică parâma trecută prin ochiurile de jur împrejurul plutei, pe care o întindeau aproape douăzeci de oameni disperaţi, cramponaţi de ea. Brusc, s-a trezit din toropeală, simţind parâma strângându-l puternic de gât; înainte de a se putea degaja, pluta s-a ridicat în urma căderii unui 0lll şi parâma, prinzându-l pe Gregg adânc sub bărbie, l-a tras afară din apă. Era prea întuneric pentru ca ceilalţi să vadă ce i se întâmpla lui Gregg iar strigătele lui nu se deosebeau de cele ale altor înotători pe cale de a se îneca. S-a zbătut sălbatic să se degajeze dar astfel parâma l-a strangulat şi mai puternic, dându-i o moarte penibilă.

Carslake a avut o moarte demnă de un asasin. În ora cea mai întunecată a nopţii, a ajuns înot lângă o bucată de. lemn, o scândură tocmai aţât de mare cât să susţină un singur om pe ea; şi chiar era un om pe ea, un telegrafist, pe nume Rollestone: un om scund, cu ochelari şi fricos; Carslake era tot atât de înspăimintat ca şi el şi faptul că nu găsise loc pe o plută îi insufla o

dorinţă nebună să-şi salveze viaţa. L-a observat pe Rollestone culcat pe burtă pe bucata de lemn, s-a apropiat încet înot, a ridicat-o de un capăt şi l-a scufundat. Rollestone şi-a ridicat capul din apă:

— Bagă de seamă! spuse el cu frică, ai să mă faci să cad în apă.

— Este loc pentru amândoi, răspunse brutal Carslake, şi a împins din nou capătul scândurii sub apă.

— Nu, nu este loc pentru amândoi... Lasă-mă în pace... caută altă scândură.

Era în ora cea mai întunecată a nopţii.

Carslake a înotat încet până la celălalt capăt al scândurii şi a încercat să desfacă mânile Iui Rollestone, care se ţinea agăţat. \

— Ce faci? spuse plângător Rollestone.

Eu am văzut scândură mai întâi. spuse Carslake, în- cercând să-l dea jos de pe.ea.

Dar eu sunt pe ea, strigă Rollestone, aproape plân- gând de frică şi de mânie, este a mea.

Carslake îl împinse din nou, agăţându-se solid de scândură; aceasta oscilă periculos, Rollestone începu să strige după ajutor, Carslake îi lovi cu braţul peste gură, făcân- du-l să cadă în apă. dar Rollestone încercă imediat să se urce din nou pe scândură, lovindu-l cu piciorul pe Carslake care se urca şi el. Când capul lui Rollestone se pro- iilă net pe cer, Carslake, cu ambii pumni împreunaţi, îl lovi cu toată puterea de mai multe ori. Rollestone n-a mai apucat decât să strige o singură dată, înainte de a fi adus pentru totdeauna la tăcere; era ora cea mai întunecată a nopţii.

Efortul l-a slăbit însă pe Carslake; trupul, cald

în momentul crimei, i s-a răcit şi când a încercat să se urce pe scindară, n-a mai avut nici forţă, nici îndemânare. La fiecare tentativă recădea în apă, respira din ce în ce mai greu. Curând, bucata de lemn porni în derivă, fără ocupant.

Câţiva oameni au murit foarte simplu: locotenentul Baker, fochistul Evans, căpitanul Morell şi încă alţii. Aceştia nu aveau un motiv special ca să trăiască sau îşi încurcaseră vieţile în aşa fel, încât a le părăsi era o uşurâre.

De exemplu lui Baker nu i-a fost frică de moarte; de o săptămână, de când *Compass Rose* pornise în călătorie, rătăcea pe navă sub povara unei morbide vinovăţii: singur cu o spaimă ruşinoasă pe care zilele o confirmau, umplân- du-l de dezgust. Nu ştia nimic despre infecţiile venerice şi n-a avut curaj să apeleze la cineva pentru sfat; şi-a dat însă seama de ce era vorba după simptome şi suferinţe. A urmat o săptămână în care a evitat orice contact cu oamenii în afară de cele profesionale, o săptămână de suferinţe crescânde şi stăpânit de un simţământ de înjosire şi teroare. Când *Compass Rose* a fost torpilată, începuse să se gândească să-şi pună capăt zilelor, nemaiputând suporta ruşinea şi durerea organelor sale bolnave.

Când a abandonat nava, a înotat câteva minute, apoi a găsit un loc pe pluta cu numărul unu, dar după ce s-a urcat şi apa rece de pe corp i s-a mai zvântat, suferinţele cauzate de boală s-au înteţit insuportabil; s-a tot agitat, şi-a schimbat poziţia de câteva ori şi, în final, ajuns la disperare, s-a aruncat din nou în apă. Răceala apei i-a potolit

fierbinţeala şi a murit binecuvântând frigul care. Îl răcorea.

Şi fochistul Evans a murit tot victimă a dragostei; în viaţa lui dragostea luase o asemenea importanţă, încât. Îşi pierduse complet capul, ajungând să albă două soţii cieăli- ţoare, una la Londra, şi alta la Glasgow; la Liverpool avea o tânără prieteriă melancolică, iar la Londondery o văduvă destul de veselă; la Manchester se afla o tânără, la sân cu un copil al lui, iar la Greenock o alta pe cale să-l facă şi ea tată. Când nava intra în rada Gibraltarului, îl întâmpi- nau două spaniole care gesticulau pe cheu; dacă se făcea escală în Islanda, la Halifâx sau la Saint John din provincia canadiană Newfoundland, în mai puţin de o oră i se aducea la bord un mesaj amoros sau cu ameninţări. Toţi banii pe care-i câştiga se duceau pe cheltuielile unei jumătăţi de duzină de menajuri legitime şi ilegitime sau pentru cheltuieli de judecată în procese de căutarea paternităţii; în port, când nu era în permisie, tot timpul liber şi-l petrecea scriind scrisori; cobora rar la uscat, de teama soţilor, părinţilor sau a fraţilor furioşi, care îl aşteptau la ieşirea din doc şi nu îi pregăteau un bun sosit agreabil.

Evans ajunsese în această deplorabilă situaţie printr-un concurs fatal de împrejurări: nu era deloc băiat frumos, însă nu ştia să refuze. Recent treburile i se încurcaseră foarte serTos: chiar înainte de ultima plecare a lui Corn-.pass Rose din p6rt, cele două „soţii“ oficiale se descoperiseră reciproc; plecarea navei îl scăpase tocmai la timp. Dar prevedea ce urma să se întâmple: soţiile se

vor asocia contra celorlalte femei ca să-l scape de ele, după care se vor asocia din nou, contra lui. Se vedea apărând înaintea tribunalului pentru nerespectarea promisiunilor de că-, sătorie, condamnat pentru seduceri; închis pentru datorii, şi la ocnă, pentru bigamie. Viitorul îi părea complicat/ sumbru şi fără ieşire.

Către ora 3 de dimineaţă, când a sosit pentru el momentul să-şi apere viaţa contra frigului, nu simţea decât oboseală şi disperare. I se părea că mult timp avusese noroc – prea mult ca să dureze la infinit – şi că venise Ora scadenţei. Dacă nu plătea acum, în întuneric, în apa rece şi plină de păcură, fără martori, va trebui să dea socoteală la reîntoarcere, o socoteală mult mai riguroasă.

Propriu-zis nu s-a lăsat în voia mării, dar a încetat să mai prefere viaţa în loc de moarte şi, într-o asemenea noapte, numai o hotărâre dârză putea duce la salvare. Nu a luptat ca să supravieţuiască cu orice preţ, cu disperare, şi trupul cu care păcătuise atât, s-a lăsat, din cap până în picioare, pătruns de un frison mortal, alunecând în neant fără rezistenţă.

Morell a murit, am putea spune, pe franţuzeşte, limba bunicii sale; a murit cum trăise în ultimul timp, adică singur. Cea mai mare parte a acelei oribile nopţi de dezastru o petrecuse la o parte de grupul principal de supravieţuitori, plutind imobil în centura de salvare din capoc, privind luminile roşii care dansau şi ascultând gemetele de spaimă şi disperare ale oamenilor. Ca de multe ori în trecut, se simţea departe de ceea ce se întâmpla în jurul lui, nu era obligat să se

alăture; moartea îl va găsi la treizeci de yarzi de ceilalţi, dacă îi era sortit să moară şi, până atunci, viaţa sa era o problemă care îl privea doar pe el.

S-a gândit mult la Elaine, tot timpul cât a supravieţuit, adică aproape până în zori. Dar către ora 5 dimineaţa corpul îngheţat şi creierul obosit au ajuns la acelaşi grad de simţământ de zădărnicie şi epuizare. Înţelegea acum că purtarea lui faţă de Elaine fusese cu totul absurdă; absurdă şi fără efect. Protestele şi încercările lui de a o aduce la o altă viaţă fuseseră ridicole; se comportase ca un bărbat dintr-o comedie, păşind pe scenă cu grotesca mască de încornorat, în timp ce în spatele lui amanţii gesticulau şi făceau ochiade spectatorilor. Nici cuvintele, nici apelurile, nici protestele nu serviseră la nimic: Elaine

ÎI iubea sau nu-l iubea, îl dorea sau putea să se lipsească de el, îi era fidelă sau îl înşela, numai după propria ei voinţă. Dacă dragostea ei ar fi fost destul de puternică, ar fi rămas a lui; dacă nu, n-avea niciun drept s-o revendice, s-o convingă să redevină iubita de altădată.

În prezent îşi dădea seama că, de multă vreme, el îi devenise complet indiferent. Această convingere îi străbătu acum întregul corp ca un frison care îl îngheţa; mareea vieţii nu mai era în stare să înainteze. Mult timp a stat fără să gândească la ceva şi când s-a trezit din toropeală şi-a dat seama că era preludiul somnului şi al morţii. Dar nu-i păsa. Cu disperare calmă, s-a străduit să rezume de ce a avut parte în viaţă; efortul a fost lung şi penibil, dar până la sfârşit a

murmurat:

— II y en a toujours l un qui baise, et l un qui tourne la joue.

A înclinat capul într-o parte, ca şi cum ar fi reflectat dacă nu se putea găsi o caracterizare mi bună; n-a găsit-o şi i s-a făcut din nou vid în creier; dar capul şi-a păstrat poziţia, parcă interogativă, şi moartea aşa l-a încremenit.

Au fost şi unii, puţini, care s-au salvat: comandantul Ericson, secundul Lockhart, şeful operator de radar Sellars, infirmierul Crowther, locotenentul Ferraby, maistrul Phillips, fochistul şef Gracey, fochiştii Grey şi Spurway, radiotelegrafistul Widdowes, marinarul Tewson: unsprezece oameni pe două plute. Când s-a făcut zi, toţi ceilalţi erau morţi.

Pe măsură ce timpul, certurile, stupoarea şi somnul îşi reluau drepturile, Lockhart avea impresia că asistă la o serată de la care invitaţii pleacă pe rând până nu mai ră- mine nimeni. La un moment dat situaţia părea că poate, fi stăpânită: cele două plute, fiecare cu câte doisprezece oameni, şi ciorchinii de oameni agăţaţi de „ţin-te bine“ se apropiaseră una de alta pe marea plină de păcură şi Lockhart procedă la un apel sumar; mai trăiau atunci peste treizeci de oameni, dar aceasta avea loc mult mai devreme, când serata putea fi considerată destul de reuşită... În cursul nopţii interminabile, oamenii au trecut din viaţă în moarte pe nesimţite, pierind de frig între două fraze; n-a mai fost posibil să-i numere exact pe cei vii şi pe morţi; cifra nu mai avea vreun sens. Nu mai merita să se facă vreo

socoteală decât atunci când noaptea se va termina şi când soarele îi va încălzi; numai atunci se putea stabili amploarea dezastrului.

Pe plute, în oroarea acelei lungi nopţi, oamenii erau voci sau tăceri: dacă tăceau mai multe minute în şir, însemna că nu mai era cazul să fie număraţi printre vii şi Jocurile lor puteau fi luat de cei aflaţi în apă, având încă o licărire de viaţă şi căldură în trupuri.

— Doamne, ce frig este!

— La ce distanţă era convoiul?

— Aproape treizeci de mile.

— Şhorty..., mă auzi?

— A văzut cineva pe Jameson?

— Era în postul echipajului.

— De acolo n-a scăpat niciunul.

— Au fost norocoşi... E mai bine de ei, decât de noi, aici.

— Avem încă şanse să scăpăm.

— Noaptea devine mai puţin întunecoasă.

— Din cauza lunii.

— Shorty... deşteaptă-te...

— Nava s-a scufundat în mai puţin de cinci minute.

— Ca şi Sorrel.

— La treizeci de mile ar trebui să apărem pe radarul lor.

— Dacă îl observă cum trebuie.

— Care era nava de escortă din urmă?

— Trefoil,

— Shorty...

— Câţi sunt pe cealaltă plută?

— Cam la fel ca pe a noastră, cred.

— Doamne, ce frig!

— Şi începe să bată vântul.

— Aş vrea să-l întâlnesc pe blestematul de submarin care ne-a adus în această stare.

— Mi-ajunge că l-am întâlnit o singură dată.

— Shorty... ce ai?

— Mi se pare că suntem destul de aproape de Islanda.

— Nu ne foloseşte la nimic; n-are importanţă.

— Trefoil este o navă serioasă; ar fi trebuit să ne repereze pe radar.

— Dacă n-o fi fost de cart vreun cretin de operator, jumătate adormit.

— Shorty!...

— Încetează să-l mai chemi, nu vezi că s-a sfârşit?

— Dar vorbeam cu el!

— Acum o oră, idiotule!

— Wilson a murit, domnule.

— Eşti sigur?

— Da, e complet rece.

— Atunci aruncaţi-l în apă... Care este următorul ds urcat pe plută?

— Hei, nu sunt amatori pentru plimbare?

— La ce bun? Nu este mai cald pe plută.

— Doamne, ce frig este!...

Pentru un moment, cornul lunii apăru între nori şi lu- niină câteva clipe dezolantul spectacol: întinderea de ape pe care începea s-o vălurească un vânt glacial; siluetele oamenilor înghesuiţi pe plute; umbrele oamenilor agăţaţi de ele şi, mai departe, cadavrele care se ridicau şi se lăsau în jos în voia valurilor, cu luminile roşii arzând inutil

pe piepturile celor care, cu câteva ore înainte, le aprinseseră cu speranţă şi încredere. Câteva minute luna îşi aruncă lucirea rece pe suprafaţa mării şi pe frunţile oamenilor ale căror capete mai erau la verticală; apoi dispăru, voalin- du-se brusc, ca şi cum, plină de milă şi stupoare, văzuse destul şi bieţii oameni, aduşi la o asemenea extremitate, nu meritau decât decenţa mizericordioasă a tenebrelor.

Ferraby nu a murit; dar spre zori a crezut că moare, când de fapt tânărul semnalizator Rose, pe care îl ţinea în braţe, a murit în locul lui. Toată noaptea au stat unul lângă altul, câteodată tăcuţi, uneori vorbind; Ferraby îşi amintise prima lor noapte pe mare, obscuritatea şi singurătatea acelei noi ambianţe de atunci, care îi apropiase. Acum nevoia apropierii era mai imperativă, mai sinceră, lipsită de vreo reţinere şi curând au observat că se ţineau de mină... Dar până la sfârşit Rose n-a mai vorbit, n-a mai răspuns la întrebări, şi-a înclinat capul ca şi cum adormise; Ferraby îşi trecuse braţul în jurul lui şi când Rose alunecă şi mai mult, îi culcă trupul pe genunchi.

Temându-se de răspuns, aşteptă înainte de a întreba î

— Te simţi bine, Rose?

Dar n-a mai răspuns. Atunci Ferraby se aplecă asupra figurii atât de apropiată de a lui şi cu un instinct de compasiune o atinse cu buzele, dar le-a retras repede, tremurătoare şi îngheţate. Acum Ferraby era singur... Lacrimi i se prelingeau pe obraz şi cădeau pe ochii deschişi ai mortului; dezolat şi pradă unei frici mortale, continuă să

ţină strâns la piept corpul rigid al prietenului, ca tatăl pe un copil mort.

Lokhart n-a murit deşi, de mai multe ori în cursul nopţii, s-a mirat că riu moare. A petrecut cea mai mare parte a orelor de întuneric în apă, lingă pluta nr. 2 pe care o avea în sarcină; numai spre dimineaţă, când s-a făcut loc, s-a urcat şi el pe plută. De pe acest loc ceva mai ridicat a privit în jur: a simţit frigul şi mirosul de păcură, a văzut cealaltă plută şi apa agitată care le separa; şi a contemplat formele negre ale morţilor pe apă, norii care se urmăreau pe cer, unde strălucea o unică stea; a ascultat suflând vântuL Atunci şi-a îndârjit voinţa şi a hotărâ t să rămână în viaţă până la ziuă şi să oblige mina de oameni de care era responsabil să rămână vii împreună cu el.

I-a obligat să cânte, să-şi mişte braţele şi picioarele, şă vorbească şi să nu adoarmă. I-a pălmuit, le-a dat lovituri de picior, a făcut să oscileze pluta pentru a-i obliga să se cramponeze; şi-a amintit întregul său repertoriu de anecdote scabroase şi a debitat un număr dintre ele atât de dezgustătoare că ar fi roşit, dacă sângele în circulaţie ar mai fi fost în stare de aşa ceva. Le-a spus ghicitori, i-a antrenat într-un joc de copii; l-a smuls pe Ferraby din tăcerea lui morocănoasă şi i-a ordonat să recite toate poeziile pe care le ştia; a imitat personagii dintr-o piesă de teatru cunoscută şi i-a obligat pe ceilalţi să-i dea replicile. I-a forţat să rameze şi să facă cercuri cu pluta, cântând „Luntraşii de pe Volga“; amintindu-şi un joc din copilărie, i-a împărţit în trei grupe şi i-a pus să strige toţi în acelaşi timp: primul grup, „Rusia“, al

doilea, „Prusia”, al treilea, „Austria”, ceea ce producea un zgomot asemănător unui gigantic strănut, foarte potrivit pe -acel frig... Oamenii din pluta dirijată de el l-au detestat, pe el şi vocea lui neobosită, precum şi iritantul lui optimism; l-au insultat în faţă; le-a răspuns cu acelaşi langaj şi le-a promis o doză generoasă de puşcărie îndată ce vor ajunge în port.

Pentru toate acestea, el a recurs la o rezervă nebănuită de forţe şi energie. Când s-a urcat pe plută s-a simţit teribil de anchilozat şi îngheţat, dar activitatea furioasă şi nebună, giumbuşlucurile făcute, n-au întârziat să-l înviorcze; unii dintre oameni i-au urmat exemplul şi au recăpătat astfel curajul datorită căruia au supravieţuit.

Sellars, Crowther, Gracey şi Tewson n-au murit. Se aflau pe plutî numărul doi, cu Lockhart şi Ferraby şi au fost singurii care mai trăiau când s-a făcut zi, graţie eforturilor frenetice pentru a rezista atracţiei dulceţii somnului.: Era prima călătorie pe mare a lui Tewson, un tânăr vesel, londonez de baştină şi care îi făcuse să râdă în cursul nopţii, întrebând din timp în timp eu naivitate:

— Aşa se întâmplă lucrurile la fiecare călătorie?

Nu era o glumă prea grozavă, dar Lockhart înţelegea că trebuiau să se mulţumească cu ea... Au contribuit şi. alţii ia susţinerea moralului: Sellars a cântat o interminabilă arie dintr-o operetă la modă; Crowther, infirmierul fost veterinar, a imitat zgomotele făcute de animale; Gracey a făcut o demonstraţie de antrenament de

box, cât pe aci să răstoarne pluta. În general au făcut tot ce au putut, şi tocmai aceasta le-a salvat vieţile.

Phillips, Grey, Spurway şi Widdowes n-au murit. Au fost singurii supravieţuitori de pe pluta numărul unu împreună cu Ericson care, la fel ca Lockhart, şi-a dat seama că trebuia combătut.somnul fără răgaz dacă voiau să ajungă vii dimineaţa. A folosit deci cea mai mare parte a. nopţii supunând pe oamenii de pe plută la un fel de examen pentru următoarea lor înaintare. A inventat un joc, jumătate serios, jumătate copilăresc, punând fiecăruia până la treizeci de întrebări; răspunsurile corecte erau aplaudate; dacă nu, toţi trebuiau să-l apostrofeze violent şi respectivul era condamnat să execute o ispravă oarecare, ca pedeapsă... Cu autoritate, a antrenat pe numeroşi oameni, timp de mai multe ore; numai în zori a simţit că propriul său creier a obosit, că s-au rărit concurenţii şi aplauzele şi că strigătele au slăbit până la a fi confundate cu geamătul vântului şi zgomotul valurilor reci lovindu-se de pereţii plutei, acele valuri care aşteptau cu răbdare să-i înghită pe toţi.

Comandantul nu a murit; după dispariţia lui *Compass Rose* parcă nu mai avea cu ce să moară. Efortul „examenului41 îl făcuse automat, ştiindu-l necesar; dar numai în calitatea de conducător al unui grup de oameni în grija lui; cu inima nu lua parte deloc. Inima părea a-i fi secat în timpul celor câteva minute teribile dintre torpilarea navei şi înghiţirea ei de valuri. Îşi iubise nava, nu sentimental, dar cu mândria şi puternicul

ataşament pe care i-l dăduseră inevitabil ultimii trei ani şi faptul că o văzuse distrusă atât de rapid, sub ochii lui, îi provocase un şoc îngrozitor. Niciun cuvânt, nicio reacţie nu îşi mai avea rostul în acea noapte atroce. Era vid de orice sentimente. Totuşi n-a murit, pentru că avea patruzeci şi şapte de ani, era un marinar încercat şi robust şi înţelegea marea, deşi acum o detesta.

Toţi aşteptau cu nerăbdare lumina zilei; Ericson observă că, în fine, zorile erau apropiate şi bietele resturi ale echipajului său puteau supravieţui. Când la est apăru prima lucire albicioasă, ordonă oamenilor să rameze către cealaltă plută aflată la o milă distanţă de ei. Se făcea din ce în ce mai lumină, adusă parcă chiar de vântul glacial şi se răspândea fără milă pe teribila mare cenuşie, pe marile pete de păcură, şi formele plutitoare care fuseseră oameni vii. Când cele două plute s-au apropiat, supravieţuitorii şi-au adresat semne scurte, ca nişte oameni care crezuseră că sunt singuri pe lume; când au putut să-şi audă vorbele, unul din oamenii de pe pluta lui Lockhart scoase un strigăt strident de chemare la care răspunse Phillips de pe pluta comandantului, cu voce stinsă.

Nimeni n-a mai pronunţat un cuvânt înainte ca cele două plute să se alăture, şi atunci s-au privit toţi cu oroare şi teamă.

Cele două plute semănau; pe fiecare se vedeau câţiva oameni murdari, plini de păcură, unii stând, alţii întinşi pe braţele lor sau la picioare, ca nişte câini. În jurul plutelor, în apă, era aceeaşi bordură de cadavre, dansând, cu feţe

inexpresive întoarse spre cer şi mâinile îngheţate pe „ţin-te bine“.

Nu era o linie de demarcaţie netă între cei morţi şi cei vii. Oamenii şezând de pe plute păreau că se confundă cu morţii pe care îi ţineau încă în braţe fără niciun rost, sau cu cei care pluteau pe apă.

Ericson îi numără pe cei vii de pe cealaltă plută: patru, pe lângă Lockhart şi Ferraby; prezentau acelaşi aspect îngrozitor ca şi cei de pe pluta lui: murdari, tremurând, cu obrajii şi tâmplele brăzdate de frig, cu membrele fără sânge; scăpaseră de moarte în timpul orelor de întuneric, dar dimineaţa rămâneau încă în umbra morţii. Numărul total al supravieţuitorilor era de unsprezece... Îşi frecă cu mâinile buzele îngheţate şi spuse:

— Ce zici, secundule...

— Ce să mai spun, sir.

S-au privit reciproc, apoi Lockhart întoarse capul; era an moment intolerabil de penibil.

Vântul le biciuia figurile, apa în valuri mici, glaciale, se spărgea de plute. Morţii ataşaţi în jur se balansau ca nişte dansatori. Soarele răsărind, accentuă detaliile acestei oribile scene; se văzu că. În afara plutelor, întinderea mării crude ridica şi rula nenumărate cadavre, în mijlocul unei grămezi de epave, în derivă sub cerul lugubru. Totul împrejur, pe suprafaţa mării pătată de ulei, cu mizerabilele resturi, tot ce mai subzista din *Compass Rose* rănea şi ofensa privirea.

„Tabloul anului! gândi Lockhart: Dimineaţă cu cadavre”.

Astfel i-a găsit *Viperous*.

PARTEA A CINCEA

1943: în CUMPĂNĂ

l

Trei din cele paisprezece oglinzi aplicate pe pereţii celui mai şic bar din Londra ii reflectau lui Lockhart trei imagini diferite ale lui însuşi, între care să aleagă: una din plină faţă, alta din profil dreapta şi o a treia, din profil stânga. Neavând altceva mai bun de făcut, în timp ce-l aştepta pe Ericson pentru a dejuna împreună, studia cu oarecare interes aceste trei diverse aspecte ale unui tânăr, ofiţer de marină, aflat la odihnă după oboselile serviciului activ. Uniforma îi era imaculată; faţa prelungă, dar cu un aer vizibil de determinare; cearcănele de sub ochi erau rezultatul încercărilor prin care trecuse... Pe fondul sălii de un gust excesiv de încărcat, cu covor gros, mobile lucitoare şi un aer de lux agresiv, Lockhart avea poate un aspect prea profesional, deşi mai erau şi alţi ofiţeri din cele trei arme: navală, aeriană şi terestră, aliniaţi la bar sau aşezaţi la mesele dimprejur şi care nu creau deloc o atmosferă de timp de război; păreau că stau acolo de la începutul ostilităţilor iar femeile pe care le însoţeau aveau, aerul de a se simţi foarte la largul lor. Lockhart decise totuşi că nici el nu era complet deplasat; dacă nu sfe simţea tot asa de la largul lui ca cei obişnuiţi, cel puţin, în coltul sălii unde se afla, aducea un aer de seriozitate ema- nân d din uniforma lui albastru închis, asortată cu covorul. Şi, în orice caz, încă un pahar de gin cu biter îl încadra mai complet în

categoria obişnuiţilor... Aruncă o privire în jurul său.

— Chelner! chemă el. ,

— Da, domnule, spuse apărând îndată un om destul de vârstnic, cu o cămaşă albă gofrată.

— Mai adu-mi, te rog, un gin cu biter.

— Încă unul, domnule.

— Şi... chelner...

— Vă rog, domnule?

Lockhart îi arătă cana cu apă de pe masă şi-i spuse i

— Uite ce strat de praf este pe suprafaţa apei.

Bătrânul schiţă un gest de mirare, ridică carafa, o exa- mină un moment, apoi o reaşeză pe tavă.

\ – Vă rog să scuzaţi, domnule, o schimb imediat.

Se plecă, apoi repetă:

— Imediat o schimb, domnule; ce să-i faci, e război.

— Deci nu este cazul să mai fac observaţii.

Scuturând din cap, bătrânul chelner răspunse:

— Nici nu ştiţi, domnule, cum merg acum toate lucrurile: pahare crăpate, lipsă de gheaţă, bucăţi de dop în băuturi...

— Se plecă din nou şi, confidenţial:

— Alaltăieri am-găsit o libarcă în cartofii prăjiţi. Lockhart schiţă un gest de dezgust.

— N-ar trebui să-mi spui.

— Vroiam numai să vă arăt că nu putem servi clienţii aşa cum dorim. Nu găsim materiile prime

de care avem nevoie. Săptămâna trecută am avut client pe un ofiţer american care s-a plâns că sifonul era cald.

— Sifon cald, într-adevăr, e oribil? spuse Lockhart gânditor.

— Mai rău strică băutura, domnule.

— Da, şi ar fi oribil să înoţi în sifon cald.

— Mă iertaţi, aţi spus ceva?

— Nu, răspunse Lockhart, mă gândeam la ceva.

— Atunci un gin cu biter, domnule?

— Da, dar unul mare.

Lockhart privi în jur şi-l zări pe Ericson apărut în uşa barului; după ce-l privi un moment, se adresă chelnerului:

— Mai bine adu două mari; vine un prieten şi avem de sărbătorit un eveniment.

Ericson îl văzuse şi începea să-şi facă drum spre masa lui, prin sala aglomerată. Se observa la el o oarecare stinghereală, pe care Lockhart o înţelegea şi chiar o aprecia. Era un om alături de care puteai înfrunta războiul… Când Ericson ajunse la masa lui, Lockhart se ridică şi spuse, cu un zâmbet deschis:

— Felicitările mele, six.

Stânjenit, Ericson privi la şapca ţinută sub braţ: frunzele de laur noi erau dovada unei recente avansări.

— Îţi mulţumesc, Lockhart; am aflat doar săptămână trecută; desigur, pe baza vechimii.

— Poate nu numai pe această bază, spuse Lockhart; în orice caz beau pentru eveniment, şi îşi goli restul băuturii din pahar; apoi, privind spre

bar;

— Am comandat pentru dumneavoastră un pahar mare de gin cu biter.

— Este un aperitiv foarte potrivit, spuse Ericson.

Sosiră consumaţiile comandate. În momentul când Ericson ridica privirea şi paharul, Lockhart îşi aruncă din nou ochii spre frunzele de laur noi, aurite, ale şepcii. La rândul său, se simţea cam intimidat; nu-l mai văzuse pe comandant de două luni şi ultima lor despărţire în port – amestec ciudat de ceremonie, emoţie şi mirare reciprocă de a supravieţui – nu era o amintire adecvată cu atmosfera sălii.

— Nu cred că voi ajunge cândva comandor, sfârşi el prin a spune: vechimea nu este suficientă, altceva nu văd şi sper să nu îmbătrânesc prea curând. i

— Nu fii aşa de sigur, spuse Ericson; apoi se opri un” moment.

— Cea mai mare parte din zi am petrecut-o ieri la Amiralitate; începe din nou agitaţia.

Lockhart simţi un fior de nervozitate, aproape de teroare pe care nu reuşise încă să şi-o stăpânească. Dacă „începe din nou agitaţia”, aceasta îl antrena şi pe el; însemna sfârşitul repausului şi refacerii atât de greu obţinute, reeditarea celor deja trăite. Ştia că Ericson stabilise sau cel puţin propusese Amiralităţii ceva în privinţa lui şi aproape îi era frică să afle viitorul. Încă nu-şi găsise un echilibru. Nervii încă nu-i erau refăcuţi după catastrofa lui *Compass Rose*; orice schimbare, i se părea sfârşitul lumii.

Chiar, frunzele aurite de pe şapca lui Ericson îi apăreau ca un semnal secret, prevestind necunoscutul şi complicaţiile. Poate că rezulta pentru el singurătate, dificultăţi neprevăzute, rămas bun...

Dându-şi seama de ciudăţenia gândurilor, Lockhart schimbă brusc subiectul şi întrebă:

— Ce aţi mai făcut? Aţi văzut-o pe soţia lui Morell?

Evident mulţumit de diversiune, Ericson răspunse î

— Da, tocmai de acolo vin.

— Ce făcea?

— Era în pat.

— Ah!... Suportă atât de greu încercarea?

— Cred că o suportă foarte bine,., spuse Ericson încruntat; nu era singură.

Cei doi îşi încrucişară un moment privirile.

— Afurisitul ăsta de război, spuse Lockhart,

— Da, răspunse Ericson, lua-l-ar dracu.

Dintr-o cauză necunoscută, Lockhart se simţi deodată mai liniştit. „Sexualitatea... gândi el; remediu universal..

— Povestiţi-mi totul, adăugă apoi, fără să omiteţi ceva; cred că ea nu şi-a pierdut firea, nu-i aşa?

— Cred că niciodată nu şi-a pierdut firea, replică Ericson. Dar să vezi... Când am ajuns la apartament, o femeie de serviciu sau cam aşa ceva, mi-a deschis uşa. Mi-a comunicat, scurt, că doamna Morell nu putea primi pe nimeni. Cum nu voiam să mă fi deranjat degeaba, i-am spus: „Anunţaţi-o că sunt comandantul navei pe care a

fost soţul ei şi vreau s-o văd pentru câteva minute.“ Mi-a răspuns că se duce să-i comunice şi m-a lăsat să aştept... Curios, ştii... Nu-mi închipuiam deloc ce se întâmpla, căci am fost lăsat- să aştept foarte mult. Ar fi trebuit însă să ghicesc de la -4nceput: apartamentul avea aerul unui bordel.

— Nu mi-aş fi închipuit aşa ceva, spuse Lockhart, afectat.

— Dacă vrei, îţi dau adresa... În fine, după un moment, doamna Morell a intrat în camera în care mă aflam.

— E frumoasă? întrebă Lockhart.

— Foarte... Era îmbrăcată cu un capot, dar fără aspect, neglijent şi teribil de seducătoare.; s-a scuzat că m-a făcut să aştept, s-a aşezat şi m-a lăsat să vorbesc primul. I-am spus cât eram de întristat de moartea soţului ei, cât de mult am ţinut toţi la el... tot ce se spune în asemenea ocazii.

— De fapt, numai adevărul, replică Lockhart.

— Aşa este... Apoi am aşteptat să spună şi ea ceva, dar, sta, simplu, pe scaun, privindu-mă. Atunci am întrebat dacă doreşte să cunoască povestea torpilării şi, probabil, modul cum s-a sfârşit Morell... Mi-a răspuns: „Nu... nu ţin să cunosc cum s-au întâmplat lucrurile; împrejurările sunt totdeauna la fel, nu-i aşa?“

— Oh! făcu Lockhart consternat.

Ericson înclină capul şi urmă s

— M-am simţit destul de prost; era vizibil că ieşise din pat şi se etala pe divan într-o atitudine cât mâi avantajoasă. Trebuie să recunosc că e

admirabil făcută | nicio umbră pe figură, machiată cu perfecţiune şi purta tot atâta doliu ca şi comandantul submarinului care ne-a torpilat… Nu-mi venea să-mi cred ochilor, amintindu-mi de bietul Morell…

După un scurt surâs, adăugă:

— Preparasem o frază pentru cazul când ar fi fost prea; impresionată; gândeam să-i spun că, dacă acum era teribil de afectată, mai târziu va fi mândră de modul cum îi murise soţul, îndeplinindu-şi datoria… Dar, la dracu! n-a fost cazul de asemenea fraze!… După câteva momente mi-era destul… M-am ridicat spunând: „Dacă credeţi că pot face ceva pentru dumneavoastră, vă rog să-mi spuneţi”. Atunci ea mi-a surâs cu toată faţa şi mi-a spus: „Admirabil… dacă doriţi două locuri pentru spectacol, voi da numele dumneavoastră la casa de bilete. Şi bineânţeles.veniţi să mă vedeţi după spectacol”.

Ericson mai bău o înghiţitură; după un timp de tăcere, reluă:

— Nu-mi amintesc bine ce i-am răspuns, dar sigur că n-am primit oferta… Mi-am luat rămas bun, m-a urmat în vestibul;.ân momentul când deschidea uşa, s-a auzit din interiorul apartamentului un mare zgomot, parcă nişte lovituri înfundate. S-a deschis o uşă, apoi o voce de om cam afumat a strigat: „Dă-l afară odată pe marinarul ăla şi revino în pat!“ Tocmai ieşisem din apartament; când m-am întors, mi-a spus: „La revedere”, foarte repede şi mi-a închis uşa. După o clipă, am auzit-o de cealaltă parte a uşii…

— Vorbind? întrebă Lockhart.

— Nu... râzând.

În timpul cât povestise Ericson, zgomotele obişnuite din bar păruseră mai înăbuşite; acum, parcă reizbucneau. Ici colo se auzeau voci, paharele se ciocneau, un bărbat şi o femeie râdeau tare, la unison.

Lockhart suspină, suspin care ascundea multe lucruri, multe gânduri nelămurite şi contradictorii; se mulţumi a spune:

— Mă întreb dacă Morell bănuia ceva.

Ericson ridică capul:

— Nu mi-a făcut impresia unei femei care şi-ar da osteneala să se ascundă când e vorba de ceva care îi face plăcere.

— Bietul om... Şi cum s-a pierdut.

— S-a sfârşit ca un om bun, chiar în afară de problema cu ea: a-i fi povestit acestei femei sfârşitul lui, ar fi însemnat să-i înjosesc memoria.

— Aveţi dreptate, aprobă Lockhart.

Şi, ridicând paharul, adăugă:

— Pentru prietenii noştri absenţi!

După ce au băut, Lockhart se redresă şi întrebă:

— Şi pe la Amiralitate, ce mai este?

Ericson se rezemă de spatele scaunului şi îşi frecă mâinile, ca şi cum se pregătea, în fine, să împărtăşească o veste agreabilă.

— Ei bine! este vorba de o navă nouă, de o sarcina nouă, totul nou. Mi se dă o fregată: ultimul tip de navă de. escortă. Mi s-a acordat aceasta (arătând viziera aurită a şepcii), astfel că voi dirija o grupă de escortă şi dumneata vei primi o jumătate de galon.

Sincer surprins, Lockhart exclamă:

— Ce spuneţi, sir! Să devin locotenent comandor! Nu cred, căci nu e posibilă o asemenea avansare.

— A apărut de curând un nou Ordin pe Flotă. Ai vârsta şi ai îndeplinit funcţia de secund timp suficient de îndelungat; apoi, s-a făcut şi propunerea necesară.

— Probabil dumneavoastră aţi făcut-o, spuse Lockhart, surâzând.

Ericson îi răspunse tot cu un surâs:

— Da, eu… Dar mai este o piedică sau, mai bine-zis s-ar putea să fie, după părerea mea. Voi fi comandant al unui grup de nave de escortă; Amiralitatea este de acord să am ca secund un locotenent comandor, pentru ca să mă pot ocupa de toate navele grupului şi, în acelaşi timp, de propria mea navă. Această muncă necesită înaintarea du- mitale; au spus că ar fi de acord, dacă vreau. Am răspuns că încă nu m-am hotărât.

Lockhart aşteptă, nesigur de ceea ce se subânţelegea prin utimele cuvinte ale lui Ericson. „Se îndoieşte dacă sunt capabil? se întreba el, a observat că nervii îmi sunt încă zdruncinaţi… Sau este altceva?“

Era altceva; dar cu totul diferit.

— Ascultă, îi spuse Ericson, o să-ţi vorbesc deschis. Ai putea, dacă doreşti, să obţii o comandă proprie, să obţii comanda unei corvete. Unul sau doi secunzi au şi fost astfel înaintaţi şi sunt convins că poţi îndeplini o asemenea răspundere. Dacă va fi nevoie, te recomand şi eu.

Era, din nou, stânjenit.

— Nu ştiu ce vei decide. Dacă rămâi cu mine, nu vei avea o comandă decât peste cel puţin un an sau poate nu o vei mai avea deloc. Aceste lucruri se întâmplă câteodată tocmai la momentul oportun, sau nu se mai întâmplă niciodată. Răspunderea de prim secund al meu este destul de importantă şi aş fi foarte bucuros să fii alături de mine; dar nu este un post de comandă, aşa cum meriţi; şi nu-ţi pot pretinde să rămâi cu mine.

Apoi, surâzând:

— Nu este uşor de ales. Trebuie să decizi singur, nu voi aduce niciun argument, nici pro, nici contra.

În acel moment decisiv, reacţiile lui Lockhart au fost rapide şi imediate. „A sau B, gândi el: răscrucea carierei, poate alegerea între glorie şi obscuritate, între viaţă şi moarte”. Apoi, îşi spuse: „Toate acestea sunt absurde, n-am nimic de cumpănit. Formăm împreună un cuplu bun – rar s-ar găsi unul mai bun – şi dacă se poate să nu ne separăm, este foarte bine. De ce să inventez o dilemă care nu există?“

Surise din nou şi, mângâind paharul, spuse:

— Vorbiţi-mi de noua navă.

Ericson îi aruncă o privire, dându-şi seama că nu mai era cazul să discute dacă primeşte sau ba; trecu de îndată la lămuririle cerute: h

— E o categorie nouă de fregate, într-adevăr la înălţime… De aceeaşi mărime şi formă ca un distrugător: opt sau nouă ofiţeri, echipaj în jur de o sută şaizeci de oameni. Echipată cu tot ce trebuie: turbine, două elice, trei tunuri mari, dispozitive asdic noi, un radar de tipul cel mai

recent. Probabil că grupul se va compune din trei fregate şi patru sau cinci corvete, aşa că vor fi multe de făcut pentru a menţine reputaţia tuturor acestor nave. Fregata noastră este încă în curs de construcţie; se află pe Clyde şi va fi predată peste două luni.

— Cum se numeşte?

— *Saltash*; toate fregatele noi au nume de râuri.

— *Saltash*, repetă Lockhart. Greu te obişnuieşti cu un nume nou. Sună destul de frumos, dar n-am auzit niciodată de un râu cu numele ăsta.

— Este un râu destul de mic, din Northumberland, răspunse Ericson. M-am informat, se varsă în Tyne, dar nu îl găseşti pe hartă.

— Acum ar trebui să existe şi pe hartă, spuse Lockhart, cu ton belicos.

Chemă, cu un gest:

— Chelner! Mai adu nişte gin cu biter... *Saltash*, repetă el încă o dată... Da, o să facem noi ceva din ea.

Dejunul a fost plăcut; spre sfârşit, amândoi erau bine dispuşi. Noua perspectivă îl stimula pe Lockhart şi buna lui dispoziţie se transmise lui Ericson; amândoi păreau a se despărţi de trecutul sumbru, privind cu speranţă viitorul. Bucuroşi ca de un proiect de vacanţă, conveniră să se întâlnească la Glasgow, în cursul lunii, ea să arunce o primă privire asupra noii nave. N-au mai vorbit despre viitoarea lor colaborare, dar amândoi erau siguri că nicio altă soluţie nu era atât de bună şi

că întâmplările din trecut făureau viitorul, comun.

„Dacă amândoi suntem. mulţumiţi, gândi Lockhart, pri- vindu-l pe Ericson fumând cu precauţie o ţigară de foi cu care nu era obişnuit, atunci avem noroc şi unul, şi celălalt şi nu este cazul să mai discutăm. Războiul nu ne va oferi ceva mpi bun... Este poate mult gin în luarea acestei ho.tă- râri, îşi spuse el, plin de înţelepciune şi, de asemenea, mult vin roşu; dar hotărârea este totuşi bună, chiar excelentă

— Sir, spuse el, cred că am luat o hotărâre excelentă.

— Şi eu cred, spuse Ericson; coniac sau benedictină?

Dar mai târziu, în cursul aceleiaşi săptămâni, fiind singur, Lockhart şi-a dat seama că trecutul mai trăia încă şi că nu putea fi pur şi simplu alungat gândind la viitor. S-a surprins amintindu-şi de *Compass Rose*, amintire de copleşitoare emoţie.

Intrase la National Gallery din Trafalgar Square pentru a asista la un concert de dimineaţă, modă care atrăgea mulţimea londoneză. Auditoriul numeros l-a cam intimidat şi s-a aşezat într-unul din ultimele rânduri, pe jumătate ascuns de o coloană. Se cânta Chopin, solistă fiind Myra Hess; într-o tăcere perfectă, notele minunate se înşiruiau ca pietrele preţioase, sculpturale şi fluide totodată, minunat interpretate, mergându-ţi drept la inimă.

Asculta abandonat muzica, nu mai avea conştiinţa lumii exterioare. Pianista a executat două admirabile nocturne, apoi un studiu din care

un pasaj descrescendo, repetat de mai multe ori, semăna cu o teribilă lamentare. Răsturnat în fotoliu, Lockhart se simţea purtat de muzică ca un copil, din notă în notă şi din frază în frază. Suspină adânc şi deodată îşi dădu seama că-i curgeau lacrimile.

Fără îndoială, ştia de ce; plângea, neputând să se stăpâ- nească, la amintirea multor lucruri pe care sperase să le uite. Nu era numai din cauza slăbiciunii, a fragilităţii nervoase care mai subzista chiar la două luni după teribila încercare; lacrimile erau pentru *Compass Rose* însăşi, pentru toată dragostea şi eforturile risipite, pentru numeroşii morţi şi... pentru alţii decât morţii... Cu câteva săptămâni mai înainte se dusese să-l vadă pe Ferraby, încă internat în spital; privindu-l culcat în pat, Lockhart se întrebase dacă se va mai face vreodată bine; Ferraby nu mai era decât o ruină; deşi tânăr, era slab, pierdut, teribil de ner- vos; capul culcat pe pernă părea un craniu; la încheietura unei mâini avea legată o sfoară:

— Este sfoara mea, spuse el stingherit, jucându-se cu ea.

Apoi, pe un ton mai confidenţial:

— Mi s-a dat pentru nervi. Mi s-a spus să mă joc cu ea de câte ori doresc să fac ceva.

Vorbind, cu degetele îndoite trăgea, răsucea, înoda sfoara, făcând-o să oscileze ca Un pendul.

— Acum sunt mult mai bine, spuse Ferraby şi, întorcân- du-se pe pernă, începu să plingă.

Plângea, la fel cum plângea Lockhart acum la conoert; poate cu aceleaşi lacrimi, poate cu altele. Multe lacrimi curgeau pentru *Compass Rose*, prea

multe pentru a fi şterse, înghiţite sau ignorate. Lockhart se aşeză mai comod în fotoliu, forţându-se să-şi stăpânească mişcările feţei şi gurii. Muzica se opri; aplauzele umpleau sala. Din apropiere, o tânără fată îl privi, apoi şopti câteva cuvinte celui care o însoţea. Sub privirile lor curioase, Lockhart se ridică şi, stângaci, se îndreptă spre una din galeriile goale. Simţea un nod în gât, dar nu-i mai curgeau lacrimi şi cele curse se uscaseră pe obraz.

Da, plângeam, îşi spuse el; şi de ce să nu plâng? Trebuie ca cineva să o plângă pe *Compass Rose*; o merită din plin. Nu mi-e ruşine că eu plâng, ascultând această muzică, pe toţi morţii şi nava pierdută. Muzica mi-a declanşat plânsul, dar cauza era alta; sunt bucuros că am plâns ascultând Chopin, decât să fi plâns în tăcere, bând, sau împreună cu o femeie. Ascultam muzica tristă şi delicată, dar în fond mă gândeam la toţi acei oameni, la Morell şi la Ferraby, la Tallow care şi-a cedat locul pe pluta de salvare pentru ei nu mi-am putut stăpâni lacrimile. Dar acum s-a terminat, mi-am revenit; sentimentalitatea apare fără să vrei, apoi dispare, nu lasă urme, nu dăunează, dovedind doar că trecutul este trist şi deprimant; câteodată muzica îl reînvie, şi îţi aminteşti de toate".

S-a simţit într-adevăr mai bine, s-a reîntors în sala concertului şi a stat sprijinit de o coloană. Când notele pianului s-au auzit din nou, a constatat că îşi pierduseră puterea de a-l emoţiona, că acum asculta calm. Mai târziu şi-a dat seama că fusese ultimul său moment de doliu.

2

Din nou la şantierele navale de pe Clyde... „Sunt mult mai active decât în epoca încetului demaraj din 1939, îşi spuse Ericson. Atunci nu se lucra în adevărat ritm de război, nimeni nu se prea grăbea, se mai putea risipi timp!t.

Acum, de la Renfrew până la Gourock, de-a lungul malurilor, erau aliniate nave în toate fazele de construcţie şi muncitorii lucrau febril, grăbiţi să termine o navă pentru a o începe pe următoiarea. Numeroasele torpilări din Atlantic serviseră ca stimulent; bombardamentele aeriene fortificau hotărârea de a răspunde la lovituri; veştile din Africa, unde armata nu se limita numai la rezistenţă, ci se lansa spre victorie, constituiau un tonic, dând fiecăruia dorinţa de a contribui la luptă şi a termina o dată. În prezent, Clyde era foarte mândru: după aproape patru ani de muncă neîntreruptă, oamenii care trudeau acolo ar fi putut pretinde repaus, dar toţi se gândeau doar să-şi îndeplinească neîncetat munca şi cu diligenţă sporită; un efort constant, intens şi admirabil.

În această atmosferă de încordare şi competenţă, *Saltash* se afla aproape terminată la cheul de armare opus şantierului John Brovvn. Văzută de aproape, fregata părea enormă; privind-o de pe cheu, pentru Ericson şi Lockhart ea simboliza volumul şi ponderea acţiunilor pe care avea să le întreprindă.

— Are aerul unui imobil cu apartamente, spuse Ericson parcurgând-o cu privirea.

Deasupra lor, de la stelatura prova, ce se ridica ca un turn, la înalta suprastructură a

comenzii şi de-a lungul punţii metalice până la pupa cu tablou avea un aspect masiv, solid şi părea că egalează ca permanenţă lungile magazii care mărgineau cheul. Şi acest colos trebuia dirijat pe mare!... Văzută dinspre cheu, nava oferea aspectul agitat al unei nave care nu s-a detaşat încă de uscat. Prima mână de pitură cenuşie navală era pătată ici colo cu minium roşu; punţile superioare erau murdare, presărate cu resturi de la lucrările efectuate. Vacarmul asurzitor al nituitorilor, care mai lucrau la teugă, completa dezordinea!

Murdară, zgomotoasă şi dezordonată, pentru un trecător întâmplător fregata nu merita mai mult decât o privire, dar Ericson nu înţelegea s-o examineze doar în treacăt, ci în amănunt, ca un pasionat profesionist al mării.

Împreună cu Lockhart, au urcat pe schelă şi au coborât pe o punte aglomerată de lăzi şi bidoane goale. Impresia de enormitate şi complexitate se accentua; după confuzia armării, îţi dădeai seama că erau numeroase lucruri noi de cunoscut şi de învăţat. *Saltash* avea o lungime de peste trei sute de picioare şi se ridica abrupt în etaje succesive: puntea pupa, teuga, puntea de semnale, comanda, puntea superioară şi cuibul corbului, până la antenele de radio înconjurând vârful catargului. La toate nivelele erau montate aparate şi după diverse amplasamente încă libere, se cunoştea că mai urmau să fie montate şi altele: un spaţiu gol aştepta un enorm stoc de grenade antisubmarine; se vedea un număr considerabil de plute şi plase de salvare, zeci de chesoane pentru

muniţia de pe punte, gata de folosit. Apoi, o mulţime de tunuri; „Nu numai un tun şi jumătate ca pe o corvetă“, gândi Ericson; erau trei tunuri mari şi un tun automat cvadruplu, apoi o duzină de tunuri antiaeriene, automate, toate montate pe puntea superioară, ca arbuştii într-o pepinieră. Apoi o aparatură de ultimul model, constând dintr-un elevator cu care se ridicau din magazia principală muniţiile pentru ca toate armele să poată trage fără opriri stânjenitoare... Două mari bărci cu motor; radio-goniometre; o armă nouă care arunca un adevărat stol de mici grenade submarine peste bord; aparat de sondaj acustic; aparataj pentru evitarea torpilelor acustice; toate acestea, de la prima examinare, arătau gradul de complicaţie şi mulţimea lucrurilor ce trebuiau învăţate; dar, în acelaşi timp, promiteau o navă formidabilă, dacă se cunoştea bine mânuirea.tuturor acestor aparate.

Ericson îl lăsă pe Lockhart să examineze un dispozitiv pentru dragarea minelor de un tip complet nou pentru amândoi şi se îndreptă spre compartimentul maşinilor. Scările ce duceau la nivelul inferior al navei erau din ce în ce mai pline de ulei şi murdare; când ajunse în camera maşinilor, prost luminată de lămpi ataşate la curentul de la uscat, Ericson avea mâinile şi mânecile vestonului în stare deplorabilă. Plină de umbre, de frig şi umezeală, sala părea o îngrămădeală de obiecte heteroclite. Un grup de oameni lucrau la alimentarea ciK.ulei şi, de cealaltă parte, un om în salopetă albă şi cu şapcă de marinar examina tabloul principal de

distribuţie cu ajutorul unei lanterne electrice. Auzind un pas în spatele lui, omul se întoarse şi Ericson îl privi mai atent: era scund, de aproximativ patruzeci de ani, cu păr cărunt, rar, deasupra unei figuri brune, – exprimând energie şi competenţă; pe figură i se mai citea un fel de expresie deferentă, care se manifestă de îndată ce observă şapca aurită şi cele trei galoane ale lui Ericson ca şi panglica Crucii meritelor excepţionale.

— Sunt comandantul şi cred că dumneata eşti ofiţerul mecanic.

— Da, sir, spuse celălalt, cu oarecare prudenţă; mă numesc Johnson, ofiţer de echipaje mecanic.

— Îmi pare bine! spuse Ericson, întinzându-i mâna; cum merg lucrurile pe aici?

Prezentând camera cu un gest circular, Johnson răspunse:

— Maşinile principale sunt acum montate, sir. Sunt aici de trei săptămâni şi montajul a început încă mai dinainte. Acum am ajuns la ventilatoare şi dinamuri; peste o lună, vom fi gata de probe.

— Care eşţe, în general, calitatea lucrărilor executate?

Johnson ridică din umeri:

— Cam prea multă economie... e drept, suntem în al patrulea an de război... Însă turbinele nu lasă nimic de dorit: sunt minunate, se pare că vom putea face douăzeci şi cinci de noduri.

— Frumoase perspective... Care a fost ultima navă pe care ai lucrat?

— Distrugătorul Manacle, sir; mai ales în

Mediterana.

— Pentru prima dată ai sarcina de mecanic şef?

— Da, sir.—. adică ca ofiţer; am fost înaintat de curând din maistru principal mecanic.

Ericson era satisfăcut: ofiţer de echipaje mecanic destul de tânăr, recent avansat ofiţer după ce a fost mecanic pe un distrugător, erau antecedente foarte promiţătoare. Noua răspundere necesita toate cunoştinţele lui tehnice.

O navă de două mii de tone era de altă clasă decât „modesta” *Compass Rose*: pe noua navă erau multe maşini complicate, necesitând continuu mare atenţie… ÎI văzu pe

Johnson privind cu ezitare la manile lui şi Ericson îi lămuri, surâzând:

— M-am cam murdărit, coborând până aici.

— Dacă doriţi, vă pot găsi o pereche de mănuşi, sir. Nava este foarte murdară de sus până jos; muncitorii de la şantiere nu au nicio grijă de curăţenie.

— Ştiu că în acest stadiu nu se poate ţine nava curată. Dacă se poate, dă-mi o pereche de mănuşi, eventual şi o salopetă; am să mă caţăr cam peste tot în următoarele săptămâni.

— Doriţi să începeţi cercetarea imediat, aici, sir?

— Nu încă, aştept ca instalaţia să fie ceva mai avansată.

A mai stat o clipă înainte de a pune capăt discuţiei şi

Johnson îl întrebă, ezitând:

— Şi dumneavoastră, sir, care a fost ultima

dumneavoastră navă?

— O corvetă, *Compass Rose*.

După expresia figurii lui Johnson, Ericson înţelese imediat că acesta auzise despre *Compass Rose* eu toate amănuntele, că se scufundase în şapte minute, că pierduse optzeci de oameni din cei nouăzeci şi unu; că toţi marinarii flotei, de pe Mediterana sau de la baza Seapa Flow, cunoşteau totul şi simţeau pierderea acelei nave ca pe un doliu familial. Mii de marinari s-au întristat când au aflat de pierderea navei, deşi se aflau la mii de mile depărtare de locul catastrofei şi nu-i cunoscuseră mai înainte numele.

Ericson înţelese că Johnson mdi aştepta ceva şi, cu un efort, spuse:

— A fost torpilată.

— Ştiu, sir.

Era tot ce-şi puteau spune reciproc.

Părăsind compartimentul maşinilor, Ericson se sui pe comandă; îşi rezervase examinarea ei pentru finele inspecţiei... Comanda era goală, paşii lăsau urme pe bruma groasă care acoperea podeaua. La început se miră cât era de spaţioasă, precum şi de cantitatea de aparate: şiruri întregi de telefoane, baterii de portavoci, repetitoare ale radarului, în spate o mare cameră a hărţilor, instrumente pentru conducerea tragerii şi un aparat asdic, într-adevăr formidabil, erau. deja montate. Exista şi un trasor de drum care înregistra electric mişcările navei şi o vastă punte de semnale prevăzută cu două enorme proiectoare de semnale. Vor fi necesari mulţi oameni, când nava va fi în mare: doi ofiţeri de cart, doi

semnalizatori, doi oameni de veghe, doi operatori asdic, un curier pentru comandă.j cel puţin- nouă, chiar în situaţii normale. Dar de la uri asemenea centru de control, se putea exercita o comandă cum trebuie... Apoi, în timp ce se îndrepta încet spre extremitatea prova a comenzii şi privea teuga cu cele două tunuri acoperite cu capoate, i se impuse deodată în minte zădărnicia acestor perfecţionări. Desigur, va putea comanda nava de pe această înaltă platformă, cu mulţimea ei de dispozitive tehnice, dar la ce bun? La ce serviseră cele de pe *Compass Rose*? Simţi un frison involuntar în aerul rece al dimineţii şi îşi apăsă puternic mâinile pe blindajul de oţel de la nivelul pieptului, ca pentru a rezista la şocul unui val; dedesubt, Clyde-ul negru şi plin de ulei curgea ocolind corpul, amintindu-i dezagreabil marea care îi aştepta. Gânduri asemănătoare îl asaltaseră în cursul celor două ultime luni şi spera să înceapă să scape de ele; dar nu prevăzuse că îl vor reasalta cu atâta putere când se va sui pe puntea de comandă a unei alte nave.

Trebuia să se elibereze de gânduri... Şi nu era decât un singur mijloc... Se redresă, străbătu comanda şi coborî în cabina sa; pe drum, îl întâlni pe Lockhart.

— Adună planurile şi toate documentele pe care le are mecanicul şef, îi spuse el; am face bine,, pentru început, să ne băgăm în cap întreaga schemă a navei.

Totul trebuia început... de la început.

Următorul ofiţer, sosit câteva zile mai târziu, îi produse lui Lockhart un şoc. Se afla în micul

birou al docului pus la dispoziţia lor, în curs de a întocmi un rol după schema echipajului, când, în spatele lui, se deschise uşa şi o voce întrebă:

— Spuneţi-mi, vă rog… aici trebuie să mă informez despre *Saltash*?

Tonul acesta, accentul acesta… Lockhart se întoarse, apoi se linişti: nu era Bennett, fostul lor secund australian, dar era acelaşi accent cu vocale puternic pronunţate, amintin- du-i necazurile şi antipatia de altădată. Noul venit era un locotenent uscăţiv, cu faţă deschisă, într-o uniformă din- tr-o ştofă de culoare curioasă albastru deschis; în cadrul uşii avea un aer de siguranţă de sine apoi, când privirea îi căzu pe mâneca lui Lockhart, se redresă prompt şi spuse:

— Vă rog să mă iertaţi că vă întrerup, sir, caut nava *Saltash*.

— Ai nimerit bine, spuse Lockhart, revenindu-şi; iat-o!

Şi îi arătă corpul cenuşiu care se vedea prin fereastră.

— Cine sunteţi?

— Allingham, sir. Ofiţer cu artileria.

— Australian?

— Da, din Rezerva Voluntară a Marinei Regale Australiene. Sunteţi comandantul?

— Nu, sunt ofiţerul secund; comandant este un comandor.

Allingham abandonă tonul respectuos, cu o grabă perceptibilă.

— Mare personaj… Dar pentru ce atâtea galoane?

— Vom avea un grup de escortă sub ordinele

noastre, spuse Lockhart cam sever.

Accentul detestat îl dispunea la antipatie, de la prima vedere, faţă de tânărul australian şi nu suporta din partea lui nicio familiaritate.

— Iar eu, voi fi primul dintre ofiţerii secunzi.

— Foarte bine, spuse Allingham. Cum este nava?

— Deocamdată o harababură, dar va fi foarte intere-, suntă.

Apoi, mai relaxându-se, adăugă:

— O să ai destule tunuri cu care să te distrezi.

— Straşnic!

Din nou, accentul şi expresia îi amintiră lui Lockhart un ecou din trecut şi nu se putu opri să spună:

— Pe prima noastră navă am avut un ofiţer secund australian, îl chema Bennett.

— Jim Bennett?

— Mi se pare.

Allingham fluieră admirativ:

— După cât se pare, a făcut treabă bună, nu-i aşa?

— Nu, după părerea mea, spuse Lockhart.

Allingham îşi puse şapca şi masca de gaze pe masă.

— Dacă este acelaşi tip, pot să vă spun. că a făcut treabă: l-am auzit ţinând o conferinţă în Australia.

— O conferinţă? făcu Lockhart minunat.

— Da, în prezent, ştiţi, nu mai navighează. Mi se pare că a avut o depresiune nervoasă după ce a scufundat nişte submarine.

— Nu ştiu nimic, spuse Lockhart; despre ce

este yorba?

— La noi acasă e celebru, un adevărat personaj. Se pare că era pe nava aceea, cu numele *Compass Rose*; şeful a căzut bolnav, Bennett a preluat comanda şi a scufundat două submarine după o bătălie care a ţinut patru zile. A stat tot timpul pe comandă, încât, până la sfârşit, nervii l-au lăsat.

Făcu o pauză, apoi adăugă:

— Intre noi fie spus, au avut dreptate unele jurnale care s-au întrebat de ce n-a fost decorat.., Este vorba de acelaşi om?

— Sunt sigur că despre el e vorba.., Aşadar, ţine conferinţe despre isprăvile sale?

— Da. Era folosit pentru o campanie de recrutări; a mai vorbit în uzine şi în alte locuri de muncă; se spune că astfel se stimulează producţia.

— Ceea ce-mi spui, mă stimulează şi pe mine, într-un anumit fel, spuse Lockhart; ultima dată când l-am văzut pe Bennett avea o criză de ulcer duodenal pentru că mân- case prea repede şi prea multe conserve de cârnaţi şi a părăsit bordul lui *Compass Rose* ca să intre în spital.

— Deci n-a fost vorba de submarine? Nici de depresiune nervoasă? întrebă surprins Allingham.

Lockhart negă din cap.

— Mai târziu, noi am scufundat un submarin şi am suferit o depresiune nervoasă, dar după plecarea lui.

— Al dracului Jim Bennett! spuse Allingham râzând; totuşi povestea foarte frumos întâmplările!

— A fost un ticălos, spuse Lockhart scurt. Îl

detestam; pe el şi tot ceea ce reprezenta.

Impresionat de asprimea acestor cuvinte, Allingham ezită, apoi spuse, cu oarecare emfază:

— – Nu toţi cei din ţara mea sunt astfel.

— încep să-mi dau seama.

Lockhart surise, celălalt surise şi el, şi se linişti.

— Nici n-ar putea să fie toţi la fel, continuă Lockhart, altminteri Australia.s-ar fi dus dracului de mult.

Lockhart se ridică:

— Să uităm toate astea; mai bine să mergem să vedem nava.

Ofiţerii afectaţi lui *Saltash* erau în. număr de opt: în afară de Ericson, Lockhart, Johnson şi Allingham, mai erau un căpitan medic, apoi doi locotenenţi (dintre care unul specialist în navigaţie) şi un aspirant care servea drept secretar al comandantului. Lui Ericson, prima lor reuniune oficială în careu, îi readuse în minte trecutul: mai ales la cei mai tineri regăsea aceeaşi rezervă, aceeaşi prudenţă cu care se prezentaseră altădată Lockhart şi Ferraby, ajunşi în abianţă nouă şi căutând cel mai bun mijloc pentru a fi apreciaţi. Dar la atât se oprea asemănarea căci, cu excepţia aspirantului, noii veniţi nu mai erau novici: toţi mai navigaseră şi cunoşteau părţile bune şi rele ale misiunii unor nave de escortă. Evident, acum nu mai era cazul să înfrunte marea la bordul noii nave doar cu doi aspiranţi fără cea mai mică experienţă şi cu un ofiţer secund de calibrul neobişnuit al lui Bennett.. Aşteptă ca toţi să se aşeze, apoi începu:

— V-am reunit ca să facem cunoştinţă şi să-mi spuneţi ce aţi făcut înainte de a vă ambarca pe *Saltash*. (Parcurse cu privirea cercul figurilor atente). În parte sunt deja informat: ofiţerul secund a fost cu mine pe o altă navă şi (adresând un surâs lui Johnson) am avut o conversaţie cu ofiţerul mecanic şef. Cât despre ceilalţi, nu vă cunosc decât numele. (Privi lista din faţa lui). Să începem cu dumneata, ofiţerul cu artileria; se pare că aţi făcut cea mai lungă călătorie ca să ajungeţi până la noi. Cu ce v-aţi ocupat înainte?

— Am lucrat la dragajul minelor, răspunse îndată Allingham, care părea foarte obişnuit să ia primul cu- vântul în asemenea ocazii; în jurul coastei de nord a Australiei, mai ales în jurul bazei Darwin. Apoi m-am plictisit, pentru că nu se întâmpla nimic şi japonezii nu aveau de gind să vie peste noi, aşa că am cerut să fiu transferat aici.

— S-au pus mine în acea zonă?

— Două în trei ani, răspunse Allingham.

— Şi aici ai urmat un curs de artilerie?

— Da, sir, vin de la Whale Island.

— V-a frecat destul acolo?

Allingham râse larg, de la o ureche la alta.

— Cred că nu am stat niciun minut degeaba de când am intrat pe poartă; probabil că am slăbit cu mai multe livre.

Izbucni un râs general: Whale Island, şcoala de artilerie a Marinei Regale, avea reputaţia bine stabilită de a aplica o disciplină atât de severă încât n-o uita niciunul din cei care treceau pe acolo.

— Ai să ai aici o mulţime de tunuri cu care să

te distrezi…

Ericson căută pe listă numele următorului şi citi:

— Locotenentul Raikes. De unde vii, îl întrebă pe un târiăr aşezat la căpătui mesei.

— De pe coasta de est, sir, răspunse Raikes, viitorul ofiţer cu navigaţia.

Avea un aer vioi, hotărât, ca sub presiune; Ericson îşi imagina că, în viaţa civilă, se ocupase probabil cu plasarea de ustensile de menaj, activitate dificilă, şi că îşi păstrase obiceiurile şi felul de a vorbi respectiv,

— De unde? De la Harwich?

— Da, sir: am escortat două convoaie până la Humber.

1 – Pe ce fel de navă?

— O corvetă, sir, de tipul de dinaintea războiului, cu două elice.

— Le cunosc… Ai multă practică în navigaţia costieră?

— Da, sir. (Raikes ezită, neştiind cât de bine cunoştea Ericson coasta de est sau dacă dorea s-o cunoască). Acolo se află un canal dragat pentru convoaie, cu geamanduri la fiecare cinci mile. Dacă nu ţii seama de ele, te pome- neşti că te pui pe uscat sau intri într-un câmp de mine.

— De câte ori vi s-a întâmplat aşa ceva?

— Niciodată, sir.

Ericson surise la acest răspuns prompt.

— Acum o să ai de-a face cu un alt gen de navigaţie; de când nu te-ai mai servit de un sextant?

— De doi ani, de când am ieşit din şcoală; pe

coasta de est n-am avut niciodată nevoie, dar în ultimul timp am făcut multe exerciţii.

— Bine. În general, pe ultima navă mă ocupam eu însumi, dar acum doresc să mă înlocuieşti.

Următorul pe listă era medicul căpitan Scott-Brown. Ericson îl identifică fără greutate, chiar fără a-i privi inelele roşii de pe- mâneci; Scott-Brown i-l reamintea pe Morell: avea acelaşi aer degajat, ca şi cum, fără a vorbi de rău prezentul, se simţea că veritabila sa ambianţă, structura vieţii sale profesionale era în altă parte. Era înalt şi blond; comod aşezat pe scaun, dădea impresia că el conducea conversaţia şi că Ericson era un pacient care trebuia să-i mărturisească totul. „Dar nu face nimic, gândi Ericson; important este să avem un bun medic la bord“.

— De unde vii, Scott-Brown?

— Din Harley Street, răspunse celălalt, ceea ce-l surprinse pe comandant.

— Aşadar... *Saltash* este prima dumitale navă?

— Da, sir; am practicat medicina şi am lucrat ca cercetător la Guy s Hospital, până au început marile bombardamente aeriene asupra Londrei şi m-au pus în disponibilitate.

Relată toate acestea fără să pară că vrea să se scuze că îşi cam pierduse vremea înainte de a se angaja tardiv în marină.

— Pentru noi sunteţi un exemplar de lux, căci înainte n-am avut medic la bord, spuse Ericson.

— Cine îngrijea echipajul din punct de vedere medical?

— Eu, spuse Lockhart care, la fel ca Ericson, găsea că medicul semăna cu Morell.

Părea sigur de sine şi de competehţa sa, siguranţă reconfortantă. nu iritantă. „N-o să mă mai ocup cu primele ajutoare decât în cazuri extraordinare14, gândi Lockhart cu bucurie.

— Unde aţi învăţat acest meşteşug? i se adresă Scott-Brown.

— Ucenic, la faţa locului... Mă tem că am omorât mai mulţi bolnavi decât dumneata.

Un scurt surâs lumină figura lui Scott-Brown.

— Afirmaţia este riscantă, spuse el, practic medicina He aproape opt ani.

O nouă izbucnire de râs generală creă în jurul mesei o solidaritate mai convinsă între cei opt şi Ericson gândi că acest grup de ofiţeri ar putea forma un careu excelent, plin de bun simţ, în care te poţi încrede.

— În ultimii doi ani, spuse Ericson, am avut mare nevoie de activitatea unui medic; nu ştiu. Însă ce ne rezervă yiitorul...

Mai erau două nume pe listă: cel al celui de al doilea locotenent şi al aspirantului. Cu colţul ochiului, Ericson îl examinase pe acesta din urmă: un tânăr slăbuţ, înalt, cu aer de minunată inocenţă, care se juca nervos cu o scrumieră aşteptându-şi rândul: „Parcă ar fi un licean”, gândi el. Probabil că părăsise liceul doar de câteva săptămâni; era atât de tânăr că mai putea aştepta rândul la interogare... Aşa că se adresă locotenentului:

— Numele dumitale este Vincent? Mi se pare că ne-am mai întâlnit undeva...

Vincent era scund, brun şi destul de timid; mai înainte. de a răspunde păru a-şx face curaj şi încercă un efort vizibil de a se comporta cât mai corespunzător.

— Am fost în acelaşi grup de escortă cu dumneavoastră, pe Trefoil.

— Şi mie mi s-a părut că ne-am mai întâlnit, spuse Ericson cu voce normală, dar în sine, numele navei îl

4ăcu să tresară: Trefoil fusese navă de escortă soră cu *Compass Rose* timp de aproape doi ani; se afla la coada ultimului lor convoi şi Trefoii,..cu atenţie din fericire mărită, remarcase apariţia, apoi dispariţia lui *Compass Rose* pe ecranul radarului său şi-l informase pe *Viperous*. Ericson şi Lockhart îşi datorau probabil vieţile lui Trefoil şi poate că acest tânăr locotenent timid contribuise direct de salvarea lor. Dar nu voia să ridice problema în acest moment, aştepta o ocazie mai puţin publică.

— Deci suntem între cunoştinţe şi ştii ce înseamnă escortarea convoaielor.,. Dar dumneata Hoit? îl întrebă brusc pe aspirant; cu ce te-ai ocupat în ultimul timp?

Scrumiera căzu de pe masă cu zgomot. Aspirantul Hoit roşi puternic; sângele afluent pe figura sa blondă îi dădea un aer de tinereţe şi sănătate demn de invidiat. „Sunt convins că nu are mai mult ca şaptesprezece ani“, gândi Ericson: „Aş putea să-i fiu tată, aproape chiar bunic!“

— Vă rog să mă iertaţi, sir, spuse Hoit, referindu-se la căderea scrumierii; am terminat cursurile la ICing Alfred.

— Şi înainte?

— Am fost la... Eton, sir.

— Aha!

Ericson îşi încrucişa privirea cu Johnson şi se amuză de deferenta pe care o ghicea pe faţa acestuia: Eton însemna o categorie mai aleasă, şi aducea o nuanţă de distincţie între aceşti duri oameni de mare... Ericson îl mai privi o dată pe Hoit şi observă că, după ce-şi învinsese timiditatea, figura îi luase o expresie de vie inteligenţă şi de umor. Poate că nu doar eticheta „Eton“ îi va marca prezenţa în memoria colegilor.

— La Eton ai învăţat ceva despre mare? îl întrebă Ericson.

— Nu! răspunse Hoit mirat; se dă o educaţie foarte îngustă.

Pentru a treia oară se dezlănţui un râs general şi Ericson se bucură din nou. „îndată ce acest copilandru se va simţi mai la largul lui, gândi Ericson, o să contribuie a ne menţine pe toţi tineri – şi, desigur, avem nevoie.Interveni o pauză, în cursul căreia Ericson îşi privi pe rând ofiţerii, căutând să rezume ceea ce aflase despre ei. „Ştim acum de unde venim, gândi el: unii din Atlantic, altul din Mediterana, unul depe coasta de est a Angliei, unul din Australia de nord, unul de pe Harley Street şi unul de la Eton“. Toţi posedau variate experienţe şi dacă pe *Saltash* le completau cunoscând şi învăţând bine ceea ce aveau de făcut, puteau constitui un substanţial fond de îndemânare şi energie.

Ericson îşi potrivi vocea, apoi spuse:

— Destul pentru astăzi. Vom avea mult de

lucru ca să punem nava în stare să ia marea, dar ştiu că pot spera că fiecare veţi da tot ce aveţi mai bun. Ofiţerul secund vă va repartiza răspunderile pentru serviciul pe divizioane şi apoi aveţi deja specialităţile respective: Allingham, artilerie; Raikes, navigaţie; Vincent, grenadele submarine şi Hoit, corespondenţa şi secretariatul. Nu cred că vom fi gata pentru probe decât peste trei săptămâni; veţi avea deci timpul necesar pentru a pune totul în ordine.

Se ridică, făcând un semn lui Lockhart să-l urmeze; de pe prag, se mai întoarse, spunând:

— Ne-am putea reîntâlni diseară, la ora 6, într-un cadru mai puţin formal, dacă ginul a fost adus la bord.

Când se închise uşa, în careu se făcu linişte. Johnson studia un manual ingineresc aflat pe masă în faţa lui; doctorul Scott-Brown şi Raikes îşi aprinseră ţigări; cât mai discret posibil, Hoit ridică scrumiera scăpată din mână. În fine, după o lungă pauză, Allingham îl întrebă pe Vincent, locotenentul fost pe Trefoil:

— Ce s-a întâmplat cu ultima navă pe care a fost ski- pperul? Mi se pare că a fost torpilată?

— Da, răspunse Vincent, tocmai trebuia să se reîntâl- nească cu convoiul, după ce escortase două nave de comerţ pentru Islanda; am văzut-o pe radar, puţin după miezul nopţii, apoi urma ei a dispărut. Am aşteptat un timp, dar cum nu reapărea nimic, l-am avertizat pe *Viperous* care comanda escorta... Acesta s-a întors în cău- tare... şi a găsit plutele de salvare în dimineaţa următoare.

— Mare noroc că cineva a observat radarul, spuse Allingham.

— Da, răspunse Vincent, cu rezervă.

— Poate că ai fost chiar dumneata? îl întrebă Scott-Brown, privindu-l drept în ochi.

— Da, eram ofiţer de cart, răspunse Vincent.

— Ti-ai făcut frumos datoria, spuse Allingham; câţi au fost salvaţi?

— Cred că zece sau unsprezece.

Allingham emise un fluierat exclamativ: – Destul de puţini.

— Ce decoraţie poartă şeful? întrebă Scott-Brown.

— Crucea Meritelor Excepţionale, răsunse îndată as-s pirantul Hoit, iar secundul a fost citat cu ordin de zi.

— Cât de scump au plătit aceste distincţii!

Ridicând capul de pe carte, Johnson spuse:

— Acum un an au scufundat un submarin când se întorceau de la Gibraltar şi au făcut o mulţime de prizonieri.

— Ai o memorie bună, spuse Scott-Brown, surâzând.

— *Compass Rose* a fost o navă bună, una din cele mai bune.

— Mare păcat că au pierit atâţia oameni, spuse Hoit, a cărui voce tânără, cu accent londonez, contrasta cu vorba dură, de nord, a lui Johnson; mă întreb, oare ce simţi când eşti torpilat?

— Nu căuta să afli, spuse Raikes, scurt.

— Cât mă priveşte, nu sunt deloc doritor să aflu, comentă Scott-Brown.

— Nici eu, replică Allingham; doresc să revăd Australia.

— Curioasă dorinţă! pronunţă, inocent, Hoit.

Allingham îl privi un moment, apoi:

— Tinere, ar fi bine să-ţi mai revezi părerile; în liceul vostru elegant n-aţi învăţat nimic despre Australia?

— Ba da,spuse Hoit; puşcăriaşi şi iepuri.

— Ascultă... Începu Allingham enervat.

— Cred că, după tradiţia obişnuită de la Eton, Hoit ia lucrurile în -glumă, interveni Scott-Brown.

— Aşa!... replică Allingham, reuşind să surâdă, apoi:

— Oare în Marina britanică nu se mai obişnuieşte să fie biciuiţi aspiranţii?

— Asta se mtâmpla mai demult, spuse Johnson.

— Îmi plac obiceiurile vechi, replică Allingham şi tare aş dori ca acest obicei să fie restabilit.

În cabina comandantului Ericson îi spunea lui Lockhart:

— Echipa se prezintă destul de bine; în orice caz, are mai multă experienţă, poate de două ori mai multă decât echipajul iniţial de pe *Compass Rose*.

— Să nu vă înşelaţi, sir, spuse Lockhart surâzând.

— Te revăd pe dumneata şi pe Ferraby, sosind în baraca docului, doi băieţandri... Ştii, este ciudat că avem din nou un australian la bord; îmi aminteşte pe Bennett.

— Da, spuse Lockhart; ce oribilă amintire!

3

De obicei, de două ori pe săptămână, Hoit era acela care se ducea la Glasgow pentru a lua semnalele secrete de la „Operaţii“ şl a se ocupa de diversele demersuri necesare pentru ca *Saltash* să fie în stare să pornească pe mare. Totuşi, după două săptămâni, Lockhart începu să şe plictisească; rămăsese la bord prea mult timp fără să coboare la uscat şi simţea nevoia să iasă din această atmosferă de rutină şi mărunţişuri; de cincisprezece zile se ocupa intens cu tot felul de liste: liste de provizii, de modificări aduse navei, de amenajări, precum şi de instrucţiunile complicate şi diverse pentru serviciul lui *Saltash* în port şi pe mare; munca era aridă şi avea nevoie de o destindere. Mai era şi curiozitatea de a afla ce se întâmplă în lumea exterioară, în lumea de dincolo de gura Clyde- ului. De aproape patru luni trăia departe de Atlantic şi acum îi revenea un simţământ de obişnuinţă cu oceanul, pe care dezastrul lui *Compass Rose* îl estompase. Era momentul să reintre în circuit, dar mai întâi să se informeze cum se desfăşura bătălia, la care, peste câteva săptămâni, urmau să aducă o nouă contribuţie.

Astfel că, într-o dimineaţă, la micul dejun, Lockhart îi spuse lui Hoit:

— Astăzi am să merg eu la Glasgow; am nevoie să mai iau ceva aer curat.

Scott-Brown ridică ochii de pe jurnal:

— Este unicul lucru pe care nu-l vei găsi la Glasgow.

Lockhart surise:

— În orice caz, doresc să mai schimb decorul.

— Sir, spuse Hoit, la operaţii este ofiţer o îneântătoare Wren.

— Ce spui? întrebă Lockhart interesat.

— Se spune că este cea mai drăguţă din Wrens-uri. Tot Comandamentul este la picioarele ei.

— Nu cred că celelalte Wrens sunt de aceeaşi părere. Ce mai ştii despre ea?

— V-am spus tot ce ştiu, sir.

— Îţi mulţumesc. Unde pot vedea minunea?

— Chiar la Biroul operaţii; de fapt, ea îl dirijează.

— Ce cauţi acolo, în acel birou, când serviciul documentelor este la depărtare de mile şi la alt etaj?

Cu surâs îmbietor, aspirantul îi răspunse:

— Pentru a păstra contactul, sir.

— Ce vârstă ai, aspirantule? întrebă Scott-Brown.

— Aproape optsprezece ani.

— Sunt de părere că mai ai încă destul timp înainte, ca să te ocupi de pe acum de asemenea lucruri.

— Nu te grăbi, aprobă Raikes; aşteaptă să devii major.

— În Australia, interveni Allingham, ar fi deja căsătorit.

— Fără îndoială, asta se întâmplă câteodată şi în Anglia, spuse Scott-Brown cu ton precis şi autoritar; dar sunt oameni care nu se grăbesc să-şi ia răspunderi.

— De obicei, cei bogaţi, spuse Raikes.

— Nu sunt bogat, răspunse Hoit.

— Dar, fără îndoială, eşti băiat drăguţ, spuse Lockhart; de fapt, asta e mai interesant.

— Sigur, adăugă Scott-Brown; unii afirmă că este singura bogăţie veritabilă.

— Mai ales femeile sunt de această părere, afirmă Lockhart.

— În special cele mai vârstnice şi care au ceva avere personală.

— Conversaţia mă depăşeşte, spuse Hoit.

— Atunci mai sunt speranţe în privinţa dumitale, replică Lockhart, redresându-se; am s-o văd poate pe drăguţa dumitale Wren, pentru că voi merge la Biroul operaţii ca să aflu cine va câştiga războiul.

— Aha... făcu Scott-Brown.

— Ahaa... făcu Hoit, pe un ton şi mai semnificativ.

— Miraţi-vă cât vreţi, spuse Lockhart, preparându-se să -părăsească careul; sunt foarte în întârziere.

Pe culoar, până la cabina lui, fu urmărit de un concert de exclamaţii venind din careu.

În acea dimineaţă înnourată, de martie, oraşul cenuşiu era infinit de trist. „Primăvara va reuşi totuşi să vină la Glasgowll, gândea Lockhart, urcând încet pe Argyll Street, în mijlocul unei mulţimi de gospodine apatice Umblând după cumpărături şi de, oameni îngânduraţi care aşteptau deschiderea bufetelor. „Dar încă n-a venit momentul; şi nici nu văd ce-ar putea atrage primăvara în acest Glasgow...“ îşi aduse aminte de săptămânile petrecute în acelaşi oraş, cu trei ani

înainte, când împărţise o cameră de hotel cu Ferraby, în timpul unei permisii de pe *Compass Rose* şi cum se plimbau pe străzi, forţându-se să-şi dea aere de veseli şi agreabili băieţi de viaţă. Glasgow nu se pretase atunci la această încercare, îa fel cum nu era de acord astăzi cu promisiunea primăverii.

L. ckhart îi găsea acelaşi aspect morocănos, acelaşi aer de stagnare ca în 1939. Intre timp, totuşi, avuseseră loc şi aici evenimente: se născuseră copii, se făcuse dragoste,

— se câştigaseră şi se pierduseră bani; dar pavajul murdar şi umed al acestui oraş lugubru nu lăsa să se vadă nimic, şi nici prăvăliile pe jumătate goale sau trecătorii cu figuri palide, încruntate, de pe străzi.

„Aici te simţi singurgândi el, oprindu-.se în faţa vitrinei unui bijutier în care multe tăvi pline cu inele aşteptau în zadar clienţii atraşi de scânteierile obiectelor. Dacă omul nu poartă în inimă dorinţa, gustul riscului, voinţa şi amorul propriu care transformă un trup într-o persoană, în cele zece mile pătrate ale acestui oraş nu va găsi nimic din acestea.

Dar poate că de vină era războiul... La comandamentul naval luă în primire un pachet cu documente şi mai multe plicuri închise, apoi coborî două etaje şi urmă un lung, culoar întunecos până la o uşă pe care se putea citi: „Ofiţerul de stat major pentru operaţii41. Bătu la uşă şi o deschise.

Unul dintre birouri era neocupat, la celălalt sta o tânără fată. Când intră, ea telefona şi mai

bine de o jumătate de minut, ascultând, îl privi. S-a simţit foarte fericit că s-a bucurat atâta timp, fără întrerupere, de privirea ei, căci avea ochi foarte mari, cu gene lungi, constituind elementul principal al unei figuri de extraordinară distincţie. Nu era, cum spusese aspirantul, „cea mai drăguţă dintre Wrens-urit£ (oricine putea purta acest titlu). Dar era în- tr-adevăr fermecătoare: în afară de ochi, avea un obraz oval cu pometţii ridicaţi, păr de culoare închisă, pieptănat spre spate şi o carnaţie admirabilă. „Are toate frumuseţile!“ îşi spuse Lockhart, apropiindu-se şi remarcând că ochii erau cenuşii şi mâinile fine, foarte îngrijite. Îşi întoarse privirea de Ia ea, nefiind în stare să o susţină prea mult pe a ei. Pe birou se afla un mic carton pe care era imprimat: Ofiţerul al doilea Hallam; iar dedesubt: S.O.O.2. „Ofiţer al doilea la Biroul operaţiilor!“ descifră el abrevierea, fără surpriză. „Probabil că este un element de primul ordin; pe deasupra, mai este şi frumoasă, inteligentă, cu o uniformă bine croită care îi vine tot atât de bine ca cea mai elegantă rochie de bal... Mă cam ambalez... dar am şi de ce...w

— Trimiteţi-l la mine, vă rog, spunea ea la telefon.

Apoi agăţă receptorul, scrise ceva pe blocnotesul aflat pe birou şi, privindu-l din nou, i se adresă:

— Ce doriţi?

— Dacă nu este interzis, începu Lockhart nesigur, aş dori să arunc o privire pe harta cu situaţia războiului şi să văd cum decurg lucrurile pe teatrul Operaţiunilor din Vest.

— Da! făcu ea, calmă şi deloc impresionată.

Fără îndoială, un mare număr de oameni veneau s-o vadă, cu pretextele cele mai absurde...

— Nu cred că îţi pot satisface dorinţa, zise ea după un moment; este interzis, din motive de securitate.

Avea o voce de alto şi o pronunţare muzicală; îţi făcea plăcere să-i auzi fiecare cuvânt.

— Ştiu, răspunse Lockhart, dar să vedeţi: am luat parte în ultimii trei ani la bătălia Atlanticului; acum am petrecut aproape patru luni pe uscat, pregătim o nouă navă şi vreau să mă pun la curent cu cele întâmplate între timp.

Îi venise greu să prezinte această lungă explicaţie dar, categoric, ea avea dreptul la explicaţii despre orice... Ochii ei cenuşii îl fixau acum cu o perfectă siguranţă.

„Dincolo de toate acestea, îşi spuse Lockhart, este totuşi o femeie; dar acum nu se arată, cel puţin mie“.

— Pe ce navă eşti? întrebă ea după un moment de tăcere. —,,

— Pe *Saltash*.

— Noua fregată.

Ea schiţă un surâs scurt, care îi dădea gurii o dulceaţă ce-l făcu pe Lockhart să tremure.

„Asta din cauză că de multă vremen-am văzut o asemenea fată“, gândi el... Apoi: „Te pomeneşti că mai există şi altă explicaţie”.

— Aveţi la bord un tânăr, pe nume Gavin Hoit? întrebă ea.

— Da, este aspirantul nostru; aş putea spune că m-a însărcinat să vă transmit complimente.

— Şi eu îi trimit, aş putea spune…

„Fără îndoială, tonul lui păruse prea îndrăzneţ şi probabil îi era foarte antipatic”, gândi Lockhart. Dar ea continuă, destul de amabilă:

— Cine este comandantul navei? Dumneata?

— Nu, comandorul Ericson.

— Aa! Da. Un adevărat as , nu-i asa?

— Da.

Ea îi privi galoanele de pe mâneci.

— Atunci esti ofiţerul secund?

— Da.

Încruntând uşor sprâncenele, ea continuă după un moment:

— Mi se pare cam neobişnuit; de ce nu comanzi o navă proprie?

— Am vrut să rămân cu Ericson, răspunse Lockhart pe un ton provocator.

Sprâncenele ei se ridicară din nou, aproape imperceptibil

— Ţi-e frică de comandă?

Lockhart roşi brusc, gindind: „Mai bine mă las păgubaşi, apoi spuse:

— Dacă mi-ar fi frică să exercit o comandă, în niciun caz nu ţi-aş mărturisi-o dumitale.

La început ea nu răspunse, apoi figura i se lumină de un nou surâs şi de astă dată îl privi cu ochi care-i -atrăgeau pe cei ai lui Lockhart.

— Iartă-mă, spuse ea cu voce dulce şi surâzând. Îţi cer într-adevăr iertare… Ştii, când lucrezi în acest imobil cu o mulţime de tineri care fac tot posibilul să avanseze în grad, fără să-şi sporească cantitatea sau calitatea muncii, devii cam bănuitor.

— Nu este cazul meu, spuse Lockhart prompt.

— Sunt sigură... Pentru că mi-am amintit cine eşti.

Acum figura îi exprima o pocăinţă minunată şi sinceră.

— Aţi fost împreună pe *Compass Rose*, nu-i aşa?

— Da, spuse Lockhart, de unde ştii?

— Mi-a vorbit cineva într-una din serile trecute... Aţi scufundat un submarin. Trebuie să mă mai scuz?

— Nu... Dar poate că acum am mai multe şanse să văd. harta şi să cunosc noutăţile.

— Sigur, ai acest drept; ce vrei să ştii?

Au discutat aproape zece minute, menţinându-se la un ton de tehnicitate; Lockhart avea impresia confuză că lucrurile mergeau ceva mai bine în Atlantic după dezastrele din perioada Crăciunului, că ofiţerul al doilea Hal- lam ocupa prezentul său post de patru luni şi că ochii îi erau mai curând cenuşiu închis, decât deschis. Dar el nu se putu bucura prea mult de aceşti ochi, de obrazul frumos şi de vocea melodioasă, căci în curând ea spuse:

— Cred că eşti foarte ocupat cu lucrările de armare a navei.

Aceasta denota evident o metodă pentru a-i spune că şi ea era foarte ocupată; încă o dată, îşi afirma personalitatea.

Lockhart încasă afirmaţia fără ranchiună şi-şi păstră buna dispoziţie. De altminteri, îşi dădea seama că din partea ei nu beneficia decât de o bună dispoziţie aparentă; necunoscând situaţia lui,

începuse prin a-i arăta dispreţ şi de aceea îi oferea acum o încântătoare compensaţie.

Dar rămasul bun a fost destul de decepţionant; când Lockhart se ridică pentru a pleca, un tânăr locotenent activ de marină îşi băgă capul pe o uşă şi întrebă:

— Mergem la dejun, Julie?

Ea surise şi răspunse:

— DaEdward, peste cinci minute.

„Julie, gândi Lockhart, parcurgând culoarul întunecos, iată un nume drăguţ... dar niciodată n-am putut suferi numele de Edward...“

Evident, Lockhart şi toţi ceilalţi erau foarte ocupaţi cu armarea navei. Sosise şi echipajul de la cazărmile din Devonport; erau acum o sută şaptezeci şi doi de oameni la bordul lui *Saltash* şi cazarea şi organizarea lor pe borduri era o sarcină complexă, destul de plictisitoare, cerând multă răbdare. În acest stadiu iniţial, sarcina îi revenea lui Lockhart şi şefului de echipaj, maistrul principal Barnard. Acesta era antiteza absolută a lui Tallow, ale cărui mişcări lente şi trup masiv se asociau cu accentul său greoi din nord; Barnard era mic, energic, vioi şi vorba lui tărăgănată ca în vest nu i se potrivea de loc, ca şi cum un actor prim amorez s-ar amuza jucând rolul unui ţăranoi. Mai avea şi o barbă mică, blondă, pe care când a văzut-o prima dată, Lockhart s-a întrebat dacă n-ar fi cazul să-i ceară să şi-o radă: prea semăna cu căpitanul Kettle... Dar barba lui nu era o fantezie teatrală, ci o autentică barbă obişnuită în forţele navale din vest, adecvată frigului şi răspândită pe navele de escortă ale convoaielor; după ce te

obişnuiai cu ea, ţi se părea un element esenţial al acestui om vioi şi capabil. Barnard era un adept convins al disciplinei, neiertător faţă de delincvenţi; dar manifesta o caldă umanitate şi, în timpul primelor săptămâni, a adus un aport inestimabil la unificarea unui echipaj format din oameni destul de diverşi.

Toţi ofiţerii erau ocupaţi; activitatea lor se desfăşura pe tot cuprinsul navei; dar parte din activitate cerea răbdare şi discreţie. Cfel mai mare zgomot şi agitaţie se datorau, fără îndoială, lui Allingham, care insufla tunarilor săi disciplina severă învăţată la Whale Island.. La orice oră din zi puntea superioară răsuna de accentul lui australian, în timpul exerciţiilor de încărcare şi ochire: o serie de comenzi autoritare, apoi sunetele mecanice ale diverselor aparate, după care urma o nouă avalanşă de cuvinte, de obicei nemulţumite sau ameninţătoare. Dar în felul de comportare a lui Allingham era un elan violent care îl făcea popular printre oameni, cu toate bruftuie- lile lui; în gura lui Bennett, cuvintele şi frazele folosite ar fi părut extrem de dezagreabile, dar de la el, erau suportate.

Allingham era atât de evident eficient, atât de gata ori- când să preia munca asupra lui, încât îşi antrena oamenii fără cea mai mică dificultate.

Comportarea lui era în direct contrast cu cea a lui Vin- cent, sublocotenentul care instruia echipele de lansatori de grenade. După doi sau trei ani de serviciu pe corvete, Vincent îşi cunoştea destul de bine meseria, dar era extrem de timid când dădea ordinele necesare şi se

comporta ca o învăţătoare prea tânără, neavând ca armă decât apelul la bunăvoinţa micilor elevi.

— Cred că lovitura asta n-a fost prea reuşită, spunea Vincent cu timiditate; data viitoare căutaţi să procedaţi mai repede.

ân acest timp aproape pe întregul cuprins al navei se auzeau strigătele lui Allingham:

— Dacă credeţi că o să mă înduioşaţi fâţâindu-vă ca o bandă de babe zvăpăiate la plimbare, vă înşelaţi amarnic! Ia să vă mişcaţi, şi cât mai repede!

Numai viitorul putea arăta care din cele două metode de instrucţie era mai eficace... Intre cele două extreme era văzut deseori Johnson, tăcut şi hotărât, făcând turul punţii superioare, urmat de mecanici murdari, adunând piesele de rezervă pentru maşini şi coborându-le în compartimentul respectiv. Uneori Johnson se oprea, ascul- tându-l pe Allingham; alteori îl observa pe Vincent; apoi încrunta sprâncenele şi se depărta, murmurând cuvinte scurte şi neinteligibile la adresa subordonaţilor lui. Adunau de pe unde se aflau răspândite diverse lucruri – un butoi cu ulei, sau un set de piese – lucrând cu gesturi greoaie de oameni care nu-şi prea dau multă osteneală ca să gândească la ceea ce aveau de executat.

În cea mai mare parte a zilei de lucru în careu domnea un calm olimpian. Acolo erau instalate în permanenţă trei persoane: Scott-Brown, care verifica fiecare obiect din echipamentul medical; Raikes, navigatorul, corectând hărţile şi aspirantul Hoit care întocmea lista documentelor şi codurilor secrete. Intr-o

dimineaţă, băgând capul pe uşă, Lockhart se miră de aerul lor preocupat; nu se auzea decât scârţâitul unei peniţe sau fâşâitul unei foi de hârtie. Hoit ridică capul, ii zări şi îi spuse:

— Colectivul secret de cercetători, sir.

De pe puntea superioară se auzea vocea lui Allingham, dând comenzi continue pentru o operaţie extrem de zgomotoasă. Cu ton teatral, Hoit mai spuse: – – Sunt aici toţi creierii navei şi totuşi nu se aude niciun zgomot.

— Tăceţi, vă rog! făcu Scott-Brown fără a-şi ridica ochii de pe listele lui.

— Cui vă adresaţi, mie? spuse aspirantul mirat.

— Da, dumitale, spuse Raikes; dacă ai timp de vorbit, atunci mai bine ajută-mă să pun hărţile în ordine.

— Sunt foarte ocupat, replică aspirantul; îmi uzez fundul pantalonilor până la urzeală...

Suspină profund şi se reaplecă asupra lucrului său. Pe puntea superioară era din nou zarvă mare: Allingham îşi mustra oamenii, vociferând. Şeful de echipaj apăru în cadrul uşii şi se adresă lui Lockhart:

— Raportul este gata, sir.

Din oficiul careului se răspândea un agreabil miros de cafea; *Saltash* îşi lua ritmul normal de viaţă.

Comandantul era absent; de fapt, se reîntorsese la şcoală.

A petrecut la Liverpool două săptămâni la un curs care, inocent, se intitula: „Curs de tactică pentru comandanţi; în realitate, se dovedea a fi un

exerciţiu extrem de dificil. Cursul exemplifica ultimele desfăşurări ale războiului din Atlantic, studiate din punct de vedere practic şi consta dintr-o serie de conferinţe după care, în fiecare după amiază, ofiţerii se instalau într-o vastă sală goală; numai pe planşeu se afla un grafic şi modele simulând convoiul, navele de escortă şi inamicul. Se simulau „rapoarte de contact41 vreme rea şi scufundări; submarinele atacau, navele de escortă se opuneau, la fel ca pe mare, aplicând contratactica adecvată. Exerciţiul era dirijat de un formidabil comandor activ şi numeroase Wrens răbdătoare mişcau modelele navelor, efectuau „semnalele” după cele mai recente metode şi, câteodată, discret, şopteau măsurile ce trebuiau luate; păreau atoateştiutoare.

Ericson făcea un efort intens, dar o mulţime din aceste manevre noi le înţelegea destul de greu. În timpul celor patru luni de când stg pe uscat, bătălia Atlanticului se schimbase mult; apăruseră arme noi, pericole noi, metode noi de contraatac, pe care le cunoştea foarte puţin. De asemenea, îşi dădea seama că pierduse îndemâ narea, simţul comenzii; în momentul critic trebuia să se gândească la tot felul de lumari, să ia măsuri faţă de numeroasele posibilităţi aplicabile când izbucnea o criză; deseori, cu greu îşi amintea formulele corecte ale comenzilor la cârmă sau modul de a compune un semnal inteligibil... Datorită gradului său, era în general destinat să figureze pe comandantul superior al escortei şi, de fiecare dată când comitea o eroare, îşi amintea că,

peste câteva săptămâni, va dirija efectiv, pe mare, un grup de nave de escortă şi că, într-o bătălie veritabilă, asemenea erori s-ar plăti scump: alte nave scufundate, câţi oameni înecaţi, poate un alt petrolier în flăcări poate o altă *Compass Rose* dată la fund... De toate acestea răspundea el direct şi conştiinţa sa.

Câteodată erorile erau atât de elementare încât îl îngrozeau. Una din ele i-a rămas mult timp gravată în memorie: ca de obicei, figura pe comandantul de escortă; era vorba de o luptă de noapte, urmând la două „rapoarte de con- tact" semnalizate urgent, la interval de un minut:

„Ecou radar, relevment 300 grade, trei mile"

„Ecou asdic, relevment 360 grade, o milă".

Se refereau probabil la prezenţa a două submarine la o oarecare distanţă unul de altul, de aceeaşi parte a convoiului. A reflectat un moment, apoi a făcut două semnale la două din navele de escortă" de pe aripi, ordonân- du-le să identifice contactele. A încercat apoi să imagineze ceea ce ar fi putut să urmeze în realitate şi să transpună pe planşeul simulator cele G sută de nave de protejat contra pericolului ameninţător. Timp de câteva minute nu i-a venit nicio idee; dar tânără Wren de lângă el, clă- tinând din cap, îi spuse pe un ton de reproş grav:

— Sir, trebuie să vă gândiţi a completa golul din tri— bord cu o altă navă de escortă.

„Golul, gândi Ericson cu un sentiment viu de culpabilitate... Da, am mai avut odată un gol asemănător..." O privi pe tânără fată, care nu avea mai mult de douăzeci de ani şi figura ei tânără,

inteligentă şi hotărâtă îi produse, mi sentiment de insuficienţă. „Am început să scad“, îşi spuse el; apoi: „Poate am şi scăzut destul de mult...ll Fctişcana de douăzeci de ani realizase comanda necesară iar el, la patruzeci şi opt de ani, nici nu se gândise. Poate că la patruzeci şi opt de ani, după patru ani de bătălii, nu mai avea supleţea de spirit cerută de profesiune; poate ca era definitiv uzat, poate că războiul pe front era terminat pentru el.

Scuturând din cap, căută să-şi gonească asemenea gânduri, dar ele i-au rămas mereu prezente, chiar până la sfârşitul cursului, când începuse să cunoască mai bine noile dispozitive şi notele obţinute se amelioraseră. Rămânea însă deprimat, îngrozit de perspectiva viitorului. După dezastrul lui *Compass Rose*, o catastrofă asemănătoare ar fi fost prea teribilă. Noile tactici, responsabilitatea mai mare, complexitatea problemelor, multiplicau teribil efortul necesar. Trebuia învăţată o cantitate imensă de lucruri şi poate că depăşise vârsta învăţăturii. Ce fel de comandant de escortă va fi, dacă făcea greşeli pe care, cu un an înainte, nu le-ar fi comis nici în timpul somnului?

Când s-a întors la bordul lui *Saltash* n-a lăsat însă să se vadă nimic din îndoiala care îl obseda; iar când a simţit sub picioare puntea solidă, s-a convins că mare parte din temeri erau absurde şi exagerate. La patruzeci şi opt de ani era încă destul de capabil să realizeze efortul de a comanda... Lockhart îl întâmpinase când suise la bord şi, făcând împreună cu el turul navei, Ericson

constată progrese care au sfârşit prin a-i da curaj. Era ora 4 şi jumătate şi primii permisionari se adunau pe puntea pupa; Raikes îi inspecta cu competenţă; oamenii aveau un aer hotărât şi de bună dispoziţie; *Saltash* însăşi părea gata să ia marea: puntea era degajată, pitura curată; nu mai era nevoie să te strecori printr-o aglomerare de obiecte diverse; devenise o navă organizată, cu ale cărei cele mai ascunse colţuri te puteai uşor familiariza. Lockhart îi prezentă un raport amănunţit, apoi au coborât să ia ceaiul în careu, unde erau reuniţi ceilalţi ofiţeri. Ericson se simţi foarte bine şi foarte destins în mijlocul acestor oameni tineri, care luau parte activă Ia o conversaţie în care i se arăta tocmai atâta deferenţă cât era necesar pentru a-i marca rangul şi tocmai atâta libertate cât era nevoie pentru a se simţi că, în careu, nu erau în serviciu şi atmosfera era mai mult prietenească; echilibru delicat şi natural perfect înţeles de cele două părţi.

— Cum a fost. cursul, sir? întrebă Allingham, îndată ce Ericson se aşeză pe scaun; a fost dificil?

— Da, răspunse Ericson; nu ne-au frecat prea mult, totuşi de multă vreme n-am mai lucrat atât de serios.

— În materie de armament, au mai apărut noi grozăvii? întrebă Raikes.

— Da... Au fost perfecţionate torpilele acustice, dar sunt deja demodate. Circulă zvonul că s-ar fi inventat un aparat de respiraţie subacvatică pentru submarine – este un secret care nu trebuie repetat – spuse el trecând în revistă întregul careu, un tub sau o ţeavă lungă

care le permite să rămână timp îndelungat sub apă.

— Ticăloşii ăştia de nemţi, spuse Raikes.

— O să avem ceva mai mult de furcă, asta-i tot...

Apoi, adresându-se lui Johnson:

— Vom începe probele peste zece zile; coborâm fluviul până la Tail-of-the Bank şi rămânem acolo până când plecăm la Ardnacraish.

— Cunosc acest program mai demult, spuse Lockhart-

— Şi eu îl cunosc, aprobă Vincent; mă întreb ce mai face acel bătrân şi dezagreabil personaj de la Ardnacraish.

— Despre cine e vorba? întrebă Scott-Brown.

— Amiralul care dirijează antrenarea tuturor navelor de escortă. A îndeplinit, de la începutul războiului o muncă fantastică, dar nu este ceea ce s-ar putea numi un înger de indulgenţă.

— Aşa cere locul pe care-l deţine, interveni Ericson... Ce-aţi spune să organizăm o recepţie de rămas bun înainte de plecare?

— Ne-am şi gândit, sir, spuse Lockhart; dacă sunteţi de acord, la finele săptămânii viitoare. Mecanicul şef ne va organiza un drăguţ foc de artificii, vom avea ceva bun de băut, apoi un mic supeu.

— Avem destui invitaţi pentru o recepţie mai grandioasă?

— Lista noastră actuală de invitaţi cuprinde aproximativ şaizeci de persoane, spuse Brown, râzând.

— Şaizeci? întrebă Ericson, ridicând

sprâncenele; cu ce v-aţi ocupat în timpul absenţei mele, de aţi făcut atâtea cunoştinţe?

— Ştiţi cât de mulţi vizitatori vin la careu, sir, spuse Johnson, cu aerul morocănos al unui om care nu prea e galanton şi nici cu ambiţii mondene; câteodată mi se părea că devenisem un adevărat hotel.

— Sunt şi oameni interesanţi, spuse tot Brown; trebuie să întoarcem şi noi multe politeţi. Sunt ofiţerii de pe celelalte două nave din şantier, apoi constructorii, cei de la bază şi o mulţime de Wrens. Am întocmit o listă aproximativă.

O scoase din buzunar şi o prezentă lui Ericson.

— Va veni şi Amiralul? întrebă acesta, văzând numele din capul listei.

— Aşa mi-a spus adjutantul lui; se pare că-i plac teribil recepţiile şi n-ar vrea să lipsească de la a noastră pentru nimic în lume.

— Bine, spuse Ericson, continuând să citească lista... Presupun că toţi aceşti oameni, pe care nu-i cunosc, cu nume scoţiene, sunt de la şantier... Cine este ofiţerul al doilea Haliam?

— O fermecătoare Wren de la operaţii, răspunse Hoit.

— O Wren? întrebă Ericson surprins.

Aspirantul roşi:

— Da... Este o Wren de la Biroul operaţii, sir; a invitat-o ofiţerul secund.

— Frumoasă?

— Teribil de frumoasă, sir.

Ericson îl privi cu coada ochiului pe Lockhart care, spre mirarea lui, îşi dădu seama că se simţea

cam stân- jenit...

— Sper că nu te-ai lăsat impresionat, Lockhart?

— Din niciun punct de vedere, sir, răspunse Lockhart; m-am gândit să invităm cât mai mulţi membri ai bazei; s-au arătat foarte binevoitori cu noi.

— Ofiţerul al doilea Hallam intră şi ea în această categorie?

— Cred că da.

— Cu mine nu a fost prea amabilă, murmură aspirantul.

— Hoit! făcu Lockhart cu voce de comandă.

— Da, sir, spuse Hoit.

— Ajunge.

Scuzaţi-mă, sir, spuse Hoit, fără să fie deloc tulburat. Gândeam că veţi fi mulţumit să ştiţi.

Lochart deschise gura să spună ceva... Apoi, înţelept, decise să tacă. Ericson îl privi din nou: „Bine, bine! gândi el, iată unde au ajuns lucrurile. Era şi timpul; sper că e simpatică14.

Lockhart nu era sigur că Julie Hallam va accepta invitaţia şi mai apoi, văzând-o instalată într-un colţ al careului care se umplea repede, nu era deloc sigur că prezenţa ei îi favoriza liniştea. Era într-adevăr periculos de seducătoare; n-o mai văzuse de la prima lor întâlnire şi totul: părul ei, ovalul figurii, tenul frumos şi ochii mari cenuşii îi produceau un şoc nou, agreabil. A primit-o la schela de intrare şi a condus-o la careu aproape în tăcere; acolo însă a fost obligat s-o abandoneze – trebuia să se ocupe de o mulţime de detalii şi să fie liber în momentul sosirii amiralului.

Când a revenit în careu, a înţeles de îndată că nu se putea apropia de ea.

Stătea pe braţul unui fotoliu şi colţul respectiv al încăperii părea a fi preferat de toată lumea. Alături, Scott-Brown îşi desfăşura formidabilul său farmec; un număr de ofiţeri de la bază beneficiau de o prioritate evidentă şi nemeritată; făcând turul invitaţilor, Ericson întârzie mai mult timp lângă ea, vorbind şi făcând-o să râdă; Hoit nu înceta de a fi atent; fercheşul adjutant al amiralului îi dădea târcoale; chiar ordonanţele, circulând cu băuturi şi aperitive, îşi încetineau mersul îndată ce ajungeau în orbita ei… „Nu pot reproşa cuiva că o priveşte atât de admirativ, îşi spuse Lockhart; este atât de frumoasă… totuşi, dracu să-i ia…“ Societatea de astă seară, numeroasă şi gălăgioasă, îi amintea modesta reuniune de plecare de la bordul lui *Compass Rose*, când se aflau în careu doar vreo douăsprezece persoane şi Bennett adusese acea nenorocită femeie…“ Mă întreb unde se afla Julie Hallam în acea vreme; se împlinesc acum patru ani; în patru ani a cunoscut desigur o mulţime de oameni; cum reuşeşte să fie în acelaşi timp frumoasă, amabilă şi mândră?…“ Se îndepărtă şi începu să vorbească atent cu diverşi invitaţi.

Personaj afabil şi dornic de popularitate, amiralul făcea conversaţie după moda de la curtea regală; câteva întrebări adecvate, două minute de schimb de glume, apoi se îndrepta spre altul dintre invitaţi.

— Eşti pentru prima dată ofiţer secund?

— Nu, sir, răspunse Lockhart, am mai fost pe

altă navă cu comandorul Ericson, pe Cornpass Rose.

— Da, da, spuse amiralul, care avea o memorie grozavă, dar prefera să evite un subiect nepotrivit pentru o sărbătoare. Ai aparţinut totdeauna Operaţiunilor din Vest?

— Da, sir; de peste trei ani.

— Destul de mult... Armarea navei merge bine?

— Da, sir.

— Sper că serviciile mele se ocupă cum trebuie de nava dumneavoastră.

— Sunt foarte binevoitori, sir.

— Foarte bine, făcu amiralul şi, cu o înclinare a capului, se îndepărtă.

Curând, Lockhart îl auzi întrebându-l pe Allingham:

— Eşti pentru prima oară ofiţer cu artileria?

Apoi, observându-l pe Johnson, singur, într-un colţ, Lockhart se apropie de el:

— Te distrezi, şefule?

Johnson înclină capul şi răspunse ezitând:

— Totul este destul de nou pentru mine, sir.

Lockhart aprecia în special sinceritatea mecanicului şef: cu câteva săptămâni înainte era încă maistru la bordul unui distrugător şi nu căuta să ascundă cât de recentăl era înaintarea sa.

— Dacă te plictiseşti, îi spuse Lockhart, poţi să faci să se topească siguranţele electrice şi pui capăt recepţiei...

— Am să ţin minte, spuse Johnson, cu un surâs recunoscător.

Luând din mâinile unei ordonanţe o mică tavă

cu aperitive, Lockhart începu să servească, discutând cu invitaţii. Încăperea era destul de plină, mai ales în colţul unde se afla Julie Hallam. „Bărbaţii se înghesuie în jurul ei ca nişte vulturi... gândi el. Nu, mai bine spus ca nişte curtezani şi nu le poţi face nicio vină“. Întrezări o clipă figura sculpturală cu coroană de păr negru aplecându-se pentru a asculta -ceea ce spunea Hoit; apoi, mulţimea i-o ascunse vederii şi îşi reluă rolul de gazdă, regretând, pentru prima dată de când era război, că nu este şi el un drăguţ aspirant de şaptesprezece ani, liber de orice griji.

Începu să converseze cu o femeie care purta o pălărie imensă şi care îl întrebă:

— Nu înţeleg, cum ştiţi încotro mergeţi când sunteţi în mijlocul mării?

Apoi vorbi cu un om îmbrăcat cu un impermeabil, care îâi spuse:

_.

— Am muncit mult la această navă; sper să vă placă.

Conversă după aceea cu o Wren destul de urâtă, care îi spuse:

— V-am mai văzut undeva, poate într-un restaurant.

În sfârşit, vorbi cu căpitanul portului, începu să servească din nou prăjituri, îl conduse pe amiral la plecare, se urcă pe punte pentru a verifica întunecarea navei, apoi scrise caietul de ordine de noapte, schimbă un cuvânt cu şeful de echipaj Barnard şi se reîntoarse pentru a discuta cu adjunctul primarului din Glasgow. Timpul trecea, şi mulţimea nu se rărea; alături de el

apăru ofiţerul secund de pe o altă fregată, spunând:

— Abia acum am sosit; unul din permisionarii noştri a căzut în apă la întoarcerea pe navă. Cine e acea femeie nespus de frumoasă?

Atunci, pentru prima oară după aproape două ore, Lockhart o privi din nou pe Julie Hallam care, din întâm- plare, ridică şi ea capul în acelaşi moment. Li se întâlniră privirile peste zecile de persoane care îi separau. Ea îi surise; el îi răspunse la surâs, apoi ea făcu o strâmbătură comică de disperare, indicând cercul numeros şi atent care o înconjura. O văzu ezitând, spunând ceva persoanelor mai apropiate, ridicându-se şi înaintând spre el. În acelaşi moment se îndreptă şi el spre ea şi se întâlniră sub plafo- niera centrală, a cărei lumină vie făcea să-i lucească părul fără să-i priveze figura de un singur atom de frumuseţe. Găsindu-se deodată lângă ea, avu impresia unei lovituri de pumnal în inimă, dar un pumnal care se topea, răspândind o căldură tandră. Ea mai surâdea încă pe când îi spunea:

— În calitate de ofiţer gazdă nu eşti deloc favorizat, nu-i aşa?

El râse, plăcându-i titlul de „ofiţer gazdă“.

— Concurenţa este atât de mare...

— Ai fost foarte ocupat, ca un adevărat ofiţer secund.

Îşi privi ceasul:

— Trebuie să plec; suntem obligaţi să ne întoarcem la orele zece.

— Dar nici n-am avut vreme să stăm puţin de vorbă.

Ga surise din nou, parcurgându-i figura cu o privire sinceră. După un moment, cu oarecare timiditate, îi spuse:

— Nu ai să mă crezi, dar mulţi au afirmat că dumneata mă vei însoţi spre casă.

Noaptea, pe străzile pustii, paşii lor înceţi abia de atingeau pavajul negru, parcă măsurând timpul fugar.

— Cred că aveţi un careu destul de vesel, zise ea; Allingham îmi place şi, de asemenea, medicul vostru. Aspirantul este şi el delicios.

— Câteodată mă face să am sentimentul că sunt de nouăzeci de ani; dar e foarte agreabil să ai la bord pe cineva atât de tânăr şi vesel.

— Ar trebui să fie contagios... Ţii probabil foarte mult la Ericson.

— Doresc să termin războiul împreună cu el; intr-adevăr, ţin foarte mult la el.

Ovalul indistinct al figurii ei se întoarse şi o văzu su- râzând:

— Aproape exact la fel mi-a spus Ericson despre dumneata.

— Castor şi Polux, spuse el; poate ţi se pare prea sentimental?

— Vă invidiez.

Apoi râse:

— N-aş putea spune că sunt geloasă. Vreau numai să spun că legături de felul acesta nu pot exista între femei şi că rareori se manifestă în situaţii cum sunt conducerea unei nave sau colaborarea în război.

— Este singura legătură personală care ar trebui permisă în timp de război.

— Dar căsătoria?

— Nu; este un elemeat care te îndepărtează de război, o distragere. Am vorbit astă seară cu o fată tânără, una dintre Wrens-uri; mi se pare, Joan.

— Joan Warrender; da, ea se va căsători în curând.

— Cu un ofiţer de marină; comandant. de distrugător, după câte am înţeles.

— Ce spui? făcu Julie, cu ton mirat.

— M-am întrebat cum poate fi compatibilă căsătoria ou comanda unui distrugător în timp de război.

Urmă o tăcere, traversară o stradă şi reintrară în umbra imobilelor.

— Eşti cam puritan! spuse ea gânditoare.

— În această privinţă, da. Războiul este un lucru că-.uia trebuie să i te consacri; tot restul te distrage. Trebuie să ai doar o singură idee în cap, să fii dur, să eviţi tandreţea, adică tocmai ceea ce este contrar unei căsătorii. Altminteri nu ajungi să-ţi faci datoria şi războiul te elimină; ba mai mult, îţi poate lua viaţa într-un moment de neatenţie.

— Cum ai ajuns la această stare de spirit? întrebă ea, după un moment; nu eşti un profesionist... Nu eşti obligat să te sacrifici... Ce făceai înainte de război?

— Am fost ziarist... Am ales meseria asta cam la în- tâmplare; poate că aşa este firea mea. Dar pe ultima navă am avut coleg un om pe care o căsătorie nereuşită îl sfâ- şia... Şi cred că o căsătorie reuşită este şi ea în stare să-ţi distrugă

energia. E mai bine să fii singur. În orice caz, trebuie să ajungi la un grad de excelenţă profesională; nu este de ajuns să faci lucrurile pe jumătate.

Pe neaşteptate, ea afirmă:

— Eşti un om slab.

— Mai al-es din cauza lui *Compass Rose*, din cauza permanentei îngrijorări pe care am suportat-o şi a unei lipse de somn prelungite…

Dar n-avea dispoziţie să vorbească prea mult despre acestea şi adăugă:

— Dumneata nu eşti o fire slabă; cu toate că îndeplineşti o sarcină obositoare, nu eşti surmenată. Ce făceai înainte de război?

— Lucram la un jurnal de mode.

— Da! făcu el aruncând o privire la uniforma austeră, puţin feminină, pe care o purta; apoi râseră amândoi, noaptea întunecoasă formându-le un acoperământ agreabil de împărţit…

— Şi acum, continuă el, eşti ofiţer al doilea la Biroul operaţiilor, dar nu mai puţin frumoasă. Ce darnică a fost natura cu dumneata!

Era curios cum îi va răspunde la această afirmaţie şi dacă nu va nega oarecum adevărul, afişând modestie; dar se temea degeaba de aşa ceva.

— Cele două calităţi nu formează o combinaţie prea fericită, răspunse ea.

Încă o dată îl impresionă frumuseţea vocii ei joasă şi clară. Încetiniră mersul, potrivindu-şi spontan pasul.

— Ştii, spuse ea, am o figură, un creier şi ştiu să vorbesc. Dar, de fapt, oamenii nu apreciază

asemenea asociere; ei preferă fiecare lucru izolat. Femeile se tem de această combinaţie şi bărbaţii nu o doresc, nu ştiu ce să facă cu ea.

— Cred că te înşeli; altminteri cum s-ar explica mulţimea de curtezani care te înconjurau astă seară?

— Ce urmăreau toţi aceşti curtezani? Mă doreau ca femeie şi nu ca personalitate.

— Chiar o simplă conversaţie cu dumneata este o plăcere.

— Dar tot timpul conversaţiei bărbaţii gândesc: „Vorbărie, vorbărie, vorbărie... Nu ştie ea totuşi că gura este făcută pentru sărut?“

— Probabil că este adevărat, spuse el râzând. Dar cred că dumneata nu prea eşti de acord.

Provocătoare, ea ridică capul:

— Nu, deloc!... şi sunt sinceră când afirm aceasta. Nu pretind că aş dori să fiu o urâtă inteligentă ca să plac femeilor,. sau o frumoasă fără minte, ca să vă plac vouă, bărbaţilor.

— De ce mă numeri printre aceştia din urmă? spuse el; sunt foarte amator de o perfecţie organizată.

Câteva minute mai târziu, se opriră în (faţa unui imobil înalt şi trist şi ea spuse:

— Aici locuiesc.

Nu ştia cum să-şi ia rămas bun; îşi aminti spusele ei: „Gura este făcută pentru sărut“, dar nu era momentul. Aşa că se mulţimii să afirme:

— Pentru mine, adevarata petrecere a fost plimbarea; îţi sunt recunoscător.

Pe figura ei cădea o lumină voalată, dar care lăsa să i se vadă seriozitatea şi frumuseţea

tulburătoare, o în- cântare pe care el ar fi dorit-o prelungită la infinit. Dar Venise momentul rămasului bun; noaptea îngăduitoare, acum îi separa.

— Plimbarea a fost o idee bună; de altminteri, ideeî mea... spuse ea. Mi-ai fi propus-o?

El negă din cap.

— De ce? Pentru că te consacri războiului? întrebă ea.

El negă din nou din cap:

— De teamă că mă vei refuza.

— Data viitoare... Începu ea, apoi se opri.

Urmă o pauză lungă, în care se priveau: ea, ezitantă, chiar tulburată; el, nehotărât.

Până la sfârşit:

— Să amânăm deocamdată discuţia aceasta, spuse el; data viitoare voi încerca cu siguranţă, voi risca să revendic primul favoarea.

— Îmi va părea rău dacă nu o vei face, răspunse ea, redobândindu-şi seninătatea gravă. Chiar când e vorba de puritani, nu poţi să le faci avansuri în fiecare zi a săptă- mânii.

— Data următoare va fi rândul meu, spuse el; noapte bună.

Ea răspunse cu un gest al capului şi dispăru, urcând câteva trepte. Lockhart rămase locului un moment, fi- xând locul unde se aflase fata, apoi porni înapoi pe stradă; paşii răsunau cu zgomot sec pe trotuarul pustiu, dar în forul său interior nu mai era solitar.

4

\

Viceamiralul Sir Vincent Murray-Forbes

(Cavaler al Ordinului Băii şi Crucea Meritelor Excepţionale) sosi pe cheu la Ardnacraish îndată ce *Saltash* fu semnalată şi porni cu şalupa chiar înainte ca fregata să fi fost legată de geamandură. *Saltash* era a cinci sute douăzeci şi una navă care trecuse prin mâinile sale şi a fost primit exact în acelaşi fel ca pe cele cinci sute douăzeci precedente; dacă enorma muncă implicată de acest număr de nave cântărea greu asupra amiralului, nici figura, tot atât de vioaie şi atentă ca de obicei, nici energia cu care urcă scara, nu o trădau. Strălucind de galoane aurite, el răspunse saluturilor lui Eri-cson şi ale ofiţerilor aliniaţi în-tr-un respectuos semicerc pe puntea pupa; apoi avansa cu unul sau doi paşi, aruncă o privire în jurul lui, se întoarse către Ericson şi spuse:

— Nava este mai mare decât credeam.

După un i aţionament rapid, Ericson consideră că era adecvat să întrebe:

— Este prima fregată care soseşte aici, sir?

— Da. Tot aşa cum corveta dumitale a fost prima în 1939; ce ciudat! S-au întâmplat multe lucruri de atunci. Prezintă-mi ofiţerii.

Prompt, amiralul făcu turul cercului. Lui Lockhart, îi spuse:

— M-ai primit fără şapcă ultima dată.

Lui Vincent:

— Erai pe Trefoil.

Celorlalţi le adresă doar un scurt salut şi o privire directă de sub sprâncenele lui stufoase. Apoi parcurse nava cu pas rapid, coborî în cabina lui Ericson unde se aşeză, acceptă un pahar cu cel mai bun vin de Xeres pe care îl aveau şi spuse:

— Par a fi o categorie bună de nave, aceste fregate. În Atlantic avem nevoie de aşa ceva, mai masiv şi mai rezistent, dar şi corvetele au făcut acolo o treabă excelentă.

Privind spre Ericson:

— Ai pierdut pe *Compass Rose*.

— Da, sir.

— Este un război lung, spuse amiralul, cu aerul unui om gata să-l ia, dacă era nevoie, de la început; al dracului de lung! Dar, până la sfârşit, teutonii o să se epuizeze! Chiar au început... Este începutul sfârşitului.

Apoi, schimbând tonul:

— Veţi sta aici trei săptămâni, Ericson. Este inutil să-ţi mai vorbesc despre programul de antrenament, nici de ceea ce doresc să realizaţi: ştii cit s-înt de pretenţios.

Privind prin hublou:

— Ca de obicei, vei găsi că aici viaţa e cam tristă. În prezent, avem la uscat un cinema şi o cantină mai bună, dar cam asta-i totul.

Ericson încercă să surâdă:

— După câte ştiu şi îmi amintesc de data trecută, nu vom avea timp de distracţii.

— Cred şi eu! Sintem încă în plin război... Cum se prezintă secundul dumitale? Mai bun decât precedentul?

— De prima calitate, sir; dealtfel, sunterh împreună de multă vreme.

— Este remarcabil cum s-au comportat voluntarii marinei; la început nu îi credeam în stare.

Goli paharul, refuză un al doilea şi se ridică:

— E ora plecării, spuse el... Vino într-o seară să cinăm împreună; vreau să-mi povesteşti despre submarinul acela scufundat.

‚Cum reuşeşte oare? se întreba Ericson acompaniindu-l pe punte; are o memorie extraordinară, sau doar dosare bine ţinute la zi?“

La scară, echipa de siflee, cu şeful de echipaj în frunte, se afla în poziţie de drepţi.

— Te-am mai văzut undeva, spuse amiralul, privind barba blondă a lui Barnard.

— Mă numesc Barnard, sir, răspunse şeful de echipaj; mă aflam şi eu pe Tangerine când a-venit aici.

Satisfăcut, amiralul înclină capul.

— Atunci, îi spuse lui Ericson, nu avea barbă; dar barba nu poate ascunde un om, l-am recunoscut îndată.

Se auziră strident sifleeâe, amiralul salută şi coborî cu abilitate. Când capul îi era la nivelul balustradei, spuse cu ton sever:

— Mâine dimineaţă, la orele 5 şi jumătate, veţi începe exerciţiile pe mare.

Apoi dispăru în josul scării şi curând şalupa lui, lustruită şi imaculată, se detaşă de la bordul navei, îndreptându-se spre mal. Pe parcurs, cu o lampă portativă de semnale, trimise lui *Saltash* mesajul: „în port, toate tunurile trebuie să fie în axt£. Cu o rapidă aruncare de ochi, Lockhart observă, vai! că tunul „X“ se abătea cu aproximativ zece grade faţă de axa navei. Grăbit, se îndreptă spre pupa şi-l chemă pe Allingham.

Antrenamentul a durat trei săptămâni, cum spusese amiralul, dar fiecare oră din ele a contat

destul de serios. Timpul trecea repede; în afară de Hoit, toţi aveau mai puţin de învăţat şi mai mult de perfecţionat. Munca era deja cunoscută, doar că se făcea la scară mai mare decât înainte: *Saltash* avea viteză mai mare, avea mai multe tunuri, detecta submarinele de la distanţă mai mare şi lansa mai multe grenade deodată; erau aceleaşi genuri de răspunderi ca cele îndeplinite timp de trei ani, dar dispuneau de arme mai potrivite pentru a le realiza mai bine. Urmau să înfrunte aceleaşi adversităţi climatice şi acelaşi inamic; se juca un nou act al celei mai teribile drame trăite până atunci în istoria lumii.

Zilele treceau; nava se finisa, intra în rutina normală; oamenii se dezmorţeau şi durata fiecărei operaţii diminua treptat pe măsură ce se repeta: tragerea cu tunurile, aruncarea grenadelor, emiterea semnalelor, lăsarea bărcilor la apă, instalarea unui furtun; *Saltash* începea să răspundă aşteptărilor amiralului şi ale lui Ericson; acesta urmărea să facă din *Saltash* o *Compass Rose* mai mare şi mai bună, deşi, în sinea sa, era destul de sceptic, dar aceasta era întreaga raţiune de a fi a navei mai noi şi a echipajului mai numeros. Atât el cit şi Lockhart purtau doliul trecutului, dar erau la fel de hotărâţi să-l uite, ceea ce le era uşurat de faptul că noua navă se lăsa dirijată mai bine şi cunoşteau mai bine ce le rezervă viitorul.

Pe o navă de asemenea dimensiuni erau amândoi mai puţin aproape de echipaj decât pe *Compass Rose*; acum nu cunoşteau decât numărul de oameni destinaţi pentru o muncă sau alta:

douăzeci de marinari trebuiau să execute o anumită operaţie pe teugă; şaisprezece fochişti exersau să facă păcură în mare. Se preocupau să fie destui oameni disponibili în orice moment, cu un maistru care le cunoştea numele, repartizând munca după capacitatea respectivă. Echipajul de pe *Saltash* era de două. ori mai numeros ca cel de pe *Compass Rose* şi, după cit părea, cu mai puţine individualităţi caracteristice; nu mai semăna nimeni cu Gregg, matelotul cu nevastă infidelă, nimeni cu Wainwright, atât de grijuliu cu grenadele, nimeni cu semnalizatorul Wells, veghind cu solicitudine de părinte asupra echipei sale; sau chiar dacă la bord existau oameni cu calităţi deosebite, încă nu erau cunoscuţi. Erau doar nume pe rol sau pe statul de soldă, nu fiinţe cărora le cunoşti calităţile şi slăbiciunile. Poate că această situaţie era un avantaj, poate un inconvenient; când, în fiecare dimineaţă, la adunare, Lockhart făcea apelul şi trecea în revistă un dublu rând de optzeci de mateloţi pe care îi cunoştea doar din vedere şi nu ¡-ar fi recunoscut dacă i-ar fi înl, îi nit. pe uscat, el. regret a uneori atmosfera caldă, intimitatea trecutului şi sentimentul de familie simţit pe *Compass Rose*. Dar poate că astfel se câştiga în eficienţă, care de obicei nu implică sentimentalitate.

Într-o zi, în larg, Lockhart vru să facă un exerciţiu de lăsare la apă a balenierei; dar doi dintre oameni sufereau de rău de mare. „Pentru acest exerciţiu, îşi spuse el, îmi trebuie doisprezece oameni şi nu pot să ţin seama dacă azi dimineaţă i-a durut capul, dacă nevestele lor

urmează să nască mâine, dacă sunt plini de datorii sau disperaţi. Vreau numai ca baleniera să fie bine lăsată la apă, am nevoie de doisprezece oameni în acest scop... să vie şeful de echipaj!“

Avea de-a face acum mai mult cu numere decât cu oameni. Simţea totuşi, fără să vrea, un fel de culpabilitate, ca cineva obligat să înlocuiască doisprezece muncitori de încredere cu douăsprezece sape automate. Evident, înlocuirea era justificată în privinţa calităţii muncii pe care sunt capabile s-o execute aparatele, dar omeneşte, se simţea impresionat... Fără îndoială, aşa cerea războiul, nu avea nevoie de individualităţi, oamenii nu erau decât rotiţe ale neobositei maşini de război, trebuind să-şi îndeplinească rolul până îşi terminau sarcina sau erau epuizaţi, războiului fiindu-i indiferentă sacrificarea lor. Lupta pentru eficacitate cerea un efort de sută la sută a multor milioane de indivizi. Eficacitatea războiului cerea de multe ori moartea şi, la scară largă, anularea principiilor umanitare.

Se aflau toţi în careu, seara, după cină, când sosi semnalul de plecare, punând capăt şederii lor la Ardnacraish. Mai devreme, în timpul zilei, le parvenise raportul amiralului: se declara satisfăcut – nici mai mult, nici mai puţin – şi *Saltash* putea porni. Redactat într-un mod care lăsa să se vadă satisfacţie, mesajul era însă scurt şi precis: „Nava Majestăţii Sale *Saltash* va porni spre Greenock la ora 6.00, la 15 aprilie şi se va reuni cu Forţele de escortă de la Clyde“.

— Îmi pare rău, spuse Vincent, citind mesajul; aş fi vrut să mai merg încă o dată la Liverpool.

— Îmi convine să mergem la Clyde, spuse Johnson.

— Îmi place oriunde, spuse Hoit; doresc să văd lumea.

— În orice caz, observă Scott-Brown, primăvara sunt locuri mai puţin agreabile decât Glasgow-ul.

— Poate că n-o să avem vreme să vedem mare lucru, spuse, prudent, Lockhart.

Hoit îl privi intens şi gânditor, dar Lockhart ezită să se uite în ochii lui. „N-am avut parte să-mi iau rămas bun de la Julie, gândi el. Dar de acum, ca şi Glasgow-ul, ea va rămâne pe planul al doilea".

Astfel, din nou, au plecat la luptă.

Spre mijlocul lui 1943 războiul la care se întorceau atinsese un stadiu dificil, dar plin de speranţe. La începutul anului convoaiele din Atlantic n-au fost nici învingătoare, nici învinse: se apropia momentul echilibrului, navele de escortă recuperând marele avans câştigat de submarine şi parvenind, cu un efort formidabil, la o oarecare paritate a distrugerilor reciproce. Erau încă prea puţine nave de escortă; câteodată se aflau pe mare câte şapte sute de nave comerciale în acelaşi timp, protejate de o sută de nave de escortă, ceea ce însemna pentru submarine că aveau de unde alege ţintele; dar deşi subţire, cuirasa escortei protectoare era destul de solidă şi, în ciuda vicleniei lor, submarinele nu o mai puteau străpunge decisiv şi nu mai puteau obţine aceleaşi avantaje sângeroase ca în cursul celor trei ani precedenţi.

Submarinele acţionau cu disperare, în toate chipurile; atacurile în haită ajungeau la apogeu şi când reuşeau să realizeze ceva prin surpriză, atacurile se soldau cu succese brutale; astfel, şapte din cele nouă petroliere ale unui convoi au fost scufundate în Atlanticul de Sud în cursul unei bătălii de două nopţi. Acum inamicul era în măsură să menţină simultan pe mare peste o sută de submarine şi haitele, concentrate în diverse zone, numărau fiecare câte cel puţin douăzeci de nave. În martie 1943 succesele lor au reînceput să sporească, până la cifra record de o sută opt nave scufundate. Noile torpile acustice, dirijân- du-se automat după zgomotul elicei, au făcut multe victime. Dar curând, norocul luptelor s-a întors: în martie au fost scufundate cincisprezece submarine, în aprilie, şaisprezece, în mai, patruzeci şi cinci, cifră considerabilă. Comandamentul german deveni atunci- mai prudent, submarinele evitând drumurile convoaielor din Atlanticul de Nord şi dispersându-se în alte mări, mai paşnice. Cu timpul, atacurile submarinelor au slăbit tot mai mult.

Ele n-au mai putut face faţă cu aceleaşi succese: ca şi submarinele, navele de escortă erau acum mult mai numeroase şi adversarii îşi dădeau seama de ceea ce erau în stare reciproc. Navele aliate traversau acum întregul Atlantic, mulţumită unei metode noi care le permitea să-şi facă plinul de păcură pe mare; în afară de navele de escortă ataşate direct la convoaie mai erau altele care navigau în grupe, gata de a veni în ajutor în caz de pericol. Navele de escortă învăţaseră cum să

depisteze, să urmărească şi să distrugă inamicul, evitând eşecurile.

Războiul intrase într-o fază tehnică: nimic nu mai era lăsat la întâmplare, se terminase cu improvizaţiile; nu se mai trimiteau pe mare nave de escortă neantrenate, slab înarmate doar cu puţine grenade submarine şi două tunuri de calibru mic – nave bune numai pentru a fi masacrate. Războiul din Atlantic se ducea ştiinţific, cu oameni capabili să utilizeze o aparatură tehnică înaintată. Radarul şi asdicurile deveniseră extraordinar de precise: o reţea de interceptare a semnalelor radio emise de submarine dădea posibilitatea să se prevadă un atac chiar în faza lui de pregătire; numeroase convoaie erau însoţite de portavioane, asigurându-li-se pe întreg parcursul protecţia aeriană, atât de mult timp absentă pe neagra întindere de apă, în anii precedenţi.

Contraatacurile împotriva submarinelor au ajuns la un grad ridicat de abilitate şi coordonare; exerciţiile şi antrenamentele efectuate în perioadele petrecute în port obişnuiau echipajele de pe fiecare navă cu ceea ce trebuiau să facă, indiferent de circumstanţe, şi în acelaşi timp, ştiau ce făceau celelalte nave din convoi, în acelaşi moment. Nu mai existau improvizaţii, lăsarea lucrului de azi pe mâine, obiceiuri care în trecut costaseră atâţia oameni şi atâtea nave. Era o muncă continuă de distrugere pur şi simplu, îndeplinită cu ajutorul real şi eficace al bazelor navale din Anglia, care nu mai trimiteau la luptă decât nave bine armate, bine antrenate şi gata să

înfrunte orice.

Acum, *Saltash* pornea în condiţii excelente la un război în care pierderile de convoaie nu mai erau inevitabile, în care insuccesul total al unui atac, chiar distrugerea unui submarin, nu mai păreau isprăvi extraordinare. Succesul trecea de partea navelor de escortă, în momentul când *Saltash* intra în arenă.

În ziua plecării, la ora l0 dimineaţa, Ericson convocă pe comandanţii celorlalte şapte nave de escortă la o ultimă conferinţă, pentru a le rezuma cum înţelegea să organizeze escorta. Compus din trei fregate şi cinci corvete, grupul era ancorat în largul lui Tail-of-the-Bank; balansându-se la capătul lanţurilor la pic scurt, în curentul rapid al fiu- viului, se bucurau de frumuseţea acelei dimineţi de aprilie, dar vântul le promitea o mare rea de îndată ce aveau să părăsească adăpostul gurii Clyde-ului. Cele trei fregate, toate ieşite recent din şantiere şi reunite la Ardnacraish erau noi-nouţe; cele cinci corvete erau mai vechi, se vedea după aspect, aşa cum se prezentau acum majoritatea corvetelor; cu toată aparenta suficienţă, competenţa lor era învechită, imposibil de reînnoit. La ora l0 fără un sfert., de la fiecare navă se detaşau pe rând şalupe, fiecare purtând, afară de şeful de barcă şi omul în prova, o figură solitară la pupa, comandantul respectiv; Lockhart aştepta la scară pentru a primi la bord pe diverşii comandanţi, privind şalupele care se îndreptau spre *Saltash* ca puii de găină spre omul cu găleata de grăunţe.

Şalupele se strecurau printr-o radă

aglomerată: vreo patruzeci de nave de escortă, distrugătoare, fregate, corvetă şi traulere care înconjurau, ca pentru a le confirma forţa şi măreţia, o navă de linie, un crucişător şi două mici portavioane. Mai în aval, o mulţime de nave comerciale completau tabloul de putere navală concentrată.

Spectacolul era măreţ şi reconfortant, făcând posibilă speranţa victoriei; dar, inevitabil, amintea şi dificultăţile trecutului.

— Ce bine;ar fi fost dacă am fi dispus măcar de o parte din aceste nave acum doi ani! spuse Lockhart lui Raikes cu care aştepta pe punte; ne-ar fi evitat multe nopţi dure.

— Dacă le-am fi avut atunci, răspunse cinic Raikes, nu ne-ar fi fost de mare folos; nu ar fi avut prea multe de înfruntat. E mai bine să laşi natura să-şi urmeze cursul şi la început să te descurci cum poţi. ..

— În prezent nu mai este cazul să ne descurcăm cum putem, spuse Lockhart cu răceală; şi cred că nici în epoca trecutului, când ne lipseau materialele necesare pentru a eonstrui repede nave de escortă corespunzătoare.

Raikes ezită să mai discute; ştia că Lockhart avea o părere hotărâtă asupra problemei., pe când el nu făcea decât să defăimeze, ca orice civil, modul de conducere a războiului, rezumjndu-se uneori la cuvintele: „Dacă marina ar fi dirijată după principiile întreprinderilor concurente, n-ar rezista nici cincisprezece zile“

— N-am avut navele necesare, continuă Raikes, pentru că ne-am lăsat surprinşi de război.

— Sunt oameni care consideră războiul oribil şi alţii care îl consideră o treabă bună, replică Lockhart; am în- târziat să ne pregătim pentru că consideram războiul în sine rău şi puţind fi evitat; acum începem să compensăm întârzierea.

— Barcă la bord, sir, spuse şeful de cart, plictisit de conversaţia celor doi.

Apoi recepţionă un semnal făcut de şeful şalupei care se apropia şi adăugă:

— Este comandantul navei Harmer, sir.

— Pregăteşte sifleea pentru a da „pe bord“, spuse Lockhart.

După *Saltash*, Harmer era a doua fregată a grupului şi comandantul ei era cunoscut pentru stricta observare a etichetei navale. Lockhart îl vedea cât era de atent la modul cum va fi primit la bord. „în ultima zi a războiului, îşi spuse el, sosirea lui la bord va putea fi salutată cu o armonică cântând o arie pentru combaterea meschinăriilor...“ Apoi, dându-şi seama că un asemenea ghid era demn cel mult de cinismul amator al lui Raikes, luă poziţia de drepţi cu înţepeneala de rigoare, în timp ce comandantul]ul Harmer urca la bord. Avea o slăbiciune, aproape fetişism, pentru aspectul ceremonios ai comenzii, dar comandantul lui Harmer era totuşi un perfect comandant de navă, ceea ce, în timp de război, scuza totul, de la iritabi- litate până la un păcat oricât de mare.

La fel gândi Ericson, în timp ce prezida şedinţa desfăşurată în careu; îi trecu în revistă pe comandanţii de nave reuniţi: erau oamenii de care avea nevoie;.ştia bine că doi din ei se cam

întreceau cu băutura, că unul se purta dezagreabil cu ofiţerii în subordinea lui... dar rezultatele erau bune, navele îşi făceau datoria... Erau şapte, începând cu comandantul lui Iiarmer, bătrân locotenent comandor în vârstă de aproape şaizeci de ani, până la tânărul locotenent, comandant pe Petal, cea mai tânără corvetă, june ofiţer cu obraz încă de copil. Dar cu toată diversitatea vârstelor, a înfăţişărilor, a accentelor langajului şi a educaţiilor, toţi emanau un aer de responsibilitate şi competenţă: figurile ridate, cu trăsături accentuate, lăsau să se vadă că, deseori în trecut, fuseseră, epuizaţi de eforturi şi că vor mai fi şi în viitor, toţi purtând, mai mult sau mai puţin vizibilă, severa amprentă a comenzii în timp de război.

„Probabil că şi eu port această amprentă", gândi Ericson, amintindu-şi figura pe care i-o arăta în fiecare dimineaţă oglinda la ras, confirmând că şi el era la fel de marcat,.. Ridurile erau rezultatul vieţii dure, de nefirească şi continuă tensiune; toţi cei dimprejurul mesei erau participanţi ai unui duel, căruia îi cunoşteau cele mai istovitoare amănunte. Se consacrau unui singur fel de război, aşa cum oamenii din armata a opta engleză, în deserturile Africii, au dormit timp de ani de zile sub aceleaşi stele, printre aceiaşi camarazi şi au disputat inamicului de trei sau patru ori aceeaşi porţiune de coastă aridă de mare.

Ca şi combatanţii din deşert, cei ai Atlanticului deveniseră experţi admirabili, minunat specializaţi, dar ignorau cum se petreceau lucrurile pe alte teatre de război.

Pentru ei, chiar bătălia din Mediterana era o muncă diferită, îndeplinită de alţi marinari care, deşi confraţi, nu aveau raport direct cu propria lor activitate, exclusiv dedicată Atlanticului; de-a lungul anului, sarcina lor, puţin spectaculoasă, consta în a trece nave din lumea veche în cea nouă şi invers. Acest război putea fi calificat mai mult ca o one- raţie de salvare, de ajutorare la scară enormă: ajutorarea navelor în pericol, a oamenilor căzuţi în apă, ajutorarea trupelor care aveau nevoie de arme şi aprovizionarea avioanelor cu benzină; ajutorarea a patruzeci de milioane de oameni din „garnizoana“ Marii Britanii, cărora le asigurau hrana şi veşmintele necesare traiului, făcând, an după an, faţă coastei ostile a Europei, ocupată de inamic.

Aveau dreptate ziarele când vorbeau de „un front de salvare“; oamenii care vegheaseră aproape patru ani pe acest front, care în anumite momente l-au văzut aproape prăbuşinclu-se şi pe care, în fine, acum îl vedeau revenin- du-şi, erau de felul celor reuniţi în prezent în jurul mesei din careul de pe *Saltash* – optimişti şi cinici, obosiţi dar nu epuizaţi, pregătiţi la orice surprize, hotărâţi să le facă faţă.

Pe masă se găseau uneltele meseriei lor: listele convoaielor, ordinele de navigaţie, hărţile, codurile de semnale, listele indicativelor de apel radio, schemele escortelor, scheme de cercetare, tabelele de consum de combustibil. Toate le erau familiare, ca alfabetul sau sunetul clopotului de pe propria navă a fiecăruia; timp de ani şi luni, acestea formaseră decorul vieţii lor, cadrul şi

suportul gândurilor lor... Ericson îşi plecă privirea pe lista navelor din grupul său; i se păru că vede un drapel, al cărui suport îl ţinea cu mâna şi pe care erau înşiruite denumirile: „*Saltash*, Harmer, Streamer, Vista, Rockery, Rose Arbour, Pergola şi Petal“. Oare era el în stare să ţină ferm drapelul în mână? Parcurgând denumirile, ştiind ce reprezentau ele ca efort şi eficacitate, avu conştiinţa unei oare- cari inferiorităţi, la fel cum simţise la cursul de tactică de la Liverpool. Chiar perioada acelei instrucţii a fost o întrerupere incontestabilă de activitate practică, de care cei din jurul mesei au fost scutiţi; niciunul n-a stat patru luni pe uscat,, patru luni de ruginire; niciunul nu-şi pierduse aproape întreg echipajul... Dar nu era momentul să lase să se vadă gândurile ce-l frământau. Îşi potrivi vocea şi spuse pe un ton cât mai regulamentar:

— Aveţi sub ochi schema escortei şi vedeţi posturile escortei cel puţin la dus: două fregate în capul convoiului, a mea şi Harmer; două corvete de fiecare bord: Vista şi Pergola la tribord, Rockery şi Rose Arbour la babord; a treia fregată, Streamer va ocupa poziţia K şi cealaltă corvetă, Petal, va fi în coada formaţiei.

— Totdeauna codaş, spuse comandantul de pe Petal, tânăr deloc intimidat de lipsa lui de vechime în meserie; într-o zi voi ajunge poate să aflu şi eu cum arată prova unei nave comerciale.

— Poţi să-i întrebi pe cei de pe Rockery, spuse comandantul lui Harmer, pe un ton caustic.

Izbucni un râs general, căci cu câteva săptămâni înainte Rockery fusese abordată în plin

travers de un cargou leneş pe care căuta să-l încurajeze a fi mai activ, astfel că rămăsese agăţat de mijlocul enormului vas comercial timp de mai multe ore ca o mustaţă pe oală; Rockery ieşea tocmai acum din şantierul unde i se repararseră stricăciunile provocate de ciocnire.

— N-a fost din vina mea, spuse comandantul lui – Rockery, cu aerul unuia care repeta de multă vreme această frază, la scurte intervale, fără să reuşească a convinge pe cineva; a venit drept peste mine, nu l-am putut evita.

— La fel ca pe o fată care te agaţă pe Piceadilly, spuse comandantul lui Petal.

— Şi consecinţele au fost la fel, spuse comandantul lui Streamer, cel despre care Ericson îşi amintea că se purta dezagreabil cu ofiţerii; a trebuit să meargă la şantier pentru reparaţii.

Din nou râsul făcu înconjurul mesei, destinzând mai mult atmosfera serioasă de la început. „Totul merge destul de bine, îşi spuse Ericson, dar nu acest ton vreau să-l dau reuniunii; a venit momentul să terminăm cu trăncăneala". Lovi energic cu mâna în masă:

— Am pălăvrăgit destul pentru astăzi, spuse el cât mai sever posibil. Vreau să terminăm cât mai repede; sigur că aveţi tot atâtea de făcut la bordul navelor dumneavoastră, ca şi mine pe a mea.

Neluând în seamă prompta răcire a atmosferei, continuă fără a privi anume pe cineva.

— De astă dată mergem în Canada, la Saint John s, Newfoundland; ca de obicei, vom face plinul de păcură în mare; în fiecare dimineaţă îmi

veţi semnala cât combustibil mai aveţi şi vă voi indica ora şi ordinea în care vă veţi prezenta pentru alimentare de la petrolier.

„Le vorbesc ca unor novici, gândi el, dar vina este a lor; au pălăvrăgit ca nişte femei flecare..,“ Ridicând ochii, îl văzu pe comandantul de pe Harmer privindu-l fix, cu o vie expresie de antipatie; după un moment, acesta spuse 3

— Până în prezent am hotărât singuri când să facem păcură.

Se făcu tăcere; toţi aşteptau răspunsul lui Ericson. Era evident că exercitatea puterii, pi ima încercare de control strict a grupului nu era pe gustul nici unuia dintre ei şi erau gata, dacă nu să i se opună, în orice caz să-i fărâmiţeze pe cât posibil autoritatea. Nu reacţionau din proastă dispoziţie, ci pur şi simplu fiindcă erau conştienţi că-şi cunoşteau meseria tot atât de bine ca Ericson – altminteri nu ar fi ajuns comandanţi de nave – şi nu suportau să se presupună contrariul.

„Foarte bine, gândi Ericson imediat; dacă e aşa, voi fi dur eu voi – eu comand grupul şi dacă se comit erori, eu voi fi blamat...“

Ridică o mână şi atinse încet cele trei galoane late de pe mâneca cealaltă; ştia că ochii tuturora dimprejurul mesei îi urmăresc gestul al cărui sens era net şi destul de ofensiv. Apoi, privi în faţă pe comandantul de pe Harmer şi, cu o voce pe care abia şi-o recunoştea şi cu un sentiment de sfidare cu, totul nou, spuse:

— Foarte bine! este unul din lucrurile pe care am intenţia să le schimb.

Fraza nu a fost combătută, dar a dat tonul

restului şedinţei şi, cu toate că nu premeditase o declaraţie de autoritate atât de brutală. Ericson nu căută s-o atenueze. Intră brusc în inima subiectelor de tratat: regimul semnalelor, manevrele în caz de atac şi alte probleme de pus în ordine la plecarea oricărui convoi. Niciunul dintre comandanţi nu mai spuse nimic, în afară de exprimarea acordului f parcă deciseseră să lase lucrurile aşa cum se prezentau, să suspende comentariile şi să aştepte rezultatele acestui nou sistem de control strict. Dar nu s-a mai manifestat nicio reîntoarcere la buna dispoziţie. La sfârşit, Ericson, mai destins, spuse:

— Ne vom revedea mai-târziu, probabil într-un oribil hotel de la Saint Johns.

Nimeni nu surise, nici nu răspunse. Evident, fiecare gândea: „Dacă vrei să te comporţi astfel, fie, şi o să vedem ce-o să iasă…“

Când au plecat şi careul rămase gol, Ericson avu un moment de îndoială în privinţa rezultatului reuniunii şi se întrebă de ce se comportase astfel; apoi încetă a se mai întreba, se ridică şi îşi adună hârtiile. Tot ceea ce voia, tot ceea ce cerea situaţia, era o grupă de escortă eficientă, bine organizată; dacă eforturile lui pentru a o realiza îl făceau nesuferit, faptul n-avea nicio importanţă.

Au plecat pe mare în ultima zi a lui aprilie, sub un cer cu fâşii de nori adunaţi curând la apus sub forma unei bariere întunecate; acest prim convoi – scutit de atacuri, dar încet şi obositor din cauza timpului rău – a fost începutul a patru luni de du-te-vino între Saint John s, Newfoundland şi Scoţia.

Spre deosebire de ceilalţi comandanţi din grupul de escortă, nici Ericson, nici Lockhart nu mai străbătuseră vreodată acest traseu; în permanenţă ameninţat de ceaţă şi, cu cât avansau mai spre nord, de gheaţă; pe lingă acestea, coasta provinciei Newfoundland, cu stânci negre şi ascuţite, veşnic bătute de hula Atlanticului occidental, era sinistră. Accesul la Saint John s era dificil: un fel de gaură în mijlocul stâncilor, o îngustă trecătoare printre faleze înalte, străbătută în permanenţă de un violent curent de maree; trebuia parcursă cu viteză, şi viteza mărea nemaipomenit riscurile navigaţiei, căci în canalul îngust nu rămâneau decât câţiva yarzi de o parte şi de alta a fiecărei nave. Ericson nu auzise ca vreun vas să fi eşuat în această strâmtoare, cu toate că era în fiecare săptămână străbătută de nave şi nici lui *Saltash* nu i s-a întâmplat ceva; dar trecerile într-un sens şi altul, în fiecare călătorie, expuneau convoiul la un pericol iminent.

Ajunşi în portul adăpost, se simţeau destul de bine, cu toate că Saint John s nu le oferea o escală prea agreabilă.

Parcă te aflai în ultimul avanpost al civilizaţiei, într-un continent sălbatic; pe cheuri erau îngrămădite goelete solide de pescuit; străzile erau în pantă, înguste şi de curând curăţate de zăpadă, cu toate că era spre sfârşitul primăverii; locuitorii mai purtau şoşoni, scurte de piele, căciuli de blană şi cămăşi de flanelă. În mai toate magazinele un afiş anunţa noutăţile: „marfă abia debarcată“ sau „abia despachetată“, formule uzitate în ţinuturi mai puţin dezvoltate şi care se

potriveau aici eu numeroasele edificii şi locuinţe având un aer improvizat, ca şi cum ocupanţii nu erau siguri să poată rezista în adăpostul smuls naturii potrivnice. În acest decor primitiv, oamenii în uniformă de pe navele britanice şi canadiene de escortă aveau un aer prea elegant, pe care localnicii îl priveau desigur cu ironie... Nu era altceva de făcut la Saint John s decât vizite de la o navă la alta, în aşteptarea călătoriei de întoarcere. Era doar o pauză înainte de a înfrunta din nou dificila trecere prin strâmtoare şi cele trei mii de mile de navigaţie printre noile curse pregătite de inamic. Pentru Ericson nu numai intrarea în port era grea şi obositoare. Revenirea la rutina şi reluarea penibilului ritm al navigaţiei pe timp de război a fost destul de anevoioasă după un repaus atât de lung pe uscat şi cu dezastrul recent şi crud imprimat în memorie; iar activitatea lui mai era complicată de o mulţime de sarcini noi ce reveneau comandantului unei întregi escorte: dirijarea grupului pe mare; supravegherea în cursul escalelor în port; ţinerea contactului permanent cu nava comodorului care comanda convoiul; atenţie la nopţile cu lună; grija pentru navele rămase în urmă sau care nu-şi menţineau postul; urmărirea semnalelor referitoare la submarine; situaţia combustibilului; dirijarea diverselor porţiuni ale convoiului; chiar în radă era obligat să sâcâie continuu navele până şi cu problema adunării gunoaielor de o corvetă de gardă, problemă considerată de forurile portului tot atât de importantă ca aşezarea lui Streamer în bordul periculos al convoiului în timpul

traversadei.

Niciun moment nu-şi permitea să se deconecteze; când navigau în convoi, tactica de ansamblu a escortei era o problemă capitală. Conducerea unei singure nave mari, noi, încă în stadiu de punere la punct, ar fi constituit ea singură o răspundere destul de grea; dar acum el avea de mânuit opt nave ca o unică armă, scut unic pentru a proteja convoiul încredinţat. Trebuia să aibă în minte nu numai planul de manevră al propriei nave dar să cuprindă un ansamblu cu opt braţe, opt posibilităţi diferite, opt surse diverse de slăbiciune şi forţă. Toate elementele trebuiau luate în considerare, niciunul nu trebuia uitat, neglijat, sau ignorat.

Fiecare zi de călătorie pe mare avea problemele ei şi problemele nu se rezolvau de la sine. Dacă, de exemplu, apărea un contact suspect pe radar, ceea ce implica o cercetare, el trebuia să detaşeze în acest scop pe Streamer, fregată însărcinată de obicei cu asemenea operaţii. Dar detaşarea lui Streamer antrena înlocuirea ei cu o corvetă – de preferinţă, Pergola, cea mai bună din categorie. Rezulta însă o breşă la babord, tocmai bordul neluminat de lună, bordul periculos. Breşa trebuia imediat acoperită, ti imiţând acolo pe Petal; dar aceasta avea sub supraveghere o navă comercială rămasă în urmă, care rămânea fără protecţie. Ce era de făcut? Poate mai bine să se reducă viteza întregului convoi pentru a permite leneşei să ţină pasul... Şi dacă apărea ameninţarea unui atac, era cazul să recheme pe Streamer pentru a reface ecranul de protecţie sau acesta

făcea treabă bună, interceptând poate un submarin, înainte de a lua contact cu convoiul. Dar dacă se intercepta un alt semnal neidentificat înainte ca Streamer să se alăture convoiului? Poate că contactul provenea de la o navă comercială izolată aflată în situaţie dificilă şi Streamer era reţinut lângă ea două sau trei zile; era oare cazul de a-i da libertate să acţioneze independent, dar avea destul combustibil şi m? era silit să vină la întâl- nire cu petrolierul care naviga cu convoiul? Şi putea să slăbească ecranul de protecţie a convoiului prin lipsa mai îndelungată a lui Streamer? Era oare cazul ca, în acest moment, să-şi părăsească el însuşi postul şi să caute să cerceteze un contact asdic la prova? Dacă într-adevăr era un submarin şi ataca, poate că lovea o navă şi rezultau supravieţuitori; ce corvetă să detaşeze pentru a-i aduna? Şi în acest scop, care aripă a convoiului putea fi slăbită cu riscul cel mai mic? Şi ce era ace! proiectil iluminat, jos la orizont, la tribord? Era tras de Streamer? Avea oare nevoie de ajutor? Şi pe cine să trimeată în ajutor?

Întrebările îl asaltau ca un roi de albine, pişcându-l în acelaşi timp dintr-o duzină de direcţii diferite. Era singur în faţa tuturor întrebărilor şi acestea se cereau rezolvate de un singur creier coordonator, indiferent de numărul lor, uneori timp de ore la rând, cu o cadenţă înnebunitoare. Acum Ericson înţelegea şi ierta toate reclamaţiile, interogările, semnalele iritate pe care *Viperous* le impusese lui *Compass Rose*: ierta, ba chiar imita toate acele semnale, şi cu recunoştinţă. Acum ştia

că exercitarea unui control absolut nu era posibil decât cu ochi sever de stă- pân, cu voce de Jupiter tonans, netolerând replică. Nu era loc să se menajeze susceptibilităţi rănite, de fapt nu era loc pentru niciun fel de sentimentalism.

Doar un regim dur putea asigura eficacitatea grupului, indiferent dacă ceilalţi comandanţi ai navelor de escortă îl găseau sau nu pe placul lor. Îşi dădea seama că nu era agreat, sau cel puţin era privit cu prudenţă ca fiind capabil să-i surprindă la orice oră din zi sau din noapte. Dar sen- tímentele lor faţă de el n-aveau importanţă, dacă en preţul lor se realiza eficienţă. Dacă în cadrul grupului relaţiile erau doar profesionale, în schimb rezultatele erau bune.

Dar evenimentele arădfeu că *Saltash* devenea acum nucleul unei echipe puternice care, treptat închegată şi sever exersată, îşi ameliora permanent nivelul: se comiteau mai puţine greşeli, se transmiteau mai puţine semnale absurde, se pierdea mai puţin timp. La activul grupului se înscriau succese remarcabile: în mai, Harmer a doborât un avion de recunoaştere deasupra estuarului Clyde-ului; o lună mai târziu, două corvete, Vista şi Rose Arbour au distrus un submarin în mijlocul oceanului, printr-o acţiune extrem de rapidă. A fost o dovadă certă care confirma opinia generală: grupul constituia o forţă efectivă şi întregul efort şi răbdarea ce i se consacrase nu fuseseră în zadar.

Dar mai erau şi alte grupe care repurtau succese, ameliorând situaţia pe teatrul de război al Atlanticului, care devenea hotărâtor spre

sfârşitul amilui. Se încercau arme noi, nave mai bine echipate; numeroase convoaie dispuneau acum de mici portavioane care aveau un rol important, detectând submarinele înainte de a deveni periculoase. În luna august a aceluiaşi an s-a răspândit o veste care a emoţionat mii de inimi pe mare şi pe uscat: numărul submarinelor distruse îl depăşea pe cel al navelor comerciale scufundate. Pentru prima dată de la începutul războiului se stabilea un atât de aşteptat echilibru.

Faptul era încurajator, minunat, dar dacă reflectai, atingerea acestui echilibru era rezultatul unor curbe de efort convergente pe un grafic; dacă curbele nu se întâlneau, situaţia ar fi fost gravă... Acum începeau să ucidă inamici cu calm: nici victoriile, nici înfrângerile nu mai constituiau surprize. Pentru grupa lui Ericson şi alte nave de escortă de la Clyde şi Liverpool, ba chiar pentru cei de pe coasta de est mai calmă a Angliei, Atlanticul devenise o adevărată profesie, în care eficienţa maximă li se părea ceva curent.

La bordul lui *Saltash*, când se vira ancora la pornirea într-o nouă călătorie şi începea coborârea pe fluviu, cu un nou convoi, cu restul grupului la distanţa regulamentară de cinci cabluri, difuzoarele de pe punţile fregatei cântau totdeauna aceeaşi arie veselă: „Mergem să-l vedem pe Vrăjitor, minunatul Vrăjitor din Oz“. Lockhart hotărâse acest obicei, jumătate în glumă, jumătate în serios, ca reconfortant, căci cuvintele se potriveau cu plecarea lor pentru o nouă înfruntare cu inamicul viclean care recurgea câteodată la o veritabilă magie.

— Dreapta zece grade!

— Dreapta zece grade, sir.

— Guvernează la unu-trei-cinci.

— Guvernez la unu-trei-cinci, sir.

Saltash se deplasa încet în întuneric, preparându-se să execute manevra pentru a ajunge în capul convoiului; eu ochii pe roza compasului, care venea la stânga, Lockhart încercă să calculeze diametrul cercului de giraţie, apoi renunţă; era probabil de o mie de yarzi... La o milă în urmă, abia se distingea nava din capul coloanei babord; mai bine zis, se vedea vag o pată parcă mai întunecoasă decât noaptea întunecată şi, când o lumina din când în când luna, un val de etravă subţire; siajul fosforescent al lui *Saltash* fierbea, întinzându-se şi pierzându-se în întunericul calm.

După cam un minut, nava din capul următoarei coloane deveni vizibilă înapoia traversului lor, apoi nava următoare, apoi alta, un întreg şirag de umbre perfect disciplinate, fiecare la post; navigând spre Anglia şi scăpând de inamic cincisprezece nopţi la rând, convoiul înainta liniştit. „Navă la tribord prova!" strigă omul de veghe, dar nu cu voce alarmată, căci era Harmer care îşi menţinea distanţa executând un zigzag paralel, ceea ce omul de veghe şi Lockhart ştiau:

— La drum unu-trei-cinci, spuse omul de la timonă.

În tăcerea deplină, nu se auzea decât fâsâitul valului prova al lui *Saltash*, în timp ce sub vânt alunecau umbrele spectrale ale vreo douăzeci de nave.

Noaptea de vară îşi urma cursul.

Curând, Lockhart observă că Ericson urcase pe puntea de comandă şi se afla la câţiva paşi în urma lui, căutând să-şi obişnuiască ochii cu întunericul. Ca de obicei, aşteptă câteva minute, în timp ce comandantul privea cerul, se apleca deasupra cutiei compasului, observa navele cele mai apropiate şi ridica binoclul spre Harmer; abia atunci Lockhart spuse:

— Bună dimineaţa, sir.

— Bună dimineaţa, Lockhart.

Vocea dură şi aceste cuvinte repetate de o mie de ori făceau parte din cartul lui Lockhart, la fel ca valul de etravă care se spărgea sub ei. Ericson se apropie, se plecă deasupra balustradei comenzii şi privi teuga şi cele şapte umbre ale armamentului tunului B.

— Doriţi o cacao, sir? Tocmai a fost preparată.

— Mulţumesc, spuse Ericson luând ceaşca din mâinile curierului de la comandă. O bău cu înghiţituri prudente, apoi întrebă:

— Ce oră este?

— În jur de 4 şi jumătate. Aţi putut dormi, sir?

— Nu prea... Sunt semnale pe care nu le-am văzut?

— Un semnal de rutină în legătură cu o schimbare de cifru. Şi un mesaj pe unde scurte de la Petal: la pupa uneia dintre nave se vedea o lumină.

Ericson lăsă ceaşca jos şi Lockhart simţi, chiar fără să-l privească, că era nemulţumit.

— Când s-a întâmplat? întrebă el, scurt.

— Puţin după ce am luat cartul în primire; Petal le-a atras atenţia şi au stins lumina.

— De ce nu m-ai avertizat?

Folosise tonul infinit de rece, cunoscut acum tuturor Ia bord.

În întuneric, Lockhart îşi încruntă sprâncenele:

— Problema s-a rezolvat de la sine, sir; n-am vrut să vă scol din somn pentru ceva fără importanţă.

— Cunoşti ordinele mele categorice, Lockhart!

— Scuzaţi-mă, sir, recunosc că am greşit.

Lockhart ştia că faţă de oricine altcineva decât el, mânia lui Ericson ar fi izbucnit aprigă; în asemenea împrejurări trecea repede de la stăpânirea de sine la mânie.

— Orice se întâmplă pe mare, indiferent ce, continuă Ericson cu ton autoritar, fie că e vorba de o navă din escortă, de o navă din convoi sau de nava noastră, trebuie să mi se raporteze imediat. Cunoşti foarte bine această dispoziţie.

— Da, sir, spuse Lockhart reglementar, apoi aşteptă. Ştia că vor mai urma două fraze cu acelaşi ton de reproş, după care Ericson se va linişti. Nu era din fire certăreţ; dar realmente dorea să cunoască în orice moment, orice eveniment, cât de banal şi nu accepta ca Lockhart să facă excepţie de la regulă.

— Dacă ceva nu este în regulă, eu sunt răspunzător, spuse Ericson cu ton încă de reproş.

— Da, sir.

— Şi aştept ca dumneata, în calitate de

secund, să dai exemplu celorlalţi ofiţeri.

— Da, sir.

„Acum va urma o pauză, îşi spuse Lockhart, apoi se va deconecta şi, după un moment, îşi va aduce aminte că are totală încredere în mine; va dori să reia cu mine relaţii normale şi... o va face pe ocolite“.

Ştia că Ericson nu se va scuza direct niciodată. Avea dreptul să stabilească regulile pe care le considera necesare, în interesul navei sau grupului; ordinul conform căruia trebuia să fie avertizat dacă se observa chiar numai o pată izolată de fum la treizeci de mile distanţă, era perfect legitim; era îndreptăţit să dea un astfel de ordin şi să pretindă a fi executat întocmai. Dar pe lângă toate acestea, exista şi trecutul lor comun, elementele imponderabile ale amiciţiei care-i lega, amintirea lui *Compass Rose* şi a celor două plute de salvare... Ericson aşeză ceaşca pe masă, se redresă şi, cu ochii spre orizont, spuse:

— În prezent, războiul începe să aibă un caracter diferit.

Lockhart surise în sine, înţelegând că ramura de măslin era pe punctul de a-i fi oferită, dar nu ştia încă, sub ce formă. Tot ce, convenţional, avea dreptul să spună, era:

— La ce vă referiţi, sir?

Ericson făcu un gest vag, căutând să-şi lămurească o idee încă neprecisă.

— Războiul are un caracter mai puţin individualizat, ca la început, spuse el; mi se pare că este mai puţin loc pentru acţiuni individuale.

— Probabil că da, sir.

— La început îţi permiteai tot felul de lucruri: să fii indulgent, să glumeşti, să tratezi oamenii ca fiinţe sensibile, să te întrebi dacă sunt fericiţi şi... dacă ţin la tine sau nu. .

Ericson se opri, ca şi cum aceste gânduri, la adăpostul întunericului, prea îşi luau avânt.

—» Dar acum, continuă el, războiul nu mai este o treabă a oamenilor, a devenit o problemă de arme şi tenacitate; nu mai rămâne loc pentru umanitate – aceasta ar ocupa prea mult timp şi ar constitui o piedică.

— Da, sir.

— înainte, războiul se purta ca în familie: ne cunoşteam după pronume, dădeam recepţii, coboram la uscat la sfârşitul săptămânii, când nu ne putea veni soţia, şi altele la fel. Oamenii îşi mai permiteau să fie oameni, şi, de fapt, se considerau ofensaţi când nu erau lăsaţi să se comporte astfel. Aşa mergeau lucrurile la bordul unei nave mici cum era *Compass Rose*. Ţii minte cât era de vesel careul nostru acolo? Din timp în timp, atmosfera era serioasă, dar de cele mai multe ori ne simţeam ca un grup de prieteni care îşi îndeplinesc munca cât mai bine şi ridică umerii, râzând împreună, când lucrurile nu merg. În prezent, asemenea raporturi amicale – umane – sunt desigur terminate; au luat sfârşit o dată cu *Compass Rose*.

— Stânga zece, ordonă Lockhart.

— Stânga zece, sir.

— Vino la zero-şase-cinci!

— Vin la zero-şase-cinci, sir.

Ericson tăcu, în timp ce *Saltash* descria un cerc larg şi lua noul cap. Apoi:

— Departe de mine să susţin că *Compass Rose* n-a fost o navă bună şi că modul de a duce lupta în acea epocă era necorespunzător. Vreau numai să spun că, astăzi, acest mod de a proceda este perimat. Războiul a suprimat multe, afară de ceea ce este esenţial. Acum nu mai poţi fi indulgent, nu mai poţi ierta o greşeală; preţul ar fi prea mare.

— Da, sir.

— Îţi aminteşti, urmă Ericson gânditor, de acel flăcău Gregg – marinar brevetat – pe care nevastă-sa îl înşela şi care nu s-a întors la timp la bord, rămânând acasă pentru a încerca să aranjeze lucrurile? Sunt doi ani de atunci şi la acea vreme mi-am permis să nu-i trag decât o. zdravănă săpuneală... Dar astăzi, la naiba, dacă Gregg ar apărea înaintea mea, n-aş mai asculta niciun cuvânt din povestea lui cu nevasta, i-aş arde trei ani de închisoare pentru dezertare şi aş avea grijă să nu mai înainteze pe tot timpul războiului. Acum este definitiv terminată epoca în care se putea ţine seamă de necazuri casnice şi chiar de a lua parte la ele.

— Da, sir.

— Şi toate acestea, din cauză că războiul a devenit prea serios pentru a te gândi la altceva decât la efortul cerut de el. Şi, de asemenea, trebuie să fii extrem de dur, adăugă el după un moment de gândire. Îmi amintesc când am scufundat submarinul german şi comandantul a fost închis în cabina mea. S-a purtat grosolan faţă de mine, cu o insolenţă odioasă... Atunci i-am spus că, dacă mă mai scoate din sărite, îl împuşc cu

revolverul în cap… Ei bine! Astăzi, în circumstanţe analoage, n-aş mai aştepta, n-aş mai reflecta numărând până la zece, i-aş face felul fără ezitare şi l-aş arunca peste bord.,. Şi oricine ar gândi să mă critice, ar lua acelaşi drum.

— Da, sir.

— Ştiu că nu acestea sunt ţelurile pentru care luptăm, dar mai întâi trebuie să învingem şi după aceea vom alege atitudinea morală care ne place. Să se termine războiul, şi voi fi orieât de amabil cu toată lumea, cu un comandant german sau cu marinarul brevetat Gregg sau… (Lockhart ghici că surâdea), cu dumneata…

— Am să-mi amintesc acest lucru, sir.

— Poate că mă dezaprobi şi că, după părerea dumitale, nimeni nu ar trebui să lase ca războiul să-i schimbe firea.

— Da, sir.

— Dar şi dumneata te-ai devotat în întregime războiului, nu-i aşa? Nu crezi şi dumneata că războiul nu permite nicidecum erori, milă… dragoste sau blândeţe?

— Da, aşa este… Dar este greu, nu-i aşa?

Saltash continua să taie valurile şi, împreună cu el, convoiul înainta regalat pe oceanul sumbru. Înaintea lor, spre estul îndepărtat, orizontul începea să se lumineze şi se aflau mai aproape de patrie cu o noapte şi un cart. „Acasă, din nou Clyde, gândi Lockhar.t, calmul şi repausul… Julie Hallam…“

5

— Julie Hallam, spuse Lockhart cu ton serios; te credeam cea mai înaltă în grad printre Wrens-

uri, cea mai severă Wren din lume.

— Şi chiar sunt, ¿puse Julie; le terorizez pe toate celelalte; continuă.

— Dar cum se împacă asta eu frumoasele dumitale picioare? spuse el, arătându-le. Nu sunt deloc oficiale, şi mai puţin severe! Cum poţi justifica această nepotrivire?

Julie privea pe deasupra bordului bărcii cu vele, din care picioarele goale îi atârnau în apă. Ridică un picior şi picăturile irizate de soare se prelinseră pe el, căzând în interiorul bărcii.

— Trebuie să mă justific? întrebă ea, privindu-l. Vorbea încet, pe ton visător, ca şi cum în acest moment fericit nu prea lua seama la ceea ce spunea şi spera că el nu se va prevala de acest avantaj; la ce regulament contravin?

El agită vag mina, din care cauză scăpă cârma; mica ambarcaţie făcu o ambardee şi Lockhart îi rectifică capul.

— La disciplina navală, în general; eşti o Wren, supusă codului marţial care stipulează categoric că nu trebuie să-ţi moi degetele de la picioare în apă când navighezi pe o navă sub comanda mea.

Picioi ul trecu din nou peste bord, stropindu-l cu apă, şi făcând barca să se balanseze,

— Eşti drăguţ când spui prostii... Din contra, am sus- pedat toate articolele codului pentru cel puţin cinci ore. Mă plimb, şi aici nu mă pot atinge tentaculele acestui cod. Sunt în ţinută jerpelită şi nu sunt coafată. Muiatul picioarelor în apă completează perfect tabloul. Şi Nelson ar fi de acord.

El o privi direct în faţă:

— Nelson nu ar aproba, dar părul tău este foarte frumos aşa ciufulit.

Era adevărat; în timp ce o privea, jumătate şezând, jumătate culcată pe banca din mijlocul bărcii, se convingea că ea nu pierdea nimic în ţinuta de vacanţă; examinând-o paafaidelete. el decise că punctul central, categoric al frumuseţii sale era figura: părul negru, căzând în dezordine până aproape de umeri, nu-i lua nimic din distincţie, la fel cum pantalonii şi cămaşa galbenă nu-i ascundeau farmecul trupului. Din contra, s-ar fi spus că-l puneau în evidenţă şi frumuseţea ei era în măsură să declare: „Mă prezint în cele mai diverse aspecte, alege-l pe care îţi place!“ Părea elegantă, chiar fără coafură îngrijită şi taior bine croit; avea o eleganţă permanentă. El nu se putea hotărî care ţinută era mai naturală pentru Julie Hallam-Privind-o, era dificil să-i ghiceşti meseria; dar n-avea importanţă, ea o exercita bine pe oricare. Apoi, în orice caz, se bucura mai ales de a se afla singur cu ea, fapt atât de plăcut, încât dezarma total subtilităţile oricărei preferinţe.

În adevăr, se aflau în excursie; barca cu vele era de împrumut şi o briză uşoară o împingea de la cheul Hunter spre capătul lui Holy Loch. Nici că se putea o după- amiază mai frumoasă în acest început de septembrie, cum se întâmplă câteodată în aceste triste regiuni nordice,, când soarele luceşte cu strălucire de primăvară, încălzind apa şi scăldând întregul estuar Clyde cu o lumină plăcută. Mica barcă alerga între colinele brune şi violete, lăsând în urmă zgomotele portului,

îndreptându-se spre liniştea şi solitudinea promisă de capătul Loch-ului. Legănaţi în tăcere, li se părea că părăsesc lumea normală cu toate exigenţele ei cunoscute, pătrunzând într-un domeniu tainic pe care îl puteau fasona după dorinţă. El se simţea mân- dru s-o conducă în acest domeniu, mândru, fericit, dar şi altceva, ceva ce nu-şi putea defini şi nu căuta să-şi explice. Plimbarea avea toate elementele unei excursii neobişnuite: era singur într-o barcă, cu o fată răpitor de frumoasă şi femeia din ea îl impresiona puternic. Dar la fel ca în prima zi, când n-o sărutase, nici momentul prezent nu era potrivit pentru gesturi îndrăzneţe. Tot ce împărtăşeau: barca, micile valuri foşnind sub etravă, strălucirea soarelui, dealurile, îi procurau lui Julie o plăcere nespusă şi în consecinţă şi lui.

Intrerupând tăcerea, ea spuse:

— Apropo de Nelson.

El surise, ghicind firul gândurilor ei, îneântat să discute cu ea orice subiect, fericit numai /ie minunata dulceaţă clară a vocii ei.

— Apropo de Nelson, repetă »a.

Apoi se răsturnă pe bancă şi picăturile de apă se prelinseră din nou de pe picior, în interior.

— Cred, spuse ea cu aer gânditor, că i-ar fi plăcut părul meu, cu sau fără aprobare oficială. Ar fi permis totul unei femei, nu crezi? Aminteşte-ţi de Lady Hamilton,

Fără voia lui, neţinând seama de situaţie, Lockhart se încordă:

— Ce să-mi amintesc despre Lady Hamilton?

Iulie privea vela, a cărei umbră îi atingea

figura la o înclinare a bărcii.

— A fost aproape să abandoneze totul pentru ea... Sau cel puţin să neglijeze o mulţime de lucruri, în realitate mult mai importante.

— Nelson? Niciodată n-ar fi făcut aşa ceva, replică prompt Lockhart.

Ceva din tonul lui o făcu pe Julie să se întoarcă să-l privească şi expresia figurii lui o surprinse.

— N-ar fi făcut-o pentru nimeni, repetă Lockhart. Iubea trei lucruri: Marina, Anglia şi pe Lady Hamilton. Le iubea mult pe toate trei – irezistibil – dar totdeauna în această ordine.

— Aşa!... (Julie surise, continuând să-l observe). Întrebam doar aşa... nu ştiam că este unul dintre eroii du- mitale. De fapt, nu credeam că eşti un om care are eroi.

Ii răspunse, tot cu un surâs:

— Sigur.; şi mai iubesc câinii, meciurile de fotbal şi berea, precum şi asigurarea pe viaţă. Căsătorit, în fiecare duminecă m-aş urca cu copiii în maşină...

Ea ridică mina, întrerupându-l cu un gest energic;

—Nu te depărta de la subiect.

— Bine... Nelson este, sigur, unul dintre eroii mei: era un om admirabil, un admirabil şef, un om plin de bunătate şi curaj, un îndrăgostit a cărui iubită era foarte mulţumită să aibă un copil de la el, chiar dacă nu erau căsătoriţi.

La rândul lui, Lockhart ridică privirea asupra velei, ca şi cum acolo ar fi putut găsi cuvintele de care să se servească.

— Ştii, a fost un moment când ţinea în mână toată Anglia, chiar toată Europa; o singură eroare la Trafalgar

— diferenţa „babord“ în loc de „tribord“ – ar fi putut modifica soarta bătăliei şi harta lumii; ştia acest lucru, nu l-a uitat, cum n-.ş uitat nici regulile după care lupta... Dacă ţi-aş cita ultimele sale cuvinte, ai râde de mine?

— Ea negă din. cap:

— Spune-mi-le.

— „Deie Domnul, pentru ţara mea şi binele Europei, să se obţină o mare şi glorioasă victorie, neîntinată de nicio rea comportare din partea cuiva şi facă-se ca, după Victorie, umanitatea să devină caracterul dominant al Flotei Britanice“.

Ea ridică capul:

— Sunt cuvinte care, de fapt, spun totul, nu crezi? Şi astăzi sunt de actualitate. Au fost ultimele cuvinte pe care le-a scris?

— Nu; după câte îmi amintesc, cu puţin înainte de Trafalgar, când ştia că va înfrunta flota franceză şi se pregătea în acest scop, i-a scris Lady-ei Hamilton; cel puţin \ a început o scrisoare, apoi s-a oprit cu speranţa că o va i termina după bătălie.

La ce se referea scrisoarea?

— Simplu, îi spunea că o iubea.

— Probabil că a fost foarte frumoasă, spuse Julie, j după un moment.

— Nu, nici măcar atât. Majoritatea oamenilor n-o puteau suferi, de la prima întâlnire; avea mulţi duşmani, din gelozie pentru situaţia ei, sau pentru că era prea naivă şi sinceră; se preta la glume;

prietenii ei sunt de acord că atunci când l-a cunoscut pe Nelson, nu era fru- j moaşă: grasă, roşie la faţă, fără distincţie...

— Atunci, care a fost motivul?

Lockhart ridică din umeri.

— Era atras de ea. Sentimentaliceşte era o jumătate a lui însuşi, fiinţa de care avea nevoie pentru a suporta dificultăţile misiunii sale. Ştii, aspectul unei femei nu are prea multă importanţă în relaţiile amoroase. Este dezi- rabilă sau nu; dacă da, nici aspectul, nici manierele n-au importanţă; şi dacă nu este dezirabilă, nici conversaţia, nici eleganţa nu ajută la mare lucru.

— Păcat, spuse Julie cu melancolie.

— Ar trebui să înţelegi...

— Dacă era un om atât de excepţional, mă întreb de ce avea nevoie de o femeie. În genere, oamenii de acest fel nu au nevoie de alţii.

— Era un om întreg: de acţiune, cu imaginaţie, capabil de dragoste. Anglia îi procura jumătate din satisfacţiile vieţii; Lady Hamilton îi procura cealaltă jumătate.

— Şi niciodată o parte nu o uzurpa pe cealaltă?

— Nu, aceasta a fost minunat; s-a consacrat ambelor, în viaţa iui a fost loc şi pentru una, şi pentru cealaltă.

Lockhart se opri, încruntă sprâncenele şi, după un moment, reluă:

— Am impresia că toate acestea contrazic total ceva ce ţi-am spus mai înainte.

Ea înclină capul, surâse şi se sculă în picioare, spunâncl:

— Nu vreau să-ţi reamintesc contradicţia, în această splendidă zi... Mi se pare că am ajuns.

Erau într-adevăr foarte aproape de ţinta plimbării; barca alunecă încet pe plaja pietroasă şi se opri. Pe când coborau şi strângeau velele, priveau în jur la lumea stranie şi tainică unde ajunseseră. Se aflau la cinci mile în amonte pe braţul îngust de mare şi aproape nu se mai vedea gura lui; atât ei, cât şi barca păreau minusculi în decorul înconjurător. În spate, apa se întindea pustie; în faţă, plaja se arcuia şi la marginea ei crescuse un pin izolat, totul dominat de un cerc de dealuri liniştite; soarele era fierbinte, atmosfera fermecată. Când au început din nou să vorbească, vorbele păreau a sfida această adâncă tăcere, apoi se pierdeau pentru totdeauna.

Au sărit peste bord şi au mers prin apă până la mal. El s-a gândit că ar fi fost nimerit s-o ducă în braţe, dar nu i s-a părut necesar; nu-i atinsese niciodată corpul, nu-i cunoştea parfumul decât de departe şi nu cadra cu inocenţa momentului. Dar poate că acelaşi gând trecuse şi pi în mintea ei, căci atunci când şi-au întins păturile, au desfăcut coşul cu merinde şi s-au aşezat alături, au fost cuprinşi de o stânjeneală neobişnuită. Pentru prima dată erau izolaţi; de asemenea, pentru prima dată se vedeau altfel decât în uniforme şi vestmintele simple purtate îi făceau mai sensibili la faptul de a fi bărbat şi femeie, aducând la suprafaţă emoţia senzuală a apropierii, asociind frumuseţea Julie-i cu virilitatea lui Lockhart.

Au vorbit multe la întâmplare, cu stinghereală; apoi, întinşi pe pături, s-au bucurat

în tăcere de soare; dar bucuria era amestecată cu o nelinişte care îi îndemna să-şi arunce priviri rapide, încărcate de sentimente. În cele din urmă ea se încruntă, se sculă în picioare şi spuse :

— De ce, de astă dată, întâlnirea noastră este. diferită de Cele dinainte?

Ar fi trebuit să prevadă că Julie va ridica problema cu această promptă sinceritate...

— Cred că din cauză că suntem singuri; niciodată n-am fost complet singuri.

— De ce să fim intimidaţi şi stânjeniţi din această cauză? Nu suntem copii.

„Copii... gândi el... De ce când ea pronunţă «copii», îmi vine în minte o anumită imagine? Ce ni se întâmplă atât de repede? Sau poate numai mie?“

— Julie, spuse el, în ultimele opt luni ne-am văzut de cinci sau de şase ori. Şi de fiecare dată ne-am cunoscut ceva mai bine şi ne-a sporit dorinţa să ne revedem.

Ea aprobă cu un gest din cap.

— A fost o explorare, urmă el, explorare foarte plăcută şi mereu progresivă.

— Foarte normal; e calea cea mai bună.

El se simţi cuprins de o invincibilă timiditate şi se mustră în gând: „O doresc, îşi spuse el, privind pieptul şi umerii fetei sub cămaşa subţire; ştiam că am să ajung la aceasta, dar nu este prea simplu... O doresc în chipuri destul de diferite; în afară de promisiunile delicioase ale gurii şi sinilor ei, doresc s-o posed cât mai de aproape, cât mai de aproape posibil...“

— Progresul continuă, spuse el, ezitând; dar

am ajuns acum la punctul unde... eşti atât de frumoasă... şi eu sunt bărbat...

— Ah, spuse ea brusc; apoi: ştiu că eşti bărbat...

Înţelese la ce se referea, văzând-o roşind uşor. Ea aşteptă un moment, apoi întrebă:

— Nu s-ar putea amâna pentru mai târziu?

— Nu prea cred.

— într-adevăr?

— Ştii că te iubesc.

— Sunt convinsă.

— Dar tu?

— Aşteaptă cxteva minute.

Nedecisă, ea privea apa, tulburată cum n-o mai văzuse vreodată. Dar în urma cuvintelor schimbate aerul parcă devenise mai uşor, ziua mai frumoasă: făcuseră un pas mai departe pe calea apropierii.

Julie a stat mult timp tăcută, valurile susurau pe plajă şi soarele îi învăluia într-o lumină vie; şi când ea vorbi din nou, vocea îi trăda mai multă fericire şi încredere, bucuroasă că se putea exprima fără ascunzişuri. Se întoarse către el:

— Aş dori sincer să pot răspunde „da“ la propunerea ta, dar n-ar fi răspunsul cel mai potrivit. Avem multe idei comune, nu-i aşa? Ne-am dat seama de la prima întâlnire şi cu timpul, simpatia reciprocă s-a mărit, ceea ce g fost foarte plăcut; am simţit simpatie din prima seară, când m-ai acompaniat după recepţia în timpul căreia am fost mereu separaţi. Mi-ai spus atunci (ea surise, privin- du-l cu ochi miraţi şi tandri) că acea plimbare constituia pentru tine o adevărată

sărbătoare, apoi ne-am luat rămas bun.

— Tare am dorit atunci să te sărut, dar m-am gândit că era mai bine să n-o fac.

— Este primul gând pe care l-am împărtăşit amândoi... Acum suntem aici, în linişte, deşi în plin timp de război. Mă iubeşti şi mă doreşti, iar eu...

După o pauză, reluă cu voce mai gravă:

— Ştii, mulţi bărbaţi îmi cer mereu să mă căsătoresc cu ei sau să mă culc cu ei (pronunţate cu ton ferm şi sincer, cuvintele n-aveau nimic grosolan); în timp de război, dat fiind şi funcţiunea mea, este natural să mi se întâmple aşa ceva, fără să am vreun merit special. Câteodată am reflectat serios la unele propuneri, dar totdeauna am găsit o notă falsă în ele, sau respectivul era prea grăbit, sau eu eram prea plictisită de hărţuielile zilei, aşa că nu m-am decis...

Ea se plecă şi atinse cu mâna braţul nud al lui Lockhart, redându-i o imensă îmbărbătare, deoarece imaginea atroce a altor bărbaţi făcându-i curte începuse să-i roadă sufletul.

— Cu tine n-a fost nici notă falsă, nici grabă excesivă; ţi-ai adaptat pasul cu al meu şi în compania ta nu m-am plictisit niciodată.

Ii acoperi mâna cu a sa şi o simţi uşor fremătând.

— Mi se pare că amândoi cam tremurăm, spuse el, ri- dicând ochii spre ea; nu mai e nevoie să vorbim despre alţii.

— Tremur din cauza ta... Cu tine sunt la marginea dragostei, chiar la hotar. Admir la tine unele lucruri, pe care le admit, care îmi plac, le respect şi acum, altele care mă surprind. Iar azi

după-amiază am descoperit atracţia trupească reciprocă, sau mai bine zis aproape am descoperit-o.

— Da, spuse el, ceva nou, în perfectă concordanţă cu restul: prima emoţie a simţurilor, senzaţie foarte plăcută.

— Să-ţi spun drept, m-am temut... Nu că te vei repezi la mine, dar pentru că lucrul era cu totul nou şi nu l-am mai simţit niciodată atât de puternic.

— Şi cu toate acestea?

— Şi cu toate acestea, rămân încă la frontiera dragostei.

El se ridică, şi, dinadins, se aşeză lângă ea.

— Vrei să spui că arii cerut aceasta prea devreme?

— N-aş putea spune... Trebuia să vorbeşti... (Aplecân- du-se către el). Când eşti lângă mine, îmi dau seama că trebuia să vorbeşti. Dar răspunsul meu este prea devreme să-l dau... Prea devreme pentru plimbarea de acum.

— Eşti lângă mine, spuse el cu voce ezitantă, trebuie oare să-ţi cer voie: „Pot să te sărut?“

— Iar eu, răspunse ea prompt, spun: „Da, cred că este cazul“.

Buzele ei erau minunat de dulci, obrazul şi părul exalau un parfum plăcut, trupul îi era docil şi admirabil, aşa cum prevăzuse. El murmură: „Julie“... Între două săruturi, buza inferioară îi tremura din cauza enervării sau, poate, a dorinţei. Când redeschise ochii, i se păru că se răstoarnă cerul, căci ea îl privea cu o surpriză în-cântătoare...

— Eşti plin de talente, spuse ea.

Surâzând, mai puţin înfierbântat, o întrebă:

— Mereu la hotarul dragostei?

Ea aprobă, râzând:

— Da, dar hotarul este şi el plăcut.

Ea se apropie şi îl sărută încă o dată, repede şi cu siguranţă, apoi întrebă foarte calmă:

— Oare îmi vei cere să mă căsătoresc cu tine?

— Ce altceva aş putea să-ţi cer? spuse el mirat.

— îmbrăţişările tale au făcut să-mi treacă prin cap tot felul de idei.

El îşi dădu seama că, fără să vrea, o făcuse nemaipomenit de fericită şi că, în acelaşi timp, îi provocase o profundă emoţie. Încet, îi spuse:

— Îţi ceream şi altceva... Sigur, te doresc în toate chipurile, inclusiv să fii a mea cât mai curând posibil. Dar căsătoria este ceea ce ni se potriveşte.

— Şi devotarea ta războiului?

— Draga mea, răspunse el atât de emoţâomtt.. Încât abia găsea cuvintele; războiul nu s-a terminat şi vom continua să-l ducem amândoi. Mai înainte credeam că războiul nu se poate duce decât consacrându-i-te total, tot timpul, excluzând orice distragere... Acum, toate astea mi se par a fi fost gânduri foarte de demult.

— O să mai discutăm, spuse ea privindu-l în faţă; dar nu acum... frontiera dragostei, ştii...

Apoi, după un moment:

— Cât poţi răbda?

— Dacă sper, sunt foarte răbdător

— Nu eşti grăbit să cunoşti răspunsul meu?

— Nicidecum.

— Dar ai spus: „Doresc să te posed cât mai curând”.

— Din cauză că tocmai te sărutasem. A te îmbrăţişa, îţi sporeşte dorinţa. Aveam motive să cred... că erai pe punctul să faci din mine un iubit total...

Ea surise, şi roşi din nou.

— Şi eu am avut această impresie.

— Foarte bine pentru tine, murmură el; dar nu s-a realizat.

Ea râse.

— Acum te cunosc foarte bine! Sunt foarte liniştită!

— Minunat, spuse el, atingându-i obrazul; să ai pe cineva care să înţeleagă totdeauna ce spui... Ce-ar fi să bem ceva?...

La întoarcere s-au ţinut tot timpul de mână. Din timp în timp el spunea: „Julie“, se pleca spre ea şi o săruta; ea părea nespus de drăgăstoasă şi apropiată, ca şi cum deveniseră complet intimi. În timp ce se îndreptau spre cheul Hunter, observară un şir de nave de escortă – două fregate şi patru corvete – grăbind spre port, după ce aduseseră convoiul respectiv. Navele trecură foarte aproape şi siajele succesive balansau barca. Julie spuse:

— Tu te gândeşti: „Iată grupul de escortă Allendale“ iar eu, la rândul meu: „Iată din nou războiul“.

— Am reuşit să scăpăm de el o bună bucată de timp, spuse el îmbrăţişând-o; să nu mă uiţi niciodată, Julie.

••Ca şi cum nu l-ar fi auzit, ea spuse:

— Ştiu unde plecaţi mâine; fii atent, ia toate măsurile de precauţie.

Surprins, el întrebă:

— Misiune specială?

Ea aprobă din cap: „

Este vorba de călătoria cea mai friguroasa dm lume.

Apoi, din nou, privindu-l drept în faţă:

— Fii atent, ia toate măsurile de precauţie

6

Următoarea călătorie a fost spre nordul Uniunii Sovietice.

Barnard, bărbosul şef de echipaj de pe Scdtash, contempla micul port Murmansk şi decise că acest loc, ca majoritatea celor pe care le vizitase în timpul războiului, nu compensa dificultăţile călătoriei; un soare palid, pe cerul fără strălucire, avea aerul unui ochi miop, luminând cheul de lemn, zăpada continuu frământată de pietoni şi multele acoperişuri care înconjurau portul. Pentru el, Murmansk era doar un port mai mult, cu santinele înarmate, mai vigilente şi cu un climat mai îndrăcit de friguros decât altele; pentru a ajunge acolo, înduraseră tot ceea ce inamicul putea oferi ca atacuri şi pierduseră pe drum douăsprezece nave comerciale, trei nave de escortă şi aproape douăzeci de aparate de pe portavioane. Aşadar era o călătorie extrem de costisitoare, obositoare şi teribil de agitată şi sperau că vor găsi recunoştinţă pentru eforturile depuse.

Barnard tremura în scurta îmblănită, îşi lovea mâinile înmănuşate una de alta şi tropăia pe

puntea de fier. Murmansk era neaşteptat de friguros; niciodată nu se felicitase atât că purta barbă; de altfel întreaga călătorie fusese la fel: un frig muşcător, care pătrundea pretutindeni. Convoiul urmase ca de obicei „un parcurs ocolit“, ocolise banchiza groasă din jurul Insulei Urşilor şi al Capului Nord; în întinderile arctice pustii, nu era noapte; dăinuia în permanenţă aceeaşi zi rece şi cenuşie, luminând fără încetare o mare tot atât de rece şi cenuşie. *Saltash*, celelalte nave de escortă şi convoiul păreau modele de expoziţie plasate pe un fals ocean de sticlă, cu zăpadă căzând continuu. Intâl- nirile cu inamicul au fost dramatice, sub toate formele imaginabile, cele mai pline de ură.

Desigur, gândea Barnard, convoaiele trebuiau să ajungă în Uniunea Sovietică, dar cu ce preţ? Nemţii îşi foloseau toate posibilităţile pentru a se opune şi aveau destul succes. Convoiul a avut de-a face cu submarine, cu avioane torpiloare, cu bombardiere în picaj şi cu distrugătoarele ieşite dintr-un fiord norvegian; au fost asaltaţi de roiuri de vedete rapide armate – ce îndrăzneală din partea lor să se amestece în bătălia Atlanticului! Ba, odată au crezut că aveau de-a face chiar cu Scharnhorst, care îşi părăsise ascunzişul ca să intre în horă. Convoiul era protejat de trei grupe de nave de escortă, toate aflate sub comanda lui *Saltash*. „Şeful“ a avut multe necazuri pe cap... Apoi mai era un grup de protecţie compus din nave mari: trei crucişătoare şi o navă de linie care naviga semeţ în nordul convoiului, gata să intervină în cazul unei ciocniri mai importante.

Dar Scharnhorst, cu cele patru turele ale sale cu tunyri de paisprezece ţoii, putea pătrunde în mijlocul navelor comerciale înainte ca nava de linie de protecţie să ajungă în bătaia tunului! Apoi, cu artileria lor superioară, distrugătoarele germane leau dat mult de lucru.

„Poate că distrugătoarele au fost cel mai greu de suportat", îşi spunea Barnard: soseau din nord-est, câte trei în linie de şir, tot atât de mari ca crucişătoarele, apoi se îndreptau spre larg şi deschideau focul asupra navelor mai apropiate. Una din corvete a avut o îndrăzneală grozavă: s-a îndreptat chiar asupra distrugătorului din cap, dar a sărit în aer înainte de a se fi apropiat suficient ca să deschidă focul. Corvetele erau incapabile să lupte contra distrugătoarelor, chiar fregatele nu prea erau în stare să le înfrunte, totuşi *Saltash* s-a grăbit să alerge în ajutorul corvetei îndrăzneţe, deşi tot echipajul era îngrozit de frică; distrugătoarele erau bine înarmate cu tunuri de şase ţoii… Din fericire, îndată ce au apărut distrugătoarele, comandantul a trimis un semnal şi, înainte de a se fi petrecut ceva, au apărut la orizont două din crucişătoarele convoiului şi distrugătoarele inamice au şters-o rapid. Dar pagube făcuseră destule: o corvetă scufundată, trei nave comerciale incendiate; dar putea să se întâmple şi mai rău şi multe alte nave din convoi n-ar mai fi ajuns la destinaţie.

Poate, gândea Barnard, distrugătoarele nu erau atât de teribile ca avioanele bombardiere-torpiloare; era o experienţă nouă pentru *Saltash* şi celelalte nave de escortă şi aceste avioane au

apărut continuu, în fiecare zi, unsprezece zile la rând, sfârşind prin a distruge şi nervii oamenilor. Câteodată bombardamentele se executau din avioane zburând foarte sus şi trecea un timp până în momentul când bombele, căzând, săltau parcă întreaga întindere a mării şi unele nave începeau să ardă cu fum gros; alte ori veneau în picaj, redresându-se brusc în ultimul moment; de obicei, acestea lansau torpile şi erau cele mai ucigaşe; zburau jos deasupra apei, mici pete cenuşii, greu de deosebit în lumina slabă; apoi începeau să zigzagheze, aşa că anevoie puteau fi ochite, îşi lansau torpilele de atât de aproape, că nu era timp să te fereşti, şi apoi fugeau în timp ce încă mai aşteptai detunăturile loviturilor... Cu tunurile sale de două livre *Saltash* a doborât un avion, dar unul mai puţin nu schimba mare lucru, căci timp de unsprezece zile au atacat cu torpile de patru ori pe zi, adică îndată ce se reîntorceau după ce făceau plinul de benzină în Norvegia; soseau din toate direcţiile orizontului, câte zece sau douăzeci deodată şi îşi descărcau încărcătura lor blestemată deasupra convoiului, sigure că îşi ating ţinta. Iar când navele lovite se scufundau, nenorociţii de la bord n-aveau nicio şansă de a supravieţui din cauza frigului.

Poate, îşi spunea Barnard, frigul a fost mai groaznic decât toate distrugătoarele şi bombardierele torpiloare la un loc. Frigul domnea peste tot, afară, ca şi în interiorul navei; nu te puteai încălzi nici dacă te întindeai pe plita din bucătărie. Tone de zăpadă au fost curăţate pe punte, cu lopata, de zeci de ori la rând au

dezgheţat tunurile cu furtunul de aburi care aproape îngheţa şi el câteodată. În apropierea banchizei, în dreptul Capului Nord, s-a pornit un vânt care le biciuia figurile crăpate de frig. Scoţându-şi mănuşile pentru a deschide o ladă cu muniţii, unui marinar i s-a smuls pielea palmei, rămasă lipită de ladă ca o jumătate de mănuşă sângerândă; aiurit, marinarul a privit-o ca pe un obiect expus într-o vitrină. Dar nenorocirea cea mai mare a fost aceea a bieţilor oameni căzuţi în apă.

Nu se putea rezista în apă decât câteva minute, frigul te prindea îndată ce apa îţi atingea corpul. Barnard îşi amin- lea în special de un incident, culmea ororii în această călătorie. Încercând să intercepteze bombardiere inamice la altitudine, unul din avioanele de pe un portavion a fost atins şi pilotul a sărit în drumul convoiului. În timp ce paraşuta era încă în aer, *Saltash* a lăsat la apă baleniera cart« s- a îndreptat spre locul unde pilotul urma să cadă, la circa o milă distanţă; dar pe asemenea vreme distanţa a fost prea mare. Amerizând, pilotul a agitat mâna şi şeful balenierei i-a răspuns cu un semn; au mai trecut trei minute până când a ajuns lângă el, dar suficiente ca pilotul să moară de frig: era rigid ca o scândură. Aşa se trecea, numai în trei minute, de la amerizare până la salvare, de la un surâs până la încremenirea pe veci.

Copleşit de sinistrele aduceri aminte, Barnard n-a observat la început că cineva i se alăturase; era locotenentul Allingham, ofiţerul cu artileria, cu care se împrietenise. Apoi, fără. a schimba un

cuvânt, s-au aplecat peste balustrada teugii şi au privit pe cheu-Chiar sub ei, o santinelă sovietică înarmată până în dinţi se oprise la capătul sectorului respectiv, unde se întorsese; privirile li s-au încrucişat; la extremitatea acestui continent fabulos, omul înarmat părea, în zăpadă, legat de urinele pe care le lăsa în zăpadă pe parcursul rondului său... L-au privit un moment, apoi Allingham a suspinat, s-a redresat şi a spus:

— Priveşti Uniunea Sovietică, Barnard?

— Cam aşa ceva, sir; şi Uniunea Sovietică mă priveşte la rândul ei.

Arătă spre santinela spre continua să-i privească de sub curioasa lui cască de oţel.

— Crezi că folosesc la ceva călătoriile noastre?

— Sunt convins. Sovieticii au nevoie de materiale şi sunt, minunaţi luptători. Până în prezent, Uniunea Sovietică este singura ţară unde nemţii suferă un eşec real.

Allingham făcu un gest larg spre cheul acoperit de zăpada frământată de picioare, spre micul oraş înconjurat de gheaţă, spre omul singuratic, de veghe în zăpadă.

— Nu poţi, spuse el, să-ţi faci o părere numai după acest mic colţ de ţară, dar (indicând vag sudul, cu un gest) pe acolo se petrec fapte mari. Dacă sovieticii mai repetă câteva Stalingrad-uri şi dacă noi ii ajutăm cu convoaie prin această uşă lăturalnică, războiul se va apropia mai repede de sfârşit, ceea ce merită călătorii ca aceasta din urmă.

— Din moment ce ei ştiu ceea ce înfruntă

convoaiele pentru a ajunge aici, mă întreb de ce sunt totuşi atât de puţin prietenoşi, spuse Barnard, arătând santinela. Pri- veşte-l: în orice caz, primirea nu este amicală.

— Poate pentru că ei luptă cu atâta. Înverşunare şi, până acum, ceea ce am făcut noi nu se vede pe hartă. Ei aşteaptă un singur lucru: să deschidem un al doilea front terestru şi atâta timp cât nu vor citi această veste în ziare, înclină să creadă că pierdem vremea degeaba.

Pentru a treia oară în acea zi au mugit sirenele, anun- ţând un raid aerian; îndată s-au declanşat şi soneriile de alarmă de pe *Saltash*, şi nava s-a însufleţit, întrerupân- du-şi, ca în atâtea rânduri, siesta de după-amiază. Pe cheu, santinela s-a retras într-o gheretă înconjurată cu saci de nisip, la câţiva metri distanţă, dar continuând să supravegheze atent cele ce se întâmplau pe *Saltash*. Tunurile au şi început să tragă şi pe cerul cenuşiu motoarele avioanelor zbârnâiau permanent. Din nou, chiar în port, unde se puteau considera la adăpost şi linişte, trebuiau să lupte cu inamicul.

— La dracu! exclamă Allingham; n-am dormit pe drum pină aici şi nici aici nu putem dormi. Voi fi bucuros când vom porni înapoi.

— Nu putem relua drumul fără să ne odihnim, spuse glumeţ Barnard.

— Pretexte de femeie leneşă, replică Allingham surâ- ziiid.

Apoi, cu voce în care pierise surâsul, începu să dea ordinale cuvenite armamentelor tunurilor sale, în timp ce, pe cheu, sovieticul continua să

observe manevrele.

După plecare, tempestă pe mare, cu activitatea corespunzătoare pe navă. Curând, violenţa tempestei ajunse la culme; iar în a cincea zi de luptă înverşunată contra valurilor dezlănţuite, abia se aflau la sud de Islanda si

Ericson aprecia că acum înfruntau cel mai rău timp în- tâlnit în tot timpul războiului, cea mai rea vreme din lumea întreagă.

Sub furtună marea semăna cu un câmp de bătălie plin de urlete, mare pe care tempesta gonea şi ridica navele ca pe nişte simple bucăţi de hârtie. Convoiul nu mai avea forma unui convoi; în această imensitate urlătoare, navele deveneau jucării ale forţelor dezlănţuite. Un tumultuos suflu de vânt de sud, cu furie crescândă în fiecare zi, părea animat de o duşmănie de care nu se putea scăpa; fiecare navă părea un fugar disperat, condamnat să fie linşat de o mulţime ale cărei sentimente treceau de la simpla mânie, până la ura oarbă. ,

Valuri gigantice, distanţate cu câte o milă de la o creastă la alta, se precipitau ameninţând pigmeii destinaţi a le fi pradă; uneori întreaga suprafaţă a mării se ridica şi nava prinsă în calea asaltului tremura şi oscila, în timp ce tone de apă verde se răsturnau pe punte străbătându-i ca un torent toată lungimea. Bărcile erau smulse, coşurile turtite, comanda şi rufurile deformate; oameni dispăreau peste bord fără urmă, fără un strigăt, măturaţi din viaţă ca imagini şterse brusc cu buretele pe o tablă neagră. Chiar când valurile întrerupeau momentan loviturile, vântul urla şi se

înverşuna în greement şi inimile se strângeau de frică; căci dacă vântul putea smulge materialul de pe punte, oamenii rezistau cu atât mai puţin forţei lui teribile… Pentru cei de pe *Saltash* nu mai exista nici convoi, nici alte nave, decât a lor proprie; împreună cu ea, erau de atâtea zile şi nopţi îngrozitoare prada elementelor care urmăreau să-i distrugă cu brutalitate. *Saltash* mai înfruntase multe tempeste şi deseori, în atari împrejurări, mai găsise puterea să vină în ajutqrul altor nave în dificultate; acum, preocupaţi numai de ei înşişi, luptau ca să rămână în stare de plutire, îndeplinind, oră după oră, zi după zi, obosiţi, manevrele disperate ale navei care suporta violenţa şi refuza să se lase înghiţită.

În tot acest timp reţeaua de difuzoare de pe navă, pusă în funcţiune de un glumeţ, făcea să răsune o voce care cânta în gura mare o arie: „Cineva îmi leagănă nava visurilor mele“.

În careu, în afară de problemele generale, fiecare avea şi probleme personale de rezolvat: problema de a mânca fără ca hrana să nu i se reverse pe faţă; de a dormi fără să fie aruncat din cuşetă; de a se încălzi şi a-şi usca hainele după tortura unui cart de patru ore; de a-şi menţine echilibrul, evitând contuziile prin ciocniri.

Scott-Brown îngrijea fără răgaz victimele furtunii; fracturi, coaste rupte şi răul de mare care epuiza omul până la a-i tăia bucuria de a trăi. O rană grozavă, care ar fi necesitat abilitate şi răbdare din partea medicului chiar fiind tratată într-o sală de operaţie perfect echipată, a fost aceea a unui om proiectat de la un bord al postului

echipajului, la celălalt; a căzut cu toată greutatea pe ro- tulă, oare s-a spart într-o duzină de fragmente sângerânde.

Johnson, ofiţerul mecanic, avea o sarcină care cerea atenţie neîntreruptă: mişcările dezordonate ale navei; la fiecare al doilea val, pupa se ridica foarte sus deasupra apei, ambalând elicele şi dacă nu se închidea valvula de admisie de aburi, se rupea arborele principal.

Raikes, ofiţerul cu navigaţia, era obligat să facă faţă unei munci disperate: zile la rând nu iau văzut nici soarele, nici stelele; viteza nu putea fi reglată ca să permită să facă un punct estimat cât de aproximativ; după cinci zile şi cinci nopţi de haos, punctul lui *Saltash* devenise o adevărată ghicitoare «i orice mecanic de clasa a doua, doar cu compasul, s-ar ii descurcat tot atât de bine ca şi el. Tot ce se putea stabili era că se aflau undeva pe cercul polar, la şaizeci şi câteva grade nord şi cam zero grade vest; *Saltash* naviga între aceste limite nesigure, derivând încet înapoi în triunghiul format de insula Jan Meyen, Islanda şi Norvegia.

Ca de obicei, Lockhart era răspunzător de organizarea activităţii pe navă; dar acum organizarea devenise o glumă sinistră: pe punţi domnea haosul, careul era ne- întrebuinţabil, în postul echipajului domnea o harababură îngrozitoare. Nu se puteau prepara alimente calde, nu se puteau usca hainele, nu puteai să te destinzi câtuşi de puţin în tumultul neîntrerupt al furtunii. Aparatele de pe punţi erau deplasate de la locurile lor, bărcile smulse de pe cavaleţi şi zdrobite în bucăţi; tone compacte de apă se

revărsau peste toate părţile navei. De o mie de ori aşteptase cu bucurie, în zori, sfârşitul cartului, dar acum Lockhart se temea de ce va aduce ziua. Puntea superioară complet devastată, treizeci de oameni dispăruţi peste bord, erau viziuni de coşmar pe care capriciul soartei le transforma în realităţi-Muncit şi torturat ca şi *Saltash*, îngrozit că în fiecare zori de zi nu se arătau semne mai bune ca în ajun, Lockhart şi întreg echipajul îndurau calamităţile şi blestemau marea crudă.

— Cel mai justificat să blesteme, dar cu mai puţine demonstraţii publice, era Ericson: imobil într-uh colţ al comenzii, îşi îndeplinea şi de astă dată sarcina Iui tradiţională de a ţine în mină întregul echipaj şi de a asigiira coeziunea la bord. După cinci zile şi cinci nopţi de tempesta, era atât de epuizat că, realmente, nu mai simţea oboseala: cu picioarele ca de plumb, lipite de punte, în cizmele ude, încleştat de balustrada comenzii, cu braţele pe jumătate îngheţate, părea a ii devenit o piesă componentă a navei; doar o pereche de ochi ficşi, un creier atent, sudate în substanţa însăşi a lui *Saltash*. Pe tot parcursul către Murmansk, Ericson realizase adevărate acrobaţii mintale pentru a controla cele douăzeci de nave de escortă şi a face faţă la tot felul de atacuri; acum era rândul trupului său să suporte asalturile furtunii monstruoase; în întreaga sa viaţă, nu fusese supus niciodată la asemenea probă de rezistenţă. Asurzit de zgomot, contuzionat de şocurile provocate de mişcările frenetice ale navei, simţea nava suferind o dată cu el.

De pe comandă nu se pierdea nimic din

spectacolul violenţei fără seamăn: ziua se putea zări doar o milă pătrată de apă agitată, munţi enormi de apă prăbuşindu-se continuu cu ţâşneli de spumă, abisuri care se deschideau înaintea navei, ca şi cum oceanul urmărea avid s-o înghită. Profilat pe cerul livid, catargul se pleca şi se balansa descriind un arc foarte larg, fâlfâind antenele şi saulele de semnale, ca şi cum ar fi încercat să biciuiască cu ele marea ca pedeapsă pentru răutatea ei; noaptea, întunecimea nepătrunsă se popula cu zgomote îngrozitoare, cu surprize bruşte şi ameninţătoare: valuri veneau nu se ştie de unde şi ceaţa îngheţată stârnită de ele tortura obrazul şi ochii fără a te putea feri. Izolată în obscuritate, *Saltash* suferea asalt după asalt, nu reuşea să evite şocul valurilor care o cutremurau de la un capăt la altul; plonja tre- murând în văile adinei dintre valuri, ambarcind tone de apă, cu vacarmul unei case care se prăbuşeşte, apoi se ridica încet, parca cu o durere de nespus, pentru a scăpa, seuturându-se, de masa de apă şi a se pregăti să reziste la lovitura următoare.

Ericson resimţea ca în propriul său trup supliciul acestei lente redresări de sub strivitoarea greutate a apei şi deseori se întreba dacă nava va mai reuşi să revină Ia linia de plutire. Au fost nave care pe furtuni de acest fel s-au scufundat fără urme: renunţau la luptă, se abandonau destinului, ca şi oamenii. Aici, în acest loc depărtat de lume, unde vântul urla dement, unde apa fierbea, unde poate mai rătăceau cadavre de pe *Compass Rose*, era foarte posibil ca *Saltash*, cu cei de la bord, să piară şi ea.

Ericson stătea în acelaşi loc pe comandă, aşteptând să se producă sau nu dezastrul. Nu era decât o pereche de ochi înroşiţi, inflamaţi de vânt şi de apă sărată; un creier obosit, şovăitor, dar pe care se forţa să-l constrângă la cât mai multă atenţie; câteodată, devenea o voce, strigând omului de la cârmă să se pregătească pentru o nouă lovitură de val. Era centrul temerilor, dar şi al stăpânirii de sine, în- tr-un trup care la început suferise, apoi începuse să nu-l mai simtă.

Un uragan de o asemenea violenţă nu putea dura la infinit, altminteri materia însăşi a globului s-ar fi dezagregat; curând, ca o favoare acordată fără bucurie, vremea s-a ameliorat. Marea mai era agitată şi tumultoasă, dar nu mai ataca continuu; vântul mai sufla, dar îşi pierduse răutatea; nava rula şi mai sălta încă, dar cel puţin putea urma un cap determinat. A venit o zi când puntea superioară a început să se usuce şi s-au putut ocupa de curăţirea fundului răvăşit al punţilor inferioare; din nou a fost posibil să se prepare şi să se mănânce mâncăruri calde; se putea trece de la postul de echipaj la comandă fără riscul de a te lovi pe neaşteptate sau a fi aruncat peste bord. Comandantul a putut să părăsească comanda timp de câte o jumătate de cart şi să doarmă o oră întreagă... Pentru prima dată, de multe zile, soarele a străpuns norii, făcând să scânteieze apa mohorâtă; încălzea umerii ves- toanelor îmblănite ale oamenilor şi de pe punţile umede se i idica o ceaţă slabă de vapori; începeau să vadă clar doar trei nave pe un spaţiu de o sută de mile pătrate, suprafaţă pe care, dacă se rânduiau conform

schemei, ar fi trebuit să navige în formaţie de convoi cincizeci şi patru de nave.

Deocamdată nu se putea cere mai mult... Au fost necesare aproape patruzeci şi opt de ore de cercetări executate cu viteză medie de douăzeci de noduri, într-o duzină de sisteme de căutare, pentru ca *Saltash* să adune convoiul; sarcina era îngreunată de faptul că toate celelalte nave de escortă o executau simultan, sforţându-se să readucă în rânduri navele comerciale din zona lor imediată; astfel, la un moment dat, erau şase mici convoaie de câte o jumătate de duzină de nave, fiecare încercind să atragă altele în turma respectivă, în drumuri diferite.

Intâlnind fregata Streamer, cu un convoi de cinci cargo- boturi, *Saltash* i-a semnalat: „Convoiul este în relevment 200 de grade la paisprezece mile de dumneavoastră“. La care primi răspunsul: „Convoiul este aici“. Din partea unui ofiţer în vârstă, obosit şi pe pragul iritării, reacţia ar fi trebui să fie drastică, dar Ericson nu a procedat astfel, nu şi-a putut oferi acest lux care ar fi întârziat acţiunile necesare pentru readunarea convoiului; semnalul transmis lui Streamer n-a fost nici fără rost, nici ironic, ci o indicaţie precisă care nu trebuia comentată. Emiţând încă alte ordine concise timp de două zile, au reuşit să pună lucrurile în ordine şi *Saltash* putea acum să-şi ia postul în avangarda a ceea ce avea aerul unui convoi, un grup de nave care, încă în stare lamentabilă, putea totuşi să figureze în raportul adresat înălţimilor lor lorzii amiralităţii sub denumirea iniţială de Convoiul R.C. 17. Ericson a

trimis prin radio un asemenea raport şi a dispus ca navele de escortă să se aşeze în formaţie de noapte, apoi a trecut serviciul lui Allingham care era de cart; după care. În fine, liniştit, şi-a coborât corpul dureros pe scară, pentru adăpost şi repausul atât de dorit în cabină.

Marea era încă rea; dar pentru convoiul intact şi dezordinea aproape remediată, următoarele ore ar fi trebuit să fie suportabile şi mai ales propice pentru uitare. Insă chiar atunci, la mai puţin de, o milă în pupa lui *Saltash* a fost torpilată o navă.

Ericson tocmai adormise când au răsunat soneriile de alarmă; un timp nu i-a venit să creadă, dar sunetele detestate îi perforau creierul şi se simţi cuprins de furie violentă şi disperare, aproape că izbucni în lacrămi copilăreşti; se întrecea măsura, nu era just... S-a smuls din cuşetă şi a urcat înapoi scara, în urma altor numeroase picioare care alergau, simţind numai o imensă oboseală şi lipsa brutală de repausul de care creierul lui avea urgentă nevoie. După atâtea încercări teribile, cum mai puteau oamenii şi nava să facă faţă? Cum să mai combată şi altceva, decât cruzimea mării?

Totuşi, trebuia; probabil că, îndată ce vremea se îmbunătăţise, inamicul, la pândă în culise, se avânta cu violenţă nouă, cu nouă perfidie. Pe punte, Ericson retrăia spectacolul devenit familiar în urma celor o sută de convoaie la care participase: navele erau la poziţiile respective, noaptea cădea, marea era agitată; urma monstruozitatea dezastrului, adică o navă care

ieşea din linie, deja canarisită, deja condamnată. De astă dată era o navă mică şi, preludiu la pieire, suferise mai mult decât celelalte în cursul săptămânii de furtună.

— Ce se întâmplă? îl întrebă Ericson pe Allingham.

— A fost atinsă o navă, sir. (Ca totdeauna, în momentele de emoţie, accentul australian era mai pronunţat şi, nu se ştie de ce, reconfortant). Au tras racheta de pericol cu un minut înainte... Dar cum au putut să ochească pe o asemenea vreme?

Ericson mormăi ceva, punându-şi aceeaşi întrebare, dar nu folosea la nimic să se piardă în discuţii. Poate că se mai inventase o armă nouă, poate că acum submarinele erau capabile să lanseze vertical torpila, din fundul oceanului, lovind nava direct în măruntaie... Nu te mai mirai de nimic în acest război, sângeros şi interminabil de lung...

— Care este nava de escortă laterală?

— Pergola, sir: tocmai este pe cale să vină la tribord.

Ericson mai mormăi o dată; pentru moment, nu se putea face altceva: Pergola să inspecteze zona suspectă, nava de escortă din pupa să-i culeagă pe naufragiaţi; *Saltash* să se menţină în capul convoiului iar el, comandantul, să reflecteze logic şi cu sâhge rece...

Allingham îl privi pe Ericson cu compasiune pentru ochii înroşiţi, pe jumătate încă adormiţi, cu figura buhăită şi obrajii tremurători... toate semne de epuizare de care şi Ericson era conştient, dar nu le putea ascunde; surise trist:

— Abia pusesem capul pe pernă.

— N-aţi avut noroc, sir, spuse Allingham... Să merg pe teugă sau să rămân aici?

Ericson îi înţelese gândul: căuta eventual să-l menajeze; surise din nou şi răspunse:

— Nu, du-te pe teugă tunare. Nava o voi comanda eu.

Allingham plecă şi oamenii cu posturile de luptă pe comandă păstrară tăcere. Ericson privi spre convoi, Lockhart nava care se scufunda, Hoit-şi semnalizatorii priveau spre Pergold, oamenii de veghe scrutau câmpul de observaţie dat în seamă şi curierul de la comandă privea interogativ spre Ericson. Toţi laolaltă formau un cerc de oameni ameninţaţi de pericol şi, deocamdată, reduşi la a nu face nimic tocmai când activitatea ar fi fost o uşurare, pe nava care poate nu acţiona corespunzător din cauză că nu ştia unde se afla inamicul. Ericson pronunţă cu voce tare:

— Ce să facem! Să aşteptăm!

Aceasta, pentru a-i da răgaz propriei sale minţi frământate de îndoieli şi pentru a dicta o linie de conduită celor din jur.

Dar n-au avut mult de aşteptat: aspirantul Hoit exclamă uimit, apoi strigă emoţionat:

— Pergola a ridicat un semnal!

Privea corveta prin binoclu, înaintând spre dreapta ca un câine adulmecând vânatul...

— Un pavilion mare, sir.

Şeful semnalizator anunţă:

— Pergola are contact, sir.

‚M-ar mirall, gândi Ericson, dar nu-şi dezvălui nedumerirea.

Tinără şi entuziastă, Pergola era întotdeauna gata să lanseze grenade peste orice: un ghem mare de alge sau un banc de sardele; însă Ericson socotea că era mai bine să n-o demobilizeze. Grenadele submarine nu costau prea mult; oamenii şi navele sunt preţioase... Toţi de pe comandă se întoarseră să privească spre Pergola, în afară de oamenii de veghe care nu părăseau nicio secundă sectorul de veghe repartizat. La trei mile la tribord, Pergola se îndepărta de convoi; rula şi tanga teribil şi viteza ei mărită ridica nori de spumă până la propria-i punte de comandă. „Se pregăteşte să-şi încerce norocul“, gândi Ericson. Regretă că nu era cazul ca *Saltash* să acţioneze la fel şi la bordul Pergolei se mai ridică un pavilion, iar şeful semnalizator strigă: l

— Pergola atacă, sir!

Toţi şi-au îndreptat privirile cu mai multă atenţie spre corvetă, întrebându-se cât de precis era semnalul asdicului după care îşi hotărâse acţiunea şi cunoscând cât era de dificil pentru Pergola să aibă pregătite grenadele pentru a fi lansate în timp ce alerga cu toată viteza pe marea extrem de agitată. „Compas Rose proceda la fel“ îşi spuse Lockhart, văzând cum Pergola, în cursul unui ruliu puternic, ambarca un enorm val verde la pupa; tot atât de fără eleganţă şi clătinându-se acţiona şi *Compass Rose,* în timp ce bietul Ferraby se agita frenetic în jurul grenadelor, pre- gătindu-le cu ajutorul unor fochişti neîndemânatici şi cu observaţii ironice de la comandă... Ce bine că se aflau acum pe o fregată, în loc de corvetă... Asaltat de reminiscenţe, Lockhart observa pe Pergola;

Hoit şi semnalizatorii erau atenţi doar la eventualele ei semnale; Raikes, ofiţerul cu navigaţia, îi urmărea mişcările cu radarul; iar Ericson o privea cu ochi interesaţi de proprietar. Pentru el, Pergola nu era decât o extindere a propriului să armament, un pumn de oţel trimis de *Saltash* ca să dibuiască inamicul şi să-l lovească... Nava victimă, torpilată de inamic, îi aparţinea ca şi Pergola; dacă acţiunea de acum a Pergolei compensa pierderea navei comerciale, nu era rău deloc, justifica existenţa ecranului de protecţie a escortei şi i-ar fi liniştit sentimentul de eşec care îi turmenta gândurile; ar fi reuşit din nou să doarmă.

Pergola a manevrat ca un tren expres tras brusc pe linie de garaj. S-a văzut ploaia de grenade lansată şi, imediat, s-a depărtat spre babord; după câteva clipe, explozia a proiectat în aer enorme coloane de apă verde. După ce spuma s-a liniştit, au aşteptat un timp inspectând cu binoclurile; dar pe suprafaţa mării n-a apărut forma masivă a unui submarin lovit, aşa cum sperau. Ezitând, Pergola a revenit la locul exploziei, ca un copil care a făcut zgomot în odaia de primire şi revine tiptil în camera sa. A urmat o pauză, apoi un nou pavilion s-a-ridicat de pe comanda Per gol ei.

— Pergola a pierdut contactul, anunţă îndată şeful semnalizator de pe *Saltash*.

— Cheamă-i, ordonă Ericson, şi spune-le: „Continuaţi căutarea în zona Dvs. Raportaţi felul contactului iniţial“.

Intre cele două nave aii clipocit lămpile de

semnalizare.
‚Contactul era precis, se deplasa spre stânga şi semăna cu cel al unui submarin“, răspunse Pergola.
„Ce credeţi acum despre contact?“ întrebă mai departe Ericson.
„Credem că tot un submarin a fost“, răspunse hotărit Pergola şi adăugă, parcă scuzându-se: „Grenadele au fost lansate în locul unde trebuia să se afle“,
„Sunt de acord cu voi, gândi Ericson, atacul venea desigur din acea parte, şi submarinul, firesc, a încercat să se îndepărteze la tribord şi a urmat drumul indicat de Pergola, trebuind să se găsească chiar acolo unde au fost lansate grenadele“. De aceea era cazul să se continue urmărirea, ba chiar merita să se mai detaşeze încă o navă în acelaşi scop. Dar detaşarea a două nave de escortă constituia o breşă în ecranul de protecţie a convoiului; probabil că submarinul nu făcea parte dintr-o haită pe o asemenea vreme convoiul nu putea fi observat decât de foarte aproape, din întâmplare, şi nu ar fi fost timpul necesar să se organizeze un atac coordonat, chemând alte submarine. Era deci vorba de un lup singuratic care îşi înfigea colţii şi fugea înapoi în pădure; unor asemenea lupi singuratici trebuie să li se dea atenţie specială şi să te ocupi serios de ei.
Cu toată oboseala, a acţionat ca şi cum ar fi apăsat pe un buton pe care scria: „A detaşa două nave de escortă pentru căutare independentă“, rezultând un program de ordine operative. A

dictat în serie ordinele, calm, între- buinţând în acelaşi timp pe cei trei semnalizatori. Au fost informate de situaţie: Amiralitatea şi comodorul convoiului; Harmer a primit ordin să preia comanda grupului de escortă; Pergola să-şi continue căutarea la care se alătura *Saltash*; Rose Arboiu să ia locul Pergolei în ecranul de protecţie; Streamer să sfârşească cu lovituri de tun nava comercială care se scufunda, apoi să se realăture escortei; celelalte nave de escortă să-şi ia noile posturi care le reveneau în schemă. Apoi, Ericson i-a chemat pe Lockhart şi pe Johnson, ofiţerul mecanic, şi le-a explicat ce îşi propunea să facă; a discutat mult timp probleme tehnice cu Raikes la masa de hărţi; apoi, după ce *Saltash* a venit mult la tribord pentru a ajunge în înapoia traver- sului lui Pergola, i-a adresat acesteia un lung ultim semnal, începând cu: „Vom organiza căutarea după două alternative posibile…“

Niciodată nu îl admirase Lockhart pe Ericson ca în cele două ore următoare. „Cu toată aparatura tehnică nouă şi cea mai recentă, până la urmă războiul depinde de oameni…“ Ştia cât de teribil de obosit era Ericson chiar înaintea acestei noi situaţii, după cele cinci zile de călătorie epuizantă pe furtună; se cunoştea pe figura lui brăzdată şi umerii încovoiaţi. Totuşi, de la început şi în tot cursul lungilor şi complicatelor căutări efectuate pentru găsirea submarinului, n-a dat nici cel mai mic semn de oboseală şi niciun moment n-a acţionat de mântuială; şi-a menţinut întreaga vigilenţă şi vioiciune necesară, ca şi cum ar fi început operaţia odihnit, după şase săptămâni de

vacanţă şi, pe lângă extraordinarul efort, Lockhart îi admirase şi rezultatul, o capodoperă de tactică în domeniul vânătorii de submarine.

Desigur că Ericson fusese convins de la început de prezenţa submarinului, că Pergola – uşuratica Pergola – se afla de astă dată pe cale bună şi că submarinul putea fi atins; certitudinea că prada se afla la îndemână îi dăduse forţa să-şi învingă osteneala. În afara răzbunării stimulate de nava scufundată şi oamenii omorâţi, mai intervenea şi conştiinţa profesională, principal resort al efortului de voinţă, sentimentul că un comandant de nave de escortă avea mai ales rolul de a scufunda submarine şi de a nu lăsa să scape vreunul.

Ericson era însufleţit de speranţa de,a-l detecta şi s-ar fi ruşinat dacă pierdea ocazia să-l distrugă. Era ora 6 seara când *Saltash* şi Pergola s-au separat pentru a efectua parcursurile respective conform schemelor trasate şi trecuse de miezul nopţii, fără să se fi obţinut vreun rezultat. Împreună cu Raikes, Ericson formulase trei ipoteze, baza urmăririi: prima, submarinul suferise oarecari avarii în urma atacului Pergolei şi intrase în imersiune stând acolo pentru a-i deruta pe urmăritori şi a-şi vindeca între timp rănile; a doua, poate că suferise avarii serioase şi se grăbea să ajungă cât mai repede în portul de adăpost cel mai apropiat; în fine, poate că nu a fost atins, nu se afla în zona atacului: în această ipoteză, probabil că acum urmărea convoiul la oarecare distanţă şi se pregătea să-i mai torpileze încă o navă mai târziu, noaptea.

Ultima ipoteză nu-l privea pe *Saltash*; dacă submarinul reataca convoiul, urmau să-i facă faţă Harmer şi celelalte nave de escortă. Rămâneau celelalte două alternative. Dacă submarinul se ascundea la adâncime mare, urmăritorii n-aveau decât să aştepte cu răbdare la suprafaţă, învârtindu-se cel puţin douăzeci şi patru de ore; mereu în alertă, la orice semnal suspect. Dar dacă, grav rănit, inamicul luase drumul unui port de adăpost, el se îndrepta fie către est, spre Norvegia, fie către sud-est, spre coasta germană, fie către un port din golful Gasconiei, la sud; deci câmpul de explorare se mărea mult şi operaţia semăna cu căutarea unui ac în carul cu fân.

Ericson a ales operaţia de aşteptare şi de dute-vino răbdător deasupra locului unde se afla probabil submarinul; asdicul şi radarul perfecţionat cu care era prevăzută *Saltash* îi dădea un avantaj, dacă prada încerca s-o şteargă. Încredinţând Pergolei cealaltă sarcină, Ericson ştia că îi oferea o şansă îndoielnică de a se remarca. Probabil că la fel gândise şi Pergola, căci în momentul plecării, ea semnală: „Nu uitaţi că, iniţial, vânatul era al nostru".

Ericson a ezitat între două răspunsuri: „Vom împărţi egal recompensele" şi „Limitaţi semnalele la lucruri esenţiale". Până la sfârşit, n-a mai trimis niciun semnal şi singurul lucru pe care într-adevăr avea dorinţa să-l spuie. Pergolei, văzând-o îndrepţindu-se în timp ce cădea noaptea, era că îi ura cât mai mult succes.

Pentru cei de pe *Saltash* cele şase ore următoare au fost de o monotonie mortală, cel mai

greu lucru de suportat de oameni obosiţi. Ericson a stat tot timpul pe puntea de comandă, îngrămădit în scaunul său, cu ochii mari deschişi, în timp ce *Saltash* parcurgea cu jumătate viteză zona suspectă; orele se succedau şi asdicul nu înregistra nimic, iar radarul nu arăta decât pata de lumină corespunzătoare Pergolei, mişorându-se pe măsură ce se îndepărta spre sud-est. La ora 8, Ericson a luat un mic dejun; la fiecare oră, li se aducea o ceaşcă cu cacao. S-a ridicat luna, apoi a dispărut; vântul cădea, marea se linişte a. Era frig, frigul nu ataca numai trupul, amorţea şi spiritul, devenind din ce în ce mai dificil a te menţine în alertă şi a acţiona corespunzător.

Din când în când gândurile lui Ericson rătăceau atât de departe, încât efortul de a le readuce în prezent îi producea o durere fizică, o smulgere violentă aplicată creierului. „Sunt foarte obosit, îşi spunea el; simt oboseala în picioare, în umeri şi la inimă; în cap, îmi face impresia că se învârteşte ceva. Explorarea poate continua ore întregi, poate dura la infinit; poate că tactica noastră este eronată; probabil, a fost o haită de şase sau opt submarine în zonă, pregătindu-se să atace convoiul, în timp ce noi navigam fără să ştim nimic la cincizeci de mile distanţă. Am slăbit ecranul protector de nave de escortă tocmai într-un moment hotărâtor; l-am lipsit de două nave din opt; am fost neiertat de stupid şi de imprudent; tocmai bun pentru o curte marţială...“

Se auzea continuu slabul bâzâit al asdicului, ca al unei insecte perseverente; tic-tacul motorului trasorului de drum ajungea fără întrerupere la

Ericson prin portavoce, ca un infernal metronom, amintindu-i că măsurile pe care Ie luase nu erau bune de nimic. Orele treceau şi schimbarea de cap, la fiecare sfert de oră, părea o inutilă întrerupere a unui traseu, el însuşi inutil.

Din timp în timp vorbea cu Raikes, ofiţerul cu navigaţia; acesta îi răspundea calm, fără grabă, fără să şe întoarcă de la locul său din partea anterioară a comenzii. Dar schimbul de cuvinte nu se referea la ceea ce ar fi dorit Ericson să spuie, nici la ceea ce ar fi dorit să audă; comentau vremea, distanţa parcursă, cu remarci fără interes. Ericson avea câteodată pornirea să întrebe: „Crezi că suntem pe drum bun, că nu ne pierdem vremea? Există pe aici un submarin sau, lipsind convoiul cu un sfert din protecţia lui, am comis o eroare criminală?“

Dar nu a formulat asemenea întrebări: i-au rămas mute, în creier, în timp ce *Saltash* îşi urmărea rondul pe aceeaşi suprafaţă şi Pergola dispărea treptat în noaptea neagră, fără lună şi care parcă îşi bătea joc de ei.

Dar la schimbul cartului de la miezul nopţii, totul s-a schimbat dintr-odată: Allingham şi Vincent tocmai îl înlocuiau pe Raikes – acesta îşi mai scria scurtul său raport în jurnalul de bord – când repetitorul asdicului de pe puntea de comandă, care bâzâise slab, monoton, şase ore la rând, a emis brusc un ecou puternic, de contact cu fierul… Ericson a tresărit, la fel ca toţi cei care l-au auzit; comanda s-a animat ca şi cum tenebrele se încărcaseră cu un curent electric, simţit de toţi în acelaşi moment, – – Sir! începu Allingham.

— Atenţie, comanda! chemă operatorul asdicului.

— Sir! exclamă şeful semnalizator.

— Da, spuse Ericson ridicându-se, l-am auzit... ce zgomot agreabil!... Menţineţi contactul... Daţi la posturile de luptă... Semnalizator! ,

— Da, sir!

— Către Pergola: „Reveniţi lângă noi cu toată viteza“.

Puternic şi categoric, ecoul îi confirma convingerea că

Întinderea de apă pustie înconjurătoare devenise locul unde era necesar să se adune toţi urmăritorii disponibili. Numai submarinele provocau acest frumos sunet metalic; iar submarinul inamic, după ce lovise pe unul dintre ai lor şi a stat ascuns mult timp, probabil că, în sfârşit, ajunsese la aman. Chiar „cu toată viteza“, Pergola nu se putea reîntoarce mai înainte de două ore; dar ea merita să ia parte la executarea inamicului şi, dacă submarinul încerca să scape, ajutorul ei ar fi fost preţios. Ecoul asdicului se accentua şi Lockhart, stând acum înaintea aparatului ătrigă:

«— Ţinta se deplasează lent spre dreapta.

De la puntea pupa, Vincent anunţă că grenadele erau gata; viteza se mărea, *Saltash* începu să trepideze, apro- piindu-se de locul reperat.

Dar execuţia capitală nu s-a întâmplat repede; şi nici nu a avut loc. În timpul orei următoare, *Saltash* a lansat în total şaizeci şi opt

de grenade fără să pară a avea vreun efect; ecoul rămânea constant, submarinul se învârtea, se retrăgea cu o invicibilă viclenie; oricât de bine pregătite, atacurile nu erau suficient de precise, nu-l atingeau; aveau impresia că aruncă bulgări de zăpadă în foc, atât de nul era rezultatul. De multe ori, dincolo de pupa lui *Saltash*, grenadele ridicau apa răscolită; dar când ajungeau la punctul unde le lansaseră, proiectoarele luminau doar o mare pustie şi curând, contactul, mereu la fel de clar, se restabilea, fără ca furioasele atacuri să-l afecteze. „Şaizeci şi opt de grenade, din care multe foarte aproape de ţintă, ar fi trebuit să-i ducă în iad pe cei din submarin; de ce nu se întâmplă nimic?“ se întreba Ericson.

Se pregătea pentru un nou atac când, ridicând capul, adulmecând aerul, exclamă:

— Lockhart!

— Da, sir-

— Nu miroşi nimic?

După o pauză Lockhart răspunse:

— Da... ulei.

Da, acest miros detestat, care pentru ei însoţise întotdeauna scufundarea uneia din navele lor, putea indica în prezent atingerea submarinului... Ericson se apropie de balustrada comenzii şi adulmecă din nou mirosul devenit şi mai puternic, ceea ce însemna avarierea, poate distrugerea submarinului. Ordonă ca fascicolul proiectorului să fie dirijat spre locul unde se lansase ultima şarjă de grenade şi, cuuând, observară o întinsă pată de ulei reflectând viu lumina, a cărei vedere le săltă inimile de bucurie.

Lansară o nouă şai jă în aceeaşi zonă; apoi, apropiindu-se de locul respectiv, Lockhart pronunţă:

— Contactul a dispărut.

Pe comandă se făcu o tăcere plină de satisfacţii, dar Ericson n-o împărtăşea. Dacă ceilalţi interpretau pata de ulei şi pierderea contactului ca semne ale scufundării submarinului, Ericson nu era de aceeaşi părere, Pentru el uleiul nu era o dovadă suficientă: aştepta resturi de lemn, oameni înotând la suprafaţă şi, mai ales, o explozie submarină. Uleiul putea proveni de la o scurgere fără importanţă; poate că era chiar un subterfugiu: submarinul lăsase poate dinadins să se scurgă ceva ulei, apoi plecase, lăsându-i pe nătăfleţii marinari englezi să celebreze o victorie imaginară, bând bere englezească de calitate mediocră. „S-a scufundat mai adânc, gândi Ericson cu certitudine; poate este rănit, dar nu de moarte; va aştepta, apoi se va urca din nou la suprafaţă. Dar şi noi vom aştepta”, îşi spuse el cu hotărârâre înverşunată. Iar cu voce tare, ordonă lui Lockhart:

— Încercaţi să reluaţi contactul; am de gând să reluăm atacul.

În starea de tensiune nervoasă în care se afla, i se păru că întreg personalul de pe comandă, întreaga navă extenuată nu s-au bucurat la aceste cuvinte:

— Prea puţin mă interesează că sunteţi sătui de efort, spuse aproape cu voce tare. Chiar dacă rămân ultimul treaz pe această navă, nu voi înceta de a o conduce, de a vă obliga, de a mă forţa pe

mine însumi să continuăm atacul, atâta timp cât îmi va plăcea...

Nimeni n-a oftat, nimeni n-a spus nimic, numai Lockhart repetă operatorului de la asdic:

— Căutaţi să reluaţi contactul.

Şi *Saltash* reîncepu interminabila cercetare, ca şi cum ultimele şase ore nu contaseră şi porneau acţiunea de la început. Dar cu toată pierderea de ulei, reală sau simulată, cu echipajul demoralizat sau exaltat, cu stricăciuni îndoielnice, submarinul dispăruse.

Judecind la rece, dispariţia nu era sigură; Ericson exa- mină la început situaţia fără mare interes, dar, cu timpul, calmul i se transformă într-o furie oarbă. Mai întâi atribuise pierderea contactului agitaţiei apei şi credea că-l vor regăsi câteva minute mai târziu. Când au trecut douăzeci de minute fără cel mai mic ecou, a fost obligat să tragă concluzia că inamicul le scăpase, după şapte ore de strădanie, după aproape optzeci de grenade lansate, după enormul efort depus, care le consumase ultimele rezerve de forţe... În picioare, în spatele celor doi operatori ai asdi-cului, privea grumazele şi capetele lor neputincioase, cu dorinţa nebună de a trage în fiecare câte un foc de revolver. Era sigur că submarinul se afla acolo; îl ţinuseră aproape în mână şi acum Lockhart cu cei doi imbecili de operatori, îl lăsaseră să fugă... Când, pentru a zecea oară, Lockhart anunţă:,-,Niciun contact“, el adăugă:

— Poate că a fost scufundat, nu credeţi, sir? Ericson a răspuns cu mânie:

— La dracu, nu te amesteca în ceea ce nu te priveşte şi continuă-ţi treaba!

Apoi ieşi din cabina asdicului, ca şi cum nu mai putea suporta atmosfera aceasta de resemnare laşă.

Insă, cuprins de remuşcări de a-l fi apostrofat pe Lockhart, se întoarse şi chemă:

— Lockhart!

Lockhart ieşi din cabina asdicului, se apropie în obscuritate şi spuse cu extremă politeţe:

— Da, sir.

— Îmi pare rău că ţi-am vorbit aşa, mormăi Ericson, uită.

— Desigur, sir, spuse imediat Lockhart.

— Nu cred că a fost scufundat, continuă Ericson; nu sunt destule probe…

— Nu, sir, răspunse Lockhart.

Nu era de aceeaşi părere, dar nu era momentul să mărturisească,

— Reluăm cercetările şi rămânem la posturile de luptă.

— Am înţeles, sir.

„De somn, nu de posturi de luptă avem nevoie, îşi spunea Lockhart, reîntorcându-e în cabina asdicului; dar trebuie să renunţăm, căci bătrânul încăpăţânat nu vrea să judece…“

Atât el, cit şi şeful operator erau convinşi că submarinul a fost distrus, sfărâmat în bucăţi de cele şaptezeci-optzeci de grenade, şi că se scufundase încet, lăsând acea pată de ulei care îi bucurase atât. Dar nu vroia să mai provoace mânia comandantului; mai bine executau fără comentarii.

— Reâncepem, spuse el, puţin convins, după ce închise uşa cabinei.

Operatorul şuieră printre dinţi o dezaprobare evidentă.

— Nu mai şuiera aşa dezgustător, spuse Lockhart cu voce hotărâtă; şi fără comentarii.

— Am un dinte spart, răspunse operatorul, cu ton revoltat.

— Continuă-ţi lucrul, ordonă scurt Lockhart.

„Sânţem toţi la capătul rezistenţei nervoase“, îşi spunea

Lockhart, în timp ce subalternul lui gândea: „Bătrânul i-a tras o săpuneală şi acum se răzbună pe mine… dracu să-i ia de ofiţeri…“ Redevenind amabil, pentru a păstra reiaţii mai cordiale, normale, fără însă să cedeze prea mult, Lockhart propuse:

— Ce-ai spune de încă o ceaşcă de cacao? Istoria asta va dura mult timp.

Intr-adevăr, a durat mult şi pe măsură ce orele treceau fără nici cea mai mică schimbare, aveau impresia că acea vânătoare inutilă putea să dureze la infinit… sau până la finele războiului, cu învingători şi învinşi şi atunci SaLlash putea să ceară pensie de vârstă…

Pergola a revenit la ora trei, cu o viteză care încerca parcă să compenseze orele risipite în zadar şi, cu ajutorul ei, Ericson se consideră îndreptăţit să mărească câmpul de explorare; totuşi n-au găsit nimic. La ora 4 cerul începu să se lumineze la est, marea era calmă şi cenuşie ca o acuarelă spălăcită, o mare pe care două nave, la cinci mile una de alta, se ocupau s-o

scormonească, ca două femei bătrâne şi mioape care ignorau că lăzile de gunoi erau golite cu mult înainte.

În zori, aspectul feţelor cenuşii ale oamenilor de pe comandă îi produse îndoială lui Ericson; poate se înşola şi pierdea timpul, fie că submarinul era departe, fie că fusese scufundat. *Saltash* se angajase la această vânătoare de unsprezece ore, pe care Ericson le petrecuse pe comandă şi acum se simţea cuprins de sentimentul de inutilitate a eforturilor, precum şi de tentaţia de a-şi atribui o victorie pe care nimeni n-o contesta, din cauza acelui strat de ulei.

Îşi dădea seama că cei din jurul său şi Lockhart erau de părere că submarinul fusese distrus; la fel, şi cei doi competenţi operatori de la asdic, ceea ce motiva proasta lor dispoziţie; şi probabil că la sosire, Pergola, recep- ţionând raportul celor întâmplate, se întreba de ce *Saltash* nu se realăturase convoiul în cele două ore, semnalând Amiralităţii distrugerea submarinului.

Îndoiala îi sporea oboseala lui Ericson; îngrămădit în scaun, cu trecerea monotonă a timpului şi nici urmă de contact, era torturat de teama de a nu ceda somnului. Bâzâitul asdicului, fâşâitul apei tăiată de etrava navei, zgomotul făcut de oamenii care spălau puntea, chiar schimbarea la jumătate de oră a oamenilor de veghe şi a timonierului îl legănau într-o dulce somnolenţă contra căreia rezista doar cu preţul unei teribile suferinţe; se forţa să nu adoarmă, îi era teamă să nu înceapă să plângă; dacă adormea, cădea după scaun şi oamenii ar fi aflat că era sleit de puteri,

ceea ce de fapt era adevărat.

Lockhart era de cart şi ieşi din cabina asdicului, spunând pentru a douăzecea oară:

— Nimic pe aparatul de înregistrare, sir.

Fără să vrea, Ericson îi replică enervat:

— Şi ce?

— Nimic, sir, raportul obişnuit: este sfârşitul unei noi treceri prin suprafaţa cercetată.

— Ce vrei să spui prin noua trecere?

Lockhart îşi înghiţi saliva înainte de a răspunde, ca de mai multe ori în ultimele douăsprezece ore.

— După cum aţi spus...

— La naiba! începu Ericson, apoi se opri.

Inima îi bătea să se spargă, capul i se părea o cuşcă în care se zbatea o pasăre... „Nu mai merge, îşi spuse, cl; ori mă prăbuşesc, ori trag cu revolverul în cineva, peste un minut".

Se sculă, îşi încovoie umerii, accentuând, apoi diminuând durerea simţită. Efortul îl făcea să i se învârtească capul, dar acum ştia ce avea de făcut.

Două minute mai târziu, jos în cabină, îl chemă pe medicul Scott-Brown. Acesta, smuls urgent din somn de un curier de la comandă, îmbrăcat cu un pantalon de pijama şi cu o centură de salvare umflată, cu greu îşi mai putea menţine morga de pe Harley Street. Îl privi pe comandant şi-i spuse cu ton de reproş, de care Ericson nu ţinu seama.

— Ar fi timpul să vă odihniţi, să mai dormiţi, sir.

— Ştiu, doctore, dar nu pot.

— De când staţi pe comandă?

— De când a fost torpilată nava aceea.

— Prea mult!

— Ştiu, repetă Ericson, dar trebuie să stau acolo. Poţi să-mi dai ceva care să mă învioreze?

Scott-Brown încruntă sprincenele:

— Este neapărat nevoie? Şi la ce bun?

— Vai de mine! şi dumneata începi... strigă Ericson cu violenţă.

Apoi, cum inima îi ciocănea în piept, se aşeză şi, fără a ridica vocea, economisiridu-şi forţele, spuse:

— Este un submarin aici; ştiu şi vreau să-l distrug. Am nevoie de ceva care să mă ţină treaz pentru aceasta.

— Cât timp?

— Poate, încă o noapte... Ai aşa ceva?

— Da, ain; dar ar trebui să ştim dacă...

Pe Ericson nervii îl trădau din nou şi exclamă:

— Ce este? o injecţie?

Scott-Brown surise, recunoscând hotarul unde prudenţa medicului trebuia să lase loc disciplinei.

— Vă veţi simţi zglobiu ca un miel primăvara.

— Şi cât timp va dura?

— Deocamdată, douăzeci şi patru de ore, răspunse me- dicul; după care vă veţi stinge ca o.luminare, veţi dormi şi Vă veţi deştepta cu o migrenă îngrozitoare.

— Asta-i tot?

— Probabil; ce vârstă aveţi, sir?

— Patruzeci şi opt de ani.

— Ştiţi, benzedrina nu este un lucru de joacă.

— N-am de gând să-mi fac un obicei; este un

caz cu totul special.

Scott-Brown ieşi din cabină şi se reîntoarse peste două minute cu două pilule şi un pahar cu apă. Ericson abia înghiţise una şi o punea pe a doua pe limbă, când soneria de la capătul cuşetei începu să sune. Înghiţind, se aplecă asupra portavocei şi strigă s

—i Aici comandantul!

— Aici comanda, sir! se auzi vocea lui Lockhart, plină de emoţie; Pergola a prins contact!

Ericsoii avea chef să spuie: „Am spus-o mereu“; avea chef să strige: „Cretinilor!…“ Privirea i se încrucişa cu cea a lui Scott-Brown, care aştepta, puţin ironic.

— Mulţumesc, doctore, spuse el, îndreptându-se spre uşă.

În urma lui, medicul mai apucă să spună:

— Teoretic, ar fi trebuit mai întâi să vă întindeţi timp de zece minute apoi..,

Dar Ericson ajunsese deja în culoar şi alerga spre scara comenzii.

A fost efectul benzedrinei, sentimentul izbânzii în ora a unsprezecea? Activitatea Pergolei sau influenţa încurajatoare a luminii zilei? Căci ajuns pe comandă, Ericson se simţi nespus de fericit… La cinci mile distanţă, pe marea netedă, Pergola evolua cu toată viteza, etrava ei provoca spumă şi, înaintând oblic spre *Saltash*, se lansa la atac-Eidicase cele două pavilioane care însemnau: „Am un contact submarin“ şi:: „Atacăm“. Pergola avea aspectul unei corvete după o noapte lungă şi epuizantă... Ericson îi strigă lui Lockhart, în cabina asdicului:

— Aţi prins ceva?

După o pauză, Lockhart răspunse:

— Suntem în contact – tribord prova – relevment uau-nouă-zero!

Repetitorul asdicului de pe comandă indică şi el un ecou puternic şi clar, la un relevment încrucişat care nu putea fi decât al submarinului pe care îl ataca Pergola.

Grenadele de pe Pergola explodară la o milă înainte şi pentru a completa covorul mortal, *Saltash* le lansă pe ale sale la vreo douăzeci de metri distanţă de apa decolorată, încă spumoasă după explozie. Apoi cele două nave au întors şi au revenit spre zona fatală, gata să reîn- ceapă, dar de astă dată n-a mai fost necesar: s-a auzit o explozie submarină surdă, din fundul mării a ţâşnit apă uleioasă, urmată de bucăţi de lemn, de fâşii de haine şi fragmente diverse care, fără îndoială, aveau să necesite mai târziu o analiză atentă... Ericson a dat ordin să se stopeze maşinile, *Saltash* s-a oprit înconjurat de tot felul de resturi ale naufragiului; echipajul s-a adunat la balustradă, în timp ce de jur împrejur se mărea masa de epave smgerânde; oamenii au început să trebăluiască cu gheor- dele şi gheare de pisică pentru a strânge trofeele victoriei.

„Ne-am străduit douăsprezece ore, gândi Ericson, exal- tând, dar am reuşit... Submarinul a fost acolo tot timpul, aveam dreptate...“ Se întoarse spre Lockhart, al cărui ultim atac fusese de o precizie de până la cinci yarzi, şi acesta, cu un surâs trist, i se adresă, scuzându-se pentru îndoiala din timpul nopţii:

— Vă cer iertare, sir.

Dar nu mai avea importanţă acum, şi Ericson se aşeză în scaunul său, regretând un singur lucru: că luase acea benzedrină, pe care ar fi trebuit s-o păstreze pentru o ocazie într-adevăr epuizantă...

Se auzi soneria de la pupa şi Vincent spuse cu vocea unui om obligat să înfrunte o realitate macabră la o oră cam prea matinală:

— Avem o mulţime de bucăţi de lemn, sir, haine şi alte lucruri... Două gheordele pline.

— Ce sunt acele „alte lucruri“?

O pauză, apoi:

— Doctorul spune că sunt de domeniul său.

Victoria îi făcea vorbăreţi pe oamenii care înconjurau cele două gheordele, bând cacao:

— Ce-o să facă cu toate astea, şeful? îi place sângele, bătrânului!

— Sunt probe, trebuie să le ducem în Anglia, altminteri n-o să ne creadă.

— Toma necredinciosul!

— Parcă c.r fi pregătiri pentru o ciorbă.

— Să nu spuneţi ceva bucătarului!

— Este acolo o lună de raţie de carne. Am să-i spui ne- vesti-mi...

Mai târziu, în timpul zilei, Ericson îl întrebă pe şeful de echipaj:

— Unde au fost puse gheordelele?

— În bucătărie, domnule.

— Ar fi mai bine să le duceţi în infirmerie centru restul călătoriei.

— Sir, spuse Lockhart, s-ar spune că amiralul ne aşteaptă pe cheu.

— Bine! se mulţumi să răspundă Ericson, mormămd, preocupat de acostarea lui *Saltash* sub o briză care o îndepărta de mal cu mareea în pupa.

Apoi adăugă:

— Dreapta stop, stânga încet înapoi.

După care:

— Mă întreb ce caută acolo.

— Poate ca să ne primească pe noi.

— Stop stingă, spuse Ericson. Grăbeşte-te cu bandulele, altminteri curentul ne îndepărtează din nou…

Aruncă o privire rapidă pe cheu prin binoclu şi înclină din cap:

— A venit pentru noi. Foarte frumos din partea lui… Stânga încet înainte… Sper că nu vom strica ceva la acostare.

— Parâma pupa la mal, sir… Cred că, date fiind împrejurările, va fi dispus să ne ierte.

Intre cheu şi navă apa începu să bolborosească sub presiune: vârtejul provocat de elice spăla estacada uleioasă. *Saltash* se apropie de mal, cu totul vântul, folosind, cu în- demânare curentul; se auzi zgomotul metalic al vinciului de ancoră de pe teugă, virând parâma prova. Observându-l pe Ericson pe comandă, Amiralul îi făcu semne cu mâna; Ericson salută.

— Mai bine pregăteşte o echipă de siflee, Lockhart, spuse Ericson. Are aerul unei primiri oficiale.

— Mergeţi să-l primiţi ia scară, sir?

— – Da, plec îndată, ca nu cumva să se dedea la cine ştie ce acrobaţii atletice înainte de a da

schela la mal. Dumneata termină manevra şi, adăugă surâzând, să nu mă mai faci de ruşine ca atunci când ai apărut fără şapcă.

Au trecut zece minute până când *Saltash* a fost definitiv legată şi Lockhart a dat semnal cu mâini încrucişate, ceea ce însemna: „Volta parâmelor de legare la cheu“ şi „Liber la maşini“. A mai întârziat câteva clipe pe comandă, savurând reîntoarcerea acasă, privind la timonier cum aşeza la locul lor pavilioanele şi cărţile şi la marinarii de pe teugă, vorbind cu alţi oameni de pe cheu, contemplând frumosul estuar Clyde, pe care nu-l mai văzuse de şase lungi săp- tămâni. Era frumos din partea amiralului că venise să-i întâmpine dar, după călătoria atât de dură şi după distrugerea submarinului, meritau favoarea.

Lockhart îl văzu pe amiral urcând la bord, în timp ce răsunau sifleele; strânse mânî lui Ericson, vorbindu-i un moment surâzând şi coborând cu el; poate că în curând îl vor chema şi pe el, să-şi primească porţia de felicitări; dar n-avea importanţă: au scufundat un submarin, s-au întors acasă, *Saltash* era acostată după încă o escortare de convoi şi urma să-şi cureţe căldările; dădu ordin şefului timonier, rămas în timonerie:

— Anunţă: învoire pentru bordul babord, de la ora 17,00 până la zero-opt-zero zero-Apoi îşi adună lucrurile personale şi coborî în cabină. Era obosit, îl dureau picioarele, se simţea murdar şi era neras; dar o baie caldă şi două pahare de gin aveau să-l remonteze şi la noapte va avea parte de un somn preţios.

Din culoar, văzu o umbră mişcând în cabină şi

gândi: „Oare ce-o mai fi?“ Ridică perdeaua şi înăuntru, în picioare lângă birou, era Julie Hallam.

S-au privit lung, el surâzând, ea gravă şi timidă. Până la sfârşit, ea începu:

— Ordonanţa a fost foarte şocată, dar m-a lăsat să intru.

El îi luă mâna şi i-o strânse.

— Desigur, spuse el, eşti scutită de toate regulile… Julie, ce minunat că te văd, e minunat să te găsesc aici.

— Amiralul a venit să vă felicite, aşa că m-am gândit că pot şi eu să fac la fel.

— Nu te-am văzut pe cheu.

— Eram în spatele unei macarale; felicitările mele sunt de altă natură.

Îi trecu braţele în jurul gâtului şi spuse:

— Dragule! sunt atât de bucuroasă că te-ai întors!

El nu-şi amintea ca ea să-i mai fi spus „dragule“ şi, în timp ce o strângea în braţe, se simţi copleşit de surpriză şi emoţie. Nu-i venea să creadă că a găsit-o acolo.

— Mie teamă că am să te înţep cu barba, spuse el, dar o sărută şi ea îi răspunse cu căldură.

Apoi, o îndepărtă încet pentru a-i privi figura şi exclamă:

— Eşti chiar tu, Julie?

Ea râse şi răspunse cu o privire complice, plină de promisiuni:

— În orice caz, uniforma mea este aceeaşi.

l—i Îmi pari schimbată… Simt că eşti alta. Cc-ai făcut în absenţa mea?

— Te-am aşteptat… am urmărit harta,

întrebându-mă mereu ce se va mai întâmpla… Vai! dragul meu, ce îngrozitoare călătorie! Tot timpul, avioane… şi distrugătoarele… Am crezut că n-o să ajungeţi niciodată la destinaţie. Apoi, vremea aceea rea, în timpul drumului de întoarcere şi, la sfârşit, submarinul!… După toate acestea, trebuie să ţi se dea o însărcinare pe uscat, spuse ea, devenind gravă. N-aş mai fi în stare să suport din nou atâta îngrijorare.

„Ce vrea să spună?“ se întrebă Lockhart… dar nu mai căută să-şi explice: se mulţumea cu minunata ei apariţie. Îmbrăţişând-o, i se topea oboseala, modesta cabină se umplea de căldură şi strălucire şi inima îi era invadată de bucurie. O îmbrăţişă din nou, dar de astă dată sărutul n-a, mai fost scurt; şi ea îi murmură la ureche:

— Până de curând, nu ştiam ce înseamnă să iubeşti pe cineva. Nu te asociam în gând cu vreun pericol. Pentru mine războiul era simplu, război şi convoiul, o serie de nave. Tu erai tu, restul era separat, susceptibil de a fi dirijat după voinţă… Dar când am citit semnalul vostru: „Suntem angajaţi cu distrugătoare inamice“, am început să înţeleg, să te văd în mijlocul bătăliei, expus unui groaznic pericol. Până atunci nu m-am simţit niciodată amestecată direct în treburile războiului, dar din acel moment am fost tot timpul; tu erai totul: convoiul, războiul…

Il strânse în braţe, mângâindu-i stofa aspră a vestonului.

— Deodată mi-ai devenit foarte preţios, continuă ea cu voce joasă, şoptită şi am înţeles că nu aş putea suporta să ţi se întâmple o nenorocire.

După aceea am trăit numai în aşteptarea reîntoarcerii tale... patru săptămâni... aproape cinci, înţelegi? făcu ea surâzând; uniforma mea este poate aceeaşi... dar eu... eu...

— Tu eşti minunată, spuse el, şi te ador... Ce facem acum?

— Ce vrei, ce doreşti.

— Eşti într-adevăr Julie?

— Sunt un model nou, răspunse ea, şi figura îi rad ie o frumuseţe aparte, cu ochi de o tandreţă promiţătoare. Simt că sufleteşte am devenit femeie; ceva cu totul nou pentru mine şi puţin îmi pasă de ceea ce implică. Spune tu, ce vrei să facem?

— Voi avea o permisie, răspunse el, ezitând.

— Când?

—l îndată ce aici totul va fi în ordine.. Cam peste patru zile.

i-Şi unde te duci?

;— Oriunde.

— Oriunde cu mine.

Trecând prin hubloul deschis, o rază de soare lumină podeaua cabinei, dar n-au văzut-o; căci se uitau unul la altul, cu priviri încărcate de o simplă dorinţă, o singură năzuinţă, fără niciun fel de complicaţii.

— Te iubesc, Julie, spuse el.

— Acum, te iubesc şi eu, răspunse ea oferindu-i buzele.

O vilă mică pe care o fostă colegă de şcoală, plecată la ILondra, a pus-o la dispoziţia lui Julie; avea unele inconveniente: izolată într-un ţinut sălbatic al Scoţiei, la gura unei văi înguste,

aproape de Loch Fyne; trecea un singur autobuz pe zi şi magazinele cele mai apropiate se aflau la cinci mile distanţă; construită din piatră, era veche şi plină de curenţi ţie aer. Lemnele aprinse în sobe răspân- deau fum, lămpile de petrol miroseau şi domnea o obscuritate din cele mai romantice; acoperişul bucătăriei era găurit şi pe plita veche nu reuşeau să obţină decit mân- căruri afumate sau îngheţate. În culoare te pocneai de bârnele joase ale tavanului şi pe scară ţi-era teamă să nu-ţ i scrânteşti picioarele. Canalizarea era primitivă, apa curentă funcţiona capricios. Casa era umedă şi plină de şoareci; nu exista femeie de serviciu.

Era minunat.

Dar n-a fost minunat chiar de la început; a devenit cu- rând, îndată ce au încetat de a se mai mira că sunt singuri, împreună. Cam stânjeniţi, au coborât din autobuzul ce trecea prin sat, încărcaţi de valize, la începutul după-amiezii, şi au mers o jumătate de milă prin valea pustie, ceea ee le-a mărit stinghereala şi ezitarea. „îndată ce o voi săruta, proasta dispoziţie se va risipi, îşi spuse Lockhart deschizi nd poarta grădinii şi lăsând-o să treacă pe Julie; totul se va aranja şi se va simţi ca atunci, la mine în cabină...“ Dar deocamdată nu erau dispuşi să se îmbrăţişeze... Au explorat vila aproape în tăcere; Julie urcă pe scară la etaj, Lockhart ascultă zgomotul paşilor ei, ştiind că intra în camera care va fi probabil dormitorul lor şi se întreba dacă, până la sfârşit, izolarea lor va fi o reuşită.

Coborând, ea îl întrebă:

— Şi acum?

— E cam umed, spuse el, am;ă aprind focul.

— Foarte bine.

Apoi ea surise, ca şi cum îi venea râdă de ea însăşi şi de stinghereala lor reciprocă. Apropiindu-se, adăugă:

— N-o să ne simţim imediat la largul nosli u, dar fii sigur că sunt fericită că sunt aici cu tine.

Orele următoare au trecut agreabil, dar venea seara şi apoi noaptea.

Ziua era scurtă în acel început de noiembrie; puţin după apusul soarelui în vale s-au lăsat umbre, estompând mica vilă şi totul se învălui într-o noapte glacială. Au mâncat, au vorbit şi au ascultat vechiul aparat de radio cu baterii; vila era acum caldă, izolarea completă. Dar la venirea nopţii Lockhart se simţi din nou stingherit, ca la sosire. Era neobişnuit şi emoţionat de a fi singur cu ea, în acest loc izolat, moment la care gândise atâta; şi era atât de frumoasă, cu părul strâns într-un coc neglijent, cu ochii negri şi mari la lumina lămpii. Purta un capot atât de femenin, atât de graţios adaptat trupului, că-i dădea o înfăţişare cu totul nouă. Dar rezista dorinţei; între ei se crease o oarecare tensiune, agreabila tensiune a incertitudinii. Poate că i-o comunicase pe a sa, poate că şi ea o simţea spontan, dar pentru el emana din faptul că chiar acum se îndoia dacă era momentul să li se împlinească dragostea. Desfăşurarea naturală a iubirii lor le era la îndemână, dar nu erau siguri că o vor realiza; se întreba dacă într-a- devăr ea era hotărâtă.

Ghicea la ea tendinţa naturală spre

independenţă, dar şi dorinţa de a i se dărui; o vedea în privirea ei, o auzea în vocea ei, dar era teribil de temător să nu se comporte pripit, să păşească prea curând sau prea brutal frontierele voinţei şi îngăduinţei ei. Această teamă îi mărea ezitarea; se credea jucăria unei iluzii, aventurat pe o pistă falsă; peate că ea n-avusese niciodată intenţia să-i aparţină trupeşte ci, simplu, să petreacă doar permisia împreună. Poate că nu merita o femeie atât de frumoasă, poate că nu trebuia să ceară prea mult.

Prompt şi decisiv, ea îi vindecă această absurdă şi trecătoare incertitudine, reamintindu-i-o astfel pe Julie de altă dată, capabilă şi competentă, dispunând de nave şi de oameni... Ascultau radio; el, în picioare înaintea focului, ea, pe divan; ca sub efectul unui impuls brusc, ea se ridică, se apropie şi îl sărută. Strâns îmbrăţişaţi, bătăile inimilor începură să domine muzica; în acel moment o voce de femeie cânta: „Să te strâng la pieptul meu...“ şi ia aceste cuvinte o simţi pe Julie fremătând sub stofa subţire a rochiei; ea ridică capul şi spuse încet:

— Ai auzit? exact ceea ce simt.

— Şi eu la fel.

Ea surise cu dragoste, ca pentru a explica fără ezitare dorinţa care începea s-o cuprindă şi răspunse:

— Cred că acum îţi fac eu curte.

După care, a dispărut între ei orice stânjeneală, pentru totdeauna.

Trăiseră amândoi absorbiţi de război şi, în consecinţă, în castitate, ceea ce le convenise până

ce s-au cunoscut, dar acum nu mai avea rost. Contrastul dintre celibatul impus şi pasiunea căreia se abandonau acum îl zdruncina pe Lockhart… În relaţiile lor anterioare nimic nu-i promisese o asemenea ardoare senzuală, o asemenea furtună sentimentală urmată de o liniştire senină.

După această primă noapte, în zori, după un profund somn care-i cuprinsese pe amândoi, Lockhart se trezi mai devreme şi, simţind-o mişcând alături şi murmurând: „Ar trebui să mai dormi“, îi răspunse: „Am să mai dorm altădată“, şi aprinse luminarea de pe măsuţa de noapte pentru a o privi din nou: era tot atât de încântătoare ca în seara trecută, când se oferise cu acea pornire sinceră; figura îi era destinsă, încadrată de coafura neglijentă, ochii ei mari îl priveau languroşi, ca pe un copil care a îndeplinit o ispravă ce merita recompensă; ochii mărturiseau pasiunea resimţită, plini de linişte caldă şi fericită.

I-a întins braţele, descoperindu-i astfel sânii frumoşi; continuau să se privească, îmbrăţişaţi, dar expresia ei, aprobatoare şi recunoscătoare, se transformă în ceva minunat de umil, consimţind şi dorind în acelaşi timp.

A posedat-o într-o tăcere absolută, pe care niciunul n-a întrerupt-o. După care n-au mai dormit; li se părea că a doua lor îmbrăţişare sporea dulcea surpriză a primei, le permitea să se bucure mai mult de tot ceea ce îşi puteau da unul altuia. Au vorbit până dimineaţa, în timp ce lumina cenuşie se infiltra treptat în cameră; dintre toate numeroasele zori din timpul războiului, gândea

Lockhart, erau primele care îi promiteau fericire... Au vorbit despre tot felul de lucruri, despre a iubi şi a fi iubit, despre ce îi atrăgea reciproc, despre nervozitatea de la începutul serii... „Am câştigat-o, îşi spunea el, privind-o; acum trebuie s-o păstrez; şi nu numai pentru aceşti ochi, pentru acest corp tânăr şi voluptos, pur şi fără pudoare, rând pe rând al ei şi al meu, după cum dorim fiecare; dar ea are o personalitate şi dă un sens vieţii mele...“

Se sprijini în cot şi o învălui într-o privire drăgăstoasă, răsplătită tot atât de afectuos.

— Eşti palid, spuse ea; ce vom face astăzi?

— Ei bine... tot asta, spuse Lockhart, ezitând.

— Sunt de acord, spuse Julie, apoi, privind plafonul cu aer meditativ: dar acum câtva timp mi-ai spus că eşti puritan.

— Sunt; de ce te îndoieşti?

— M-ai făcut să simt atâtea lucruri agreabile, mereu... Puritanismul tău este oare o minciună?

— Nu este minciună, replică el serios; de fapt, nu sunt deloc un senzual. Tu mi-ai deşteptat senzualitatea... pentru că eşti tu... nu mi s-a întimplat asta în tot timpul războiului... De fapt niciodată. Este o schimbare radicală, o rupere completă.

— O rupere, de ce?

— De realitate, cred.

— Ascultă, îi spuse ea hotărâtă, nu-mi place să fiu acuzată de aşa ceva.

— Vreau să spun, răspunse el cam încurcat, că suntem în război. Mi-ai apărut, în acest cadru, ca o surpriză minunată... Aş vrea să pot întoarce cursul războiului pentru totdeauna... dar războiul

continuă mereu.

— Şi apoi, te vei întoarce foarte simplu la război?

— Mă voi întoarce, pentru că aşa mi-e datoria, dar nu voi mai fi acelaşi. Şi tu eşti obligată să te întorci... şi nu încerca să mă schimbi.

— Puritanul meu drag, murmură ea; cum să mă fac cât mai iubită de tine?

— Sunt trei posibilităţi, răspunse el cu hotărâre, cău- tând să încheie un subiect pe care-l considera periculos; să păstrezi înfăţişarea ta de acuma; să simţi ceea ce am resimţit împreună acum două ore; să vorbeşti ca totdeauna. Chiar luate. separat, acestei trei calităţi sunt irezistibile; reunite...:

Se opri.

— Au şi trecut două ore? întrebă ea cu inocenţă.

— Da.

— Intf-adevăr, pentru un puritan...

— Refuz să mai fiu acuzat de aşa ceva... spuse el, apoi, întorcându-se către fereastră: ştii că ninge?

Se ridică să privească afară, pieptul şi umerii ei deta- şându-se calzi şi strălucitor de albi pe pânza grosolană a cearceafurilor.

— Minunat! strigă ea, nimeni nu va ajunge până la noi, timp de rnulte zile...

— Niciodată! Continuă să cazi, ninsoare! Avem ouă, cutii de conserve şi o bucată mare de şuncă.

Izolarea de aseară; o binecuvântau acum.

— Continuă să cazi, ninsoare, înzăpezeşte-ne complet! Să rămânem aici în pace.

— Şi războiul tău?

— De fapt, războiul n-o să ajungă niciodată până la Loch Fyne şi, deocamdată, să nu ne mai gândim la el... Draga mea, mai spuse el, întinzându-se din nou în pat, acum este ora 7 şi zăpada cade cu fulgi mari. M-ai întrebat ce vom face astăzi şi am spus... Ce-am spus?

Ea se plecă asupra lui, pasionată, ca şi cum accentul vocii lui îi atinsese resortul însuşi al vieţii.

— După câte îmi amintesc, spuse ea încet, ai spus că vom face „asta“.

— Ce este „asta“?

— „Asta“...

Din prima seară îi stârnise senzualitatea şi a continuat apoi prin surâs, privire, mişcare, cu acelaşi extaz şi cu o intonare specială a vocii; mângâindu-i pieptul, ea adăugă:

— Să mai faci niţel foc... nici nu ştii cât de puţine haine voi purta pe mine în cele nouă zile următoare...

Era minunat de senzuală; câteodată îl surprindea eu violenţa dragostei, cu crisparea tandră şi frământată a trupului.

— Furtuna mea, murmura el la sfârşit şi, ca la un semnal, simţea că erupe sub el valul de pasiune al lui Julie, odată cu al lui, atingând împreună culmea voluptăţii.

Toate acele zile şi nopţi le-au trăit ca în ceaţa unui vis. Ochii, vocea, corpul ei, toate îl minunau; dirijându-l şi consimţind în acelaşi timp, ea ştia să

facă din trupul lui Lockhart instrumentul unei plăceri supreme.

Deseori, aveau reciproc impresia că erau fiinţe noi, născute din împreunarea lor.

Reântorşi în port, a doua zi s-au despărţit: Julie s-a dus la austerul ei birou, iar Lockhart, înainte de a reporni pe mare, i-a trimis o scrisoare de rămas bun, de dragoste şi profundă recunoştinţă, punctată ici colo de uşoare aluzii trupeşti, naturale după pasionatul episod trăit; scrisoarea termina astfel: „Nu mai am altceva să-ţi scriu decât ca acum mi-eşti nespus de dragă, că dragostea mea are ca obiect o mulţime de lucruri. Printre acestea includ şi acea parte a trupului tău, denumită probabil de Wrens-uri cu un termen anumit; este inclusă tot atât de strâns şi delicios cum m-a cuprins ea noaptea trecută... Şi acum, te ador...“

PARTEA A ŞASEA

1944: LOVITURA DE GRAŢIE

l

În acea dimineaţă umedă de ianuarie, palatul Buckingham nu arăta prea faimos; stindardul regal atârna cam ponosit pe suport şi zidăria căzută, precum şi unele ferestre bătute în scânduri arătau că Majestatea Sa împărtăşea cu supuşii nu numai pericolele războiului, dar şi imposibilitatea de a repara efectele bombardamentelor timp de aproape doi ani. Asupra lui Grace Ericson şi a mamei sale, toate acestea nu aveau vreun efect: pentru ele ziua era de nespusă măreţie. Îmbrăcate în cele mai elegante toalete, se aflau acolo la invitaţia însăşi a

lordului şambelan, pentru a asista când cineva foarte apropiat şi drag lor nu numai că va da mâna cu regele, dar va sta chiar de vorbă cu el. Pentru ele festivitatea avea un obiectiv personal: comandorul George Eastwood Ericson, din rezerva Marinei Regale, decorat cu Crucea Meritelor Excepţionale, era convocat acum pentru a primi din chiar mâna regelui şi Ordinul Meritelor Excepţionale.

Aglomeraţia era mare; o mulţime de oameni se înghesuiau în hol, ca la un film de mare succes.

— Mi-ai spus că invitaţia era limitată la numai două rude, mormăi mama lui Crace, în înghesuială.

Privea ţanţoşă în jurul ei; doar era soacră de erou.

Adăugă:

— Cred că s-au făcut şi favoruri.

— Taci, mamă, spuse Grace, nu pentru prima dată; fii la locul dumitale – gândeşte-te ce ar spune George!

Bătrâna doamnă nu era de acord:

— Cred că George nu a vrut să fim astfel împinse… Eşti sigură că ai invitaţiile?

Grace n-a mai răspuns; tot atât de fericită ca şi mai- că-sa de a se afla acolo, sentimentele ei erau însă altele. Nu era o ocazie de a se arăta în lume sau de a bombăni; era un moment de triumf, pe care nu îl împărţea cu nimeni, de care se bucura în sine. Era imens de mândră de ceea ce realizase soţul.ei, mai ales că ştia cu câte sacrificii: merita aceste decoraţii, merita ca regele să i le prindă el însuşi pe piept – şi întâlnirea

dintre el şi rege era un moment pe care îl aşteptase demult, o ceremonie solemnă prin care se recunoştea faptul că George se dedicase cu totul misiunilor primite, deseori în groaznice pericole şi fără a aştepta vreo răsplată... Spera că acum i se recunoşteau meritele; la urma urmei, era a. doua decoraţie ce i se acorda.

În acei moment un personaj foarte pompos, în pantaloni albi strânşi sub genunchi, spunea cam scurt lui Eric- son şi celorlalţi adunaţi:

— Cei cu Ordinul Meritelor Excepţionale şi alte ordine importante să intre pe două rânduri pe stingă.

Ceremonia s-a desfăşurat cu formalitate riguroasă. În sala de audienţă solemnitatea a început prin apariţia regelui pe o platformă, o dată cu şirul celor ce avansau ca să fie decoraţi, invitaţii înghesuindu-se în urma lor. Mulţimea era amestecată, prezenta multe contraste: printre cei dinţii, un tânăr aviator cu o faţă îngerească a primit Crucea Victoria şi un bătrân amiral, un ordin cavaleresc superior, iar un soldat cu cicatrici pe faţă şi ochelari cu sticle groase şi-a făcut drum pentru a primi Medalia Regelui George.. Rând pe rând, procesiunea urma, după faptele îndeplinite şi valoarea distincţiei: tineri nervoşi care făceau pe bravii şi nobili colonei cu decoraţii pe piept, primite încă din alte războaie, corpolenţi cavaleri semănând cu Falstaff...

„Ce diferiţi oameni, gândi Graee Ericson, şi de ce sunt atât de mulţi înaintea iui George?“

— Unde este George? întrebă bătrânr. doamnă la riadul ei; îl ţin cam la urmă, ţi-am spus

eu... favoruri...

— Taci, mamă, va apare şi el acum.

Tocmai când vorbeau Ericson apăru în cadrul uşii mer- gând între un maior din Forţele Aeriene Regale şi un fochist şef cu părul şi faţa roşie, care clipea din ochi şi asuda ca şi cum alergase o sută de yarzi sub lumini puternic aprinse. „George pare obosit şi bătrân“ îşi spuse Crace, privindu-l cu dragoste; se simţea acum şi mai mândră, văzându-l în prezenţa regelui şi cele două decoraţii stârneau şi admiraţia altora; aproape o podidi plânsul, căci se gândi la acest teribil război, nesfârşi, care continua mereu şi Ericson devenea tot mai bătrân şi mai obosit, până... Încă nu se cunoştea preţul cu care mai trebuia să plătească distincţiile acordate. Anii grei ai războiului continuau unul după altul, foile de calendar se rupeau una după alta, fără să se întrezărească sfârşitul. George avea patruzeci şi nouă de ani şi părea de şaizeci – iar acum începea un alt an, încă douăsprezece luni de încercări. Poate că acest an va fi ultimul, poate că nu; se spunea că ziua H va sosi curând, dar aşa se vorbea de multă vreme şi războiul mergea înainte, aceeaşi bătălie înver- sunată care uza oamenii ca pe soţul ei, făcându-i să pară cu zece ani mai bătrâni. Se întoarse şi-i şopti mamei sale:

— Nu-i aşa că a îmbătrânit?

Bătrâna doamnă reacţiona ciudat:

— Sunt sigură că a îmbătrânit! Gândeşte-te la toate necazurile, la toate câte le are pe cap tot timpul; apoi, peste toate, fratele lui a fost omorât şi palatul Buckingham a fost bombardat!

După un moment, Grace îi murmură:

— Vorbesc despre George, mamă, nu despre rege.

— Nici nu trebuie să vorbeşti despre rege numindu-l, simplu, pe nume, îi replică maică-sa, acră.

Grace lăsă discuţia baltă; era adevărat, şi alţii îmbătrâniseră, nu numai soţul ei. Apoi sosi momentul când nu mai puteau să scoată niciun cuvânt: ambele şi-au reţinut respiraţia, când Ericson a primit decoraţia din mâi- hile regelui.

2

În primele luni ale noului an, al cincelea de război, *Saltash* şi-a continuat misiunea, apoi i s-a acordat o neaşteptată şi neobişnuită vacanţă. Se aflau la Saint John s, Newfoundland, între două escorte de convoi, când au primit un ordin scurt de a intra în reparaţie generală cu respectiva lungă permisie pentru personal. Dar reparaţia nu se făcea în Anglia, ci de cealaltă parte a Atlanticului, la arsenalul marinei din Brooklyn, la marginea New York- ului şi dura două luni.

— New York? exclamă Lockhart când Ericson îi arătă ordinul primit; de ce nu se face operaţia la Clyde?

— Probabil că acolo şantierele sunt prea aglomerate; apoi cu un surâs: nu poţi avea toate noroacele deodată.

Lockhart ştia ce subânţelegea comandantul şi aprobă trist:

— N-am s-o revăd atita timp, spuse amărât.

— Războiul este un infern, replică Ericson cu convingere.

Perspectiva reparării îl bucura însă, şi mai ales să petreacă timpul respectiv, într-un cadru nou şi atrăgător, o adevărată vacanţă.

— America, bombăni Lockhart, cu ochii pe mesaj; se pricep oare, ăia de acolo, la repararea navelor?

Dar patru zile mai târziu critica n-a mai stat în picioare când, În largul lui Long Island, trecând prin faţa statuii Libertăţii, de unde se zărea fantasticul profil al New-York-ului, au intrat în East River şi au pătruns în agitaţia arsenalului marinei din Brooklyn. Ca toţi membrii echipajului, Lockhart a reacţionat la primul contact cu America. După judecata englezilor, era un centru de afaceri destul de important, dar după dimensiuni şi zgomot oamenii respectivi probabil că erau capabili de multe lucruri... Impresia de eficienţă a fost confirmată curând, când *Saltash* a acostat şi a fost invadată de o ceată de oameni cu mişcări rapide, tăcuţi, care fără să dea atenţie cuiva de la bord au început pur şi simplu să demonteze totul.

— Odihniţi-vă în linişte, sir, îi spuse unul din funcţionarii şantierului, când Lockhart puse câteva întrebări în legătură cu iluminatul navei de la uscat. O să vă aranjăm nava aşa cum trebuie... Ştiţi ce aş face în locul dumneavoastră? Aş şterge-o şi aş reveni peste şase săptămâni.

— Este greu să-i înţelegi, spuse Lockhart lui Scott-Brown, mai târziu; nu ştii niciodată dacă sunt grosolani sau nu.

— Neânţelegerea este reciprocă; el nu ştiu niciodată dacă suntem sau nu ofensaţi.

După ce au acostat, înainte de a se acorda permisiile, Ericson se adresă echipajului adunat la pupa:

— Ne aflăm aici, din cauză- că şantierele noastre sunt prea aglomerate ca să ne execute reparaţiile necesare, dar aceasta nu înseamnă că pierdem prin schimb.. Sunt sigur că o să ne repare tot atât de bine la BrookLyn, ca şi la Clyde sau Liverpool – şi dacă cineva gândeşte contrariul, îl rog să-şi păstreze părerea pentru el. Sunt două sau trei chestiuni pe care doresc să le discutăm în legătură cu şederea noastră aici. Prima: în momentul când ne vom afla la uscat, vom fi oaspeţii acestei ţări; oaspeţii trebuie să aibă o conduită ireproşabilă, să se adapteze casei şi obiceiurilor gazdei, chiar dacă aceasta nu le va fi prea uşor. Nu uitaţi că oamenii de aici vor judeca Anglia după comportarea voastră. Dacă veţi fi zgomotoşi şi bădărani, veţi dăuna reputaţiei patriei noastre... A doua chestiune: oricât de diferite vi se par lucrurile aici, nu le criticaţi cu voce tare şi, mai ales, să nu luaţi în râs nimic, înainte de a fi siguri că şi americanii vor fi dispuşi să râdă împreună cu voi. Poate că anumite lucruri se fac mai bine ca la noi: în orice caz, comparaţiile între metode şi nivele nu dau niciodată rezultate bune. În ceea ce vă priveşte personal, sper că vă veţi face mulţi prieteni; dar nu exageraţi nimic, mai ales în raporturile cu femeile. Din cauză că vă aflaţi în- tr-o ţară străină, nu trebuie să credeţi că toate femeile pe care le întâlniţi sunt prostituate şi să le trataţi ca atare. Purtaţi-vă cu ele ca şi cu cele de la noi; şi aici, ca şi la noi, sunt femei bune şi

rele, în aceleaşi proporţii ca la Londra sau Glasgow. O să observaţi că berea este destul de slabă, dar whisky-ul destul de tare şi... ieftin. Dacă ai chef să te îmbeţi, fă-o în particular, dar să nu te întinzi câi eşti de lung pe Fifth Avenue căci se poate ca juma- lele să publice faptul şi celor care poartă uniforma Marinei Regale, în special, deci nici unui membru al echipajului nostru nu trebuie să se facă vreo publicitate în ziare.

3

Imobilul unde funcţiona radio-ul, era vast, lucitor şi trepidant; studioul în care i se lua interviu lui Lockhart semăna cu un acvariu prin ai cărui pereţi de sticlă se vedeau alţi bărbaţi şi femei ce păreau caraghioşi, deoarece mişcau gurile ca nişte peşti pe cale de asfixiere, dar nu se auzea nimic,;

— Numai o scurtă discuţie, spuse organizatorul programului, un om cu figură palidă, cu aerul de a suferi o tortură secretă şi continuă; dar, fireşte, ne vom referi la multă acţiune... Să vedem... aţi scufundat un mare număr de submarine?

— Numai două, spuse Lockhart.

— Ce păcat! Dar vom mai găsi ceva... Aţi lucrat împreună cu Marina Statelor Unite?

— Am întâlnit unul sau două distrugătoare ale dumneavoastră, dar n-am operat în grup cu ele.

— O să operaţi, o să operaţi, făcu celălalt, cu ton încurajator. Îndată ce vă veţi fi organizat... De când participaţi la război?

— Lockhart ezită:

— Ce înţelegeţi prin a participa la război?

Omul de la radio îl privi fix:

— Mi se pare că nu prea sunteţi obişnuit cu interviul?

— Nu, foarte puţin.

— Totuşi, vreau să facem emisiunea; va servi solidarităţii aliaţilor. Şi mi s-a spus că ieri aţi-făcut o expunere foarte interesantă; unde?

— La secţia feminină a organizaţiei „Pachete pentru Marea Britanie".

— Se potriveşte ca nuca în perete; totuşi să începem să scriem ceva.

Intr-un colţ al enormului restaurant la modă din Times Square medicul Scott-Brown – corect, sever şi foarte suficient – savura un biftec foarte fraged. Lângă el, chel- neriţa, o tânără fată cam rotunjoară, îmbrăcată în verde deschis, îl observa cu atenţie, cu mâna în şold. De fiecare dată când doctorul ducea furculiţa plină la gură, părea că îi creşte interesul.

Scott-Brown şi-a dat seama, s-a întors şi i-a surâs; chel- neriţa i-a răspuns la surâs, agitându-şi uşor umerii şi şoldurile.

— Sunteţi englez? întrebă ea.

— Da, răspunse politicos Scott-Brown, sunt englez.

Chelneriţa arboră un aer extrem de satisfăcut şi spuse i

— Vă recunosc pe voi englezii de la o milă, îndată ce începeţi să mâncaţi. Ştiţi de ce?

— Nu, cum ne recunoşti?

Arătând succesiv mâna dreaptă şi cea stingă a medicului, ea spuse:

— Vă serviţi în acelaşi timp de cuţit şi de

furculiţă, ambele mâini vă sunt ocupate ca şi cum aţi mâna doi cai înhămaţi. Nimeni alţii nu fac aşa. Îmi vine să râd, de fiecare dată când văd.

Aspirantul Hoit intră în ascensorul automat, în urma unei femei grase, cu aspect vulgar, cu părul alb-albăstrui. Erau singuri şi coborau în tăcere. Femeia, care privise cele două trese albe şi galonul sinuos indicând gradul pe reverele uniformei lui Hoit, îl întrebă deodată:

— Aţi putea să-mi lămuriţi ceva?

— Desigur, Lady, răspunse aspirantul, care cinase prea copios pentru vârsta lui.

— Ce sunt aceste semne de pe reverul vestonului dumneavoastră? Ce înseamnă?

—Nu am dreptul să spun.

— Ce vorbiţi? Numai voi englezii sunteţi atât de caraghioşi!

— Dar pentru dumneavoastră, spuse Hoit cu privire ştrengară, am să calc consemnul: înseamnă Serviciul Secret.

— Ce spui? repetă femeia şi, mângâindu-l cu ochii: aşa tânăr şi...

Un caporal din infanteria marină a Statelor Unite, cu figură de beţivan şi două rânduri de decoraţii, îi tăie calea pe stradă lui Allingham, începând să-i vorbească. Pe alături, mulţimea trecea, cu totul indiferentă la ceea ce se întimpla; se petreceau multe scene de acest fel pe străzile mai mărginaşe ale New York-ului, scene pe care era mai bine să le eviţi.

Infanteristul de marină îl bătu pe piept pe Allingham:

— Ce dracu de uniformă este asta? îl întrebă,

cu limba împleticită; de unde eşti, bobocule?

— Din Australia, spuse Allingham şi încercă să treacă,

— Asta-i un fel de ţară englezească, nu-i aşa? spuse infanteristul reţinându-l.

— Da, este o parte din Imperiul Britanic.

— „O parte din Imperiul Britanic“ îl imită furios marinarul. De ce vă fandosiţi aşa când vorbiţi?

Allingham nu răspunse nimic.

— Dracu să-i ia pe toţi englezii, continuă infanteristul; să ştii că o să vă măturăm şi pe voi, după japonezi.

Allingham tot nu răspunse nimic.

— Hei, nu vorbeşti? Cred că faci bine; şi nici nu ştii să te baţi, aşa am auzit. Veniţi aici cu uniforme frumoase, ca să mâncaţi mâncăruri bune americane şi să vă daţi pe lingă femeile noastre. Când porneşti la război?

— Astă seară nu, răspunse Allingham.

— „Astă seară, nuil, râse batjocoritor infanteristul; lăsaţi războiul pe socoteala americanilor, cei mai mari prostănaci din lume.

Înaintă spre Allingham, care se dădu un pas înapoi, deşi îl mâncau palmele.

— Dacă nu vrei, nu te duce; dar să nu-mi mai apari în cale că îţi trag o bătaie de mama dracului, ori de unde vii şi.oricât de repede ai şterge-o.

— N-am s-o şterg, dar nici n-o să rămân aici pironit pe stradă.

— Dracu să vă ia! Aţi pornit să vă arătaţi, să faceţi pe grozavii…

Se întoarse brusc şi năvăli spre uşa cea mai

apropiată a unui mare bar. Rapida lui dispariţie a pus astfel capăt neplăcutului incident, dar pentru Allingham a fost o uşurare; şi-a potolit mânia. Era mai bine aşa, din multe puncte de vedere. Deasupra intrării barului, îi atrase atenţia o inscripţie, scrisă cu litere luminoase, pe care o citi:

„Bun venit tuturor eroilor S.U.A.!“ şi dedesubt: „Prin această uşă, intră cei mai bravi luptători din lume“.

Pe comanda unui nou distrugător american, Ericson observa totul, fără să spună ceva. Era foarte bucuros că se afla la bord, invitat să asiste la un exerciţiu de pregătire a navei; după atât de mult timp pe uscat, o zi pe mare ti făcea plăcere.

Comandantul american se aplecă peste una din porta- voci şi întrebă pe timonier:

— Ce cap ai?

— La două sute grade, sir, răspunse o voce cu accent prounţat de New Jersey.

Comandantul american se întoarse spre Ericson, cu un surâs vag şi prietenos.

— Ce frumoasă zi, sunt bucuros că aţi venit…

Apoi, aplecindu-se din nou asupra portavoce!:

— Ce cap ai, acolo jos?

— La dracu, sir, v-am spus adineauri!

— Nu sunt la fel ca ai noştri, spunea Johnson, mecanicul, cu voce plină de reprobare, cuprinzând cu privirea pe cei din jurul mesei din careu; nu sunt deloc disciplinaţi.

4

„Dragostea mea, „(scria Julie), voi avea un copil – cel puţin aşa cred, doctorul îmi va spune

mâine dacă da sau nu. Îmi pare rău, m-am gândit să nu-ţi spun, dar am devenit atât de intimi încât m-am răzgândit. În orice caz nu te necăji, nu este sfârşitul lumii: fac un drum până la Londra unde (mi-ai spus, odată, cu autoritate) se pricep la aceste lucruri. Nu-ţi face grijă de nimic.

Dar revin o cât mai curând; îmi lipseşti tot timpul, dureros de mult. Poate că femeile de la Nev/ York au toate calităţile (trebuie să-mi faci o listă cu aceste calităţi) dar nu au o inimă care nu bate decât pentru tine. Îţi voi arăta ce înseamnă, îndată ce vom fi din nou împreună; şi, te rog, cât mai curând“,

Lockhart rămase mult timp cu scrisoarea în mână, ca şi cum ar fi ţinut inima lui Julie. În el lupta dragostea cu şocul produs de vestea copilului, se simţea în acelaşi timp vinovat şi profund îndrăgostit.

Scrisoarea reflecta exact ceea ce era Julie; nicio teamă, niciun reproş, nicio întrebare: Julie acceptase situaţia, ştia ce avea de făcut, poate că şi făcuse până acum; în orice caz, părea că nu se îndoieşte că el este de acord cu intenţiile ei.

Modul cum acceptase ea situaţia, măsurile pe care le luase, îl impresionau profund.

Dar se simţea vinovat, din cauza inexperienţei, şi suferea. Se declarase de acord pe faţă sau subânţeles, de mai multe ori, că nu se puteau gândi la căsătorie înainte de sfârşitul războiului şi se exprimase chiar că dragostea lor era „o întrerupere a realităţii“.

Îşi amintea aceste cuvinte stupide cu ruşine şi dezgust; acum ştia că nu avuseseră niciun rost.

Julie trebuia să fie a lui, şi nu într-un viitor nesigur, ci de îndată; avea nevoie de ea, să o iubească şi să fie iubit, pentru a suporta mai uşor oribilul război, pentru a păstra intactă calda şi luminoasa lor legătură, care subzista fie că erau împreună, fie că erau separaţi.

Copilul ar fi ocazia căsătoriei lor, nu motivul; motivul era mai profund, mai puternic, mai emoţionant. L-au descoperit când li s-a împlinit dragostea, poate un moment mai înainte – şi nu trebuia să dispară nici din cauza lui, nici din cauza lui Julie.

Ea devenise o parte preţioasă a vieţii sale, pe care o va iubi totdeauna şi pe care acum dorea să şi-o asigure cit mai aproape. Şi toate gândurile se întovărăşeau cu imensul regret că îi va fi măcelărit trupul.

Ii telegrafie: „Lasă copilul“, apoi începu să-i scrie tot ce avea pe inimă.

— E absolut adevărat, spunea Scott-Brown, cu voce plină de mirare; la o masă vecină cu a mea se afla un tip bătrân cu părul alb, cum se văd fotografiaţi în Esquire şi o tânără persoană cu sin opulent, purtând un mantou de vizon tot atât de arătos. Discutau între ei – nu puteam auzi despre ce – şi, deodată, bătrânul s-a aplecat înainte

— era la dejun, ţineţi seama, şi pe vreme cu soare – şi i-a spus cu voce foarte respectuoasă: „Scumpă doamnă, tare aş dori să fiţi a mea“.

— Şi ea, ce-a răspuns?

— A răspuns (vocea lui Scott-Brown atingea cel mai înalt nivel de incredibilitate): „Dragul meu, şi eu“.

Intr-un bar, un american spunea:

— Fireşte, noi americanii considerăm femeile altfel decât voi.

— Cred că aşa este, răspunse Raikes, navigatorul, care rămăsese în bar după ce plecaseră aproape toţi clienţii.

— Da, domnule, spuse americanul, care şi el se afla acolo de mult timp; noi le aşezăm pe un piedestal.

— Foarte bună idee, spuse Raikes; este cel mai potrivit mijloc ca să le vezi picioarele.

— Apoi, continuă omul fără să-l asculte, le oferim bomboane, flori şi le respectăm.

— Foarte frumos, spuse Raikes.

— Pentru acest motiv, continuă americanul, Statele Unite sunt singura ţară din lume unde femeile sunt totdeauna sută la sută în siguranţă. Fetele americane sunt caste şi cumsecade, fără gânduri ruşinoase, mai ales în statul Missouri de unde sunt originar. Căminele americane sunt sacre, mamele americane sunt onorate în toată ţara şi soţiile americane sunt unanim considerate ca cele mai cinstite din lume.

— Frumoase aparenţe, spuse Raikes.

— Mi se pare că aţi spus ceva despre picioare, domnule Căpitan, întrebă omul, după un moment.

— Da.

— Şi eu le apreciez.

— Ce-ai băut? întrebă Lockhart curios.

— Piperment cu gheaţă, răspunse aspirantul.

— Scârboasă băutură, comentă Lockhart.

— Aşa să fie? spuse aspirantul surprins; ea

mi-a propus.

— îmi iubesc bărbatul, spuse tânăra ridlcând un frumos braţ de pe. pernă; dar acum, m-am amorezat de tine, ştii?

— Foarte bine, spuse Allingham.

— Dar mă înţelegi, iubitule, nu-i aşa? E foarte important.

— Sigur că înţeleg. Aşează-te bine.

— Era între două dansuri, spuse Raikes, modest. Am ieşit în grădină şi ea mi-a spus: „Fă-mi ce vrei; şi i-am făcut.

— Am observat că nu a durat prea mult timp. spuse Scott-Brown cu severitate.

— Cred că în jurul taliei avea un sistem de dezbrăcare rapidă, aşa că totul a mers repede.

— Şi nici nu a dăunat relaţiilor anglo-americane.

— Dar asta nu-i nimic, răspunse Raikes, în comparaţie de cum se poartă yankeii cu femeile noastre.

— Nu sunt ca noi, spuse Johnson; nu sunt deloc morali.

Din hotelul de la New York, unde petrecea o săptămână de permisie, Lockhart îi scria Julie-i:

„Aproape toată noaptea am jucat pocher cu nişte ziarişti. Oameni agreabili şi toţi americanii ne-au primit atât de bine! Dar după două luni aspir nostalgic să te revăd! Astăzi este duminică dimineaţa: păsările ciripesc, cărţile de joc mi-au căzut din mâinile obosite, petrecerea a luat siârşit. Te iubesc şi mă gândesc la tine chiar în această oră rece, lipsită de sentimentalism, la al patrusprezecelea etaj al unui hotel din New York;

mă gândesc să ne căsătorim curând, mă gândesc la copilul pe care îl vei păstra pentru mine.

Dar te gândeştî şi tu la mine în acest moment? Sau poate dormi? Te gândeşti şi visezi şi tu la mine? Vila unde ne-am împlinit dragostea îţi mai apare în vis? Mai auzi strigătele pescăruşilor? Mai umbli prin iarba umedă, imându-mă de mină? Ne mai freamătă trupurile? Dragostea noastră continuă, creşte? Cum sunt ochii tăi, bu-,zele tremurânde, sinii care mi-au mângâiat pieptul? Ce Visezi pentru noi? Ce gândeşti despre noi când te treze î ii?

Nn, această oră nu este nici rece, nici lipsită de sentimentalism; la orice oră te doresc şi îmi lipseşti; totdeauna eşti Julie, sora şi copilul meu senzual, iubita mea. Îmi întind braţelg spre tine; am împărţit amândoi mai multe zori şi tot în zori ne-am luat rămas bun acum multe Kiiplămâni; şi zorile de astăzi le împărţim, deşi separaţi – dar aceleaşi păsări cântă, oraşul se trezeşte, ziua pătrunde prin perdele; te ating şi sper că te vei trezi. Tre- zeşte-te, dragostea mea; iată o sărutare, o mină pe umărul tău. Dar cât eşti de caldă! Despre ce visai? Despre „asta“?

Draga mea, zorile sunt totdeauna la fel, chiar zorile petrecute în societate masculină, când camera este plină de pahare goale, de mucuri de ţigări, de fum şi de apă încropită în găleata cu gheaţă. Poate că nu fac bine că—ţi scriu această scrisoare, că ţi-o trimit; dar evocarea amintirilor noastre este plăcută – în curând, foarte curând, vom fi iarăşi împreună. Şi acum te îmbrăţişez, îţi spun la revedere, în timp ce aurora întârzie să

apară“.

7

— Stai! ordonă şeful de echipaj Barnard; Descoperiţi! Semnalizatorul Blalce, s-ir.

— De ce s-a făcut vinovat?

— A lăsat o bucată de gumă de mestecat lipită pe proiectorul de semnale, sir.

— Poftim!… Trebuie să ţii în stare bună materialul încredinţat, Blake, indiferent clacă suntem în mare sau nu. Altminteri, o să ai necazuri… Deocamdată, te pedepsim cu mustrare!

— Mustrare, sir; acoperi-ţi! Stânga-mprejur! înainte, marş!

— Şi spui că a lipit gumă de mestecat, Barnard? Dezgustător!

— Am stat aici prea multă vreme, sir!

— Mâine dimineaţă să nu veniţi la micul dejun, îi spuse gazda lui Ericson, urându-i noapte bună; duminica nu-l luăm niciodată împreună. Dormiţi cit doriţi, vă vom trimete micul dejun în cameră.

Acum, în dimineaţa însorită, de duminică, Ericson aşteaptă -în pat micul dejun promis. Se auzea un radio îndepărtat şi zgomote vagi din curtea fermei. Fizic se simţea bine, dar gândurile nu-i erau în armonie cu trupul.

Patul, camera confortabilă şi plăcută, primirea amabilă, toate erau prietenoase, dar în loc de a-l mulţumi îi insuflau un sentiment de vinovăţie de care nu se putea elibera.

Desigur, vina era a războiului, a acestui război de care deocamdată scăpaseră, de două luni de când Saliash se afla în reparaţie şi nu era

în stare să reporneaseă dec-ît peste două, poate peste trei săptămânâ. Arsenalul de la Brooklyn se arătase eficient şi plin de bunăvoinţă, dar nu putea face să apară prin vrăjitorie piesele de schimb necesare maşinilor.

În timpuri obişnuite asemenea vacanţe de lenevie ar fi fost foarte agreabile. Dar nu trăiau vremuri obişnuite şi ele nu puteau fi acceptate decât cu un sentiment de ruşine: în timp ce echipajul lui *Saltash* trăia ca în sinul lui Avram, războiul continua, dus de alţii, de oameni care de cinci ani nu-şi luaseră micul dejun în pat şi micul lor dejun era, în orice caz, infect...

Primirea americanilor era plină de amabilitate, dovadă invitaţia prezentă, o surpriză din partea unui complet necunoscut; dar de prea multe săptămâni Ericson şi echipajul lui erau obiectul acestei ospitalităţi care le mina şi le distrugea asprul antrenament al războiului, atât de dificil obţinut. Inactivitatea stricase totul: oamenii, ca şi maşinile: *Saltash* părea o carcasă inutilă, obosită, ambiis- cată; şi, departe de mare, oamenii din echipaj uitau de toate, îşi pierdeau obişnuinţa disciplinei.

Singurul remediu era de a porni şi reîncepe lupta, dar nu Ericson decidea.

Se auzi o bătaie în uşă şi o copilă de zece sau unsprezece ani, cu şorţ roşu, intră ducând o tavă bine garnisită.

— Bună ziua, sir, spuse ea cu multă siguranţă; cum aţi dormit?

— Mulţumesc, foarte bine.

— Vă voi aduce jurnalele îndată ce va fi

posibil, dar în această casă greu pui mâna pe ele înainte de amiază.

— Nu sunt grăbit.

— Tăticul a spus să luaţi un bun dejun, apoi poate doriţi să jucaţi golf.

— N-am mai jucat de mult timp, dar aş face-o bucuros.

— Foarte bine... Tăticul a mai spus, continuă ea, pri- vindu-l cu gravitate, că nu trebuie să vă spun nimic în legătură cu accentul dumneavoastră; dar, într-adevăr, este foarte ciudat.

— Mulţumesc. Cum te cheamă?

— Ariane, după numele bunicii. Un nume cam franţuzesc... Iată micul dejun, spuse ea, privind tava; este destul?

Ericson examină tava pe care, în afară de cafea, se aflau trei farfurii mari, ovale, al căror conţinut divers era dificil de identificat la prima vedere: şuncă, cârnăciori, două ouă, kedgeree, o bucată de peşte, patru brioşe, muştar, marmeladă, o roşie, o banană friptă, trei bucăţi de pune prăjită şi o porţie de sirop de zahăr de arţar.

— Îmi ajunge, dar rămâi să mai stăm de vorbă.

— Aş fi bucuroasă, dar nu pot rămâne, am de lucru.

Discuţii, uneori fără importanţă, alte ori importante. Dezacorduri asupra modului de a face lucrurile, de a dirija ţările, de a câştiga războaie. Controverse cu lucrătorii la bord, iar pe uscat, cu chelnerii, cu diverşi, în baruri şi cu femei, în pat. Mârâieli în postul echipajului, scurte conflicte în

cursul recepţiilor. Mânie demnă sau îmbufnată când partenerii refuză să înţeleagă un punct de vedere. Absenţe ilegale, reîntoarcere la bord în stare de beţie; scandal cu un agent de poliţie din doc, plângerea unei femei acostate şi susţinând că a fost violată. Amintiri despre modul de viaţă din. Anglia; iritaţie iaţă de confortul americanilor în plin război. Gratitudine faţă de americani pentru amabilitatea lor, care se schimbă în „ce să faci, aşa sc întâmplă“, atunci când lucrurile merg prost. Râsete despre modul cum vorbesc yankeii, yankei care se plâng de raţionalizări, purtând şiruri întregi de medalii pentru călătorii fără rost, încoace şi încolo, yankei care cred că sunt minunaţi şi o spun în gura mare.

Se discuta câteodată despre cei doi primi ani de neutralitate când Marea Britanie a suportat singură asaltul, sân- gerând şi ruinându-se. Certuri, comparaţii zadarnice, amărăciuni, plictiseală. Toate acestea făceau parte din perioada de stagnare, în timpul căreia aşteptau să se termine odată-

S-ar spune că vouă, britanicilor, vă pare rău că trupele lui Patton avansează şi ai voştri stau imobilizaţi undeva.

— Nu este adevărat; pur şi simplu nouă nu ne plac generalii prea gălăgioşi.

— Necazul cu aceşti oameni, spunea Vincent, tânărul locotenent cu voce molcomă, care făcea războiul pe corvete încă din 1939, constă în aceea că nu iau războiul în serios. Chiar acum, în 1944, nu sunt încă, de fapt, angajaţi în lupte continue. Raţionalizarea lor este o glumă, deşi fac mare

zgomot despre ea; poţi însă să-ţi procuri câtă carne vrei, cât unt, câtă benzină, în special dacă cunoşti pe vânzătorul respectiv, pe cel care eliberează cartele, sau un garajist; şi se consideră o grozavă ispravă când pleci cu mai mult decât ţi se cuvine. Dar ceea ce mă impresionează cel mai mult este sistemul lor de mobilizare. Seara trecută am stat de vorbă cu un cetăţean care se bătea cu pumnii în piept că are- soţie şi patru copii şi totuşi nu i s-a amânat mobilizarea. Asta nu are sens... Oriunde în lume, în Uniu- nea Sovietică, în Anglia sau în Germania, a avea soţie şi patru copii este un motiv să te lupţi, nu să stai acasă: ai ceva de apărat, nu eşti de capul tău. Dar când mi-am spus părerea, n-am fost deloc luat în seamă.—. Ei nu înţeleg războiul ca o luptă, ca ceva neapărat necesar să fie câştigat; pentru ei nu este decât o neplăcere, un accident care întrerupe marele plan afflerican de dezvoltare; dar dacă te pricepi, te poţi ţine departe de război şi-l laşi pe aproapele tău să lupte sau să muncească din răsputeri, sau să renunţe la confort. Nu aşa se duce războiul... Sunt foarte bucuroşi că noi am suportat primul şoc.

— Vezi toate sub aspectul cel mai rău, îi replică Rai- kes; poate că nu este o cale pentru a câştiga războiul, dar pentru ei, este calea de a deveni învingători.

— Necazul cu aceşti oameni, spunea Scott-Brown, constă în aceea că iau războiul prea în serios. Consideră totul ca tragedii personale: dacă eşti chemat sub arme, e o grozăvie, dacă îţi părăseşti casa ca să mergi la cazarmă, este o

tortură, iar dacă trebuie să pleci peste mări, este chiar un asasinat...

Războiul trebuie dus cu chibzuială şi nu trebuie exagerată situaţia, plângându-te până îţi ies ochii din cap. Cam aşa procedează ziarele lor, de când America a intrat în război: orice lucru devine un dezastru, orice lucru este cea mai mare victorie de la Bunker Hill încoace, oricine este un erou, chiar dacă abia a îmbrăcat o uniformă destul de ponosită şi terorizează pe chelnerii de la cantină. Mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi avut loc un adevărat raid aerian asupra New York-ului? Toate rezervele de vitejie s-ar fi cheltuit repede urând drum bun lui Joe când pleacă la cursul de apărare antiaeriană; iar ziarele n-ar fi avut suficiente adjective pe care să le folosească... Nu este deloc o mare naţiune; sunt doar mulţi.

Necazul cu aceşti oameni, spuse Lockhart, constă în aceea că nu te poţi opri să-i iubeşti, chiar dacă ştii că nu merită. Vă amintiţi cum, în anii 1930, ne dădeau lecţii cum să ne opunem lui Mussolini, lui Franco, lui Hitler? Le era uşor americanilor, de la trei mii de mile distanţă, de cealaltă parte a Atlanticului. Când a izbucnit războiul au aşteptat doi ani înainte de a participa; au aşteptat, în timp ce noi am suferit Dunquerque-.ul, am suportat bombardamente infernale, am pierdut aproape două mii de nave şi cine ştie câţi oameni; am ajuns aproape la faliment, căci le dădeam sume imense «¡pentru a cumpăra arme şi le cedam Bermuda şi Antigua în schimbul a cincizeci de distrugătoare vechi, continuu în reparaţii... Şi când, în fine, s-au decis

să intre în război, a fost numai din cauză că i-au atacat japonezii; fără Pearl-Harbour i-am mai aştepta şi astăzi... Dacă va mai fi vreodată un alt război, mă voi abţine să iau parte cel puţin doi ani şi jumătate —. perioada medie a neutralităţii americane – şi în acest timp voi trimite tot felul de instrucţiuni despre cum să fii curajos şi să rezişti hotărât şi voi crea poate o organizaţie cu numele: „Pachete pentru cele două părţi beligerante“, depinzând de atitudinea mai mult sau mai puţin binevoitoare pe care unii sau alţii o vor avea faţă de mine... Când războiul de acum se va sfârşi, va fi bine să fii american. Totuşi nu mi-aş schimba naţionalitatea nici pentru tot aurul din Fort Knox. Americanii vor încerca să dirijeze lumea, fiindcă noi vom fi ruinaţi şi epuizaţi; vor încerca să dirijeze totul, ei, aceşti fermecători copii stupizi, incapabili să înţeleagă ce ne aşteaptă dincolo de prima cotitură a istoriei, produşi ai unui şovinism respingător.

— Opreşte-te! exclamă Allingham; ce înseamnă aceste cuvinte agresive?

— Însemnează că totuşi îi iubesc pe yankei, dar părerea mea nu pot să le-o spun în faţă. Mai bine, hai să bem un pahar de coca-cola.

— Necazul cu aceşti oameni, spuse Johnson posomorit, este că n-au niciun pic de bun simţ, nu sunt deloc la i el cu noi.

8

Nu-î venea să creadă şi începu să recitească o îngrozitoare scrisoare primită de la un prieten:

„Desigur, ai aflat trista veste referitoare la Julie Hallam. A fost o întâmplare nenorocită, ea n-

avea ce să caute pe acea vedetă de pază, o înlocuia doar pe o altă tânără fată bolnavă. Pare-se că n-a fost vina nimănui. Era noaptea târziu, se întorceau în port după un rond, când s-a pornit o furtună violentă, pe care nimeni n-o prevăzuse. Poate că şi motorul a avut o pană. Aici nimeni n-a,ştiut nimic, ceasuri întregi, până când cineva a telefonat că a văzut dispărând brusc luminile vedetei şi întreba dacă era cazul să anunţe undeva... Pe vremea aceea rea, chiar dacă ar fi încercat să înoate, n-ar fi rezistat frigului pentru a ajunge la ţărm. Am izbutit doar să găsim trupurile victimelor: şaptesprezece, în cea mai mare parte permisionari şi, printre ei, patru Wrens-uri. M-am gândit că poate vroiai să cunoşti amănunte, ştiind că erai prieten cu ea. Ne lipseşte foarte mult, aici. Tu şi *Saltash*, când vă reîn- toarceţi la război?...“

Poate era mai bine aşa, să afle vestea astfel – aproape din întâmplare, de la cineva care credea că probabil era la curent şi nu căuta să-l menajeze prin ocolişuri fără rost. A murit înecată... Imagini îngrozitoare îi treceau prin minte: o cunoştea atât de bine pe Juiie şi ştia ce înseamnă înecul: vedea părul ei răsfirat în jurul capului, apa sumbră a fluviului înghiţind-o, embrionul de copil răcându-se sub sânul ei. „Ofelia“, gândi el deodată, şi-i reveniră în minte versurile din Hamlet:

„...valurile, grele de apă,

Au tras la fund în nămolos mormânt Pe biata fată...“

Îi apărea imaginea oribilă a nămolului pătrunzâhdu-î în ochi, în nări, în gură, frigul glacial atacând-o, apoi curenţii înghiţind-o acolo

unde fluviul se amestecă cu apa sărată a mării.

Nenorocirea îi amintea de scufundarea lui *Compass Rose*. Acelaşi duşman i-o răpise pentru totdeauna: un val al mării crude...

Mai bine că luase cunoştinţă astfel, străpuns pe neaşteptate ca de o lovitură ucigaşă pe întuneric. Julie înecată, înecată...

Mergea singur printre imobile înalte, care nu se îndurau să-l strivească, ci, din nefericire, îi lăsau creierul liber să gândească şi să sufere. „Pe această stradă n-au plâns oameni niciodată, îşi spuse el; nu sunt permise lacrimile pe Eight Avenue". Dar ce importă obiceiurile, când toata legile din cer şi de pe pământ erau violate dintr-o singură lovitură? Nu mai vedea imaginea ei moartă; era copleşit de durere şi reproşuri: nu ar fi trebuit s-o părăsească, ci să se fi căsătorit cu ea imediat; poate că el o omorâse, cii îndăi ătnicia lui de a se consacra războiului... Murise când el îi expediase ultima scrisoare; scrisese unui spectru, unei fantome, unei biete Julie la care nu mai putea ajunge şi soarta lui era să rămână singur şi îngheţat, aşa ca acum, tremurând în mijlocul mulţimii, al maşinilor şi al zgirie- norilor care nu vroiau să se dărâme peste el.

Deodată i se păru că o vede pe stradă, avansând spre el: Julie, chiar ea, cu părul ei negru ridicat, mergând cu paşi mici şi grăbiţi, trăsătura ei cea mai feminină. Bolnav de şoc şi de dorinţă, aştepta să-i ajungă în faţă; era chiar ea, nimeni nu mergea astfel, nimeni n-avea un păr atât de frumos şi această formă a capului. Era ea, scrisoarea era o înşelătorie, se referea la alţii, din

altă lume.

Când necunoscuta mai făcu câţiva paşi, îi întinse o mână ezitantă, dar iluzia se risipi, creierul îi agoniza şi necunoscuta trecu aruncându-i o privire mirată... „Ceva din altă lume, gândi el; din mormânt, ea îi mai împărtăşea gân- durile dureroase. Dar Julie nu mai trăia acum gânduri, cuvinte sau plânsete...“

După câtva timp a încetat să-l mai tortureze oribila imagine a morţii şi suferinţa solitudinii: a fost cuprins de o dorinţă vie să plece, să muncească, să omoare timpul şi amintirile.

Pe teugă, un marinar aşezase prost o parâmă.

— Ascultă, începu Lockhart pe un ton de reproş...

Apoi se opri şi se întoarse, incapabil să termine fraza, lăsând omul nedumerit... Julie începea totdeauna prin a spune „Ascultă“, atunci când voia să atragă atenţia.

„Ascultă, îi spusese ea, nu ştii ce este dragostea“. Şi: „Ascultă, dacă pofteşti ceva de la o femeie, cere-mi mie..,“ Pronunţarea cuvântului „Ascultă“, evocator al vocii şi apropierii de Julie, îl zdrobeau; dacă nu scăpa de trecut, sucomba complet. În prezent, copleşit de durere, nu se putea smulge visurilor, toate erau pline, de ea. I se părea că durerea fără lacrimi îi bea, îi sugea sângele.

Mai târziu, în cabina lui Ericson, vorbi aproape cu violenţă:

— Nu plecăm o dată? Nu pornim pe mare?

— În curând, îi răspunse. Ericson cu compătimire aproape duioasă; îndată ce va fi

posibil, ştii că fac tot ce pot.

Înnebunit de durere, Lockhart dorea mai mult ca oricând să se consacre războiului, să-şi chinuiască corpul şi spiritul; dar tocmai acum Săltash se întorcea la luptă când mi-»- nu natul moment al victoriei începea să se întrevadă.

Inamicul mai avea însă destui dinţi ascuţiţi şi îi utiliza oricând, cu destulă furie, căci întrezărea înfrângerea, dar departe, la capătul unui tunel enorm de ani. *Saltash* se lansa acum din nou peste ocean, dar cu chip mai mult de învingător. Dar după c.e au navigat încă două luni şi jumătate, o minunată schimbare se şi manifesta. Atlanticul avea o culoare nouă, cerul era de un alt albastru, noaptea, stelele strălucitoare păreau să le prezică victoria. Căci după patru ani şi jumătate de luptă furioasă, inamicul începea să dea semne de oboseală.

În cursul primelor cinci luni ale anului au fost scufun- date nouăzeci de submarine, un singur grup de escortă a distrus şase, intr-o călătorie de douăzeci de zile. Convoaie gigantice traversau Atlanticul fără a mai suferi pierderi, aducând tone şi tone de material pentru ultimul asalt. În martie, de exemplu, din sutele de nave care traversau fără încetare oceanul de la un mal la altul, o singură navă a fost scufundată. Tactica submarinelor nu mai reflecta decât palid ceea ce fusese altădată: deveniseră prudente şi nedecise, renunţau la luptă îndată ce întâmpinau rezistenţă. S-au văzut cazuri de predare umilă, comandantul înotând primul către nava care îi atacase. *Saltash* a resimţit noua situaţie îndată ce s-a reunit cu grupul respectiv şi

a reluat comanda; Rose Arbour, una din corvete, i-a trimis un mesaj: „Suntem bucuroşi că v-aţi întors; ne era teamă că o să lipsiţi la ultimul act al piesei“.

Mai 1944 nu era chiar ultimul act, dar destul de apropiat, şi semnalul lui Rose Arbour era foarte reconfortant;

SG aprindeau luminile pentru scenele finale şi în niciun caz acestea nu puteau fi prea numeroase; piesa ajunsese prea departe pentru ca sfârşitul să mai rezerve surprize.

Totuşi, înainte de sfârşit, cei angajaţi în bătălii mai aveau cu ce să se ocupe.

10

În acea însorită şi faimoasă dimineaţă a zilei Z, pentru prima dată de multe luni, *Saltash* se afla în ape care nu-i erau obişnuite. Făcea parte dintr-un număr de grupe de msţinere, patrulând în cerc larg la intrarea Canalului vlânecii; aveau sarcina de a intercepta submarinele care ir fi abandonat adăpostul precar al Atlanticului pentru a e îndrepta spre plajele de invazie de pe coastele Franţei. Pe scurt, era vorba de a sta de veghe la poarta din dos i Ericson era foarte mulţumit de misiune care, chiar de leparte, avea legătură cu principalul şi fabulosul asalt, n ziua de 6 iunie 1944 soarta războiului se desfăşura pe singură zonă de uscat şi de mare şi orice soldat, marinar au aviator care nu lua parte, regreta că lipsea de la un aare moment istoric.

Într-un bord şi celălalt al lui Saltask, cât se vedea cu ochii, distrugătoare, fregate şi corvete formau un sistem!e cercetare, care acoperea cinci

sute de mile pătrate de nare. Patrularea continuă cerea răbdare; la fiecare jumătate de oră radio-ul le aducea veşti din care înţelegeau că, lincolo de orizont, enorma armadă dădea o lovitură de frăţie. Asistând de departe la bătălie, eunoscând obiectivul, cei de pe navele de escortă n-aveau decât să spere şi;ă facă de pază la distanţă. În timp ce *Saltash* descria cercuri paşnice, cei direct implicaţi luptau şi mureau, realizând cel mai solemn şi emoţionant moment al războiului.

— Sunt bucuros că ne aflăm totuşi atât de aproape, spunea Ericson, în picioare pe comandă, privind navele grupului său întorcându-se de la limita zonei dată lor spre căutare; nu avem o răspundere spectaculoasă, dar participăm la operaţia principală.

— Îmi pare rău că nu am fost trimişi şi noi spre coastele Franţei, unele fregate au avut mai mult noroc, spuse invidios Lockhart, privind spre nord-est, unde capul Lands End şi Insulele Scilly îşi profilau umbrele violete la orizont: e ciudat că, în toţi aceşti ani, venim prin aceste locuri pentru prima dată.

— Este cel mai potrivit moment să ne aflăm aici, spuse Allingham, şi el pe comandă, împărtăşind sentimentul tuturora că nu era o zi în care să stai singur, fără prieteni.

Se uită la ceas:

— S-a şi făcut amiază… Mă întreb, cum merge?

— Nu poate merge decât bine, strigă Lockhart aproape cu violenţă; este punctul culminant al războiului… Păcat că nu avem

norocul să fim chiar acolo...

Până atunci n-iei unul din ei nu simţise interes pentru vreun alt teatru de război, decât Atlanticul. Dar în acea zi marele Atlantic nu mai însemna nimic: tot războiul, pe mare şi pe uscat, se concentrase pe cele câteva mile de plajă, pe cei eâţiva yarzi de apă puţin adâncă şi nimic altceva nu mai avea importanţă.

Saltash păzea uşa din dos. Către nord până la Land s End; către est, în susul Canalului, până la Plymouth Sound; la sud-vest, spre Brest, zona ei de supraveghere se schimba în fiecare zi, dar obiectivele rămâneau aceleaşi. Precauţia patrulării era foarte utilă, căci submarinele părăseau Atlanticul pentru bogatele şi uşoarele prăzi care, credeau ele, le aşteptau în largul coastelor Normandiei şi zecile de nave de escortă ce le barau drumul se aflau într-o poziţie decisivă. Numai un număr neînsemnat de submarine au reuşit să treacă bariera şi să atace convoaiele ce traversau în ambele sensuri Canalul Mânecii; iar când au încercat să atace, pierderile suferite au fost, proporţional, cele mai mari din timpul războiului.

Cu ajutorul lui Streamer, *Saltash* a mai adăugat un submarin la total. L-a înghesuit pe coasta Devon-ului în largul lui Start Point şi l-a obligat să apară la suprafaţă cu o uşurinţă uluitoare. Dar era o operaţie neobişnuită şi oarecum periculoasă să urmărească un submarin până la distrugere, trebuind în acelaşi timp să supravegheze adânci mea apei sub chila lor şi stâncile dinspre mal; pentru prima dată aveau

grijă numai de un spaţiu limitat şi li se părea că se bălăcesc şi se joacă ca nişte copii, urmărind peşti roşii într-un iaz. Cel mai mult i-a impresionat mulţimea de oameni făcându-ie semn de pe promontoriul cel mai apropiat; nu semăna deloc cu Atlanticul…

Erau însă bucuroşi să participe chiar şi aşa, în timp ce alţii luptau dur şi sângeros. „Altfel spus, gin dea Ericson, contăm foarte puţin în desfăşurarea principală a luptei, luăm parte mai mult ca spectatori“. Propriul său fiu era mai intim angajat în luptă: nava lui intrase în joc în ziua H. + 3.

Reîntorşi curând în Atlantic, aveau impresia că parcurg străzile unui oraş mort, abandonat de toţi locuitorii pentru o localitate mai interesantă. În prezent era un ocean al victoriei: aproape nu se mai vedeau submarine, convoaie enorme – unul atingând recordul de o sută şaizeci şi şapte de nave – navigau fără a mai fi atacate, transportând aprovizionări necesare câmpurilor de bătălie din Franţa. O parte din navele comerciale protejate de *Saltash* mergeau acum direct la Cherbourg, curios contrast cu epoca în care, supuse la continue atacuri aeriene şi submarine, navele ajungeau doar eu dificultăţi în golful Liverpool-u- lui, strecurându-se ca nişte şoareci urmăriţi… Noua situaţie s-a menţinut până la sfârşitul anului; lipsite de bazele lor din Golful Gasconiei, submarinele au fost obligate să se retragă mai departe, în Norvegia, chiar în Baltica… Şi din Baltica, greu mai făceau presiune asupra drumurilor atlantice.

Dar marina mai avea încă o participare masivă, deoarece traversările Canalului Mânecii necesitau continuu un mare număr de nave de escortă şi persista pericolul unei schimbări de tactică din partea inamicului, care ar fi putut încerca să taie calea de aprovizionare la extremitatea ei atlantică. Suportau însă greu timpul monoton petrecut pe mare, neîntrerupt de niciun incident. Parcă se reîntorceau primele zile ale războiului, când nu existau suficiente submarine ca să arate ce pot şi nu atacau organizat.

Acum, după cinci ani, submarinele mai aveau încă un plan stabilit, dar orice întreprindeau nu mai merita osteneala şi, renunţând, ar fi economisit mulţi oameni şi nave de-ale lor.

„Trebuie să trecem şi prin aceste încercări“, spuse Ericson, acostând, pentru a douăzeci şi una oară, pe *Saltash* la cheul din Saint John s, Newfoundland, după patrusprezece zile de traversadă fără incident; şi au trebuit să treacă şi prin aceste încercări, căci nu exista alt mijloc pentru a ajunge să doarmă liniştiţi decât cu preţul a tot ceea ce lăsaseră cu groază în siajul lor…

11

Crăciunul în apele britanice, la ancoră, la Clyde.

Toţi îşi dădeau seama că era ultimul Crăciun al războiului, dar nu îndrăzneau s-o spună cu voce tare, de teama represaliilor istoriei.

Au dat o recepţie în careu, la fel cu cele precedente; au băut mult, Ericson a participat un timp, apoi s-a eclipsat discret; ordonanţele s-au

cam îmbătat şi au vărsat sosul peste tava cu curcan fript. Lockhart prezida masa, observând fără să vrea ce se întâmpla: ca şi cele precedente, acest ultim Crăciun făcea parte din război, din interminabila lor misiune. Anul trecut participase şi Iulie; anul acesta nu mai participa; gândul era dureros. Anul trecut au mâncat, au băut şi l-au tachinat pe aspirantul Hoit în legătură cu iubita lui...

În după-amiaza următoare, când toţi la bord dormeau, Lockhart se duse să vadă oribilul mormânt colectiv unde odihnea ea. N-a simţit vreo emoţie specială, doar frig, durerea care nu-l părăsea niciodată, sentimentul de singurătate, de a nu fi împreună cu ea; acelaşi vid obişnuit în creier, aceeaşi nostalgie, aceeaşi profundă nefericire.

— Sir!

— Iartă-mă, spuse Lockhart, trezit cu o tresărire din trista reverie; ce ai spus Hoit?

— Sunt ursit să rămân celibatar.

Observaţie potrivită, dar nu i se aplica lui.

Poate, după un timp, lucrurile vor merge mai bine.

PARTEA A ŞAPTEA

1945: RĂSPLATA

l

„Iată, spuse Vincent, ajungând penibil la sfârşitul conferinţei, motivul pentru care este absolut indispensabil şi încă mai important, să luăm acum măsurile necesare pentru a asigura victoria“.

Şi-a închis carnetul cu un gest energic, dar puţin convingător, şi l-a pus pe broşura editată de Serviciul afacerilor curente ale Armatei, care îi servise drept bază pentru conferinţă. Apoi ridică ochii, făcând faţă cu ezitare oamenilor impasibili adunaţi pentru a-l asculta, în postul echipajului de pe *Saltash*. I-au susţinut privirea fără a clipi, cu o expresie din care nu puteai discerne nimic... Se vedea că unii s-au plictisit, sau câţiva îi erau ostili, majoritatea însă era cufundată într-o caldă amorţire; era clar că asistaseră obligatoriu la o conferinţă despre scopurile războiului dus de Marea Britanie. „Ca şi în alte ocazii anterioare, gândi Vincent, magia fermecătoare a Serviciului afacerilor curente ale Armatei nu acţionase“... Îşi potrivi vocea, dezgustat de această reuniune fără rost şi, recurgând la singurul mijloc de a încheia şedinţa, întrebă;

— Cine are ceva de întrebat?

Se făcu tăcere; mulţi îşi întoarseră privirile de teama de a nu-şi încrucişa ochii cu ai lui Vincent, tocmai în acest moment. Dinamurile bâzâiau zgomotos; *Saltash* giră pe ancoră şi, prin hublou, pătrunse o rază de soare care se mişcă, măturând picioarele oamenilor din primul rând.

În sfârşit, se auzi o voce din fund:

— Sir ?

— Ei, bine! Woods?

Ca de obicei, era semnalizatorul Woods; totdeauna el punea prima întrebare şi de multe ori, singura. Woods spera să fie propus pentru avansare la postul de semnalizator şef şi numai Vincent era indicat s-o facă.

— Dacă scăpăm de toţi naziştii, cine o să conducă Germania? Ce guvern va avea?

„Trebuie să-l încurajez“, gândea Vincent; şi să spun că întrebarea e foarte interesantă; în realitate întrebarea este idioată şi denotă că n-a ascultat aproape nimic din ce-am vorbit“. Apoi:

— Cum am menţionat, spuse el, accentuând cuvintele pentru a marca lipsa de atenţie a celui ce întrebase, este sigur că în Germania există destui nenazişti pentru a forma un guvern convenabil. Dealtfel, vor ieşi singuri la suprafaţă…

— Vă mulţumesc, domnule, spuse Woods politicos, satisfăcut că şi-a atins scopul; şi eu credeam la fel, dar am vrut să fiu sigur.

Din nou tăcere şi Vincent îşi spuse cu tristeţe: „Ar fi trebuit să înceapă o discuţie aprinsă, plină de viaţă, să se ridice o serie de probleme, să se prezinte argumente, un alt punct de vedere, să se stimuleze reflecţii asupra acestei probleme primordiale…“ îşi dădea însă seama că auditoriul rămânea inert, şi mai ales din cauza lui: nu fusese capabil să comunice interes pentru subiect; nu ştiuse de cât să ţină de mântuială o conferinţă mai mult, ocupând timpul oamenilor între sfârşitul muncii şi dejun – poate că ei ar fi preferat să şi-l petreacă cu un exerciţiu de tir sau cu vopsirea unor părţi deteriorate ale navei – dar cu siguranţă ar fi fost mult mai bucuroşi să joace cărţi sau chiar să nu facă nimic…

Iată însă că un altul, unul dintre fochişti, puse şi el o întrebare:

— Sir, începu omul, ezitând, când aţi vorbit că luptăm pentru o lume mai bună. („Pronunţase el,

într-adevăr, o frază atât de impresionantă?“ se întrebă Vincent)- aţi vrut să spuneţi că urmărim crearea a ceva ca Liga Naţiunilor? Că n-o să mai fie războaie?

„O lume mai bună, se întrebă Vincent; cum să explic ce înseamnă o lume mai bună, aşa ca să mă înţeleagă toţi?“ Vincent ştia că o lume mai bună însemna libertăţile esenţiale ale omului, domnia legii, sfârşitul tiraniei, înfrângerea răului; dar era convins că dăduse toate amănuntele necesare... Desigur, cel care pusese întrebarea nu pricepuse nimic... „Nu pot s-o iau de la început, îşi spuse Vincent, plictisit; nu am timp şi, dealtfel, nu ar servi la nimic, căci cele expuse, importante pentru mine, n-au niciun înţeles pentru acest om, pentru toţi la fel cu el...“

— Liga Naţiunilor sau ceva similar, spuse el, va fi desigur creată în lumea de după război. Unul din motivele pentru care am luptat este consolidarea unei solidarităţi internaţionale sau altfel spus, dacă un stat va dori să facă război, restul omenirii se va uni pentru a-l împiedica. Iar când am vorbit despre,,o lume mai bună“ (îşi înghiţi saliva), vroiam să spun o lume mai bună pentru toţi – o lume unde nu va mai exista teamă, o lume fără şomaj, care va cunoaşte securitatea şi salarii echitabile.

Din nou tăcere.,., M-au înţeles oare? Vorbele mele au aprins vreo scânteie? Vreuna care să ţâşnească?“ se întreba Vincent.

Cu îndoială, un alt marinar întrebă:

— Deci totul va fi altfel?

— Sper, răspunse Vincent, negăsind alt

răspuns.

Cu ton de amărăciune, interveni şi un al treilea marinar:

— Şi vor mai exista patroni, nu-i aşa?

„Acest subiect este în afara prezentei discuţii, gândi Vincent... Totuşi, nu se putea exclude un subiect; dacă acest om a luptat pentru a se realiza o lume fără patroni, de ce nu ar spune-o? Mai ales dacă gândeşte astfel şi crede că, în această privinţă, lupta a fost zadarnică! Dar în realitate nici nu este vorba de un război pentru suprimarea patronilor – aşa cum doreşte el, şi mă îndoiesc că s-au gândit la aşa ceva cei care s-au angajat sau când au fost înrolaţi. Iar problema de a şti dacă vor mai fi sau nu patroni, se va discuta după război; poate chiar că, oarecum confuz, acest război a avut ca ţintă să puie capăt tiraniei patronilor de orice fel: mari patroni ca Hitler şi mici patroni ca şefii de echipă prea duri... dar subiectul poate fi periculos: broşura nu pomeneşte nimic despre relaţiile dintre guvernanţi şi guvernaţi; nu tratează despre opresiune decât la nivel internaţional... Nici în această privinţă, îşi spuse în continuare Vincent, nu am reuşit să-i lămuresc, să le arăt efectul general, de ansamblu, al scopurilor războiului“.

Nu ştia cum să răspundă, ca să nu se compromită când, din fericire, semnalizatorul Woods reluă cuvântul:

— Aceasta n-are nimic de-a face cu patronii. Este vorba de obiectivul războiului – de ce va trebui să facem când vom fi învingători.

După care se aşternu o tăcere definitivă;

spontaneitatea dispăruse. „Conferinţa de săptămâna trecută a mers mult mai bine, gândi Vincent… dar trata despre bolile venerice…“

Căută o frază care să provoace alte întrebări, dar nu găsi; sămânţa aruncată nu dăduse niciun rezultat… Tocmai atunci, din afara încăperii răsună sunetul unei siflei: auditoriul se animă, fluieratul se apropie, vocea şefului de cart strigă:

— Masa echipajului!

Se produse o Oarecare învălmăşeală; era prima oară că în reuniunea din acea dimineaţă se stârnea un interes general.

Vincent îşi strânse hârtiile, spunând:

— Am terminat. Puteţi pleca.

Când intră în careu, Allingham ridică capul:

— Ce este, Vincent? întrebă el; eşti descurajat?

— Da, răspunse Vincent, turnându-şi un pahar de gin, nu cred că aceste conferinţe servesc Ia mare lucru.

— Despre ce era vorba astăzi?

— Scopurile războiului – perspectivele de după război… Subiect interesant… Personal, mă interesează, dar se pare că nimănui nu-i stârneşte entuziasm.

— Unora, probabil da, spuse Allingham, consolator.

Vincent negă din cap:

— Nu, e foarte greu să fii convingător, să explici clar. Moralmente, oamenii n-ar trebui obligaţi să lupte dacă nu cunosc scopul adevărat şi, atunci când îl cunosc, dacă nu sunt de acord cu el…

Privi la Allingham, cu curiozitate:

— Crezi că toate astea au importanţă?

— Vrei să întrebi dacă să explicăm, să înfrumuseţăm puţin războiul, să facem din el o problemă de convingere?

— Da.

Allingham, cu sprâncenele încruntate, reflectă; apoi:

— La începutul războiului am crezut şi eu, acum nu mai sunt sigur. Trebuie să câştigăm acest îndrăcit de război, de voie, de nevoie, indiferent de mijloacele folosite... Războiul este luptă, pericol; marinarul brevetat Snooks nu strigă: „încă o lovitură pentru democraţie!“ când trage asupra unui avion; el spune: „L-am doborât, ticălosul!“ dacă îl atinge sau: „Ducă-se dracului“ dacă l-a ratat. Personal, nu vrea să fie omorât şi acest sentiment nu necesită nici inspiraţie specială, nici elevaţie morală.

— Dar tu însuţi, simţi aşa ceva?

— Nu sunt sigur. Am venit de departe pentru a lua parte la război; pe vremea aceea mi se părea că este o cruciadă... dar aş fi venit să lupt, în orice caz...

Surâse, se apropie de bufet şi de sticla cu gin.

— Ştii, nu este bine să stai deoparte, chiar când eşti australian.

— Dacă războiul este doar ca atare, fără niciun scop, spuse Vincent, cu aer descurajat, nu merită să fie câştigat, nu merită toată suferinţa!

— Este însă şi mai rău să-l pierzi, spuse Allingham cu convingere; acest lucru este sigur...

Ridică paharul şi trase o înghiţitură zdravănă,

ca şi cum ar fi băut pentru viitoarea victorie şi pentru supravieţuire. Apoi, surâzând din nou:

— Nu fii dezolat, băiete! în orice caz, este prea târziu să te mai frămânţi.

2

Acum acalmia nu mai era un semn rău: era pauza care preceda vacanţele, nu halta ce se face la marginea mormânlului. Convoaiele transatlantice continuau dar, ca la începutul războiului, catastrofele erau rare şi victimele nu mai erau din preajma lor, ci de pe alte nave, alţi oameni, străini nenorocoşi, care probabil comiseseră o greşeală prostească... În cea mai mare parte a timpului submarinele se ţineau la distanţă pentru motive diverse, necunoscute: poate teama, poate numărul lor insuficient, poate reorganizarea în vederea unui enorm efort final, în orice caz, primăvara acelui an aducea ceea ce aduc toate primăverile: destindere, speranţă şi promisiuni abundente.

Pentru Ericson, ca şi pentru *Saltash*, acalmia era necesară. Fără îndoială, trecutul lor se ghicea mai bine privind pe *Saltash*, decât pe Ericson, ceea ce nu însemna că oboseala comandantului nu era tot atât de mare ca cea a navei... Oamenii săi se obişnuiseră cu părul lui cărunt, cu manierele sale bruşte, cu expresia severă cu care contempla, cu aceeaşi indiferenţă, o navă care se scufunda, un mort, un om scos la raport care prezenta o scuză fără temei sau un vizitator agreabil la careu. Era o mască ce-i ascundea oboseala; dar *Saltash* nu-şi putea camufla oboseala. Naviga acum de peste doi ani, în care nici vremea, nici inamicul

nu-i acordaseră vreun răgaz: ici colo era scofilcită, roasă de sare, o navă tipică de escortă pe Atlantic, a cărei epopee se observa la prima vedere. Când se îndepărta cu şalupa, privind la nava sa, Ericson se întreba uneori cum ar fi arătat *Compass Rose* clacă ar mai fi existat. Desigur, nu aşa de frumoasă cum o păstrase în amintire; căci multe din corvetele de la început, care parcurgeau Atlanticul încă din 1939 – Trejoil, Campanula şi, din propriul său grup, Petal – semănau acum cu bătrâne femei dărâmate care făcuseră prea multă vreme trotuarul. „Şi eu sunt la fel!“ îşi spune Ericson. Intrase în al cinci- zecilea an, îşi arăta vârsta şi simţea povara fiecărei ore trăite.

— Am treizeci şi doi de ani, îi răspunse Lockhart, în- tr-o zi; cei mai frumoşi ani ai vieţii mele au trecut.

Lockhart ştia însă că nu era adevărat, că în afară de zădărnicia războiului, anii pe care acesta îi răpise nu erau pierduţi: se maturizase, devenise un om diferit de ziaristul mediocru în vârstă de douăzeci şi şapte de ani, fără rost şi fără scop în viaţă, din 1939. Războiul nu-i ceruse o plată prea scumpă pentru ceea ce îi dăruise; pierduse cinci ani de călătorii şi reportaje, dar învăţase, să se auto- stăpânească, să-şi ia răspunderi, fără teamă... „După război voi fi un om întrog, îşi spunea el câteodată, n-o să mi se mai pcată impune treburi neserioase şi nu voi mai fi capabil să mă resemnez la ele“.

Ca şi pentru Ericson, şi pentru el calmul era binevenit, mai ales că se întrevedea sfârşitul atât de mult dorit. „Dacă aş scrie istoria acestui război,

gândea el, aş opri acţiunea cărţii în acest stadiu, căci am atins momentul în care nu se mai întâmplă nimic – suntem pe cale să câştigăm războiul, asta-i tot ce se mai poate spune; se termină în tăcere, fără evenimente şi acest sfârşit mut este victoria noastră“.

Dar putea fi mulţumit că războiul se termina astfel; mulţumit că mai trăia într-o frumoasă dimineaţă din 1945, când aproape nu mai sperase aşa ceva şi când atâţi din cei care, timp de cinci ani, au încercat să te omoare, erau ei morţi. Acum nu se mai întâmplă nimic şi nimic nu era aşa cum speraseră.

Măcar dacă Julie ar fi fost în viaţă, pentru a împărtăşi cu el momentul, pentru a adăuga, la această rece satisfacţie, căldură şi fericire.

Aprilie… aprilie în Atlantic, ultima lună a încercărilor războiului. Totuşi, cu ocazia escortării unui convoi spre acasă, spre Liverpool, au mai avut parte de o surpriză, cea mai dezagreabilă de multe luni încoace. După perioada de acalmie, de câteva săptămâni se manifesta o activitate periculoasă: inamicul mai avea încă vreo şaptezeci de submarine în stare de a naviga, şi violenta reactivare la care s-au dedat i-a costat treizeci şi trei din ele, dar multe nave comerciale engleze au fost şi ele scufundate. *Saltash* a pierdut una din convoiul său în marea Irlandei, în apropierea portului de bază. A fost lovită aproape de etravă şi s-a scufundat încet, aşa că nu s-au pierdut „multe vieţi; totuşi, această nenorocire bruscă, atât de aproape de sfârşitul călătoriei, de sfârşitul războiului, le-a produs un şoc destul de penibil.

Au văzut pe Streamer contraatacând, în celălalt bord al convoiului, dar nu le-a venit să creadă că erau atacaţi: războiul era aproape terminat; virtual, submarinele erau învinse şi, în orice caz, nu mai operau în apele teritoriale britanice. Ştiau că pe mare aprilie este o lună dificilă şi că inamicul încerca un ultim efort pentru a-şi mai îatârzia înfrângerea; dar era un ultim efort, şi de aceea i-au simţit şi mai greu violenţa. A rezultat un sentiment de nelinişte, de depresiune nervoasă care a durat mult timp după ce lucrurile s-au îndreptat; dacă se mai întâmplau asemenea dezastre, întregul trecut reînvia şi viitorul, cu toate promisiunile lui, era ameninţat.

— Brute imbecile! exclamă Raikes, cu voce tare, la adresa inamicului, când se mai linişti emoţia, submariiâul fiind distrus de Streamer, iar toţi marinarii de pe nava comercială salvaţi; brute imbecile, aţi îi putut ucide fără rost mulţi din ai noştri!

Rezuma astfel gândurile actuale ale tuturora: speranţa de a-şi păstra vieţile, graba de a ajunge la Liverpool fără noi pericole, noi riscuri. Pe durata următoare a războiului poate că nu mai aveau de escortat decât două sau trei convoaie; dar în acest răstimp mai era posibil ca o navă de escortă să fie scufundată.

„Numai de n-ar fi a noastră, gândeau ei; nu acum, atât de târziu, când suntem aproape de sfârşit şi am supravieţuit la atâtea pericole...“

Raikes exprimase tot ceea ce gândeau ei şi, mai târziu, în careu, reveniră asupra subiectului cu o grabă care dovedea cit era de profundă

impresia produsă asupra întregului echipaj, de această torpilare.

— Niciodată nu am suferit un asemenea şoc, spuse Allingham,, înghiţind repede un pahar cu băutură alcoolică şi turnându-şi imediat un al doilea; submarine în marea Irlandei... În acest stadiu al războiului! Sunt nebuni de legat!

— Nebuni sau nu, replică Scott-Brown, faptul s-a întâmplat şi se mai poate repeta. Mai ales că îşi joacă Ultima lor şansă, îşi dau seama de aceasta. O să se concentreze toţi asupra acestui gen de operaţii, fără să le pese de riscuri, din moment ce ne pot aduce pagube. Atacul lor de astăzi a fost o sinucidere, dar n-au ezitat. Probabil că trebuie să ne mai aşteptăm la astfel de atacuri şi chiar la mai rele.

— Sper că n-o să ne găsim în calea viitoarei lor torpile. N-am supravieţuit ca să fiu ucis acum, când suntem aproape de întors acasă, spuse Raikes.

— Sper că am să ating scopul pentru care am făcut războiul, spuse aspirantul, cu hotărâre.

— E sfârşitul luptei! exclamă Allingham; am trecut Rhinul, suntem pe cale să ne întâlnim cu sovieticii; la ora asta Hitler poate că a şi murit; ce cred ei că mai câştigă continuând?

Ştiu că nu câştigă nimic, spuse, deodată, Vincent j dar pur şi simplu continuă, să lupte... Dacă am.fi noi în preajma pierderii războiului, n-am face la fel?

Parcurse careul cu privirea, aşteptând un răspuns.

— Aş face exact ce mi s-ar ordona, spuse

aspirantul. Dar nu cred că m-aş aventura de bună voie la ceva fără rost.

— Dar dacă situaţia ar fi într-adevăr disperată… Începu Allingham, apoi se opri.

După un moment, îi surise lui Vincent:

— Ai dreptate, e singurul lor mod de comportare şi cred că ar fi şi al nostru, în locul lor. Au curaj, trebuie să recunoaştem.

— Le-aş acorda toate semnele de stimă pe care le doresc, spuse Scott-Brown, dacă n-ar încerca să le merite seufundându-l pe *Saltash*.

— Tocmai aceasta îmi spuneam azi după-amiază, reflectă Raikes; cam egoist… dar să fii omorât acum, ar fi într-adevăr o mare prostie.

4

Luna mai… Acum nu se mai putea întâmpla nimic rău, nimic nu le mai ameninţa victoria sau viaţa.

Despărţită de restul grupului, *Saltash* revenea dintr-o călătorie executată în Islanda, când a primit un ordin de neînţeles: „Rămâneţi în patrulare în apropiere de Rockall“; şi acum explorau o zonă de cinei mile pătrate în jurul numitului vârf stâncos izolat, al unui munte ce se ridica din adâncimile Atlanticului şi ieşea cu numai câţiva yarzi deasupra apei, la trei sute de mile de uscat: Rockali, cimitirul a numeroase nave, a numeroase submarine, totdeauna evitat şi nesemnalat de niciun far. „De ce Rockali? se întreba Ericson. Oare pentru ca Lorzii Amiralităţii să-l aibă la îndemână pe *Saltash* în caz de nevoie? Şi de ce „în patrulare?“ Poate pentru a aştepta ceva care nu necesită un grup întreg de nave de

escortă? Ceva ce poate îndeplini o singură fregată?

— Cred că se termină în curând, îi spuse Ericson confidenţial lui Johnson, în timp ce discutau situaţia combustibilului; câtă păcură mai avem?

— Cam două sute de tone, sir; suficient ca să navigam patrusprezece zile cu viteză normală.

— Nu cred că va trebui să navigăm prea repede; deo- ocamdată înţepenim aşteptând.

— Cât timp? întrebă Johnson, privindu-l curios.

— Nu ştiu, până vom primi un nou ordin.

Saltash se învârtea încet, patrulând. În zona respectivă nu se vedea nicio navă, niciun convoi; doar o întindere de mare cenuşie, de un calm plat, cu lugubra stâncă în mijloc, cu linia orizontului împrejur şi cerul mohorât deasupra. Ecranul radarului era vid, asdicul indica o mare deşartă până la infinit; la fiecare jumătate de oră, *Saltash* se abătea cu 90 de grade la babord şi între timp zigzaga pentru cazul când ar pândi-o cineva.

„Am mai procedat la fel, îşi spunea Ericson, cu această navă şi cu *Compass Rose*: odată, când însoţeam o navă comercială, altă dată când căutam supravieţuitori şi odată când am ajuns prea devreme la o întâlnire“. Aceeaşi operaţie: aşteptare răbdătoare, cercetare continuă, reacţie în caz de surpriză.

Dar acum nu ştiau nici ce aşteptau, nici ce urmăreau. Rondul lor continuă la început sub un cer cenuşiu, apoi negru, apoi din nou cenuşiu; carturile se succedau, mergeau constant cu zece

noduri fără să meargă nicăieri, ascultţi n.d de ordinul primit, cu speranţa că li se va explica în curând, înainte de a se întâmpla ceva, înainte ca simplul rond să se transforme într-un groaznic dans de vrăjitori, în stil autentic atlantic.

În sinea sa Ericson credea că aşteptau sfârşitul războiu- luiy dar era o părere personală pe care n-o comunica nimănui, căci nu se întemeia pe nimic. Totul se executa conform ultimului ordin al Amiralităţii, înscris în registrul de semnale.

Fiind de cart, Raikes îi spuse:

— Sper să nu-şi bată joc de noi; este cel mai nepotrivit moment pentru a fi ucis.

Încruntând sprâncenele, Ericson răspunse:

— Nu cred că-şi bat joc, iar pentru cine va încerca să ne ucidă va fi un moment rău.

Semnalul aşteptat sosi în zori, într-o dimineaţă calmă şi tristă, când *Saltash* continua să se învârtească în jurul stâncii, schimbând câteodată capul din motive de vigilenţă, respectând cele trei mese pe zi şi mereu în alertă, încoi – datî pentru ultimul atac:

„Ostilităţile sunt terminate, toate submarinele au primit ordin din partea înaltului comandament german să se predea. Semnalul de predare este un pavilion mare negru. Fiţi totuşi precauţi, din cauza unei posibile acţiuni individuale. Cele două submarine presupuse a se afla în zona imediat vecină dv. vor fi- escortate până la Loch Ewe“,

— Zona imediat vecină? spuse Ericson. O să le aşteptăm să-se arate.

Până la urmă, inamicul învins ieşi la suprafaţă; pe tot vastul Atlantic, peste tot unde

operaseră şi stătuseră ascunse, submarinele ieşeau la suprafaţă, mărturisind sfârşitul războiului. Câteva s-au sabordat sau au încercat să se pună la adăpost, neştiind însă că nu mai.aveau unde; dar cea mai mare parte au ascultat, au ridicat pavilionul negru, făcând cunoscut locul unde se aflau şi aşteptând ordine.

Şiroind de apă şi în tăcere, au apărut în marea Irlandei, la gura Clyde-ului, în largul capului Lizard din Canalul Minerii, în apropierea Islandei unde fusese scufundată Compciss Rose, în largul capătului nord-vestic al Irlandei, în apropierea insulelor Feroe, pe drumul spre Gibraltar pe care fuseseră torpilate atâtea nave, în apropiere de Saint John s şi de Haliâax, precum şi în centrul Atlanticului, cu trei mii de braţe de apă sub chilă.

Au ieşit la suprafaţă în locuri secrete, trădându-şi planurile, acum inutile; au ieşit la suprafaţă în apropierea uscatului, sau departe de apele luptelor ucigătoare unde, pe harta respectivă, crucile figurând nave scufundate erau atât de numeroase şi înghesuite încât se suprapuneau. Au ieşit la suprafaţă pline de ură sau de teama; câteodată strângând dinţii de mânie, câteodată acceptând cu gratitudine o pace iertătoare, o iertare pe care nu o oferiseră niciodată altor nave, altor marinari.

S-au ridicat şi au rămas pe câmpul de bătălie, în locurile unde se găseau, aşteptând ca învingătorii să proclame victoria.

Două din ele s-au predat lui *Saltash*, în largul stâncii Roekall.

Au apărut la orizont: două forme detaşate, crenelate deasupra nivelului mării; nu puteau fi decât submarine, aceste ţinte urî te şi dorite, constituind acum rebutul înfrângerii.

— Se văd două submarine, spuse veghea din tribord, anunţând liniştit noutatea cea mai extraordinară a războiului şi *Saltash* se grăbi să le întâmpine, dând totuşi la posturile de luptă pe drum.

— Zigzaghează! strigă Ericson lui Barnard.

Saltash luă o bandă puternică atunci când cârma a fost pusă banda şi zigzagă, precauţie pe care împrejurările o inspirau totuşi comandantului pentru a preveni o torpilă disperată de ultim minut. Când s-au apropiat, au văzut că cele două submarine stăteau pe loc unul lângă altul, cu pavilioanele negre arborate, cu punţile pline de o mulţime de oameni – la Tel ca punţile lui *Saltash*. Cu viteză de douăzeci şi două de noduri, fregata se roti în jurul submarinelor urmărindu-le cu tunurile; valul provocat le scutura puternic, astfel că echipajele lor se agăţau cât mai bine de balustrade şi unii ameninţau cu pumnii.

— Ce-o să le spunem? întrebă Ericson care, vizibil, se distra.

— Să ne prezentăm eu cuvintele: „Herr Doktor Livingstone“… răspunse Lockhart.

— Dacă am trage o lovitură de tun ca: semnal? sugeră Allingham.

— Ştiu că te mănâncă palmele, tunare, spuse Ericson râzând; dar cred că nu au nevoie de niciun fel de semnal.

A mai reflectat, apoi:

— Poate o grenadă submarină... N-ar fi rău – nici prea aproape nici prea departe, dar să le facem niţică spaimă. Vreau să se poarte bine în timpul călătoriei spre bază. Spune-i lui Vincent... Una singură. S-o lanseze, când va fi gata.

Grenada explodă cam la jumătate distanţă între *Saltash* şi submarine astfel că acestea n-au suferit nimic. Dar această mică explozie produsă aproape de suprafaţa apei, cu zgomot formidabil, îi impresionă puternic pe respectivii: muntele de apă ridicat spre cer proiectă o umbră peste submarine şi ploaia de spumă care a urmat i-a acoperit ca o perdea mişcătoare. Când s-a risipit spuma, s-ar fi spus că oamenii de la bordul submarinelor primiseră în acelaşi timp un duş moral: cea mai mare parte din ei ridicaseră mâinile deasupra capetelor, au răsunat strigăte de protest şi un marinar de-al lor s-a căţărat pe catarg şi a desfăşurat pavilionul negru, astfel încât să fie cât mai vizibil.

— Le-a venit mintea la cap, spuse Lockhart, privind prin binoclu.

— Acum ştiu la ce se pot aştepta, exclamă Ericson şi, luând microfonul difuzorului, ii întrebă pe cel învinşii Ştiţi englezeşte?

Pe cele două submarine se manifestau semne afirmative.

— Indivizii ăştia au studii universitare, spuse Raikes.

— Ceea ce a explodat, le vorbi Ericson prin difuzor, este o grenadă submarină; avem încă vreo nouăzeci... căutaţi să nu ne faceţi dificultăţi, altminteri... (cil un gest feroce)... Donner und

Blitzen[1]!

— Foarte bine, sir, aprobă Lockhart; să-î treacă sudorile.

— Vă rog să-mi silabisiţi cuvintele nemţeşti, sir, spuse semnalizatorul, care avea datoria să înscrie orice mesaj trimis de la comandă.

— Mergem la Loch Ewe, în Scoţia, continuă Ericson: eu tonul unei hotărâte admonestări paterne. Care este vi-, teza dumneavoastră la suprafaţă?

— Zece noduri, răspunse un neamţ, peste apa.

— Vor fi deci necesare două zile, îi spuse Ericson lui Lockhart; cred că am. face mai bine să navigam în linie de front – nu vreau să ne aflăm înaintea acestor ticăloşi, oricât de învinşi se simt…

Apoi, reluând difuzorul:

— Echipajul să coboare sub punte. Submarinele să se aşeze unul Ia dreapta, celălalt la stânga noastră. Drumul este de unu-zero-cinci grade… Aţi înţeles?

S-au văzut din nou semne de acord.

— Atunci să pornim, a continuat Ericson; nu schimbaţi direcţia sub niciun motiv; nu faceţi semnale unul altuia; noaptea aprindeţi luminile de navigaţie… şi să nu uitaţi grenadele.

— Mi se pare că este o greşeală, sir, spuse Hoit mai târziu, după-amiază, când trecea mesajele în registrul de semnale. Nu înţeleg ce înseamnă acest mesaj către Amiralitate: „Am prins

---

1

cele două Ewe“ şi silabisi „E-W-E“[2].

— Este un joc de cuvinte: e vorba de cele două submarine pe care le ducem la Loch Ewe, explică Ericson.

— Este un joc de cuvinte minunat, sir.

— Bine, îi răspunse Ericson; altă dată n-am să mai fac.

Dar curiosul convoi n-a ajuns în Scoţia fără incident, căci tot a mai fost nevoie să se facă uz de arme. Incidentul a avut loc în după-amiaza celei de-a doua zi, în apropiere de Butt of Lewis, la extremitatea nordică a Hebridelor Exterioare, pe drumul spre casă. Timp de treizeci de ore cele două submarine s-au purtat cum trebuie: au respectat direcţia indicată iar noaptea luminile lor de navigaţie puteau fi luate drept model. Totuşi, ca măsură de precauţie, Ericson îi obligase pe operatorii asdicului să rămână vigilenţi la posturi, deşi nu era probabil ceva suspect de observat. Astfel că atunci când au recepţionat un contact, şi încă unul foarte puternic, chiar înaintea Iul *Saltash*, şi când a răsunat soneria de alarmă, întreg echipajul a pierdut brusc sentimentul sfârşitului războiului.

Ericson a dat imediat la posturile de luptă; dacă era un submarin care nu asculta ordinul de a se menţine la suprafaţă, fie că dorea să continue lupta, fie că făcea pe nebunul, Ericson era hotărât să-l pedepsească cum trebuie. A semnalizat celor doi prizonieri „stopaţi imediat şi rămâneţi pe loc“; s-au conformat de îndată şi, pe măsură ce viteza

2 În engleză „ewe“ înseamnă oaie. (N.T.)

lor scădea, *Saltash* şi-a mărit-o la maxim şi s-a pregătit de atac.

— Se pare că este un submarin care are acelaşi drum ca noi, spuse Lockhart.

— O să lansăm o serie, replică Ericson; poate că n-a auzit noutatea încetării ostilităţilor.

Ordinul „gata de lansare“ a parvenit echipelor de la pupa când submarinul ieşea la suprafaţă, la o sută de yarzi în prova lui *Saltash*, comportându-se ca şi cum vroia să arate că o făcea pentru că aşa avea chef.

— Stop stânga douăzeci! ordonă Ericson.

Pâerzând viteza, *Saltash* descrise un arc de cerc, apropi- indu-se dinspre pupa submarinului.

— Bănuiesc, spuse Ericson, privind corpul umed şi cenuşiu prin binoclu, că vrea să ne arate că n-au fost realmente învinşi. Vor avea ce merită, dacă…

Nu termină fraza; lupta contra puternicei tentaţii de a ataca în toată regula, absenţa pavilionului negru, îi oferea pretextul; nu era decis dacă să-l pinteneze pe obraznic, să-i trimită un proiectil sau o jerbă de grenade-Voia să arate ticăloşilor că războiul se terminase, că submarinele erau învinse, că o fregată britanică putea să-i trimită la fund, dacă avea chef… În acest ultim moment putea adăuga încă unul la cele trei submarine deja scufundate… Imobil în mijlocul comenzii, căuta să-şi redeştepte vechea mânie, cea simţită lll cabină atunci când comandantul german începuse să fie insolent… Dar pe turela submarinului apăru un om eu caschetă, aruncă, fără grabă, o privire atentă în

jur, apoi privi spre *Saltash* prin binoclu. I se alătură un altul şi rămase acolo, imobil, cu aer indiferent.

— Continuă să facă pe idioţii, mormăi Ericson; ofiţerul cu artileria!

— Da, sir! răspunse imediat Allingham, de la locul lui, în faţa microfonului pentru comanda tunarilor.

— Trage o lovitură pe deasupra turelei lui; cit de aproape vrei.

Allingham dădu ordinele necesare: tunul mugi şi obuzul căzu, ridicând un mare jet de apă, la cincizeci de yarzi dincolo de submarin.

— Probabil că li s-a zbârlit părul în cap, spuse Hoit.

A fost ultima lor lovitură de tun în acest lung război.

Cei doi germani pierdură dcândată aerul lor de indiferentă si începură să agite frenetic braţele; au mai apărut si alţii pe turelă şi s-au revărsat pe puntea prova. Un pavilion negru a fost repede ridicat şi o lampă de semnalizare a început să clipească cu viteză nebună.

— Semnal, sir, spuse semnalizatorul de pe *Saltash* t „Nu vom comite niciun fel de ostilitate“.

— Puţin îmi pasă dacă aţi face-o, strigă Ericson în difuzor, cu voce tunătoare.

A aşteptat un răspuns la provocare, dar în tăcere, co- borând de pe turelă, s-au aliniat pe punte cu mâinile ridicate deasupra capului.

— Aşa mai spun şi eu, făcu Ericson; şi prin difuzor strigă cu ton scurt: Aliniaţi-vă cu celelalte două submarine şi urmaţi-mă.

5

Aşa a luat sfârşit bătălia, în întreg Atlanticul şi peste tot, un sfârşit ciudat de anost după cei cinci ani şi jumătate de lupte fără îndurare. Încetarea ostilităţilor a venit fără preliminarii, după data predării n-a avut loc nicio tentativă individuală de atac mişelese: războiul plin de ură se termina ca un balon dezumflat, doar cu câteva petroliere sabordate şi cu unele supuneri îmbufnate urmate de ordinul laconic: „Urmaţi-mă". Dar trecerea de la sublim la banal nu a umbrit triumful şi mândria inerentă victoriei obţinută cu enormul preţ de treizeci de mii de marinari ucişi, trei mii de nave trimise la fund numai în Oceanul Atlantic şi, pentru a restabili echilibrul, şapte sute optzeci de submarine inamice scufundate.

Din cauza lungimii şi ferocităţii neîndurătoare, acest război va intra în istorie; va trăi în memoria oamenilor prin răul pe care l-a provocat lor, prietenilor lor şi navelor pe care le-au iubit. Şi mai ales va trăi în tradiţia navală care va deveni legendară prin serviciile vitale aduse unei insule în război, prin vieţile de marinari ucişi şi, realizare supremă, prin împiedicarea rupturii liniei de legătură cu aliaţii din exterior.

6

Cele trei subrnar.ne prizoniere au fost predate unui trio de vedete canoniere care au ieşit vijelios de la Loch Ewe, cu viteză aproximativă de patruzeci de noduri. În mijlocul unui nor de spumă, noii veniţi au început prin a trage o rafală de mitralieră, fără niciun motiv, apoi s-au plasat

înaintea şi în urma prizonierilor cu aerul satisfăcut al celor care au îndeplinit totul. Singurul lor mesaj a fost : „Am pus mâna pe ei“.

Convinşi parcă de a o fi salvat tocmai la timp pe Sal- tash, au eliberat-o să meargă la ancorajul ei.

Fregata a urcat în amonte apele calme şi adăpostite ale braţului îngust de mare Loch Ewe, îndreptându-se spre începutul lui, unde erau mai multe nave adunate. Soarele apusese, era frig; oamenii echipajului erau încă înfofoliţi, cu căciuli ciudate, îmbrăcaţi cu cele mai groase mantale şi băteau pasul, cu toţi ciorapii groşi de lină şi grelele cizme de marinar. Cei o sută cincizeci de oameni erau aliniaţi pe puntea superioară de-a lungul balustradelor sau stăteau pe chesoanele cu muniţii şi pe tambuchiuri, contemplând în profundă tăcere munţii cu vârfurile încă portocalii din cauza apusului soarelui, căsuţele albe de pe malul braţului de mare şi ancorajul spre care se îndreptau. Era sfârşitul zilei, sfârşitul luptei şi, totuşi, un moment în care satisfacţia era stăpânită, în care se simţeau incapabili să vorbească, preferind să stea şi să privească.

Când s-au apropiat de navele acostate au văzut că, în afară de o corvetă, un petrolier şi câteva mici bastimente, toate erau submarine: şaisprezece la număr, un grup compact, sub supravegheréa unui trauler destul de hărtănit.

Privelíştea a provocat un murmur, apoi s-a făcut din nou tăcere. Cei de pe *Saltash* s-au îndreptat spre balustrada babord şi au privit, în tăcere, submarinele prizoniere. Erau numai

corpuri cenuşii goale, părăsite de echipaje, cu tunurile cu capotele puse; chiar aşa, tăcute şi neputincioase, întruchipau încă inamicul, obiectele detestate cu care luptaseră şi pe care le învinseseră. Aspectul lor nu era interesant, în afară de marele U alb piturat pe fiecare turelă. Această literă captivă, simbolul urât al războiului dus atâţia ani, rezuma acum tot ceea ce însemna victoria pentru unii şi înfrângerea pentru ceilalţi.

Saltash le-a depăşit; Ericson a dat ordinul: „Foarte încet"; Raikes lua relevmente la uscat; pe teugă vinciul de ancoră s-a învârtit şi a scârţâit în timp ce se fila prima cheie, de lanţ; în picioare, la prova, Allingham, cu faţa la comandă, aştepta semnalul de fundarisirea ancorei.

— Venim la relevment, sir, strigă Raikes.

— Stop! ordonă Ericson.

Şi cum *Saltash* îşi pierdea viteza, privi în jurul lui. Ancorajul era bun: adăpostit, fără funduri mici în apropiere, fără alte nave care să-l stingherească dacă *Saltash* începea să evite pe ancoră… Apoi, se bucurau şi de priveliştea submarinelor prizoniere…

— Relevment, sir! spuse Raikes.

— Încet înapoi! ordonă Ericson; apoi, cum *Saltash* căpătase destulă viteză înapoi pentru a fila lanţul în linie dreaptă pe fundul mării, adăugă; Amândouă stop… Funda ancora!

Allingham ridică mâna pentru a confirma primirea ordinului şi-l repetă primului său subordonat. Se auzi un declic când bolţul fu desfăcut, apoi zgomotul ancorei care cobora, deşteptând ecouri de jur împrejur şi speriind

pescăruşii care se îndepărtau cu ţipete. Încreţiturile apei se liniştiră şi se şterseră; *Saltash* se opri, întinzând lanţul ancorei.

— S-a filat lanţul, sir! strigă Allingham către comandă.

Ericson oftă profund şi se destinse sub mantaua groasă... S-a sfârşit... Peste umăr, ordonă:

— Liber la maşini!

7

Puntea se golise de mult timp, dar Lockhart nu se miră să-l mai găsească încă pe Ericson pe comandă; înalta siluetă apărută brusc în obscuritate nu-l surprinse deloc. Ar fi putut să prezică unde se afla comandantul în acea oră finală. Auzindu-i pasul, Ericson se întoarse şi-i spuse fără mirare:

— Dumneata eşti, Lockhart!

Unul lingă altul, în noaptea rece, nu şi-au spus citva timp nimic, împărtăşind detenta şi bucurându-se de calmul care îi învăluia.

Era doar începutul serii, dar aproape complet întuneric; luna lucea prin greement şi, una după alta, pe coastă se aprindeau luminile; stelele păcii, primele de la începutul războiului. Se întrezărea malul braţului de mare şi, deasupra, munţii; în spateie Iui *Saltash*, nemişcate şi tăcute, submarinele formau pete masive negre pe apa vălu- rindă. În afara portului adăpostit vântul gemea încă lacom de *Saltash* şi, departe, marea crudă se izbea cu zgomot la intrarea braţului de mare.

Lockhart ştia de ce stăteau acolo, împreună,

pe puntea de comandă, sub vastul cer îngheţat. Pentru că era ultima zi a războiului, ale cărui pericole le împărţiseră; bătălia Atlanticului era terminată şi, în taină, fiecare din ei doreau s-o treacă în revistă, s-o puncteze măcar cu câte o vagă aluzie, aproape fără a pronunţa un cuvânt. Era momentul de a reuni capitolele acestei istorii; poate că erau prea numeroase; poate că erau prea multe lucruri de spus şi a le spune însemna o vorbărie fără rost, care nu corespundea momentului… Dar acest om, pentru care simţea o enormă afecţiune, nu pălăvrăgea, nu diminua solemnitatea momentului.

— Au trecut cinci ani, spuse deodată Ericson, aproape şase… Mă întreb câte mile am călătorit…

— Le-am calculat pentru *Compass Rose*, răspunse Lockhart, bucuros de a găsi un subiect în care se simţea la largul său; nouăzeci şi opt de mii de mile… Dar n-am făcut socoteala pentru *Saltash*; mi-a fost teamă să nu ne poarte nenoroc.

Zgomotele ajungeau vag până la ei; ca totdeauna în port, se auzea un radio undeva la bord, o mică hulă se învolbura şi se spărgea de bord, şeful de cart, cu pas greu, îşi făcea rondul. Luna lumina umbrele negre ale submarinelor; ele nu mai inspirau teamă, erau acolo pentru satisfacţia învingătorilor.

— Dacă măcar John Morell şi Ferraby ar fi ajuns să vadă şi ei acest spectacol, spuse Lockhart.

— Da, o meritau, răspunse Ericson.

— Şi Tallow, şi Phillips şi Wells, murmură Lockhart , şi ei o meritau.

— Cine era Wells? întrebă Ericson.

— Semnalizator şef pe *Compass Rose*.

— Aa... da.

— Avea obiceiul să spună semnalizatorilor: „dacă aveţi dificultăţi, strigaţi, şi mă urc imediat“.

— Păcat că nu trăiesc şi ei acest moment.

— Sunt însă prea numeroşi, ca să-ţi aminteşti de toţi. Numele termină prin a-şi pierde conţinutul: tânărul Baker, Rose, Tonbridge, Carslake; apoi toţi oamenii aceia de pe Sorrel. Şi Wrens-urile care au pierit în timpul acelei cumplite călătorii la Gibraltar.

— Julie Hallam, spuse Ericson, brusc, pronunţându-i numele pentru prima dată.

— Da, Julie...

Surprinsă, inima lui Lockhart se strânse şi asta a fost totul. Poate că după un an, ea dormea în realitate şi el, de asemenea, visa. Se întâmpla la fel cu *Compass Rose*: amintiri specifice războiului, destul de îndurătoare pentru a se şterge rapid şi a dispare pentru totdeauna sub povara durerii.

— N-ai primit nicio decoraţie, spuse, fără legătură, Ericson; deşi am făcut tot ce am putut în această privinţă.

Lockhart surâse în obscuritate:

— Pot să mă lipsesc de ele.

— Le meriţi, Lockhart.

— Nu-mi pare rău că nu am... Vă amintiţi acel dejun luat împreună la Londra, când v-am spus că doream să rămân cu dumneavoastră pe *Saltash*?

— Da; am fost tare bucuros şi impresionat.

— Şi eu.

În fine, se stabilea o legătură, ajungeau a

formula unul din lucrurile pe care nu îndrăzneau să şi le spună.

Ericson mai oftă :

— Şi n-am scufundat decât trei submarine... trei în cinci ani.

— Şi cât ne-am chinuit ca să reuşim!

— Da, spuse Ericson, gânditor, sprijinindu-se cu toată greutatea de colţul punţii de comandă unde petrecuse numeroase sute de ore.

Apoi, ca din adâncul tenebrelor, pronunţă câteva cuvinte, care, chiar după şaizeci şi opt de luni, lui Lockhart îi produseră un şoc:

— Mărturisesc că sunt teribil de obosit.

GLOSAR

Termeni marinăreşti, date biografice, denumiri geografice.

A

AGA KHAN: om politic pakistanez (1877—1957), foarte bogat, şef ai unei secte religioase mahomedane (ismailiţi), temporar preşedinte al Ligii Naţiunilor (1937).

AILSA CRAIG: mică insulă stâncoasă, la gura estuarului fluviului Clyde, Scoţia.

ALGESIRAS: port spaniol, la strâmtoarea Gibraltar.

AMARA (a): a lega, fixa nava prin ancorare, de un punct fix, de exemplu la cheu.

AMBARDEE: abatere bruscă de la direcţia normală a navei, din cauza şocurilor valurilor sau rafalelor de vânt.

ANTIGUA: insulă în arhipelagul Antilelor Mici

cu statutul de stat asociat cu Marea Britanie.

ANTILELE MICI: partea estică a arhipelagului Antilelor care formează America Centrală Insulară, compusa din numeroase insule, între care Cuba, Tahiti, Porto Rico, Antigua, Martinica, Trini- dad etc,

ARDNACRAISH: sat de pescari în Scoţia, estuarul Clyde, transformat în bază navală şi de instrucţie la începutul celui de al doilea război mondial.

ARMA (a): a prevedea o navă sau barcă cu toate obiectele necesare.

ARRAN: insulă în sud- vestul Scoţiei, în estuarul Clyde.

ASDIC: termen format din iniţialele cuvintelor care compun denumirea organizaţiei: Anti-Submarine/ De- tection Investigation Corn- mitee: Comitetul de cercetare pentru detectarea submarinelor; se referă la un aparat care detectează submarinele cu ajutorul sunetelor şi ultrasunetelor, precum şi la detectarea bancurilor de nisip submarine, a bancurilor de peşti etc. Aparatul se mai numeşte şi sonar.

ASPIRANT: grad în marina britanică, corespunzător celui de elev ofiţer.

ASTRONOMIE NAUTICĂ: ramură a astronomiei, cu aplicare în navigaţia maritimă, având ca scop studierea şi elaborarea metodelor pentru determinarea poziţiei în largul mării.

AVON: fluviu în sud-vestul Angliei; se varsă în Canalul Minecii.

B

BABORD: partea laterală din stânga axei

longitudinale a navei, privind de la pupa spre prova.

BANDA: înclinare transversală.

BANDA STÂNGA PÂNA LA BANDA DREAPTA: comenzi date timonierului pentru a manevra timona, guvernând. nava la stânga sau dreapta.

BANDULĂ: parâmă având la cap o pară de lemn sau pungă de nisip, folosită pentru aruncarea pe cheu sau pe altă navă, în vederea legării.

BARBETA: segment de parâmă vegetală sau din material plastic: face parte din dotaţia bărcilor de salvare sau a altor ambarcaţii pentru legare sau remorcare.

BARENTS, MAREA: mare în vestul Oceanului îngheţat, între coastele Europei nordice, arhipelagul Novaia Zemlia, Spitzbergen şi Marea Albă.

BARRY ROADS: localitate în estul Scoţiei.

BAZIN: porţiune a unui port.

BENEDICTINA: lichior obţinut prin macerarea în alcool a unor plante aromate, preparat iniţial de călugării be- nedictini.

BERMUDA: arhipelag în

O c/anul Atlantic, la l 000 km dc/ ţărmul S.U.A. format din insule în majoritate coraliene.

BIRKENHEAD: orăşel în nord-vestul Angliei.

BIRMINGHAM: oraş industrial în centrul Angliei.

BISMARCK: crucişător german în timpul celui de-al doilea război mondial; a fost scufundat de englezi la 27 mai 1941, după ce, cu două zile înainte, dăduse lovitura de graţie crucişătorului

englez Hood.

BOOTLE: cartier din Liverpool.

BRIZANT: val care se sparge în apropierea ţărmului, lovindu-se de fundul puţin adânc sau de stânci.

BUILD-ING LIVER: clădire publică în centrul Liverpoolu- lui, cu ornamentaţii constând din pescăruşi auriţi plasaţi pe cupolă.

BUNKER UlLL: înălţime lângă oraşul Boston (S.U.A.), unde în l.775, în timpul războiului pentru independenţa coloniilor engleze din America de Nord, trupele engleze au fost înfrânte de insurgenţii americani.

BUTT OF LEWIS rcel mai nordic cap al Hebridelor.

C

CABLU: unitate de lungime egală cu a zecea parte dintr-o viilă marină, adică aproximativ 185 m.

CABOTIER: navă de tonaj redus, destinată transporturilor de-a lungul coastei până la l00 mile în largul mării.

CAFE ROYAL: restaurant şi cafenea celebră la Londra; mai există şi azi.

CALA: denumire generică a compartimentelor de sub puntea navei, de obicei servind ca magazii.

CAMAROT: persoană de la,bordul navei, cu atribuţia de a servi mesele ofiţerilor şi echipajului.

CAMBUZA: magazie pe navă, pentru păstrarea alimentelor.

CAMERIST: persoană auxiliară pentru serviciul cabinelor.

CAPA: poziţie luată de navă pe mare rea,

astfel încât să sufere cât mai puţin.

CAP: direcţia de mers a navei.

CAPITANUL KETTLE: eroul, unor aventuri din povestirile foarte apreciate prin 1890, ale scriitorului englez

C. J. Cutcliffe.

CAREU: încăpere servind ca sală de mese, lectură sau recreaţie pentru ofiţeri, pe navele militare engleze.

CARDIFF: oraş în sud- vestul Marii Britanii, port la Atlantic.

CARGO: navă comercială pentru transporturi marine la distanţe mari.

CARLINGĂ: piesă de legătură longitudinală, făcând parte din scheletul de rezistenţă al navei.

CART: interval de timp, (4 ore), cât durează serviciul unui schimb la bord.

CARTUL BABORD (sau tribord): împărţire a echipajului care prestează serviciile de cart, după cele două borduri, tribord şi babord.

CASTELUL CENTRAL: suprastructură la mijlocul şi pe toată lăţimea navei, pe puntea superioară, oferind posibilitatea de conducere a navei.

CASTOR ŞI POLLUX: personaje mitologice, simboii- zând prietenia desăvârşită.

CHATIIAM: localitate în sud-estul Angliei.

CA VALET: piesă de lemn folosită la fixarea obiectelor sau instalaţiilor la bord.

CHEIE DE ÎMPREUNARE: piesă de oţel, în formă de „U“ sau jumătate de inel, prevăzută cu orificii prin care se trece un bulon de legătură; se foloseşte la bord ca piesă de legătură între

parâme sau lanţuri.

CHERBOURG: port militar în nordul Franţei, la Canalul Mânecii.

CHESHIRE: sau Chester, district în nord-vestul Angliei.

CHICKEN ROCK: capătul sudic al insulei Man.

CHILĂ: piesă principală din osatura navei, situată la fund, în planul longitudinal, de care se prind coastele şi carlângă; are fixate etrava la prova şi etamboul la pupa.

CIRO S: restaurant din Londra, foarte la modă într-o vreme; azi nu mai există.

CLAPHAM: cartier din Londra, în sudul Tamisei.

CLYDE: fluviu în Scoţia, trece pe lângă Glasgow şi se varsă în Marea Irlandei, for- mând un estuar.

COCA (navei): partea principală a navei, constând din osatură, bordaj exterior, interior şi punţi, inclusiv suprastructurile.

COLONSAY: insulă în arhipelagul Hebridelor.

COMODOR: comandantul navelor comerciale din convoi.

COMPARTIMENTUL DE CÂRMA: post situat la pupa de unde se acţionează asupra cârmei prin servomotor.

COMPAS MAGNETIC: a- parat de navigaţie pei/tru indicarea direcţiei nord-sud, bazat pe proprietatea acului magnetic de a arăta această direcţie.

COMPASSE ROSE: în engleză roza vânturilor.

COMPENSA COMPASURILE MAGNETICE

(a): operaţie prin care se reduc la minimum influenţele magnetismului navei asupra r izei compasului şi se determină deviaţia rămasă.

CORDITĂ: pulbere explozivă fără fum, compusă din nitroglicerină, fulmicoton şi petrolatum.

CORECŢIE DE HĂRŢI: corecturi operate pe hărţi pentru a le pune la curent cu diferite modificări survenite.

CORVETĂ: navă militară de mic tonaj, uşor manevrabilă, folosită pentru escortă.

CROSBY: r artier portuar al oraşului Liverpool.

CRUCEA PENTRU MERITE EXCEPŢIONALE: decoraţie militară britanică, acordată pentru acţiuni speciale contra inamicului.

CRUCIŞĂTOR: navă de luptă (5 0.)0—30 000 t), prevăzută cu acoperire de protecţie din oţel (cuirasă), dotată cu artilerie de calibru mijlociu şi mare, precum şi c.u rachete.

CUIBUL CORBULUI,: adăpost cilindric ridicat pe catarg pentru un om.

CUIRASAT: navă mare de luptă, azi demodată, prevăd zută cu înveliş, de protecţie din oţel (cuirasă).

CURENT: parâmă trecând prinţ r-un sistem de scripeţi cu care se ridică bărcile.

D

DARWIN: port în nordul Australiei.

DKRTVĂ: vezi în derivă.

DEVON: comitat în sud- vestul Angliei, între oraşul Bristol şi Canalul Mânecii.

DEVONPORT: port militar şi oraş în sudul

Angliei,, lângă Plymouth.

DOMINION: denumire, în- cepând din secolul XIX, a unor posesiuni engleze, care se bucură de o oarecare independenţă.

DISTRUGĂTOR: navă de război mică, rapidă, de tonaj mijlociu, dotată în marina militară engleză cu tunuri de 5 ţoii, grenade submarine, torpile, mine; se mai numeşte si contratorpilor.

DRAGĂ DE MINE: aparatură tehnică militară pentru, curăţirea minelor dintr-o regiune de mare sau fluviu.

DRUMUL NAVEI: direcţia controlată pe care se deplasează o navă sau o ambar- caţie aflată în marş.

D S C.: iniţialele cuvintelor engleze Distinguished Service Cross (decorat cu Crucea pentru merite excepţionale).

D. S.O.: iniţialele cuvintelor engleze Distinguished Service Order (decorat cu Ordinul pentru Merite excepţionale),

E

EAST RIVER: strâmtoare navigabilă, separlnd Long Island de continentul american, traversată în zona New York-ului de şapte poduri şi un tunel.

ECHE: bară de lemn-, sau metal cu ajutorul căreia se manevrează cârrna.

ECOU SEMNAL: înregistrare optică pe ecranul radarului.

EDGWARE ROAD: arteră mărginaşă a Londrei.

EIGHT AVENUE: arteră centrală în New York.

EMBASSY: sală de teatru la Londra; mai există încă.

ESQUIRE: magazin periodic ilustrat, monden; mai apare şi azi.

ESTACADA: obstacol construit din mijloace plutitoare, legate articulat, instalat la intrarea unui port pentru apărare contra vaselor inamice.

ETAMBOU: piesă masiva cu care se termină chila spre pupa.

ETON: colegiu (liceu) englez, de mare renume, fondat în anul 1440.

ETRAVA: piesă masivă constituind extremitatea prova a navei.

EUSTON STATION: gară principn ă la Londra.

F

FALSTAFF: personaj corpolent din piesa lui Shake- speare „Cumetrele vesele din Windsor“ şi din comedia lirică cu acelaşi nume, de Verdi.

FATHOM: unitate de mă- surăţ»eritru lungimi, folosită la determinarea adâncimilor, egală cu sase picioare, adică l,852 m.

FEROE: grup de insule în Oceanul Atlantic, între Islanda şi Marea Britanie; povincie autonomă daneză.

FIFTH: AVENUE: cea mai elegantă şi comercială arteră din New York.

FLEET STREET: cartier din Londra, unde îşi au sediile redacţiile şi tipografiile de ziare.

FLASH FOTOGRAFIC: tub de descărcare electrică, folosit pentru fotografiere producând un impuls luminos intens, dar scurt,

FLUIERATURI: anumite manevre, mai ales pentru onor, se comandă în Marina militară britanică printr.—un cod special de sunete cu

fluierul (sifleie sau siflie)

FORT KNOX: zonă de rezervaţie militară în statul Kentuckuy din centrul S.U.A. unde se păstrează rezervele de aur ale S.U.A.

FRANZ TOSEPH: arhipelag în Europa nordică, Ia nord de Marea Barents şi de Spitzbergen.

FREGATA: navă militară folosită pentru escortă, de mărime între corvetă şi distrugător.

FUNDARISI (a); a lăsa să cadă ancora.

G

GARNITURĂ DE PRESE-TUPĂ: piesă cilindrică fixată în spaţiul inelar dintre un ax şi manşonul respectiv, pentru realizarea eşeităţii.

GASCONIEI, GOLFUL: (sau Biscaya) la Oceanul Atlantic, între coasta Spaniei şi cea de sud a Franţei.

GHIORDEL: găleată de lemn sau pânză.

GNEISENAU: crucişător german în timpul celui de al doilea război mondial, pur- tând numele unui general prusac.

GREEMENT: totalitatea parimelor, cablurilor şi aparaturilor utilizate la bord pentru manevrarea diverselor dispozitive ale navei în mers.

GREENOCK: port în sud- vestul Scoţiei, pe fluviul Clyde.

GOUROCK: mică localitate pe malul sudic al Cij/de-ului, lângă Glasgow.

GRIJEA: capăt de pcirâmă, ataşată la cabluri laterale; mai multe la un loc, situate succesiv, formează o scară suplă pentru urcat.

GUVERNA (a): a menţine nava pe drumul stabilit, prin manevrarea cârmei.

GUY S HOSPITAL: unul din mările spitale ale Londrei.

H

HABITACLU: cutie în care se află compasul, construită din lemn sau din metale nemagnetice.

HALIFAX: port important pe coasta atlaţjtică a Canadei.

HARLEY STREET: stradă din Londra, pe care se află cabinetele medicilor celor mai reputaţi.

HARWICH: orăşel în sud- estul Angliei, port la Marea Nordului.

HEBRIDE: arhipelag la nord-vest de coasta Scoţiei, alcătuit din 500 insule, unele mici, nelocuite.

HIGHGATE: suburbie a Londrei.

HIGHLANDS: parte nordică, muntoasă, a Scoţiei.

HIPPER: cuirasat german, care s-a remarcat în luptele navale din al doilea război mondial.

H.M.S.: abreviere folosită curent înaintea denumirii vaselor maritime britanice, având semnificaţia His (Her) Majesty Ship, în româneşte Nava Maiestăţii Sale; His sau Her după cum în Marea Bri- tanie domneşte un rege sau o regină.

„H.M.S. PINAFORE“: în româneşte, „Nava Maiestăţii Sale Sorţul”: operetă de Gilbert şi Sullivan, creată în 1878, foarte populară; continuă a fi jucată şi azi.

HOLY LOCH: braţ al estuarului fluviului Clyde.

HOOD: crucişător englez, care a luat parte la luptele navale din al doilea război mondial; a fost scufundat de crucişătorul german Bismarck.

HUBLOU: ferestruică rotundă în bordul navei, prevăzută cu geam gros, şuruburi de fixare şi garnitură de cauciuc pentru a împiedica pătrunderea apei.

HULA: mişcare ondula- torie a suprafeţei mării, după sau înaintea furtunii, sub formă de valuri regulate.

HUMBER: estuar pe coasta de est a Angliei, format de fluviile Ouse şi Trent, care se varsă în Marea Nordului.

HUNTER S QUAY: cheu în portul Glasgow.

I

ÎN DERIVĂ: în voia valurilor, vântului şi curenţilor; pluteşte la întâmplare.

INSTALAŢIE DE GUVERNARE: ansamblul aparatelor, transmisiilor, cuplajelor cu ajutorul cărora se manevrează eârma navei.

INSULA LUI PROSPERO: insulă vrăjită unde trăia izgonit din patria sa, ducele Prospero cu fiica sa Miranda, personagii din piesa „The Tempest“ (Furtuna) de W. Shakespeare.

INTENDENT: persoană din echipaj, şef al serviciului administrativ pe navă.

IOLA: mică ambarcaţie sportivă cu o singură velă ancorată de un catarg (6,8 m înălţime), condusă de o singură pex-soană.

IONA: mică insulă din arhipelagul Hebridelor.

ISLAY: insulă din arhipelagul Hebridelor.

IUTLANDA: peninsulă for- mând partea continentală a Danemarcă; în apropierea coastelor ei a avut loc, în primul război mondial, o celebră bătălie între flotele britanică şi germană.

J

JAN MEYEN, INSULA: insulă în oceanul Artic, la est de Groenlanda şi nord- nord-est de Islanda; aparţine Norvegiei.

JOC CU FLEŞETE: joc de interior, în care mici proiectile prevăzute cu pene. şi vârf ascuţit, lansate cu mina, trebuie înfipte într-o tintă.

„JOLLY NIGHTS”: „Nopţile vesele“, denumire cu totul nepotrivită pentru un cărbunar, vas de transportat cărbuni cu port de origină pe coasta estică a Angliei.

JUPITER TONANS: Iu-, piter tunătorul, zeu suprem la romani, stăpânul (între altele) al fulgerelor şi tunetelor.

JURNAL DE BORD: registru numerotat, şnuruit şi parafat de Căpitănia portului de origină, în care ofiţerul de schimb înscrie zilnic, cronologic, evenimentele de la bord, în timpul mersului, al manevrelor sau de staţionare în port.

JURNAL DE CART: registru pe navele militare, deosebit de jurnalul de bord, în care ofiţerul de cart înscrie date referitoare la navigaţie.

K

K.C.B.: abreviere formată din iniţialele cuvintelor engleze: Knight Commander of the Order of the Bath = Cavaler comandor al Ordinului Băii.

KEDGEREE: fel de mineare indiană, foarte condimentat, constând din orez amestecat cu bucăţele de carne fiartă, ouă, unt etc.

KlNG ALFRED: şcoală de ofiţeri pentru Marina Regală Engleză.

KN: HTSBRIPGE: arteră de circulaţie la

Londra.

L

LANCANSHTRE: regiune în nord-vestul Angliei.

LAND S END: cap în extremitatea sud-vest a Angliei.

LEND-LPASE (ACT): legea de împrumut şi închiriere emisă în S.U.A. În 1941, pentru a permite aprovizionări de tot felul, inclusiv armament, în favoarea celor ce luptau contra naziştilor.

LEWIS, INSULA: cea mai mare insu ă din arhipelagul Hebridvlor

LIGA NAŢIUNILOR: Organizaţie internaţională creată în 1920, după primul război mondial, având drept scop promovarea colaborării între popoare, garantarea păcii şi securităţii internaţionale. Pactul iniţial a fost semnat de 44 de state, printre care şi România. Sediul a fost la Geneva. Şi-a încetat de fapt activitatea în 1940 şi a fost dizolvată în 1946.

LINIE DE FRONT: formaţie în care navele merg paralel, dreapta care le uneşte fiind perpendiculară pe drum. LINIE DE ŞIR: formaţie în care navele merg una după alta.

LIVINGSTONE, DA VID L.: 1813—1873, celebru explorator britanic în numeroase regiuni ale Africii.

LIVRA: unitate de măsură pentru greutăţi, egală cu 0,453 kg.

LIZARD: cap, constituind extremitatea sudică a Angliei.

LOCAŢIE: determinarea poziţiei unei nave, în

larg.

LOCH EWE: bază navală în Scoţia.

LOCH FYNE: mică localitate în Scoţia, situată în apropierea unui braţ de mare.

LONDONDERRY: port în Marea Britanie, în Irlanda de Nord.

LONG ISLAND: insulă lingă coasta atlantică a S.U.A., în sud-estul statului New York, pe care se află cartierele Brooklyne şi Queens ale oraşului New York.

LOWLANDUL SCOŢIAN: partea estică a Scoţiei.

LUMINI DE NAVIGAŢIE: lumini distinctive, purtate obligatoriu de nave, de la apusul până la răsăritul soarelui sau în condiţii de vizibilitate redusă.

M

MAN, INSULA: insulă cu statut de autonomie în Marea Irlandei, aparţinând de Marea Britanie.

MANCHESTER: oraş industrial în Anglia şi port maritim pe canalul Liver- pool-Manchester.

MARCĂ DE COŞ: semn distinctiv pe coşul navelor pentru a deosebi naţionalitatea ei.

MAREA IRLANDEI: porţiunea de mare dintre Irlanda şi Marea Britanie.

MAREE: (flux şi reflux): oscilaţie periodică a nivelului mării, sau oceanului, în raport cu o poziţie medie, datorită forţei de atracţie combinate a Lunii şi Soarelui.

MERSEY: fluviu în vestul Angliei, trece prin Liverpool şi se varsă în Marea Irlandei printr-un estuar lung de 25 km.

N MILĂ MARINA: lungimea arcului de l la

latitudinea de 45°; serveşte în navigaţie la măsurarea distanţelor, fiind egală cu 1852 m.

MILĂ PĂTRATĂ: unitate de suprafaţă egală cu 2,59 km.

MINCHES: strâmtori în nord-vestul Scoţiei, între He- bride şi coasta Scoţiei.

MIRROR (DAILY): ziar englez de dimineaţă, mai apare şi azi.

MOLA!: comandă pentru a se da drumul unei parime de legare.

MULL: mică insulă din arhipelagul Hebridelor.

MULL OF KYNTYRE: promontoriu al peninsulei Kyntyre, un intrând în Atlantic al Scoţiei de sud- vest.

MUNIŢIE SERTIZATĂ: muniţie la care obuzul face corp comun cu cartuşul.

MURMANSK: oraş în U.R.S.S., port la Marea Ba-

TSTltS

MYRA HESS: pianistă engleză renumită (1890—1965).

N

NARVIK: port în nordul Norvegiei, unde au avut loc lupte violente în timpul celui de-al doilea război mondial, când naziştii au invadat Norvegia.

NATIONAL. GALLERY: muzeu renumit din Londra, situat în Trafalgar Square; evacuat şi clădirea parţial distrusă de bombardamentele naziste în cel de-al doilea război mondial; probabil că în acel timp, o sală a fost provizoriu amenajată pentru concerte.

NELSON, HORATIO: amiral englez (1758—

1805); a murit în lupta navală de la Trafalgar (cap al peninsulei iberice, în Oceanul Atlantic) unde a distrus o flotă franco- spaniolă.

NEW JERSEY: unul din statele din nord-estul S.U.A.

NOD: unitate de măsură a vitezei navelor, egală cu o milă marină pe oră.

NORD, CAPUL: cel mai nordic punct al Europei, situat pe insula norvegiană Mageroy.

NORTHUMBERLAND: comitat în nord-estul Angliei, mărginit de Marea Nordului.

NOV AIA ZEMLEA: arhipelag în Oceanul Îngheţat, aparţinând U.R.S.S.

O

OFIŢER DE ECHIPAJE: ofiţer provenit din maistru.

ORDINUL BAII: decoraţie engleză datând din 1399, astfel denumită de la baia care, în acea vreme, preceda acordarea ordinului.

ORDINUL PENTRU MERITE EXCEPŢIONALE: decoraţie militară engleză pentru merite speciale în activitate.

P

PALATUL BUCKINGHAM: reşedinţa suveranilor Marii Britanii, construit la Londra în 1705 şi de mai multe ori renovat.

PARÂMĂ: cablu vegetal (cânepă, în sau manila), metalic (sârmă de oţel) sau din material plastic, folosit la bordul navelor.

PARÂMA PROVA: cea mai dinainte legătură a unei nave, cu care se leagă de un dispozitiv de pe dana de acostare.

PARTEA SUB VÂNT: bordul unei nave

situat)a adăpost faţă de direcţia vântului.

PASĂ BALIZATĂ: coridor de navigaţie semnalizat cu geamanduri.

PATTON, G.S.: genei -al american (1885—1945): în timpul celui de-al doilea război mondial a comandat armate aliate contra Germaniei, în Africa de Nord, în Sicilia şi, după debarcarea din Normandia, în Franţa şi sudul Germaniei.

PENCE: pluralul cuvântu- lui englez „penny“, monedă divizionară care în 1939 „reprezenta a douăsprezecea parte dintr-un shilling care, la rândul său, era a două- zecea parte dintr-un pound (lira engleză). În prezent, cu ocazia trecerii la sistemul metric, zecimal, un pound a devenit egal cu l00 pence.

PAVILIONUL DE PILOT: pavilion distinctiv, arborat de nava-pilot şi de nava pilotată.

PIC SCURT (la): vorbind despre ancoră: cu puţin lanţ la apă.

PICCADILLY: arteră de circulaţie importantă, în centrul Londrei.

PICIOR: unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,3048 m.

PLUTA DE SALVARE: ambarcaţie de salvare în caz de naufragiu, constând în general dintr-un tub de tablă de cupru cu diametru mare, în formă de elice, compartimentat şi susţinând o platformă fixată de marginile tubului.

PLYMOUTH: port comercial şi militar englez la Canalul Minecii.

PORTAVOCE: tub acustic metalic (alamă) prin care, la bordul navei, se transmit ordine sau comunicări.

PORTLAND GATE: arteră de circulaţie spre exteriorul Londrei.

PUNTEA (postul) ECHIPAJULUI: amplasarea pe navă a cabinelor şi popotei echipajului.

PROVA: partea din faţă a navei.

PUNTE CU PUŢ: porţiune din puntea superioară a unei nave, cu suprastructuri.

PUNTE DE COMANDĂ: parte din suprastructura navei, destinată serviciilor de conducere a acesteia.

PUPA: partea din spate a navei.

PURLEY: orăşel în Anglia, la sud de Londra.

R

RADAR: aparatură electronică utilizată şi în navigaţie pentru observarea şi determinarea distanţei şi relevmentu- lui obiectelor de pe mare sau uscat, precum şi din aer. Principiul de funcţionare se bazează pe proprietatea undelor radio scurte şi ultrascurte ernise de o staţie, de a se propaga în linie dreaptă, de a fi reflectate de obstacolele întâl- riite şi recepţionate apoi de aceeaşi staţie.

RADIO-FAR: dispozitiv radiotehnic pentru asigurarea navigaţiei, instalat la bordul unei nave-far sau la uscat, utilizabil mai ales pe vreme rea.

RADIOGONIOMETRU: dispozitiv radiotehnic pentru determinarea poziţiei navei cu ajutorul relevmentelor radio.

RADIOLOCAŢIE: detectarea şi desemnarea poziţiei unui obiect (navă) faţă de un reper, prin emitere de fascicole de unde electromagnetice şi, după reflectarea lor de către obiectul reflectat, transformarea acestora în semne vizibile.

RELEVMENT: unghi în planul orizontului, cuprins între o direcţie de referinţă şi direcţia unui astru, a unui obiect de pe uscat sau a unei nave; foloseşte la determinarea punctului în care se află nava. Se- exprimă în grade de la 0...3600..

RENFREW: comitat în sud-vestul Scoţiei.

REYKJAVIK: capitala Is- landei şi port pe coasta sud- vestică a acesteia.

R.N.: iniţialele cuvintelor engleze Royal Navy, însem- nând: aparţine Flotei militare britanice.

ROLUL DE SERVICIU: document organizatoric intern, cuprinzând repartizarea nominală a membrilor echipajului ia posturile de intervenţie în cazul de avarii, pentru siguranţa navei şi salvarea oamenilor; se întocmeşte la intrarea în funcţiune a navei, apoi se menţine la zi.

ROZA COMPASULUI: partea principală a compasului magnetic, formată dintr-un ansamblu de bare magnetice dispuse paralel în plan orizontal Şi fixate sub un disc dţî mică gradat de la 0...3600, precum şi în 32 carturi.

ROZA VÂNTURILOR: diagramă radiocentratî pe care se citeşte direcţia, viteza şi frecvenţa vânturilor unei locaţii, în raport cu punctele cardinale.

ROSYTI-I: oraş şi bază navală pe malul nordic al estuarului Forth la revărsarea în Marea Nordului, pe coasta estică a Scoţiei.

RULA (a): a se balansa în jurul axei longitudinale a navei.

RULIU: balans al navei în sens transversal.

RUTLAND GATE: arteră de circulaţie spre exteriorul Londrei.

S

SA TNT JOHN S, NEW-FOUNDLAND: oraş în sud- estul Canadei, port la Oceanul Atlantic.

SAPAN: parâmă de cânepă, sârmă sau lanţ, cu ajutorul căreia se încing obiecte în vederea ridicării sau coborârii la bord.

SAULA: parâmă, de obicei mai subţire, pentru fixarea diverselor obiecte pe navă.

SAULA DE PAVILION: saulă specială, cu ajutorul căreia se ridică un pavilion de semnalizare.

SAVOY: restaurant şi hotel la Londra.

ŞALUPA: ambarcaţie cu punte, lungă până la 20 m, autopropulsată cu motor.

SCARĂ DE TAMBUCHI: scară cu trepte, verticală sau în spirală cu pantă, care duce de la capacul tambuchiului la cabine.

SC APA FLOW: bază navală în insulele Orkney din nordul Scoţiei.

SCHARNHORST: crucişător german, purtând numele unui general prusac; a luat parte la multe bătălii celebre din timpul celui de-al doilea război mondial.

SCYLLA ŞI CHARYBDA: doi monştri din mitologia greacă, menţionaţi în Odiseea, care străjuiau un loc primejdios de trecere marină, probabil strâmtoarea Messina din Mediterana, care separă peninsula italică de Sicilia.

SCILLY: grup de insule în Marea Nordului, la sud-estul Angliei.

SECUNDUL (navei): ofiţer de punte care urmează ierarhic după comandantul navei.

SEMNAL: semn convenţional folosit pentru

comunicaţie la distanţă între nave sau între acestea şi uscat; sunt vizuale sau optice, transmise cu pavilioane, figuri geometrice, cu proiector luminos (în alfabetul Morse) sau cu rachete etc.; acustice, transmise cu megafonul, sirena, fluierul sau clopotul de bord; radio, transmise şi recepţionate cu aparatură adecvată. La semnalizările de cifre, acestea se dau indicând în ordine cifrele de la gradul cel mai mare spre unităţi; astfel: opt – zero = 80.

SEMNAL COSTIER: construcţie sperială instalată pe coastă, vizibilă de pe mare, servind la recunoaşterea coastei.

SEMNAL LUMINOS DE SALVARE: dispozitiv ataşat la colacul de salvare sau la vesta de salvare, cu aprindere automată în contact cu apa.

ŞENAL: porţiunea navigabilă dintr-un fluviu sau canal.

SERVOMOTORUL DE CÂR-MĂ: aparatură pentru rotirea cârmei; la navele mari funcţionează cu aburi, electric sau hidraulic.

SEXTANT: instrument pentru măsurarea unghiurilor, cu care se determină unghiuri orizontale între două obiecte şi unghiuri verticale sub care se vede un obiect sau un astru deasupra orizontului. Citirea unghiului se face pe un limb gradat în C0°, adică a şasea pai te dintr-o circumferinţă, de unde provine şi denumirea instrumentului.

SIAJ: dâră, urmă lăsată pe apă de o navă care înaintează.

SIFLEE (sifleie); fluier special cu care se dau comenzile şi onorurile pe navele de război.

SONAR: termen format din iniţialele cuvintelor engleze: Sound Navigation and Ranging = navigaţie şi locaţie prin sunet. Sinonim: asdic.

SONDAJ ACUSTIC: operaţie de măsurare a adâncimii apei cu ajutorul undelor sonore, bazată pe proprietatea acestora de a se propaga în apă cu viteză constantă (aprox. 1500 m/s) şi a se reflecta de la fund sau de la alt obstacol aflat în cale, fiind apoi recepţionat pe navă.

SOLENT: canal (strâmtoare) în sudul Angliei, pe care o desparte de insula Wight, din Canalul Mânecii.

SPITZBERGEN: arhipelag norvegian în Oceanul îngheţat, la 600 km nord de coasta septentrională a Peninsulei Scandinave.

SPRING: parâmă de legare sau de manevre.

START POINT: cap în sudul Angliei, pe coasta Devon-ului.

STORNAWAY: port pe insula Lewis-and-Harris din arhipelagul Hebridelor.

T

TABLOU DE CART: tablou cu repartizarea pe carturi a personalului navei.

TAMBUCHI: dcschidere prin care se poate coborî sub puntea navei, acoperită cu capac sau gheretă.

TANGAJ: mişcare de balans longitudinal al unei nave, în marş sau staţionară, provocată de valuri sau vânt.

TARGA CU SAPAN: platformă cu sapan.

TEUGA (castel prova): suprastructură în extremitatea prova a navei, deasupra punţii

superioare, mărginită de bordajul înălţat pentru a fi apărată de inundaţii pe mare agitată. În interior sunt amenajate magazii sau cabine pentru echipaj.

TIMONA: dispozitiv de forma unei roţi cu mânere, al cărui ax se cuplează cu instalaţia de guvernare, acţionând prin servomotor sau manual asupra cârmei.

TIMONERIE: camera de comandă a navigaţiei, special amenajată pentru guvernarea şi manevrarea navei.

TIMONIER: matroz care ţine drumul prin manevrarea timonei, semnalizează cu pavilioane sau semnale luminoase, sau sondează adâncimile.

TRA.FALGAR SQUARE: piaţă centrală la Londra; în mijloc se află statuia, lui Nelson.

TRASOR DE RUTA (sau de drum): aparat care trasează automat, direct pe hartă, drumul şi distanta parcursă de navă, ţinând seama de întoar-ceri, derivă etc., indicând punctul navei. În orice moment; folosit mai ales în caz de schimbări frecvente de direcţie şi viteză.

TRAVERS (la): Situat pe direcţie perpendiculară faţă de axa prova – pupa a navei.

TRIBORD: partea laterală din dreapta planului longitudinal al navei, privind de la pupa spre prova.

TROLIU: aparat format dintr-o tobă (tambur) care se poate roti în jurul axei şi pe care se înfăşoară un cablu.

TYNE: fluviu în Anglia, se varsă în Marea Nordului.

ŢOL (inch): unitate pentru măsurat lungimi, egală cu 2,54 cm.

(

U

URŞILOR, INSULA: insulă în Oceanul îngheţat de Nord, între Norvegia şi arhipelagul Spitzbergen; aparţine Norvegiei.

U: iniţiala cuvântului german Unterseeboot, submarin; se aplică pe turela acestuia.

VAL DE (ÎNSOŢIRE) PROVA: val divergent, format la prova, simetric în ambele borduri, la deplasarea înainte a unei nave.

VEDETA: navă mică de luptă, pe mare sau fluviu, cu rază mică de acţiune.

VESTA DE SALVARE: sau centură (colac de salvare); este un mijloc de salvare individual, confecţionat din plută, sau pneumatic, obligatoriu pe nave.

VINCI DE ANCORA: troliu folosit]a bordul navei pentru ridicare de greutăţi sau manevrarea ancorei.

VIRA (a): a schimba direcţia navei.

VRĂJITORUL DIN OZ: film muzical american, foarte renumit, apărut._prin anii 30 , reluat şi astăzi.

VIN DE XERES: vin cu reputaţie mondială, provenit din podgoriile din jurul localităţii Jerez de la Frontiera (Xeres), din sudul Spaniei.

VOLTA: comandă pentru a opri virarea.

W

WALLASEY: cartier rezidenţial în marginea Li- verpool-ului.

WESTMINSTER: cartier din Londra, în jurul catedra lei cu acelaşi nume, datând din secolul al XIII-lea.

WHALE ISLAND: şcoală de artilerie navală, în Mares Britanie.

WINCHESTER: colegiu (universitate) celebru din Anglia, înfiinţat la finele secolului al XIV-lea, la Oxford.

WORCESTER: sos foarte condimentat, specific pentru comitatul Worcestershire, comitat din Anglia.

WRATH, CAPUL: extremitatea nord-vestică a coastei Scoţiei.

WREN: iniţialele cuvintelor engleze: Women s Iioyal Navy Service; pe româneşte, Serviciul auxiliar de femei al marinei militare engleze.

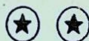
Y

YANKEU: denumire depreciativă dată americanilor, de către englezi şi francezi.

YARD: unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,9144 m.

Redactor: VICTOR H. ADRIAN
Tehnoredactor: PETRE DUMITRU
Bun de tipar: 10.IX.1975.
Apărut 1975
Coli de tipar 9
C.Z. pentru bibliotecile mari 8.93
C. Z. pentru bibliotecile mici 8
Tiraj 100.000 + 90 ex. broşate
Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii“,
Piaţa Scânteii nr. l – Bucureşti,
Republica Socialistă România
)

Vol. I–II Lei 22

MAREA CRUDĂ

Ora H+4 minute... În postul de echipaj era acum tăcere; loviturile încetaseră, vocile disperate tăcuseră. Torpila lovise într-un moment rău pentru mulți din oameni, cel mai rău și ultimul moment al vieții lor. Cînd s-a întîmplat explozia, în postul echipajului se aflau cei treizeci și șapte de oameni din bordul babord: marinari și fochiști, mîncînd, dormind, citind sau jucînd cărți sau domino, într-o căldură plăcută, dincolo de unica ușă etanșă închisă. Nici unul din ei nu a scăpat: majoritatea au fost omorîți de explozie, dar cîțiva au avut norocul sau nenorocul de a ajunge pînă la ușă; era deformată și înțepenită de explozie. Nu exista altă ieșire, decît gaura enormă provocată de torpilă, dar prin care pătrundea un jet năvalnic de apă.

EDITURA MERIDIANE